

Jaarstukken 2022 Provincie Zeeland

Kunt u dit document niet goed lezen of gebruiken? Bekijk dan de toegankelijke versie van dit document op <https://zeeland.begrotingsapp.nl/jaarstukken-2022-provincie-zeeland>

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding jaarstukken 2022.....	6
Jaarstukken in één oogopslag.....	7
1-1 Grote projecten	9
Waterdunen	11
Natuurpakket Westerschelde	14
Zanddijk.....	18
Traverse Kapellebrug	22
1-2 Strategische opgaven	25
Ruimtelijke kwaliteit	26
Stikstof.....	28
Slimme mobiliteit	31
2 Programma Woonplaats Zeeland.....	33
3 Programma Balans in landelijk gebied	64
4 Programma Ondernemend Zeeland.....	87
5 Programma Mobiliteit op maat	119
6 Programma Iedereen telt!.....	141
7 Programma Bestuur	161
8 Programma Energie op klimaat!	174
9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	185
9-2 Kosten van overhead	189
Paragrafen.....	191
Paragraaf Provinciale heffingen	192
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	195
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	204
Paragraaf Financiering	208
Paragraaf Bedrijfsvoering	212
Paragraaf Verbonden partijen	224
Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD).....	225
PZEM N.V.....	227
North Sea Port SE	229
N.V. Westerscheldetunnel (WST).....	230
N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)	232
Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB).....	233
GBE Aqua B.V.....	234
Westerschelde Ferry B.V. (WSF)	235
Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ).....	237
Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.	238
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO).....	239

Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst	241
Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland	242
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD).....	243
Paragraaf Grondbeleid	245
Paragraaf Wind in de Zeilen	249
Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)	251
Jaarrekening 2022.....	253
Balans per 31 december 2022	254
Algemene toelichting	256
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	257
Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten	258
Toelichting op de balans.....	263
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	279
Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma	290
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	292
Bezoldiging topfunctionarissen.....	293
Gebeurtenissen na balansdatum	295
Bijlagen.....	296
Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa	297
Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	302
Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	321
Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten	324
Controle verklaring van de onafhankelijk accountant.....	326

Inleiding jaarstukken 2022

Samen verschil maken

Samen verschil maken is het leidende principe hoe we deze bestuursperiode werken. Samen met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden werken we aan de grote opgaven in Zeeland. Met de jaarstukken 2022 leggen we verantwoording af en geven we inzicht in onze behaalde resultaten en financiële positie.

Terugblik op de uitvoering van de begroting 2022

Het jaar 2022 was het laatste volle kalenderjaar van de bestuursperiode 2019 – 2023. Een bestuursperiode waarin, gelijklopend aan de titel van het coalitieakkoord, 'samen verschil maken', de wijze is waarop we in gezamenlijkheid invulling gegeven hebben aan de Zeeuwse opgaven. Opgaven die brede herkenning hebben bij zowel de Statenfracties als onze netwerkpartners. Bij de start van deze bestuursperiode hebben we - gezamenlijk als GS en PS - vijf strategische opgaven gedefinieerd, die in belangrijke mate aansluiten op grote transities die we op ons af zien komen. De opgaven hebben we aangepakt in een netwerkbenadering. In 2022, maar ook eerder al, zijn voor de meeste opgaven de strategieën samen met onze partners bepaald.

De provincies hebben een belangrijke rol in de grote landelijke transitie. Voor een groot deel komen deze transitie overeen met de Zeeuwse opgaven, waarvoor al veel werk verricht is. De verdere plannen en uitvoering pakken we samen met het Rijk en regionale partners op. Zowel overheid als bedrijven, instellingen en andere belanghebbenden. In 2022 is gestart met de uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Verder is veel werk verzet rondom de grote projecten: Natuurpakket Westerschelde (NPW), Waterdunen, Zanddijk en Traverse Kapellebrug. In 2022 zijn wij ook verder gegaan met de uitvoering van maatregelen uit het compensatiepakket zoals overeengekomen in het bestuursakkoord 'Wind in de Zeilen'.

Jaarrekeningsaldo in lijn met vorig jaar

Het jaarrekeningsaldo, na voorgestelde overheveling, bedraagt € 7,4 miljoen. We stellen voor om dit toe te voegen aan de algemene reserve. Dit saldo kent een overwegend incidenteel karakter. In de bijlage bij het jaarverslag is een verdere toelichting opgenomen op dit saldo. Daarnaast stellen wij voor om in de bestemming van het jaarrekeningsaldo € 6,4 miljoen toe te voegen aan bestemmingsreserves.

Doorkijk naar de uitvoering van de begroting 2023

De begroting 2023 is de laatste begroting van de huidige bestuursperiode. Op 15 maart 2023 vinden de verkiezingen plaats van Provinciale Staten, waarna een nieuw college gevormd zal worden. De begroting 2023 is geschreven in de context van onze rol in de grote landelijke transitie. Belangrijke thema's hierin zijn landelijk gebied & stikstof, klimaat & energie, wonen & bereikbaarheid.

Financieel perspectief blijft onder druk staan

Hoewel onze financiële positie gezond is, hebben we aan de uitgavenkant te maken met sterk opgelopen inflatie. Daarnaast is nog niet duidelijk hoe het provinciefonds zich gaat ontwikkelen, onder andere door wijzigingen in de financieringsmethode. De structurele vrije ruimte voor nieuwe vraagstukken is beperkt. Hierin zijn reeds de te verwachten dividenden naar aanleiding van de ontvlechting van Evides betrokken. Het besluit eind 2022 tot verkoop van Wholesale PZEM zal in de komende jaren naar verwachting tot substantiële incidentele dividendinkomsten leiden.

Gedeputeerde Staten van Zeeland

Jaarstukken in één oogopslag

Jaarstukken 2022 in één oogopslag

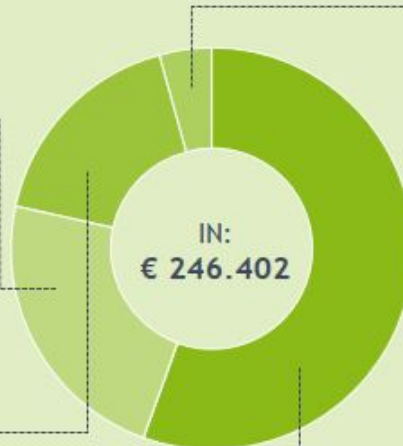
Jaarstukken 2022 in één oogopslag

DIVIDEND

€ 56.651

HOE KOMT PROVINCIE ZEELAND AAN HAAR GELD?

FINANCIERINGS- EN OVERIGE DEKKINGSMIDDELEN

€ 9.100

MOTORRIJTUIGEN-BELASTING

Provinciale opcenten op motorrijtuigenbelasting

€ 43.158

PROVINCIEFONDS

Algemene uitkering van het Rijk

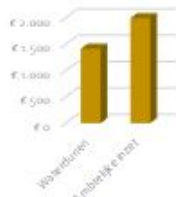
€ 137.494

Positief saldo € 13.792
Bestemmingsreserves € 6.383
Resultaat naar
algemene reserve € 7.409

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

€ 768

GROTE PROJECTEN

€ 3.400

STRATEGISCHE OPGAVEN

€ 786

OVERHEAD

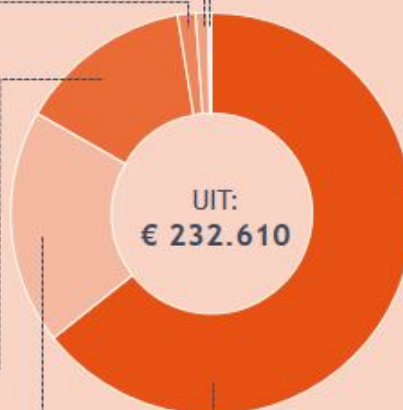

€ 32.712

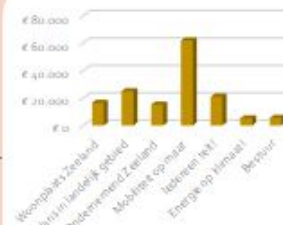
SALDO TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN RESERVES

€ 44.735

WAARIN INVESTEERDE PROVINCIE ZEELAND IN 2022?

PROGRAMMA'S

€ 150.209

Bedragen zijn x 1.000

1-1 Grote projecten

Inleiding Grote Projecten

Met verschillende grote projecten wordt invulling gegeven aan de opgaven van de Provincie Zeeland. De grote projecten bedienen meestal meerdere maatschappelijke doelen. De projecten kunnen in aard en karakter van elkaar verschillen. Ze hebben met elkaar gemeen dat het gaat om politiek belangrijke projecten. Het gaat financieel om grote bedragen. Daarom worden de grote projecten en daarbij behorende baten en lasten expliciet zichtbaar gemaakt in de begroting.

In verschillende mate bevatten de grote projecten ook financiële risico's. Deze risico's worden opgevangen binnen de projecten. Als dit niet mogelijk is komen de risico's aan de orde in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In 2022 zijn er geen grote projecten bijgekomen. De grote projecten Thermphos en Deltaplan Zoet Water zijn afgerond in 2021 en formeel afgesloten in 2022. De vier grote projecten in 2022 waren derhalve:

- Waterdunen
- Natuurpakket Westerschelde
- Zanddijk
- N290 Traverse Kapellebrug

Grote projecten

- Waterdunen
- Natuurpakket Westerschelde
- N673 Zanddijk
- N290 Traverse Kapellebrug

Mijlpalen 2022

- Waterdunen: getijdenduiker volledig in gebruik en overdracht gronden aan natuurorganisatie.
- NPW: voortgang in uitvoering Hedwigepolder en Zimmerman en verdere invulling van het landbouwflankerend beleid.
- N673 Zanddijk: inrichting uitvoeringsorganisatie en voortzetting werkzaamheden van ontwerp- en voorbereidingsfase.
- N290 Traverse Kapellebrug: voorlopig ontwerp omzetten naar definitief ontwerp en start voorbereidingsfase.

Uitgangspunten grote projecten

- Afspraken vastgelegd in [Kader Grote Projecten](#) (2016, aangepast 8-6-2018).
- Versterking kaderstellende en controlerende rol Provinciale Staten.
- Provinciale Staten bepalen of een project als "groot project" wordt aangemerkt.
- Opdracht wordt in startnotitie vastgelegd.
- Vier keer per jaar wordt gerapporteerd.
- Besluitvorming Provinciale Staten bij afronding verschillende projectfasen.

Kader grote projecten

Het Kader Grote Projecten moet de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten voor de grote projecten versterken. Met dit kader kan eenduidig worden vastgesteld of een project kan worden gezien als groot. Verder zorgt het kader voor duidelijke besluitvorming per projectfase. De voortgangsrapportages grote projecten zijn hier een resultaat van en worden vier keer per jaar aan de Staten voorgelegd. In 2022 is een evaluatie uitgevoerd van Het Kader Grote Projecten door AT Osborne. Dit heeft aanbevelingen opgeleverd die worden opgevolgd.

Naast het kader is er ook een Handboek projecten en programma's. Dit Handboek is een leidraad en hulpmiddel voor medewerkers die betrokken zijn bij projecten en programma's. In 2022 is gestart met een herziening van het Handboek. Zowel het kader als het handboek zijn leidend bij de sturing op grote projecten.

Waterdunen

Omschrijving

Het project Waterdunen is een grote gebiedsontwikkeling van ruim 350 hectare ten westen van Breskens. Kustversterking gaat hier samen met verblijfsrecreatie en natuur- en landschapsontwikkeling van hoge kwaliteit. Zo draagt Waterdunen met de getijdennatuur bij aan het natuurherstel van de Westerschelde. Ook is het een aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten. Tot slot geeft Waterdunen een grote sociaaleconomische impuls aan de regio.

Vanaf 2013 werken we aan de daadwerkelijke aanleg. Het grootste gedeelte van de (grond)werkzaamheden heeft tot en met 2018 plaatsgevonden. In 2019 is de getijdenduiker voor het eerst geopend. Daardoor stroomt er nu water uit de Westerschelde in en uit het gebied. Vanaf 2021 konden de eerste bezoekers wandelen in het natuurgebied. Ook is toen de grond voor het recreatiepark in Waterdunen overgedragen aan Molecaten.

In 2022 hebben we de natuurgronden over gedragen aan stichting het Zeeuwse Landschap, is de realisatiefase afgerond. In 2023 en 2024 worden herstel-, aanpassings- en monitoringswerkzaamheden in Waterdunen uitgevoerd. Dit noemen we de nazorgfase. Na de nazorgfase is het project klaar.

Risico's

In 2022 is per drie maanden bijgehouden welke risico's er zijn. De risicoanalyses leiden tot een verbetering van de beheersmaatregelen. Ze zijn de basis voor het bedrag dat nodig is voor de post onvoorzien in de Meerjarige budgetraming Waterdunen. De risicoanalyse geeft ook informatie voor de planning. Hierdoor wordt helder wat het effect zal zijn van risico's op de planning. De belangrijkste risico's voor de nazorgfase van het project Waterdunen staan in de budgetraming.

Genomen besluiten

In de afgelopen jaren hebben Gedeputeerde Staten (hierna: GS) en Provinciale Staten (hierna: PS) de volgende besluiten genomen rondom project Waterdunen:

- In 2009 hebben GS het inrichtingsplan van project Waterdunen vastgesteld. Hierin staat hoe het gebied er ongeveer uit zal zien. Ook beschrijft het de verwachte meerwaarde voor natuur, recreatie en de regio.
- Op 1 oktober 2010 hebben PS het inpassingsplan vastgesteld. In het inpassingsplan vormt het inrichtingsplan de basis.
- Op 13 december 2013 hebben PS het inpassingsplan aangepast aan de nieuwste inzichten.
- Op 4 november 2016 hebben PS besloten om de Grondexploitatie 2017 (hierna: GREX) opnieuw op te stellen. In een GREX berekenen we wat de grondkosten en grondopbrengsten zijn voor het projectgebied. In de nieuwe GREX zijn alleen de kosten voor uitvoering opgenomen. De kosten voor beheer staan vanaf nu op de provinciale begroting.
- Op 17 december 2021 hebben PS besloten dat de GREX sluit na de overdracht van de grond aan Molecaten. Vanaf dan vervangen we de GREX voor de meerjarige projectraming Waterdunen.
- Ook hebben PS op 17 december 2021 besloten om in 2022 de realisatiefase af te ronden. Dit gebeurt na de overdracht van de natuurgronden aan stichting Het Zeeuwse Landschap. Daarna start de nazorgfase.

Doelstelling

Een oplossing voor kustveiligheid

Omschrijving (toelichting)

Dijken en duinen ter hoogte van Breskens zijn versterkt.

Voor het project Zwakke Schakels, is als doel gesteld dat de kust voor tweehonderd jaar is beschermd. De kustversterking bij Waterdunen is een resultaat van dit project. Als we kijken naar recente inzichten in klimaatverandering is het de vraag of deze voorspelling realistisch is.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Doelstelling**

Een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied

Omschrijving (toelichting)

Door de combinatie van kustversterking, (recreatie) natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied. Niet alleen voor de echte natuurkenners en vogelaars, maar ook voor bewoners en verblijfsrecreanten. Dit zal leiden tot verlenging van het toeristenseizoen en de kans is groot dat dit een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de (krimp)regio oplevert.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De natuurgronden en bijhorende communicatie zijn door de Provincie Zeeland over gedragen aan de natuurbeherende organisatie.

Acties

Communicatie over de uitvoering en beleving van Waterdunen

Omschrijving (toelichting)

Met de betrokken partners wordt gewerkt aan de gebiedsidentiteit en de promotie van het gebied.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De communicatie over de uitvoering en beleving van Waterdunen is afgerond en over gedragen aan stichting Het Zeeuwse Landschap. De website www.waterdunen.com bevat de informatie over de planvorming en aanleg van Waterdunen en zal voorlopig beschikbaar blijven.

Overdracht van gronden aan de betrokken natuurorganisatie.

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

De overdracht van de natuurgronden aan de betrokken natuurorganisatie heeft plaatsgevonden.

Doelstelling

Natuurherstel van de Westerschelde

Omschrijving (toelichting)

De Westerschelde-natuur is versterkt. Met de getijdennatuur, een groot slikken- en schorrengebied, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Waterschap Scheldestromen heeft in 2022 opdracht gegeven aan de betrokken aannemers om de aanpassingen van de getijdenduiker door te voeren. De aanpassingen aan de getijdenduiker worden in 2023 uitgevoerd.

Acties

Getijdenduiker volledig operationeel

Omschrijving (toelichting)

Met het Waterschap Scheldestromen worden de aanpassingen aan de getijdenduiker doorgevoerd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Waterschap Scheldestromen heeft in 2022 opdracht gegeven aan de betrokken aannemers om in 2023 de aanpassingen aan de getijdenduiker door te voeren.

Natuurpakket Westerschelde

Omschrijving

Met het programma Natuurpakket Westerschelde richten we ons op het realiseren van 600 hectare (ha) estuariene natuur (getijdennatuur). Dit is een afspraak tussen Rijksoverheid en de Provincie Zeeland uit 2005. Het doel is natuurherstel van de Westerschelde. Tegelijkertijd werken we ook aan de volgende zaken:

- Landbouwflankerend beleid (maatregelen gericht op versterking van de agrarische sector).
- De ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe en een grensoverschrijdend samenwerkingsverband in de Zwinstreek.
- De regionale impulsen voor de gemeenten Hulst en Sluis.

De volgende projecten hebben we inmiddels afgerond:

- Perkpolder
- Zwin
- Baalhoek
- Knuitershoek
- Bath
- Ossensisse
- Waterdunen

In uitvoering zijn de projecten:

- Hedwige
- Zimmerman

We blijven steeds in de gaten houden of we ook in andere projecten kansen zien voor het realiseren of verbeteren van buitendijkse natuur.

Voor de ontwikkeling van natuur zal het meerdere jaren duren om definitief vast te stellen of alle beoogde estuariene natuur is gerealiseerd. We meten dit door diverse onderzoeken.

Risico's

- Wanneer de afgesproken 600 ha estuariene natuur niet wordt bereikt. Dit is een risico op politiek/bestuurlijk gebied voor het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit en de Provincie.
- Er zijn juridische risico's die de realisatie van projecten in gevaar kunnen brengen. Deze risico's wisselen van het niet verkrijgen van verlengingen van vergunningen, het niet voldoen aan vergunningsvoorwaarden enzovoort.
- Er zijn risico's op meningsverschillen tussen betrokkenen, waardoor de realisatie van het programma in gevaar komt.

Genomen besluiten

- Besluit 7 oktober 2005 Voorstel Provinciale Staten (hierna: PS) invulling Schelde Estuarium.
- Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde.
- Brief van 8 november 2016 over de voortgang van het Natuurpakket Westerschelde aan PS.
- Brief van 7 september 2017 Nota herijking Natuurpakket Westerschelde aan PS.

Doelstelling

Realiseren van ten minste 600 ha estuariene natuur conform de Herijking Natuurpakket Westerschelde

Omschrijving (toelichting)

- Hertogin Hedwigepolder (350 ha);
- Uitbreiding Zwin (22 ha);
- Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha);
- Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha);
- Landbouwflankerend beleid (subsidie € 8,4 mln. en grondruilbank € 4,6 mln.);
- Overige afspraken (Grenspark Groot Saeftinghe, regionale impuls Hulst en Sluis en de monitoring).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor wat betreft realisatie van doelstellingen liggen we op schema. In het Hedwige-Prosperproject is eind oktober de eerste verbinding gemaakt tussen het nieuwe intergetijdengebied en de Schelde.

Acties

Invulling geven aan de overige afspraken (landbouwflankerend beleid, opstarten van grensoverschrijdende samenwerking Zwinstreek, Grenspark, regionale impuls Hulst)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Ten aanzien van het landbouwflankeren beleid hebben we met de grondbank diverse kavelruilen kunnen uitvoeren. Ook hebben we gelden verstrekt ten behoeve van subsidies voor fysieke investeringen in de landbouw.

Samenwerkingsverband in de Zwinstreek

Voor het samenwerkingsverband in de Zwinstreek zijn we gestart met het schrijven van een landschapsbiografie. Verder zijn we in het najaar begonnen met het opstellen van een Masterplan voor de komende 24 jaar en een Operationeel plan voor de komende 6 jaar.

Grenspark Groot Saeftinghe

Voor het Grenspark Groot Saeftinghe geldt dat het samenwerkingsverband zich voorspoedig ontwikkelt. alle betrokkenen werken hard aan projecten op het gebied van natuur, landbouw en recreatie. In december hebben we de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen kunnen aanvragen voor de panoramaheuvel. Daarop is ook een geïntegreerde uitkijk- en radartoren gepland.

Regionale Impuls Hulst

Voor de regionale impuls Hulst is een bijdrage gevraagd en toegezegd voor het project Herinrichting Havenfort.

Voor de goede orde vermelden wij dat de doelstellingen voor 2022 zijn behaald, maar we zullen deze activiteiten in de komende jaren voortzetten.

Mogelijk maken van recreatief medegebruik in de Hedwigepolder (panoramaheuvel en bijbehorende infrastructuur)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De voorbereiding van de uitvoering verloopt volgens plan. Eind december kon de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen aangevraagd worden. Het ontwerp en kostenraming zijn inmiddels vrijwel gereed.

Na afronding van de projecten inregelen van het beheer en het opvolgen van projecten middels monitoring.

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

In het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan het inregelen van het beheer van het Hedwigeproject. Dit is echter nog niet gereed. De deadline hiervoor is 1 januari 2024.

De projecten die klaar zijn, zijn dit jaar opgevolgd via monitoring.

Opvolgen van realisatie van de projecten Hedwigepolder en Zimmerman conform planning bij gunning.

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

In het Hedwigeproject hebben we eind oktober de eerste verbinding gemaakt tussen het nieuwe intergetijdengebied en de Schelde.

Het Zimmermanproject heeft dit jaar stilgelegen. Dit omdat de Raad van State nog geen uitspraak heeft gedaan in de gedoogplichtprocedure. Het streven is om in 2023 tot uitvoering van de laatste twee strekdammen over te gaan.

Overdracht van het natuurgedeelte van het deelproject Waterdunen (zie betreffende beschrijving groot project)

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Op 19 december 2022 zijn door de Provincie Zeeland de natuurgronden overgedragen aan Stichting Het Zeeuwse Landschap.

Zanddijk

Omschrijving

Beschrijving project

De provinciale weg Zanddijk- Molendijk (N673) naar Yerseke kent in de huidige vorm ernstige knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. De N673 is gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg (1 rijstrook per rijrichting, 80km/u). En van groot belang voor de ontsluiting van Yerseke en de (groeierende) bedrijvigheid daar.

Ernst van de situatie

Op de Zanddijk-Molendijk tussen de rijksweg A58 en de rotonde in Yerseke hebben vanaf 2008 in totaal 72 ongevallen plaats gevonden, waarvan 1 met dodelijke afloop en 12 met letsel. De N673 is op dit moment niet ingericht volgens de Basiskennmerken Wegontwerp van het CROW voor een gebiedsontsluitingsweg. De weg en bermen zijn te smal, bochten zijn te krap en op delen is sprake van een te steil talud. In verband met de (on)veiligheid is in september 2019 een maximumsnelheid van 60 km/h ingevoerd.

Verkeersdrukte en staat van het onderhoud

De N673 is ook een drukke weg. Over de weg passeren per dag 9.580 (Zanddijk) motorvoertuigen (op basis van de verkeersstromenkaart 2018). Circa 15% daarvan zijn vrachtwagens. Volgens de verkeersprognose zal het verkeer tot 2030 groeien tot ca. 12.000 motorvoertuigen per etmaal. Dit komt vooral voort uit een verdere uitbreiding van de bedrijventerreinen. Verder is de N673 niet overal meer in beste doen. Op meerdere plekken is sprake van scheuren in het wegdek en de fundering. Dit leidt tot hoge onderhoudskosten.

Verbetering van de Zanddijk-Molendijk is van groot belang

De genoemde knelpunten zijn van dien aard, dat de N673 door Gedeputeerde Staten (hierna: GS) in 2017 in de top 3 is geplaatst van Zeeuwse wegen die met voorrang moeten worden opgeknapt, om veiligheid, bereikbaarheid en onderhoudssituatie structureel te verbeteren.

Risico's

Provinciale Staten (hierna: PS) hebben ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project N673 Zanddijk-Molendijk. Ook hebben PS ingestemd met de start van de voorbereidingsfase. Dit gebeurde door het eindfasedocument definitie- en ontwerpfase N673 Zanddijk-Molendijk goed te keuren. In dit document zijn de scope, looptijd en beheersaspecten opgenomen. Daarmee is het project overgegaan naar de volgende fase: de voorbereidingsfase.

Gedurende 2022 zijn elk kwartaal de risico's geactualiseerd

Op basis van de meest recente actualisatie zijn de grootste risico's:

- De bodemgesteldheid is anders dan verwacht.
Beheersmaatregelen: Geohydrologisch onderzoek is uitgevoerd. Aanvullend bodemonderzoek wordt tijdens de voorbereidingsfase uitgevoerd. Op basis van bodemonderzoeken een beheersplan opstellen
- Bezwaren op bestemmingsplan/omgevingsplan en vergunningen.
Beheersmaatregelen: Omgeving is zoveel mogelijk betrokken bij de totstandkoming van het ontwerp. Onder andere door de dialoog aan te gaan;
- BV moet langer in stand gehouden worden dan verwacht.
Beheersmaatregelen: Flexibele inzet van provinciale medewerkers en projectdirecteur. En contractueel regelen dat de voorgenomen project-BV (tijdelijk) kan afschalen.
- Bij de aanbesteding komen hogere inschrijvingen binnen dan geraamd bij de kredietaanvraag.
Beheersmaatregelen: Plafondbedrag opnemen bij aanbesteding. Raming periodiek updaten op basis van actuele prijssituatie. In raming rekening houden met indexeringen van bouwkosten.
- De raming is onjuist of er worden kostenposten buiten beschouwing gelaten.
Beheersmaatregelen: Raming controleren en na elke fase actualiseren. Aannames meenemen in raming.

- Er ontstaat onacceptabele overlast (omrijden, geluid, stof etc.) en schade tijdens de uitvoering van het werk en er worden rechtmatige schadeclaims ingediend.
Beheersmaatregelen: Goed contact met omgeving nastreven en vertrouwensrelatie opbouwen. Samenwerking met de aannemer stimuleren en borgen in het contract
- Gronden en opstallen zijn niet tijdig verworven.
Beheersmaatregelen: Pas aanbesteden als grondverwerving beheersbaar is. Extra capaciteit binnen provincie beschikbaar stellen
- De benodigde materialen zijn niet tijdig tegen marktconforme prijzen beschikbaar.
Beheersmaatregelen: Indien materialen niet leverbaar zijn zal er naar een alternatief gezocht moeten worden. Bestelling bouwmaterialen vervroegen. Markt verkennen op levertijden.
- Kabels en leidingen zijn niet tijdig verlegd.
Beheersmaatregelen: Tijdig verzoek tot aanpassing doen en projectovereenstemming vaststellen. Tijdig overleg voeren met leidingbeheerders.
- Conflicten met de aannemer over onder andere de voorwaarden in het contract, meerwerk en kwaliteit van opgeleverde producten.
Beheersmaatregelen: Deskundig contractmanagement. Goed juridisch contract opstellen en kwaliteitseisen goed omschrijven.

Op basis van het risicodossier behorende bij de kredietaanvraag is in de projectraming rekening gehouden met een post onvoorzien en risico's.

Genomen besluiten

GS

- Principe definitief plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c is door GS op 27 september 2017 vastgesteld.
- In 2018 hebben GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- In september 2019 hebben GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van IenW over cofinanciering door het Rijk.
- Op 3 december 2019 hebben GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenomen voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- Op 9 juni 2020 hebben GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden.
- Op 9 november 2021 hebben GS aan PS per brief een update gegeven over de voortgang van het project. Hierin is onder andere aangegeven dat er is gekozen om toch voor 1 bestemmingsplanprocedure te gaan en dat partners in gesprek zijn om te zorgen dat de verkeersintensiteit op de Molendijk op een gewenst niveau komt. E.e.a. is tijdens een informatiebijeenkomst voor PS op 19 november 2021 nader toegelicht.
- Op 14 juni 2022, hebben GS het projectplan vastgesteld en aangeboden aan de Staten.
- Op 8 november 2022 hebben GS het Definitieve Ontwerp, inclusief Kredietaanvraag aangeboden aan PS.

PS

- Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 mln. (PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000).
- PS hebben op 3 juli 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan.
- Op 6 november 2020 hebben PS de startnotitie Zanddijk vastgesteld.

- Op 5 februari 2021 hebben Provinciale Staten een voorbereidingskrediet van €8 miljoen beschikbaar gesteld voor de aankoop van grond & panden.
- Op 22 juli 2022 hebben PS besloten om over te gaan naar de volgende fase. Tevens zijn 3 moties aangenomen.
- Op 16 december 2022 hebben PS ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project N673 Zanddijk-Molendijk en de start van de voorbereidingsfase middels goedkeuring van het eindexamen document definitie- en ontwerpfase N673 Zanddijk-Molendijk inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheersaspecten is het project overgegaan naar de volgende fase. Dat is de voorbereidings- en uitvoeringsfase. Ook is het krediet toen vastgesteld. Ten opzichte het reeds toegekende krediet is het krediet opgehoogd met € 58,9 miljoen.

Doelstelling

De verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er zijn in 2022 acties (zie hieronder) uitgevoerd om de uiteindelijke doelstelling te behalen.

Doelstelling

Meekoppel kansen zijn benut ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er zijn in 2022 acties (zie hieronder) uitgevoerd om de uiteindelijke doelstelling te behalen.

Acties

- In 2022 is gewerkt aan het Projectplan en het Definitieve Ontwerp. Het Projectplan is op 22 juli in PS geweest en op 16 december hebben PS het Definitieve Ontwerp vastgesteld en is de definitie- en ontwerpfase van het project afgerond.
- Op het oorspronkelijk ontwerp zijn een aantal optimalisatie voorstellen gedaan, waarmee de impact van de werkzaamheden op de omgeving beperkt kan worden.
- Om tot dit laatste te kunnen komen is er na 22 juli een consultatietraject met de omgeving opgestart.
- Met de gemeente Reimerswaal, het waterschap Scheldestromen is een Samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Daarnaast is met Rijkswaterstaat een overeenkomst uitgewerkt met betrekking tot de bijdrage voor de aanpassingen bij rotonde Nishoek.

- Daarnaast zijn er 2 woningen met gronden en opstallen aangekocht in voorbereiding op de volgende fasen.
- Met ProRail is overleg geweest over een mogelijke bijdrage vanuit het LVO traject. Hier is tot op heden vanuit het ministerie geen besluit op genomen. De inhoudelijke overleggen met ProRail ten aanzien van de inpassing van het tracé en de kruising met het spoor verlopen positief.

Traverse Kapellebrug

Omschrijving

De Provinciale weg N290 is een gebiedsontsluitingsweg in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Deze weg sluit aan op de N61 en N62 ten zuiden van Terneuzen en leidt via Zaamslag en Hulst naar de Nederlands-Belgische grens bij Kapellebrug. Het project is een deel van de N290 door Kapellebrug en heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug. De Traverse Kapellebrug zit bouwkundig aan het einde van de levensduur en wordt daarom volledig opnieuw ingericht. Er komt zodoende een nieuwe weg op de bestaande locatie. Deze omstandigheid biedt de mogelijkheid om de weg binnen de kom van Kapellebrug opnieuw in te richten.

De Gentsevaart is een drukke weg door Kapellebrug met veel woningen en bedrijven langs beide kanten. Door de verkeersdrukke en het vrachtverkeer ondervinden omwonenden hinder en zijn er onveilige situaties voor met name fietsers en voetgangers. Met een nieuw ontwerp van de weg wordt ingezet op verbetering van de verkeersveiligheid en het beperken van de hinder zonder dat dit ten koste gaat van de doorstroming. Met deze verbeteringen zorgen we ook voor een positieve bijdrage aan de leefbaarheid in Kapellebrug.

De kern van het project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Aanleg fiets- en voetpaden aan beide zijden van de weg.
- Aanleg van een nieuwe rotonde bij de aansluiting Molenstraat.
- Aanleg verkeerseilanden voor veiligere fiets- en voetgangersoversteekplaatsen.
- Aanleg overige snelheid beperkende elementen.
- Optimaliseren van aansluitingen met andere straten (Roskamstraat en Brouwerijstraat).
- Vernieuwing van het gemeentelijk riool.

Risico's

Risicobeheersing vindt plaats aan de hand van regelmatig uitgevoerde risicoanalyses. De risico's worden minimaal iedere drie maanden actueel gehouden. Hierbij behoren ook de beheersmaatregelen. We bekijken de risico's tijdens een bijeenkomst met het projectteam en, als het nodig is, met aanvullende deskundigheid. Per beheersmaatregel wordt iemand aangewezen. De voortgang/effekten van de beheersmaatregelen worden via de actielijst van het projectteam in de gaten gehouden. We richten ons daarbij vooral op het beheersen van de risico's met de grootste (financiële) gevolgen. Daarnaast houden we nadrukkelijk rekening met mogelijke juridische risico's. Een project is steeds in beweging en hoe verder het project loopt, kunnen de onzekerheden afnemen. Daarnaast kunnen er nog steeds risico's optreden met gevolg voor de planning en fasering.

Op basis van de meest recente actualisatie zijn de grootste risico's:

- Een onvoorziene vertraging in het verlenen van de omgevingsvergunning bijvoorbeeld door bezwaar en beroep. Maar ook knelpunten die verband houden met stikstof, met als gevolg dat het project uitloopt en er extra (proces)kosten ontstaan.
- Buitengewone stijging van de marktprijzen waardoor de voorbereiding en uitvoering van de reconstructie duurder worden dan voorzien in de meest recente raming.
- Het moeten treffen van extra maatregelen voor het realiseren van de omleidingsroutes.
- Het moeizaam verlopen van de grondverwerving wat kan leiden tot vertraging en extra (proces)kosten.

Genomen besluiten

Provinciale Staten (Hierna: PS) hebben in mei 2020 een krediet van € 5,6 miljoen ter beschikking gesteld en besloten dat de Traverse Kapellebrug een groot project is.

Door PS is op 23 juli 2021 de startnotitie 'Reconstructie Traverse Kapellebrug N290' vastgesteld en is ingestemd met het gelijktijdig doorlopen van zowel de definitiefase als de ontwerpfase.

Op 11 maart 2022 heeft Gedeputeerde Staten (via de commissie Economie) Provinciale Staten

geïnfomeerd dat, op basis van onderzoek naar de mogelijkheden voor de aanleg van een fietstunnel, deze tunnel niet zal worden opgenomen in het definitief ontwerp.

Op 20 mei 2022 hebben PS het 'Definitief ontwerp N290 Traverse Kapellebrug' goedgekeurd. Tevens is ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfasen van het project en de start van de voorbereidingsfase. Dit door goedkeuring van het eindfasedocument "Definitie- en ontwerpfasen N290 Traverse Kapellebrug". Dit is inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheeraspecten uit het Projectplan N290 Traverse Kapellebrug.

In de najaarsnota 2022 hebben PS ingestemd om in de programmering van de investeringsagenda een verhoging van het investeringskrediet met € 1,45 miljoen mee te nemen. Dit als gevolg van de prijsstijgingen in de markt.

Doelstelling

Renovatie van de Traverse Kapellebrug en daarbij zorgen voor meer ruimte voor fietsers en voetgangers en het stimuleren van verkeer om zich aan de maximumsnelheid te houden waardoor de leefbaarheid en verkeersveiligheid wordt vergroot.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Acties

In 2022 zijn de volgende acties uitgevoerd of in gang gezet:

- Samen met de gemeente Hulst hebben we op 3 januari 2022 een digitale informatieavond georganiseerd. We hebben de bewoners en bedrijven in Kapellebrug geïnformeerd over het verkeerskundig ontwerp.
- We hebben gesprekken gevoerd met diverse betrokken partijen onder andere met netbeheerders, gemeente en het waterschap. Dit om voorbereidende werkzaamheden op elkaar af te kunnen stemmen.
- In 2022 hebben we het definitief ontwerp en het projectplan afgerond. Dit definitief ontwerp bepaalt in belangrijke mate de scope van het project voor de volgende projectfasen. De scope is beschreven in het projectplan. Er is ook een nieuwe planning voor het project opgesteld en opgenomen in het projectplan.
- We hebben een bodemonderzoek, een asfalt- en funderingsonderzoek en een archeologisch vooronderzoek laten uitvoeren langs het traject. De resultaten van de onderzoeken leveren geen knelpunten op waarvoor extra mitigerende maatregelen genomen moeten worden in de realisatiefase.
- Er is een natuurtoets in uitvoering. Uit de resultaten moet blijken of er aanvullende maatregelen getroffen moeten worden in het kader van de vergunningverlening.
- Er is een actualisatie van de kostenraming uitgevoerd. Daaruit komt naar voren dat de kosten van het project zijn gestegen als gevolg van forse prijsstijgingen. Naar aanleiding hiervan is in de najaarsnota 2022 een voorstel gedaan voor een reservering in de investeringsagenda om het investeringskrediet te kunnen verhogen.
- De werkzaamheden zijn gestart met betrekking tot het verwerven van benodigde gronden.
- We hebben samen met de gemeente Hulst in 2022 gesprekken gevoerd met alle bedrijven die zijn gevestigd aan de Gentsevaart ter voorbereiding op het bepalen van de mogelijke omleidingsroutes. Uit deze gesprekken bleek dat de bereikbaarheid voor de bedrijven voor publiek en bevoorrading aan de Gentsevaart van groot belang is. Naar aanleiding van deze

gesprekken willen wij de Gentsevaart verkeersluw maken. Met andere woorden: we willen het doorgaand vrachtverkeer door de Gentsevaart, niet zijnde bestemmingsverkeer, omleiden. Tegelijkertijd willen we wel zorgen dat de Gentsevaart tijdens de werkzaamheden bereikbaar is voor bestemmingsverkeer. Dit zou kunnen door tijdens de werkzaamheden telkens één rijstrook open te houden (halve wegafzetting). Vervolgens hebben wij op 18 januari 2023 een inloopavond georganiseerd om de bedrijven te informeren over de geplande werkzaamheden, de hinder van deze werkzaamheden en over de mogelijke omleidingsroutes. Het betreft dan de bedrijven, die in de omgeving van de Gentsevaart liggen en voor hun bedrijfsvoering afhankelijk zijn van de Gentsevaart.

- We hebben 2 nieuwsbrieven uitgebracht en de meest actuele informatie geplaatst op onze website www.zeeland.nl/kapellebrug.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
010101 Waterdunen	259	2.266	2.524	2.410	-114
010102 Natuur Pakket Westerschelde	22.333	-18.839	3.495	3.117	-377
010103 MAR-kazerne	0	0	0	0	0
010104 Thermphos	0	0	0	1	1
010105 Zeeuws Deltaplan ZW	83	-83	0	0	0
019999 Ambtelijke inzet	1.852	73	1.924	1.990	66
Totaal Lasten	24.526	-16.583	7.943	7.518	-425
Baten					
010101 Waterdunen	5	995	1.000	1.000	0
010102 Natuur Pakket Westerschelde	22.333	-18.839	3.495	3.117	-377
010104 Thermphos	0	0	0	0	0
Totaal Baten	22.338	-17.843	4.495	4.117	-377
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.188	-1.260	-3.448	-3.400	48
Onttrekkingen					
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	-2.986	-4.429	-7.414	-7.414	0
Toevoegingen					
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	0	3.395	3.395	3.395	0
Mutaties reserves	2.986	1.034	4.019	4.019	0
Gerealiseerd resultaat	798	-227	571	619	48

1-2 Strategische opgaven

Inleiding Strategische opgaven

Zes grote opgaven zijn vanaf 2019 als strategische opgaven benoemd. Deze opgaven hebben zijn ook door externe partijen erkend als belangrijke onderwerpen voor Zeeland. De opgaven zijn de aanpassing van Zeeland aan het veranderende klimaat, de energietransitie, de omslag naar slimme mobiliteit, het imago van Zeeland – mede vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt –, de ruimtelijke kwaliteit van Zeeland en de Zeeuwse Stikstofaanpak. Deze opgaven vormen de strategische agenda. Wij zoeken de samenwerking met iedereen die zich daar samen met ons voor in wil zetten. De manier waarop we dat doen is beschreven in de notitie “[veranderende werkwijzen](#)”, die Provinciale Staten in april 2019 vaststelden,

Gezien de ontwikkelingen loopt de strategische opgave Stikstof nog. Voor de andere genoemde opgaven zijn de strategieën voor de aanpak vastgesteld. Dat betekent dat deze nu via netwerksturing worden uitgevoerd via uitvoeringsprogramma's of afdelingen. Voor de opgaven Slimme Mobiliteit en Ruimtelijk Kwaliteit zijn de strategieën pas na publicatie van de begroting 2022 vastgesteld. Zij staan daarom in de begroting 2022 en deze jaarstukken als strategische opgave vermeld.

Ruimtelijke kwaliteit

Omschrijving (bouwstenen)

Bouwstenen*:

- Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 inclusief Milieu Effect Rapportage (MER) en Zeeuwse Omgevingsverordening 2021.
- Bouwstenen die worden ontwikkeld vanuit lopende pilots zoals de Veerse Meer visie, de woonvisie, de Regionale energiestrategie en de klimaatadaptatie strategie.
- Inbrengen Zeeuwse standpunten bij de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Inzet op het NOVI - gebied Kanaalzone en wellicht de kustvisie.
- BO MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) en de opvolger daarvan, het BO voor de Omgevingsagenda Zuidwest.

**gebaseerd op de tabel met uitzondering van de strategische visie wonen, die zit bij fysieke leefomgeving*

Ambitie

Deze strategische opgave richt zich op het opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 en bijbehorende Omgevingsverordening Zeeland. De omgevingsvisie is in 2021 vastgesteld.

Eén doel van de strategische opgave blijft over voor 2022:

- Vaststellen en in werking laten treden van een nieuwe Omgevingsverordening Zeeland.

Daarnaast wordt met het Rijk gewerkt aan uitvoering van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI).

Inzet

In 2022 is de nieuwe Omgevingsverordening Zeeland afgerond. De verordening is ter inzage gelegd, de reacties zijn beantwoord en de verordening is aan Provinciale Staten (hierna: PS) voorgelegd om vast te stellen. Daarnaast is een eerste 'noodverband' gemaakt om de 'oude' Omgevingsverordening Zeeland 2018 aan te passen. Na nogmaals uitstel van de Omgevingswet zijn ook de voorbereidingen gestart voor een tweede noodverband.

Met het Rijk en met de Provincie Zuid Holland is een Omgevingsagenda opgesteld als uitwerking van de NOVI. Daarin zijn de integrale opgaven voor Rijk en regio beschreven. Voor het North Sea Port District is een intensiever traject gestart omdat hier veel opgaven bij elkaar komen. Dit traject is door het Rijk beëindigd, maar wordt voortgezet vanuit het nationale programma NOVEX. In NOVEX worden de ruimtelijke gevolgen van alle nationale programma's naast elkaar gezet en op elkaar afgestemd.

Proces

De Omgevingswet treedt later in werking dan verwacht. Het proces is daar op aangepast. Voor de Zeeuwse Omgevingsvisie die in 2021 is vastgesteld en gepubliceerd, heeft dit geen gevolgen. Voor de omgevingsverordening is dat wel het geval. De procedure van de nieuwe omgevingsverordening is vertraagd en er is een extra aanpassing van de Omgevingsverordening Zeeland 2018 doorgevoerd.

Netwerkpartners in het vervolgtraject

De netwerkpartners van de Zeeuwse Omgevingsvisie zijn alle partijen die zich in Zeeland bezig houden met de fysieke leefomgeving. De verschillende organisaties zijn vertegenwoordigd in een breed samengestelde ambtelijke en bestuurlijke integratiegroep. Deze integratiegroep blijft ook het externe overlegplatform bij de uitvoering en actualisatie van de omgevingsvisie en -verordening.

Naast de samenwerking in de gebiedstafels en integratiegroep wordt met de andere overheden samengewerkt in de werkgroep Omgevingsvisie van het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). In het SPOZ delen de Zeeuwse overheden ervaringen met visies en regelgeving onder de Omgevingswet.

Behaalde resultaten 2022

- In 2022 is het proces voor de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening afgerond. De nieuwe Omgevingsverordening Zeeland is op 7 oktober door Provinciale Staten vastgesteld.

- De nieuwe omgevingsverordening is nog niet in werking, omdat de Omgevingswet nog niet geldt. Een aantal inhoudelijk wijzigingen is met een eerste noodverband opgenomen in de Omgevingsverordening Zeeland 2018. Een tweede serie wijzigingen is in gang gezet en zal in maart 2023 worden vastgesteld.
- De opgave Ruimtelijke Kwaliteit is beëindigd omdat de Zeeuwse Omgevingsvisie en bijbehorende nieuwe Omgevingsverordening zijn vastgesteld.
- Uitvoering van de Zeeuwse Omgevingsvisie loopt via andere opgaven, programma's en projecten.
- Monitoring, evaluatie, actualisatie met alle bijkomende werkzaamheden worden ondergebracht bij het programma Fysieke Leefomgeving. Ook de afstemming met het Rijk over uitvoering van de nationale omgevingsvisie ne programma's is daar ondergebracht.

Stikstof

Omschrijving

Door verbrandingsmotoren, industrie en uit landbouw komen stikstofverbindingen vrij. Deze verbindingen, NH₃ en NO_x, komen direct ofwel via neerslag terug in onze omgeving. Dit is niet alleen schadelijk voor onze gezondheid, het zorgt in natuurgebieden voor een toename van vegetatie die van een voedselrijke omgeving houden, ten koste van vegetatie die

De Raad van State deed op 29 mei 2019 uitspraak dat de toenmalige PAS niet als kader mag worden gebruikt voor de vergunningverlening. Samen met het Rijk en de andere provincies is daarom gestart met een nieuwe aanpak voor de opgave stikstof. Provincie Zeeland geeft daarnaast ook haar eigen invulling: De strategische aanpak stikstof. Hierin werken we via drie actielijnen aan een goede staat van de Zeeuwse natuur:

- vermindering stikstofdepositie
- versterken van de natuur
- informatie, communicatie en vergunningverlening

In 2022 hebben PS deze aanpak geactualiseerd op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (WSN) en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De stikstofopgave wordt gekoppeld aan water en klimaat doelen. Provincies moeten op 1 juli 2023 een gebiedsprogramma in concept vaststellen. Provincie Zeeland wil hierin de NPLG opgave verbinden aan Zeeuwse opgaven en kansen die dit biedt. Hierin is het uitgangspunt dat dit gezamenlijk met maatschappelijke partners wordt gedaan.

Ambitie

In de WSN zijn doelen opgenomen voor stikstof: in 2035 moet 74% van de stikstofgevoelige N2000 oppervlakte aan de Kritische Depositie Waarde (KDW) voldoen. In het NPLG is dit vertaald naar een regionaal richtinggevend reductie doel. Voor Zeeland betekent dit dat er een richtinggevend doel van 631 ton emissie reductie ammoniak is vastgesteld. In het voorjaar van 2023 zal het rijk met aanvullende doelen komen. Dit samen moet in het provinciale gebiedsprogramma moeten worden uitgewerkt.

Provincie Zeeland stelt de volgende doelen centraal:

- Korte termijn: Verbinden en vertalen van regionale opgaven in het NPLG
- Korte termijn: het opstellen van een gebiedsprogramma waarin invulling wordt gegeven aan de WSN en NPLG en Zeeuwse doelen
- Lange termijn: zoveel mogelijk behalen van een goede ecologische toestand van onze natuur, door het toewerken naar een goede staat van instandhouding van de Natura2000 gebieden in 2050.

Dit doen we via een middellange termijn (2020-2030) en tussendoelen. Waarbij als wettelijk tussendoel gesteld is dat in 2035 74% van het areaal N2000 voldoet aan de KDW. De aanpak per gebied kost meerdere jaren en draagt bij aan meerdere doelen:

1. Het bereiken van een duidelijke daling van de stikstofdepositie, om de kwaliteit van stikstofgevoelige Natura2000-gebieden te versterken
2. Het verlagen van de stikstof neerslag om ruimte te maken om vergunningen te kunnen verlenen
3. Meerdere opgaven in een gebied combineren waardoor grote opgaven samenhangend worden opgepakt

Inzet

Dit doen we door de inzet van een compacte opgave stikstof. Deze heeft zich de afgelopen jaren in eerste instantie gericht op het zoeken naar oplossingen voor vergunningverlening. Hiervoor zijn instrumenten in beleidsregels vastgelegd. De ruimte daarvoor is echter beperkt en kan pas worden vergroot als de biodiversiteit verbetert, onder andere door afname van stikstofdepositie.

Naast het verlenen van vergunningen, maken we met een aanpak gericht op bepaalde gebieden de natuur sterker. Dat doen we door middel van natuurontwikkeling, natuurherstel en door de bronnen in de buurt van Natura2000 gebieden aan te pakken. In deze aanpak leggen we verbinding met andere opgaven in het gebied. Deze gebiedsgerichte aanpak voeren we uit voor de meest overbelaste gebieden: de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren. Hiervoor zetten we gebiedsregisseurs in. De maatregelen binnen het NPLG liggen echter ook in overig Zeeland. Daarom gaan we aan de slag met regio dialogen om met zoveel mogelijk belanghebbenden in gesprek te komen over maatregelen en oplossingen.

Verder houden we de ontwikkeling van stikstof neerslag in de gaten door monitoring. Via sensoren, satellietbeelden en meer metingen wordt gewerkt aan verbetering van de modellen. Monitoring draagt tevens bij aan draagvlak. Tot slot is het buitenland een belangrijk punt van aandacht. Het grootste deel van de stikstof in Zeeland is afkomstig uit het buitenland en (internationale) scheepvaart. Zonder aanpak in het buitenland en bij scheepvaart is het moeilijk onze doelen te halen.

Naast personele inzet is er ook inzet via financiële middelen en regelingen. Deze zijn deels afkomstig van het Rijk. Via de opgave stikstof zijn er middelen voor monitoring en proces beschikbaar. Ook in de investeringsagenda van de provincie is budget opgenomen voor bronaanpak. In de afgelopen jaren lag de nadruk met name op het maken van regels voor vergunningverlening, vastgesteld in de provinciale beleidsregels Intern- en Extern salderen. Daarnaast op het opstarten van gebiedsgerichte aanpak. De komende jaren zal dit veel meer liggen op het aanscherpen en vertalen van de doelen. Deze worden vertaald naar maatregelen en worden gebruikt voor het bepalen van de aanpak in de gebieden. De inzet is om te komen tot een gebiedsprogramma 1.0, die als basis dient voor het halen van doelen en tevens de basis is voor het verkrijgen van financiering uit het transitiefonds van het rijk. Na versie 1.0 zal richting 2024 gewerkt worden aan een volgende versie, die steeds verder doorgaat op de te maken ruimtelijke keuzes in het landelijk gebied.

Proces

In de voorjaarsnota 2020 is stikstof als opgave benoemd. In 2022 is deze herbevestigd en uitgebreid tot opgave stikstof en landelijk gebied. De aanpak stikstof is continu in ontwikkeling, onder andere door landelijke ontwikkelingen. Zo is tussentijds het kabinet met het NPLG gekomen en heeft de commissie Remkes adviezen uitgebracht. Dit heeft direct effect op de Zeeuwse aanpak. In het proces is daarom zowel de relatie met externe partijen als met PS van groot belang. De strategische aanpak kan tussentijds dan ook worden aangevuld.

Kern van de opgave is dat deze alleen kan slagen als alle sectoren bijdragen aan de oplossing. Daarom vormen alle betrokken partijen samen een bestuurlijk overleg stikstof Zeeland. Ook zitten alle partijen in een externe werkgroep, en per gebiedsgerichte aanpak zijn de direct belanghebbenden vertegenwoordigd. In 2023 wordt dit externe proces geïntensiveerd met regio dialogen.

Binnen de organisatie zijn er sterke relaties met programma's, opgaven en afdelingen. Met name de relatie met Natuur, platteland en landbouw en met vergunningverlening is van groot belang. De opgave heeft tot doel het maatregelenpakket op te starten en uit te werken, waarna de uitvoering in een andere onderdelen van de organisatie plaats vindt. Input voor gebiedsprogramma moet komen uit alle hoeken van de organisatie en daarbuiten.

Behaalde resultaten 2022

In 2022 is gestart met de uitwerking van het NPLG. PS en het BO stikstof Zeeland hebben in 2022 besloten de opgave stikstof te verbreden met de opgaven rond water en klimaat, maar ook om het te verbinden met Zeeuwse opgaven zoals recreatie, zoet water of industrie. In de tweede helft van 2022 is gewerkt aan het uitwerken hiervan in een tussenversie (versie 0.5) van een gebiedsprogramma. Dit gebiedsprogramma 0.5 zal in 2023 de basis zijn voor de gebiedsprocessen.

Een belangrijke bouwsteen hiervoor zijn de Natuurdoel Analyses waarvan er in 2022 de eerste 3 zijn opgeleverd. Naast dit onderzoek verbeterden we ondertussen de natuur. Het verbeteren van natuur gebeurde in 2022 via het programma natuur. In 2022 zijn de Kop van Schouwen en de Manteling van

Walcheren via gebiedsprocessen opnieuw opgestart. In de gebiedsgerichte aanpak komen het programma natuur en de maatregelen om stikstof neerslag te verminderen samen.

Om de resultaten in 2022 te bereiken is de derde pijler, monitoring, van groot belang. Het dataportaal is in 2022 verder doorontwikkeld en breder beschikbaar gesteld. Hierin komen metingen, modellen en andere stikstofgegevens samen. In 2022 is duidelijk geworden dat er een tweetal extra meetpunten in Zeeland bijgeplaatst worden.

Tot slot heeft de Provincie Zeeland in 2022 veel inzet gepleegd op vergunningverlening. Hierbij is steeds gekeken wat wel en wat niet kan. In 2022 is steeds duidelijke geworden dat ook in Zeeland vergunningverlening moeilijk is. Onder andere de bouwvrijstelling verdween uit de wetgeving, en rond het begrip additionaliteit zijn meerdere uitspraken verschenen. Deze hebben geleid tot nieuwe knelpunten. Doordat het rijk het veegbesluit loskoppelde van de herziening Aerius heeft de Provincie Zeeland eind 2022 tijdelijk de vergunningverlening stil moeten leggen om ervoor te zorgen dat er geen juridisch onbetrouwbare vergunningen zouden worden verleend. In 2022 is er tot slot een legalisatieprogramma PAS melders vastgesteld door rijk en provincies. Zeeland heeft in 2022 alle PAS melders geverifieerd op compleetheid van hun dossier, en heeft zich ingespannen op het (starten van) het legaliseren van PAS melders. In een enkel geval is dat gelukt.

Slimme mobiliteit

Omschrijving

Met de Regionale Mobiliteitsstrategie 2025-2035 is een nieuwe koers uitgezet voor de Zeeuwse mobiliteit (vervoer). Het startpunt is de reiziger en hoe die het beste gefaciliteerd kan worden om van deur tot deur te reizen. De Regionale Mobiliteitsstrategie is eind 2021 vastgesteld door de Provincie Zeeland en eind 2021/begin 2022 door de Zeeuwse gemeenten.

Ambitie

Met deze nieuwe aanpak willen we de stap maken naar slimme en duurzame mobiliteit. Dit doen we door:

- Het aanbod aan vervoer beter af te stemmen op de vraag naar mobiliteit. Naast trein, bus en Westerschelde Ferry komt er meer inzet van kleine busjes, taxi's, deelauto's en deelfietsen.
- De reiziger centraal te stellen. Het perspectief van de reiziger is het uitgangspunt en niet het denken vanuit verschillende overheden in losse systemen.
- Mobility as a Service-apps te gebruiken en (telefonisch) de mobiliteitscentrale. Hierdoor kan de reiziger eenvoudig vervoer combineren en meer keuze krijgt in de van deur tot deur vervoersmogelijkheden.
- Het benutten van data en het beschikbaar maken van data als basis voor een goed werkend mobiliteitssysteem.
- Toegankelijke mobiliteit aan te bieden waar iedereen gebruik van kan maken. Van vervoermiddelen, hubs en opstappunten tot plannings- en boekingsmogelijkheden. Dit in lijn met de uitgangspunten van het VN-verdrag voor de rechten van de mens met een beperking. Zoveel als mogelijk kan gebruik worden gemaakt van de reguliere mobiliteitssystemen. Voertuigen en hubs worden daarop ingericht.

De veranderingen in de mobiliteit stoppen niet en gaan met wisselende snelheden door. Dat vraagt dat we blijvend inspelen op ontwikkelingen. Dat we een omgeving creëren waar we nieuwe mogelijkheden uit kunnen testen en bij bewezen maatschappelijke meerwaarde ook uitrollen.

Inzet

Eind 2021 is de regionale mobiliteitsstrategie vastgesteld in Provinciale Staten (Hierna: PS). De nadruk is verschoven van strategievorming naar uitwerking en (netwerk)uitvoering. Binnen de provinciale organisatie heeft dit in 2022 plaatsgevonden vanuit het programma Regionale Bereikbaarheid en de afdeling Infrastructuur en Vastgoed. In deze jaarstukken wordt de uitwerking en uitvoering in 2022 daarom verantwoord onder het programma Mobiliteit op Maat.

Proces

De regionale mobiliteitsstrategie is op 17 december 2021 vastgesteld door PS. In de laatste maanden van 2021 en de eerste maanden van 2022 is deze eveneens vastgesteld door de Zeeuwse gemeenten.

Behaalde resultaten 2022

Deze zijn opgenomen onder het begrotingsprogramma Mobiliteit op Maat.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
010201 Strategische opgaven - stelpost	1.035	-1.035	0	0	0
010202 Klimaatadaptatie	0	0	0	0	0
010203 Ruimtelijke kwaliteit	0	15	15	6	-9
010204 Slimme mobiliteit	45	-3	42	0	-42
010205 Zichtbaar Zeeland	0	0	0	0	0
010206 Stikstof	524	317	841	1.878	1.036
Totaal Lasten	1.605	-706	899	1.884	985
Baten					
010204 Slimme mobiliteit	115	-73	42	0	-42
010206 Stikstof	0	2	2	1.098	1.096
Totaal Baten	115	-71	44	1.098	1.053
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.490	635	-854	-786	69
Gerealiseerd resultaat	-1.490	635	-854	-786	69

2 Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland is Land in Zee. Kust, land, zeearmen en eilanden, het samenspel tussen water en land, het geeft Zeeland een unieke ligging en een bijzondere omgeving voor mensen om te wonen, te werken en te recreëren. Deze unieke ligging in een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta is ons Zeeuwse kapitaal en onze leefomgeving. In Zeeland bepalen water, landbouw, wonen, natuur, industrie en recreatie de kwaliteit van de leefomgeving. Als we die kwaliteit willen behouden, dan moeten we ons steeds afvragen: wat mag waar wel en waar niet, hoe beïnvloedt dat elkaar over en weer, wat zijn de effecten op milieu, landschap, economie op korte en langere termijn.

Uitgangspunt is het vastgestelde Omgevingsplan Zeeland 2018. Dit plan is tot de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie het geldende strategisch beleidskader voor de fysieke leefomgeving.

In dit uitvoeringsprogramma Woonplaats Zeeland staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal. Daarbij staan de volgende onderwerpen centraal: de gebouwde omgeving met steden, dorpen en bedrijventerreinen, de kwaliteit van de kust en recreatie, milieu en water, zowel de Deltawateren als het beheer van grond- en oppervlaktewater binnendijks. Landbouw en natuur, ook onderdeel van de fysieke leefomgeving, komen aan de orde in het programma Balans in landelijk gebied.

Het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving wordt geregeld door tal van wetten en regelingen, onder de verantwoordelijkheid van rijk, provincie, gemeenten en waterschap. In de Omgevingswet komt er straks één loket voor inwoners en bedrijven. Dat loket wordt de gemeente. De invoering van de Omgevingswet vereist een vernieuwing in samenwerking, denken en doen tussen overheden. Ook dat project komt in dit hoofdstuk aan de orde

Speerpunten

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's zijn:

Deltawateren:

- Bijdragen aan vervolg gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050.
- Herintroductie van beperkt getij op de Grevelingen.
- Gebiedsproces Volkerak-Zoommeer (VZM- korte en middellange termijn).
- Zoetwaterbeschikbaarheid Zuidwestelijke Delta (in relatie tot Zeeuws Deltaplan zoet water).
- Continueren inzet voor uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie.
- Kennisprogramma zeespiegelstijging in relatie tot herijking Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta in 2026.

Milieu:

- Vervolg verkenning van de samenwerking Milieutaken in Zeeland in afstemming met gemeenten en waterschap.
- Actualisatie Milieuprogramma en VTH programma.
- Opstellen en uitvoeren plan van aanpak verbeteren toezicht en handhaving.
- Uitvoeren acties uit het Milieuprogramma 2018.
- Uitvoering Schone Lucht Akkoord.

Omgevingswet (digitaal stelsel):

- Het publiceren van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in het digitale stelsel.

Wonen en bedrijventerreinen:

- Het opstellen van een Zeeuwse Woonagenda en Woondeal en realisatie van de opgaven onder andere samen met de gemeenten.

- Het uitvoeren van de subsidieregelingen Toekomstbestendige Bedrijventerreinen, Provinciale Impuls Wonen, Hervulling leegstaande panden, Gebiedsgerichte aanpak wonen.

Beleidskader

- [*De Zeeuwse Omgevingsvisie*](#)
- [*Omgevingsverordening Zeeland 2018*](#)
- VTH Programma Schoon, gezond en veilig Zeeland (operationeel beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) 2021
- [*Economische Agenda*](#)
- [*Programma Vergunningverlening, toezicht en handhaving + specialisaties 2018*](#)
- [*Milieuprogramma 2018-2022*](#)
- [*Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016*](#)
- [*Beleidsnota Natuurwetgeving*](#)
- [*Deltaprogramma*](#)
- [*Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta*](#)
- [*Programmatische aanpak Grote Wateren*](#)
- [*Natura 2000 beheerplannen \(voor de afzonderlijke Deltawateren\)*](#)
- [*Zwemwaterrichtlijn*](#)
- [*Kaderrichtlijn Water*](#)

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is.
- Vergunningverlening en toezicht op bodemsaneringen en nazorg.
- Uitvoering van bodemonderzoeken en bodemsaneringen.
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving voor vuurwerkevenementen, luchtvaart, ontgroningen en grondwateronttrekkingen.
- Uitvoeren programma Impuls omgevingsveiligheid.
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de DCMR.
- Interbestuurlijk toezicht voor wat r.o. en milieutaken betreft.
- Nazorg gesloten stortplaatsen.
- Coördinatie uitvoering VTH taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken overheden.
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Water

- Beheer grondwatermeetnet.
- Aanwijzen zwemlocaties.
- Bescherming grond- en oppervlaktewater.

Deltawateren

De Deltawateren zijn voor Zeeland vanuit ecologisch, ruimtelijk, recreatief en economisch oogpunt van grote waarde. Ze bepalen in belangrijke mate de kwaliteit van onze leefomgeving, nu en in de toekomst. Het borgen van deze kwaliteit vraagt om passende antwoorden op de uitdagingen voor de komende decennia. Binnen de geldende (wettelijke) kaders gaat het daarbij om een afgewogen aanpak van thema's als waterkwaliteit, ecologie en regionale economie in combinatie met noodzakelijke aanpassingen op het vlak van waterveiligheid, zeespiegelstijging en een verder toenemende verzilting.

Een aanpak waarbij we als Provincie Zeeland samenwerken met onze partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta (GO ZWD) om ons doel van een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta te kunnen realiseren.

Maatschappelijk effect Deltawateren

De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

Speerpunten Bestemming Zeeland 2030 voor inwoners, ondernemers en bezoekers

1. Vergroten van de positieve bijdrage van de vrijetijdssector aan de omgeving en de samenleving: de Zeeuwse vrijetijdssector heeft een sterke maatschappelijke, ruimtelijke en economische meerwaarde. De Zeeuw draagt de vrijetijdseconomie een warm hart toe en werkt samen met de sector aan een leefbaar Zeeland voor iedereen.
2. Stimuleren van een toekomstbestendige vrijetijdssector: de Zeeuwse ondernemers zijn intrinsiek gemotiveerd en in staat om de exploitatie op een duurzame circulaire wijze te laten plaatsvinden. Ondernemen in de vrijetijdseconomie is aantrekkelijk en staat hoog in aanzien. Er is een bruisend netwerk actief dat samenwerkt aan een gezonde vrijetijdssector.
3. Versterken van een optimale beleving voor bewoner en gast: onze inwoners en bezoekers ervaren Zeeland op een unieke manier die bij hen past, in alle seizoenen en regio's. De verschillende regio's en steden in Zeeland vormen gezamenlijk een gevarieerd palet aan bestemmingen.

Omgevingswet en Omgevingsagenda

In 2022 zijn we verder gegaan met de voorbereiding om te kunnen voldoen aan de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet heeft als doel dat inwoners en initiatiefnemers niet langer te maken krijgen met een "gefragmenteerde" overheid. Alle overheden zijn samen verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken gaan de overheden onder de Omgevingswet intensiever samenwerken. In Hoofdstuk 1 Strategische Opgave Ruimtelijke Kwaliteit staat het traject beschreven om te komen tot de Zeeuwse Omgevingsvisie en de verordening. Het digitale stelsel is het derde spoor van de implementatie Omgevingswet en maakt onderdeel uit van dit programma in de begroting.

Voor de digitalisering van de Omgevingswet wordt een digitaal stelsel ontwikkeld. Een belangrijke onderdeel hierin is het Omgevingsloket. Alle informatie over de fysieke leefomgeving wordt samengebracht in het Omgevingsloket.

Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers digitaal een vergunningaanvraag of melding indienen. Ook kan op een kaart gezien worden welke regels er gelden op welke locatie. Daarnaast kan ook informatie over de fysieke leefomgeving worden opgevraagd. Alle overheden horen aangesloten te worden op het Omgevingsloket om deze te voorzien van informatie. Dit vraagt om afstemming en afspraken met de betrokken organisaties binnen Zeeland.

Omgevingsagenda

Tot april 2022 gewerkt aan het opstellen van de Omgevingsagenda. Dit instrument uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) had als doel het opstellen van een gezamenlijke bestuurlijke agenda voor de fysieke leefomgeving van het Rijk en regio. Voor Zeeland waren hier drie prioritaire thema's benoemd: North Sea Port District & Terneuzen, De kust van de delta, Transitie landelijk gebied. Hierbij was North Sea Port District tevens aangewezen als NOVI-gebied.

Met de komst van het nieuwe kabinet heeft het rijk een actieve regierol op zich genomen in de ruimtelijke ordening in Nederland. Hiertoef heeft de minister VRO in mei 2022 de programma's NOVEX en Mooi Nederland aan de Tweede Kamer gepresenteerd. Hierbij wordt door het rijk ook een

belangrijke rol toegekend aan de provincies. Daarom wil de minister VRO met de provincies afspraken maken over de ruimtelijke inbedding van nationale belangen in de regio. Deze afspraken hebben betrekking op nationale doelen en ruimtelijke keuzes, uitvoering en investeringsbeslissingen. Het rijk wil in hierover in 2023 afspraken maken met elke provincies in de vorm van ruimtelijke arrangementen. Dit instrument van de ruimtelijke arrangementen vervangt de omgevingsagenda's. De thema's uit de omgevingsagenda voor Zeeland komen wel terug in de ruimtelijke arrangementen. North Sea Port District is aangewezen als NOVEX gebied en is onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak in het programma NOVEX.

In december 2022 heeft het rijk een startpakket aangeboden aan de provincie, waarin de ruimtelijke opgaven uit de nationale programma's zijn gepresenteerd aan de hand van drie perspectieven: perspectief voor (1) landbouw en natuur, (2) ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie en (3) leefbare steden en regio's. Met het startpakket werkt de provincie aan een ruimtelijk voorstel waarin aan wordt gegeven hoe de nationale opgaven in samenhang met de regionale opgaven in de provincie gerealiseerd kunnen worden.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en omgevingsagenda

We werken aan een gezonde, veilige leefomgeving en een goed gebruik van de ruimte. Ook werken we aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland. Voor het bereiken van deze doelen is het belangrijk dat wij als overheden onderling goed samenwerken. Dit is een belangrijk doel van de omgevingswet en het maatschappelijke effect dat we nastreven. We zetten ons in op het afstemmen de strategische opgaven van het rijk en de regio (traject van de ruimtelijke arrangementen) en het eenvoudiger maken van het aanvragen van vergunningen en de procedures voor inwoners en bedrijven (digitaal stelsel).

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Demografische ontwikkelingen, verduurzaming en de aanpassing van woningen aan de zorgbehoefte, zijn van invloed op de woonbehoefte. De vraag naar woningtypen en omgeving verandert hierdoor. En dit levert vraagstukken voor nieuwbouw en ook voor de bestaande voorraad aan woningen. De aanpassing van de bestaande woningvoorraad door sloop, herstructurering, woningaanpassing en verbetering is een lastige opgave. Door de stijgende huizenprijzen en een lagere bouwtempo dreigt een tekort aan betaalbare woningen.

De Provincie heeft samen met de gemeenten een verantwoordelijkheid voor de regionale woningaanbod. In 2021 hebben de gemeenten en Provincie de Zeeuwse Woonagenda vastgesteld. Hierin zijn drie belangrijke gezamenlijke opgaven benoemd:

- Het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad;
De grootste opgave ligt in de versterking van de bestaande woningvoorraad. Het gaat daarbij om verduurzaming en het levensloopgeschikt maken van de woningvoorraad en daarmee samenhangend, het op peil houden van de leefbaarheid in wijken en dorpen.
- Nieuwbouw die 100% raak is: focus op kwaliteit in woningtypen en locaties;
Het gaat om het toevoegen van de juiste woningen op de juiste plekken. Zo draagt nieuwbouw maximaal bij aan een toekomstige woningvoorraad die in kwaliteit en kwantiteit 100% aansluit bij de vraag.
- Inspelen op de behoefte aan specifieke vraag op woningmarkt;
Er bestaat een behoefte aan specifieke type woningen zoals flexwonen, huisvesting van arbeidsmigranten en passende woonvormen voor oudere huishoudens, zoals geclusterde woonvormen en woonvormen op het grensvlak van zelfstandig en intramuraal wonen.

De provincie ondersteunt deze doelen met subsidies, zoals de Provinciale Impuls Wonen, subsidie voor hergebruik van leegstaande panden, ondersteuning voor flexibele woonvormen, leningen voor woningverduurzaming en subsidie voor gebiedsgerichte projecten.

De afstemming van de aanpak vindt plaats via de Woonagenda en ook via de regionale woningmarktafspraken. De regio's maken onderling en met de provincie afspraken over de kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de woningvoorraad. Daarnaast worden met individuele gemeenten plannen van aanpak opgesteld, waarin afspraken worden gemaakt over de bestaande nieuwbouwplannen, zodat deze beter aansluiten bij de toekomstige behoefte.

Met het aantreden van het nieuwe kabinet begin 2022 is volkshuisvesting ook weer een belangrijk onderdeel van de rijksagenda geworden. De nadruk daarbij ligt op het stimuleren van de nieuwbouw en het vergroten van de (betaalbare) woningvoorraad. In het kader van de Nationale Bouw- en Woonagenda heeft het rijk de provincies gevraagd een woonbod uit te brengen, als opmaat naar een Woondeal in februari/maart 2023. In het woonbod heeft Zeeland in oktober 2022 aangegeven tot 2030 16.500 woningen te kunnen realiseren, mits het rijk hierbij een ondersteuning biedt ten aanzien van een aantal kritische succesfactoren.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en we zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen. De provincie stelt hiervoor regelmatig een behoefteprognose voor bedrijventerreinen op. Deze vormt de basis voor de regionale bedrijventerreinen- programmering die de gemeenten opstellen om te komen tot een goede balans in vraag en aanbod.

De Provincie ondersteunt de gemeenten met subsidie voor het versterken van de kwaliteit en duurzaamheid van bedrijventerreinen. Op basis daarvan zijn twee nieuwe regelingen ontwikkeld, die de bestaande regelingen vervangen. Het gaat om de subsidieregeling Planvorming en Procesondersteuning, die gemeenten ondersteunt bij de integrale planvorming voor toekomstbestendige bedrijventerreinen. De bestaande duurzaamheidsscans maken hier onderdeel van uit.

Daarnaast is er de subsidieregeling Fysieke maatregelen, bedoeld voor de realisatie van gezamenlijke fysieke maatregelen t.b.v. het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. Hierbij valt te denken aan (circulaire) herstructurering, aanleg van duurzame energie- en warmtesystemen, energieopslag, aanleg gedeelde laadinfrastructuur, maatregelen in het kader van klimaatadaptatie en maatregelen die de biodiversiteit vergroten.

Verder wordt de uitvoering ondersteund van een demoproject voor de verduurzaming van bedrijventerreinen, met inzet van de gelden uit de regiodeal.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Doelstelling

Law Delta

Omschrijving (toelichting)

Het doel is het realiseren van een Law Delta op een deel van het beoogde terrein van de marinierskazerne in Vlissingen.

Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het compensatiepakket Wind in de Zeilen. Dit betreft het justitieel complex Vlissingen (JCV) dat bestaat uit een penitentiaire inrichting voor zwaardere doelgroepen met een extra beveiligde inrichting, een hoog beveiligde zittingslocatie en een beveiligde verblijfsfaciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tussen zittingsdagen kunnen overnachten en werken en een steunpunt DV&O.

Het Strategisch kenniscentrum Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit dat gelieerd is aan de strafrechtketen is elders in Vlissingen als een separate ontwikkeling tot stand gebracht.

De gezamenlijke inschatting van rijk en regio is dat op zijn vroegst in het eerste kwartaal van 2025 kan worden gestart met bouwen van het justitieel complex.

Een start begin 2025 kent de volgende afhankelijkheden en risico's:

- Aandacht voor de voorbereiding en begeleiding van het proces met betrekking tot ruimtelijke procedures, om deze zo voorspoedig mogelijk te laten verlopen.
- Met de locatiestudie is het justitieel complex in een stadslandgoed ontworpen, waarmee deels een verwevenheid is tussen de twee delen. Onderzocht wordt of de twee delen in planuitwerking gelijk kunnen oplopen.

- De regelgeving rondom stikstof kan van invloed zijn ontwikkelingsmogelijkheden rondom het justitieel complex.
- Beschikbaarheid van een marktpartij.
- De gevolgen van de Omgevingswet, die gedurende de planfase wordt ingevoerd, zijn nog onbekend.

Oplevering van het complex wordt op zijn vroegst mogelijk geacht medio 2030.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is het Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde Ondernijnde Criminaliteit in gebruik genomen. Vanuit een pand aan het Bellamypark wordt door een groeiende organisatie gewerkt aan accurate dreigingsbeelden om ondermijning te kunnen doorgronden.

Per brief van 7 december 2022 kondigde de minister voor Rechtsbescherming een vertraging van het project justitieel complex Vlissingen aan van 2 jaar. Daarmee schuift de ingebruikname van het complex voor de tweede keer op, nu van 2028 naar medio 2030. Als oorzaken worden veranderende marktomstandigheden als gevolg van de Oekraïne-oorlog, de gecompliceerde aanbesteding van het complex aangeduid en de stikstofproblematiek. Tegelijkertijd meldt de minister dat de komst van het JCV niet ter discussie staat.

De voorbereidende werkzaamheden gaan onverminderd door. Er is overeenstemming met partijen over de levering van gronden waarop het JCV wordt gerealiseerd. Planvoorbereiding voor de sanering en het bouwrijp maken van de bouwlocatie is gemaakt. Eind 2022 zijn de eerste voorbereidende werkzaamheden gestart, het detecteren en ruimen van ontplofbare oorlogsresten.

In 2023 wordt de bestemmingsplanprocedure voor het JCV en stadslandgoed worden voortgezet. Stikstof is hierbij nog steeds een onzeker factor en kan tot verdere vertraging leiden. Uitgangspunt is dat de procedure wordt doorlopen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Ook zullen de gronden voor het JCV worden geleverd. De nadere uitwerking van de landschappelijke inpassing van het complex in combinatie met het stadslandgoed zal verder ter hand genomen worden.

Acties

Start proces van de benodigde ruimtelijke procedures samen met de gemeente Vlissingen en het Rijk.

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn de inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan verwerkt en is het plan verder geactualiseerd wegens gewijzigde wetten en beleid. Het bestemmingsplan is eind januari 2023 door de gemeente Vlissingen in procedure gebracht.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 zal het ontwerpbestemmingsplan voor het JCV door de gemeente Vlissingen ter inzage worden gelegd. Het streven is het plan vast te stellen in 2023.

Uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de grondoverdracht.

Omschrijving (toelichting)

Er is overleg gevoerd tussen rijk (RVB), gemeente en provincie over welke gronden ten behoeve van het justitieel complex exact moeten worden overgedragen. De noodzakelijke besluitvorming over de grondoverdracht is in november 2022 afgerond.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 15 november 2022 besloot GS, conform bestuursakkoord Wind in de Zeilen, in te stemmen met de verkoop van gronden ten behoeve van het JCV. De daadwerkelijke levering heeft plaatsgevonden in januari 2023.

Doelstelling

Voorbereiding omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Uiterlijk op het moment van het inwerkingtreden van de omgevingswet, naar verwachting op 1 januari 2024, werkt de provincie volgens de gedachte achter de omgevingswet.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Omgevingswet is uitgesteld. We hebben als provincie stappen in de voorbereiding gezet en de voorbereiding ligt op koers voor inwerkingtreding.

Acties

Invulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken.

Omschrijving (toelichting)

In Zeeland zijn we via het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ) bij de bekendmaking dat de Omgevingswet eraan kwam begonnen met samenwerking. In het SPOZ zitten alle gemeenten, de provincie, het Waterschap, Rijkswaterstaat, de RUD, de GGD en de VR. Via het SPOZ maken we samenwerkingsafspraken voor de VTH-keten en de andere noodzakelijke afspraken in de keten. In onze organisatie is de Omgevingswet een strategische opgave.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het SPOZ komt 8 keer per jaar samen en de werkgroepen eronder gemiddeld 6 keer per jaar. De interne organisatie is op orde.

Nieuwe interne- en externe samenwerkingsstructuren/werkprocessen.

Omschrijving (toelichting)

Via het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ) zijn handleidingen opgesteld voor processen in de VTH-keten, er liggen afspraken tussen de ketenpartners zoals GGD, Veiligheidsregio en de RUD. En we oefenen met de nieuwe werkwijze van de Omgevingstafels met onder andere de gemeente Vlissingen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Omgevingswet is uitgesteld dus de stukken zijn niet formeel vastgesteld, de voorbereiding ligt op koers.

Vorbereidingsacties vormgeven en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Met de aanschaf van de software en de bijbehorende koppelingen zijn we op bijna orde. Het functioneel en inhoudelijk beheer van de Plan-, Toepasbare Regelsoftware is nog niet geregeld. Met betrekking tot het testen van de software voor de verschillende kerninstrumenten moeten nog stappen gemaakt worden, ook interbestuurlijk. De gemaakte (proces)afspraken die in de regio zijn gemaakt moeten ook nog vertaald worden naar de digitale processen (inrichting Zaaksysteem). Dit vraagt samenwerking met de overheden en ook zijn er afspraken over archivering nodig. In 2023 ligt de nadruk op het verder inrichten van de interne organisatie en het interbestuurlijke afstemmen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Alles staat klaar om nog de puntjes op de i te zetten voor inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Doelstelling

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

Omschrijving (toelichting)

Bestemming Zeeland 2030 in balans

Het doel voor Zeeland als bewuste bestemming is een bestemming waarin de belangen van inwoners, bedrijven en bezoekers goed worden gewogen; een bestemming waar de Zeeuw in 2030 de vrijetijdssector ervaart als een belangrijke drijvende kracht voor de leefbaarheid, de economie en het voorzieningenniveau.

Hierbij wordt verantwoord gebruik gemaakt van het landschap, ons natuurlijk kapitaal. De ruige zee, de rustige natuur, bruisende binnensteden, een rijke historie, hoogstaand culinair aanbod en een actieve waterbeleving vormen de Zeeuwse beleving voor inwoner en gast, in elk jaargetijde.

Deze doelstelling is een gezamenlijke opgave met onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, natuur- en cultuurorganisaties en overige partners in Zeeland. Aan de hand van een meerjarige actie-agenda 2022-2024 werken we met onze partners aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige bestemming binnen het toeristisch ecosysteem Zeeland.

We realiseren een meerjarige Zeeuwse kennisagenda voor het vrijetijdsdomein met onderzoeksprogramma, in samenwerking met de toeristische partners en ter monitoring van de visie Bestemming Zeeland 2030.

De beleidsindicator voor de bestemming Zeeland in balans is het draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners. Nulmeting hiervoor is het jaar 2019 waarin het draagvlak voor toerisme in Zeeland onder inwoners 70% was. De volgende draagvlakmeting voor Zeeland vindt plaats in 2023.

Voor de korte termijn is inzetten op het behouden van de steun voor toerisme in Zeeland van 70% het doel (hierbij verliezen we niet het draagvlak voor toerisme per gemeente uit het oog). Voor de middellange en lange termijn (2030) is het doel / de ambitie om te komen tot 75% draagvlak in Zeeland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bestemming Zeeland 2030 in balans

Het doel voor Zeeland als bewuste bestemming is een bestemming waarin de belangen van inwoners, bedrijven en bezoekers goed worden gewogen; een bestemming waar de Zeeuw in 2030 de vrijetijdssector ervaart als een belangrijke drijvende kracht voor de leefbaarheid, de economie en het voorzieningenniveau.

Hierbij wordt verantwoord gebruik gemaakt van het landschap, ons natuurlijk kapitaal. De ruige zee, de rustige natuur, bruisende binnensteden, een rijke historie, hoogstaand culinair aanbod en een actieve waterbeleving vormen de Zeeuwse beleving voor inwoner en gast, in elk jaargetijde.

Deze doelstelling is een gezamenlijke opgave met onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, natuur- en cultuurorganisaties en overige partners in Zeeland. Aan de hand van een meerjarige actie-agenda 2022-2024 werken we met onze partners aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige bestemming binnen het toeristisch ecosysteem Zeeland.

We realiseren een meerjarige Zeeuwse kennisagenda voor het vrijetijdsdomein met onderzoeksprogramma, in samenwerking met de toeristische partners en ter monitoring van de visie Bestemming Zeeland 2030.

De beleidsindicator voor de bestemming Zeeland in balans is het draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners. Nulmeting hiervoor is het jaar 2019 waarin het draagvlak voor toerisme in Zeeland onder inwoners 70% was. De volgende draagvlakmeting is in 2022 uitgevoerd in 7 gemeenten (Schouwen-Duiveland in 2021); de verwerking van de uitkomsten volgt in 2023.

Voor de korte termijn is inzetten op het consolideren van de steun voor toerisme in Zeeland van 70% het doel (hierbij verliezen we niet het draagvlak voor toerisme per gemeente uit het oog). Voor de middellange en lange termijn (2030) is het doel / de ambitie om te komen tot 75% draagvlak in Zeeland.'

Acties

Kwaliteit van ontwikkelingen rond de Deltawateren stimuleren.

Omschrijving (toelichting)

- Regierol gericht op borging (samenwerking en juridisch) van de Gebiedsvisie Veerse Meer en uitvoering van de daarbij behorende actie-agenda.
- Regierol gericht op realisering van de opgaven Zeeuwse Kustvisie en uitvoering van de daarbij behorende actie-agenda.
- Stimuleren gebiedsgerichte samenwerking Grevelingen en Oosterschelde voor waterrecreatie en kwaliteit openbare recreatievoorzieningen.

- Regierol op realisatie acties actieprogramma waterrecreatie en stimulering van de waterrecreatie in Zeeland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

- **Veerse Meer:** In 2022 is met het oog op de totstandkoming van het actieprogramma Veerse Meer een netwerkregisseur aangesteld. In juni 2022 is de intentieverklaring afgesloten die de ambities en stappen naar uitvoering van projecten vertaald. Daarnaast is de samenwerking geïntensiveerd in projecten zoals waterkwaliteit en onderzoek kwaliteit openbare voorzieningen. De afspraken uit de zijn opgenomen in de provinciale verordening. Hiermee zijn voor zover voor de provincie mogelijk de afspraken en ook de vele kwaliteitseisen voor het Veerse Meer geborgd. De overgangsregeling voor (pijplijn-)projecten Veerse Meer zal begin 2023 worden geactualiseerd.
- **Kustvisie:** In 2022 heeft de evaluatie van de Zeeuwse Kustvisie plaatsgevonden. Het actieprogramma bij de Kustvisie was grotendeels uitgevoerd en is daarom afgesloten. Door het actieprogramma is de samenwerking niet alleen regulerend, maar ook ontwikkelingsgericht; dit wordt gewaardeerd door de Kustvisiepartners. De bestuurlijke besluitvorming over de evaluatie van de Kustvisie vindt begin 2023 plaats. Hierbij zal een prioritering aan de opvolging van de diverse aanbevelingen uit de evaluatie worden gegeven. Eén van de aanbevelingen is onder andere om tot een nieuwe actieagenda Zeeuwse Kustvisie te komen.
- **Kwaliteit openbare recreatievoorzieningen:** In 2022 is een traject gestart in samenwerking met het Waterschap en Staatsbosbeheer, de huidige beheerders van de voorzieningen voor Veerse Meer en Grevelingen. Het doel is een gedragen nieuw beheersysteem voor recreatieve voorzieningen in Zeeland.
- **Waterrecreatie:** In 2022 is, vanuit de Actie-agenda voor Bestemming Zeeland 2030 als uitwerking op het thema 'Een divers aanbod voor een aantrekkelijke en vitale sector', in samenwerking met gemeenten en de sector, de visie en actie-agenda Waterrecreatie tot stand gekomen. Eind 2022 hebben we met deze partijen de prioriteiten voor de eerste acties bepaald en hoe we gezamenlijk de uitwerking van de acties organiseren. Partijen hechten veel belang aan 'de basis op orde', maar ook randvoorwaarden als waterkwaliteit, bereikbaarheid en kwaliteit en beheer van recreatieve voorzieningen, zijn belangrijk.

Kwaliteitsontwikkeling en toekomstbestendigheid

Omschrijving (toelichting)

- Uitvoering geven aan kwaliteitsontwikkeling in aandachtsgebieden in de kustregio en rondom het Veerse Meer. In 2022 zijn 3 aandachtsgebieden en 2 strandovergangen in uitvoering in de kustregio. Hiervoor worden onder andere middelen uit de Regio Deal benut.
- Het stimuleren van ondernemers in de Zeeuwse vrijetijdssector door de inzet en begeleiding van Economische Impuls Zeeland, d.m.v. het Aanjaagprogramma Innovatie, bestaande uit:
 1. Inspiratie op het gebied van technologie, bedrijf en omgeving, verduurzaming en bedrijfsvoering.
 2. Ondersteuning van ondernemers bij innovatie en kwaliteitsverbetering.
 3. Financiering voor ondernemersinitiatieven in de verblijfsrecreatie met plannen voor de toekomstbestendigheid van bedrijven.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Aandachtsgebieden Veerse Meer: Om te komen tot kwaliteitsverbetering hebben diverse gemeenten in 2022 gebiedsvisies uitgewerkt en in sommige gevallen uitgevoerd. In 2023 wordt verder geanalyseerd welke ontwikkelingen mogelijk zijn binnen de randvoorwaarden van de Visie Veerse Meer Gebied 2020-2030.

Aandachtsgebieden en strandovergangen kustzone: De werkzaamheden worden mede gefinancierd vanuit de Regiodeal 'Kwaliteitskust' en vinden gestaag voortgang. Externe factoren geven soms heroverweging van kosten (bijvoorbeeld hogere energie- en materiaalprijzen), maar doel van de Regiodeal blijft intact en de beoogde kwaliteitsverbeteringen in aandachtsgebieden kustzone staat vooralsnog niet onder druk.

Aanjaagprogramma: Het aanjaagprogramma werd ook in 2022 vanuit drie onderwerpen ingezet:

- a. Inspiratie: er zijn webinars en bijeenkomsten georganiseerd met thema's als: duurzame bedrijfsmodellen, toeristische mobiliteit, verduurzaming, klimaatadaptatie en het samenwerken door ondernemers op diverse thema's;
- b. Ondersteuning: vouchers zijn aan ondernemers toegekend voor verduurzaming van hun bedrijf;
- c. Financiering: Het Fonds Verblijfsrecreatie was ook in 2022 beschikbaar voor campings die een financieringsbehoefte hebben ten behoeve van kwaliteitsverbetering. Er is verkend hoe het Fonds ook beschikbaar kan worden voor andere sectoren als waterrecreatiebedrijven, kleinere campings en dagattracties. Vanuit de (Europese) trajecten FACET, Z-Grid en Pilot Duurzaam Watergebruik, zijn ondernemers in de gelegenheid gesteld om te werken aan verduurzaming van hun bedrijf op het vlak van energie, circulariteit, afval en waterbeheer.

Stimuleren van de innovatie van vrijetijdsbedrijven in stedelijk gebied en versterking van de gastbeleving van erfgoed en cultuur.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is het Actieplan Stedelijk toerisme opgeleverd dat de uitdagingen en kansen weergeeft voor versterking van stedelijk toerisme. Het actieplan is vervolgens input geweest voor het Europese subsidietraject 'Creative City Boost' <https://www.zeeland.nl/creativecityboost>. Dit traject is gericht op het levendiger en toekomstbestendiger maken van Zeeuwse binnensteden. Dit wordt voor vijf Zeeuwse binnensteden opgepakt door ondernemers en cultuurprofessionals onder regie van de CBK, provincie en gemeenten. Verder is in het ambitedocument Bestemming Zeeland 2030 in 2022 'Toerisme en cultuur' als thematische ambitie opgenomen. Dit thema vormt één van de door de gemeenten en provincie geprioriteerde thema's voor de actie-agenda Bestemming Zeeland 2030. Het versterken van de gastbeleving van erfgoed/cultuur/events draagt bij aan de spreiding van toerisme in ruimte en tijd.

Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid (spreiding in tijd en locaties), gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit en aan de regionale energiestrategie

Omschrijving (toelichting)

- Het stimuleren van ondernemers en overheden met initiatieven en belevingsconcepten op het gebied van toeristisch vervoer. Het gaat hierbij zowel om mobiliteitsconcepten als om routes en belevingsaspecten.

- Het stimuleren van ondernemers en overheden om het toeristisch vervoersaanbod verder te vergroten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 hebben we in overleg met ondernemers en overheden diverse initiatieven voor toeristisch vervoer gestimuleerd. Enkele initiatieven zijn hierdoor succesvol opgestart. Voor zowel ondernemers als gemeenten blijkt het rondkrijgen van een goede businesscase lastig, vooral door ruimtelijke en financiële drempels.

De resultaten rondom toeristische mobiliteit versterken niettemin de regionale kennis bij (toekomstige) ondernemers en overheden over de mogelijkheden en onmogelijkheden voor toeristisch vervoer. Deze kennis kan worden benut voor eventuele toekomstige initiatieven en pilots. Samen met Economische Impuls Zeeland en het Kenniscentrum Kusttoerisme hebben we hiervoor ook gewerkt aan betere verdienmodellen rondom toeristisch vervoer. De samenwerking tussen recreatie en de opgave 'Slimme Mobiliteit' heeft verder bijgedragen aan het gezamenlijk oppakken van de Zeeuwse opgaven rondom toeristisch vervoer. Samen met gemeenten zijn we in 2022 het traject gestart om te komen tot een goede structurele borging van de organisatie rondom het routebeheer in Zeeland.

Stimulering Zeeland als jaarrond bestemming door het beter zichtbaar en vindbaar maken van toeristische informatie voor gasten en inwoners, gedurende het gehele jaar en van alle regio's

Omschrijving (toelichting)

- Toeristische informatie digitaal beter zichtbaar en vindbaar maken samen met de toeristische partners.
- Ondersteunen van initiatieven die toeristische data herbruikbaar maken en inspelen op de kansen van big data en technologische ontwikkelingen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 zijn door de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme de databases aanbod verblijfsrecreatie en vrijetijdsaanbod opgeleverd. Hiermee is het aanbod in Zeeland in beeld aan verblijfsaccommodaties en overig aanbod (horeca, dagattracties, musea, enzovoort.). Deze data is belangrijk voor beleidsvorming, voorzieningenniveau, maar ook de informatievoorziening aan onze gasten. In 2022 is bekeken wat er nodig is om de informatievoorziening aan onze gasten via zeeland.com/visit verder te verbeteren, afgestemd op de thema's van de toeristische marketingstrategie Bestemming Zeeland 2030. Ook is hiervoor in 2022 een traject gestart waarmee de toeristische marketing samen met lokale city- en eilandmarketeers uit de regio's kan worden opgezet. In 2023 worden hierin verdere stappen gezet. In 2022 zijn in het kader van digitalisering en datasturing met de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme de eerste stappen gezet voor een projectvoorstel over wat er nodig is om de bovengenoemde aanboddataba (logies/vrijetijdsaanbod) goed te kunnen ontsluiten. Dit wordt gekoppeld aan het traject van de Data-Alliantie Zeeland (DAZ) waarvan de HZ opdrachtnemer is.

Doelstelling

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

Omschrijving (toelichting)

Via beleid en uitvoering van milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om hiermee de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoerende milieutaken zijn gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR.

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Acties

Actualiseren milieuprogramma 2018-2022

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 zijn we verder gegaan met het opstellen van een nieuw Milieuprogramma 2023-2027. Dit traject was al gestart in 2021 met de evaluatie van het Milieuprogramma 2018-2022 en het opstellen van de Uitgangspuntennotitie Milieuprogramma 2023-2027.

De behandeling van het Milieuprogramma 2023-2027 heeft inmiddels plaatsgevonden in de commissie Ruimte en de vaststelling door PS is voorzien in februari 2023.

Actualiseren VTH programma

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het VTH programma is in 2021 geactualiseerd (vergunningverlening, toezicht en handhaving). Vanuit de wettelijke coördinerende rol van de Provincie werken we samen met de partners in Zeeland (gemeenten, waterschap, RWS, omgevingsdiensten en natuurbeheerorganisaties) aan een gezamenlijk VTH beleid. Op deze manier werken we aan een eenduidig kader en gelijk speelveld voor de uitvoering van de VTH-taken in Zeeland. In 2022 zijn de volgende drie onderwerpen uitgewerkt:

- Zeeuwse Prioriteiten en risico analyse 2022
- uitvoering preventiemaatregelen 2022
- protocol case management

In 2023 actualiseren we het VTH-programma op in ieder geval deze onderwerpen.

In 2022 begeleiden van de uitvoering van bodemsaneringen

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De risico's van twee spoed saneringslocaties zijn in 2022 beheersbaar gemaakt. Met andere woorden op deze locaties zijn geen onaanvaardbare risico's meer. Daarmee komt dat aantal locaties op zeven. Er zijn zes spoed saneringslocaties waarbij de risico's nog beter in beeld worden gebracht dan wel de risico's in beeld zijn maar dat nog niet alle benodigde beheersmaatregelen zijn getroffen of de laatste monitoring is beoordeeld. Daarbij zijn drie locaties meegenomen die door een omissie nooit eerder op de jaarlijkse spoedlocatielijst waren geplaatst. Maar waar wel al veel onderzoek en of deelsaneringen zijn uitgevoerd."

Met Omgevingsdiensten en gemeenten inrichting uitvoering BRIKS taken afhechten

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Alle Zeeuwse gemeenten hebben een overeenkomst getekend met de RUD Zeeland voor het uitvoeren van de BRIKS taken voor bedrijven waarvoor de Provincie bevoegd gezag is. In 2022 is de onderlinge samenwerking versterkt en zijn goede afspraken gemaakt over de uit te voeren taken. Hierbij valt te denken aan hoe en wanneer men beroep kan doen op elkaars expertise. De afgesproken eindevaluatie over de samenwerking is door het uitstellen van de Omgevingswet nog niet gereed. Verwachting is dat de eindevaluatie voorjaar 2023 gereed is.

Opstellen en uitvoeren plan van aanpak verbeteren toezicht en handhaving

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Sinds 2019 voert DCMR VTH taken uit voor de Brzo bedrijven. Naar aanleiding van een signaal van DCMR over beperkingen bij het Wabo-toezicht bij Brzo bedrijven hebben we een proces gestart waarbij op inhoud is verkend wat er nodig is voor het verbeteren van toezicht en handhaving bij deze categorie bedrijven. Omdat de RUD de VTH taken uitvoert voor een aantal IPPC bedrijven die qua complexiteit in de buurt komen van Brzo-bedrijven, hebben we deze ook in dit proces betrokken.

Dit heeft geresulteerd in het bijstellen van het ambitieniveau Wabotoezicht. Hierop volgde een aanpassing van de begroting, waardoor er met ingang van 1-1-2023 meer uren beschikbaar zijn voor het uitvoeren van toezichtstaken.

Problematiek rondom thermisch gereinigde grond (TGG) en PFAS in zo goed mogelijke banen begeleiden

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor het dossier PFAS zijn twee coördinatoren ingesteld. Een coördinator vanuit de Provincie voor regionale partijen en een coördinator vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor rijkspartijen. Sinds medio 2021 is een team binnen de Provincie actief die alle facetten van het omvangrijke PFAS dossier uitvoert. Er zijn periodiek overleggen met verschillende organisaties binnen en buiten Zeeland en Nederland. De coördinatoren rapporteren periodiek over de voortgang in het dossier (laatste rapportage: Voortgangsrapportage PFAS Zeeland november 2022), waarin meer gedetailleerd de gezette stappen in zijn benoemd.

In 2021 hebben wij aan de RUD opdracht gegeven om na te gaan op welke locaties thermisch gereinigde grond is toegepast of in opslag is. Aan de hand daarvan zijn er indien nodig acties uitgevoerd om te voorkomen dat er schade optreedt aan het milieu. Zo heeft de RUD handhavend opgetreden tegen de opslag van TGG bij Ovet in Vlissingen en is er een aanvullende grondwatermonitoring gerealiseerd rond het terrein van Bnext in Westdorpe. De provincie heeft waar nodig ook gemeenten op de hoogte gesteld van de uitkomsten van de inventarisatie.

Uitkomsten verkenning toekomst samenwerking milieutaken oppakken. Dit in relatie met het standpunt van het kabinet over het rapport Commissie Van Aartsen en het Rekenkamerrapport over toezicht en handhaving

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is het tweede gedeelte van de toekomstverkenning gestart. In dit gedeelte van de verkenning is het scenario 'Samen het milieu voorop' verder uitgewerkt. Het rapport is opgeleverd en aangeboden aan GS en aan het bestuur van de RUD. Het bestuur van de RUD legt het voor aan de deelnemers met bijbehorende financiële gevolgen.

In de uitwerking van het scenario staat de collectieve aanpak op het gebied van milieutaken centraal. Hierbij werken RUD Zeeland, gemeenten en Provincie samen aan een gezonde leefomgeving. Er zijn drie thema's verder uitgewerkt: probleem- en risicoanalyse, samenwerking op het gebied van bodem en ketentoezicht.

Bij de uitwerking is rekening gehouden met landelijke ontwikkelingen. Zo sluit het aan bij het Interbestuurlijk Programma Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (IBP VTH) dat onlangs is gestart naar aanleiding van de aanbevelingen van de Adviescommissie VTH (commissie Van Aartsen) en het rapport van de Rekenkamer over toezicht en handhaving 'Handhaven in het duister'.

Uitvoeren projectplan Kanaalzone inclusief acties op basis van onderzoek naar luchtmeetnet

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Project Kanaalzone gaat om de beleving van omgevingskwaliteit bij lokale inwoners op het gebied van lucht, geur, geluid, stof, veiligheid en gezondheid. Dit project is een samenwerking tussen diverse (semi)overheden en uitvoeringsorganisaties. In 2022 is het onderzoek afgerond en is een gezamenlijke eindrapportage opgesteld. De aanbevelingen uit het rapport worden in 2023 verder opgepakt.

Provincie Zeeland heeft in december 2020 in Sluiskil een meetpunt voor luchtkwaliteit geplaatst en in gebruik genomen. In oktober 2022 is dit meetpunt uitgebreid met een monitor voor ultrafijnstof metingen.

Daarnaast worden met behulp van het snuffelfietsproject en op vaste locaties sensormetingen naar fijnstof uitgevoerd.

Uitvoeren van de voor 2022 relevante acties uit het milieuprogramma

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Uitvoeren Zeeuws provinciaal onderdeel van het Schone Lucht Akkoord (voorheen Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit)

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Acties en maatregelen van Provincie Zeeland die bijdragen aan het behalen van de doelen van het Schone Lucht Akkoord zijn opgenomen in het 'decentraal uitvoeringsplan SLA -2021'. Op dit moment wordt gewerkt aan het monitoringsverslag over de jaren 2021-2022 omdat voorjaar 2023 een geactualiseerde versie moet worden vastgesteld. Dat verslag is op dit moment nog niet afgerond. Acties en maatregelen waar in 2022 uitvoering aan is gegeven zijn bijvoorbeeld schoner aanbesteden, verschoning wagenpark provincie, scholenproject fijnstof en burgersensormetingen, scherper vergunnen industriële emissies, onderzoek naar walstroom toepassingen. Daarnaast hebben acties en maatregelen uit het Sla een plaats gekregen in het (ontwerp)Milieuprogramma 2023-2027.

Uitwerken en uitvoeren van projectplan zeer zorgwekkende stoffen

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)**

Kwaliteit (toelichting)

De uitvraag van zeer zorgwekkende-emissies bij bedrijven waar de provincie bevoegd gezag is, is afgerond. Voor deze bedrijven is in 2022 door de omgevingsdiensten een vervolgstap gezet wat betreft het actualiseren van de vergunningen en het opvragen en beoordelen van vermijding & reductie-programma's. Het krijgen van inzicht in de zeer zorgwekkende-emissies in de afvalketen is echter zeer complex en vraagt om een landelijke visie alvorens wij hier in Zeeland mee aan de slag kunnen.

Daarnaast hebben we het thema zeer zorgwekkende stoffen inclusief potentieel zeer zorgwekkende stoffen opgenomen in het milieuprogramma 2023-2027.

Verder uitwerken en bestendigen wettelijke coördinatietaak van de provincie op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (met partners op bestuursrechtelijk- en strafrechtelijk vlak)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De provincie vervult de coördinatietaak door een ambtelijk en bestuurlijk overleg omgevingsrecht te leiden. Hierin nemen de bevoegde gezagen en andere ketenpartners deel. Hierin kunnen diverse VTH onderwerpen aan de orde komen. Er is een regieteam VTH Zeeland ingesteld. Dit team maakt voorstellen aan het ambtelijk en bestuurlijk overleg om het beleidsveld VTH te versterken. De voorstellen worden uitgewerkt door werkgroepen die bestaan uit bevoegde gezagen en andere ketenpartners. Doel is beter samenwerken en het speelveld van activiteiten eerlijker te laten verlopen. In 2022 zijn drie opdrachten uitgewerkt, casemanagement, toepassen preventiemaatregelen en een eerste Zeeuwse probleem en risicoanalyse.

Daarnaast wordt er jaarlijks en themadag georganiseerd over VTH onderwerpen, in 2022 was dat de relatie tussen bestuursrecht en strafrecht.

Als laatste willen we noemen dat er in 2022 vijf VTH nieuwbrieven zijn gepubliceerd door het regieteam onder toezien van het bestuurlijk overleg.

Doelstelling

Water en Bodem met kwaliteit

Omschrijving (toelichting)

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese [Kaderrichtlijn Water](#) en de [Europese Richtlijn Overstromingsrisico's](#).

Een aantal reguliere taken op het vlak van water(beheer) wordt structureel uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwemwater.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Ondanks geleverde bijdrage hebben de uitgevoerde acties met betrekking tot waterkwaliteit en waterkwantiteit nog niet geleid tot het beoogde effect.

Acties

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Omschrijving (toelichting)

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd; de toestand wordt gevolgd via monitoring.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De bescherming is vastgelegd via de omgevingsverordening. De benodigde monitoring om de toestand te volgen wordt uitgevoerd door de Provincie en Evides.

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerder en RUD

Omschrijving (toelichting)

Voldoen aan Europese Kaderrichtlijn Water en Zwemwaterrichtlijn

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Zwemlocaties worden jaarlijks aangewezen en toezicht op veilige en hygiënische omstandigheden vindt plaats in samenwerking met waterbeheerders, de beheerders en de RUD.

Bescherming en informatievoorziening archeologische en aardkundige waarden

Omschrijving (toelichting)

Subdoel: Duurzaam bodemgebruik en geen ongewenst bodemgebruik diepere ondergrond

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 zijn de dossiers voor de kandidaatstelling als UNESCO GeoPark Schelde Delta ingediend. Hierbij gaat het om zichtbaar en beleefbaar maken van aardkundig en ook archeologisch erfgoed (in

het bijzonder de verdrongen dorpen) in relatie met landschap, natuur, cultuurhistorie en Klimaatadaptatie. Verder vindt er geen ongewenst bodemgebruik in de diepe ondergrond plaats en zijn er geen mijnbouwactiviteiten in Zeeland.

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

Omschrijving (toelichting)

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten en Evides waterbedrijf werken samen onder het Convenant Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+). De provincie ondersteunt deze samenwerking.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Werkzaamheden hieromtrent worden uitgevoerd. Door de SAZ+ wordt gewerkt aan belangrijke onderwerpen op het gebied van een goed en efficiënt functionerende waterketen.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwaliteit geformuleerde doelstellingen in het provinciaal waterprogramma.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Ondanks uitgevoerde maatregelen scoren de meeste kwaliteitselementen minder goed. Voor de biologische kwaliteit is onduidelijk wat hier de oorzaak van is. Voor de chemische kwaliteit wordt dit met name veroorzaakt door een gewijzigde monitoringssystematiek en verbeterde analysetechnieken. Over de verdere aanpak vindt overleg met het Waterschap plaats. Aan deze problematiek is op 23 november 2022 een bestuurlijke conferentie voor PS en AV-leden gewijd.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwantiteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van maatregelen op het gebied van beperking wateroverlast (WB21) en regulier peilbeheer (GGOR) loopt achter op schema; hierover vindt overleg met het Waterschap plaats.

Aan deze problematiek is op 23 november 2022 een bestuurlijke conferentie voor PS en AV-leden gewijd.

Zoeken naar synergie mogelijkheden met provinciale opgaven zoals natuurontwikkeling

Omschrijving (toelichting)

Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bij de uitwerking van de Planvorming Wateropgave van het Waterschap wordt gezamenlijk gekeken naar synergiemogelijkheden; in 2022 is aan deze actie slechts beperkt invulling gegeven.

Doelstelling

Deltawateren

Omschrijving (toelichting)

Een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta. Door samen met onze partners in te zetten op:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem.
- Het verder versterken van de (water)veiligheid.
- De zorg voor voldoende zoet water.
- Het stimuleren van de economische vitaliteit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Acties

Bevorderen kennisuitwisseling, communicatie en samenwerking door actieve bijdrage aan en in het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta

Omschrijving (toelichting)

Actie wordt gecontinueerd in 2022.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Hier is een blijvende inzet voor. In 2022 is gestart met het programmabureau Zuidwestelijke Delta onder leiding van een door alle partijen gezamenlijk aangestelde programmamanager.

Herbezinning op inzet gebiedspartijen voor Volkerak-Zoommeer naar aanleiding van gewijzigde rijksinzet

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is vanuit de Zuidwestelijke Delta het initiatief genomen om tot een nieuwe aanpak te komen voor het gebied. Daarbij is nadrukkelijk gekeken naar een koppeling met het reeds lopende gebiedsproces voor Waterpoort. In verband met de evaluatie van de samenwerkingsovereenkomst Waterpoort (die doorloopt in 2023) is er vooralsnog géén besluitvorming aan de orde omtrent nieuw gebiedsproces .

Leveren actieve bijdrage aan de verdere planvorming voor het Grevelingenmeer

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 zijn mogelijkheden voor ontwikkeling getijdenenergie verder onderzocht. Hieruit komt naar voren dat binnen de gestelde randvoorwaarden (doorlooptijd en beschikbaar budget) een getijdencentrale in de doorlaat voor nu niet haalbaar is.

De verwachting is dat verdere besluitvorming rondom de doorlaat in de Brouwersdam is voorzien voor medio 2023.

Uitgevoerde studie Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde doorvertalen

Omschrijving (toelichting)

Fase 1 van het langetermijnperspectief natuur Schelde-estuarium (LTP-N) heeft bestaan uit het gezamenlijk met stakeholders opstellen van een systeemanalyse van het estuarium. In vervolg daarop is een tweede fase gestart die tot doel heeft, wederom gezamenlijk, natuurdoelen te definiëren en voorstellen voor denkbare maatregelen uit te werken. Er is een periode van twee jaar voor deze fase voorzien.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is door Schelderaad bekrachtigd om een doorstart te maken met LTP-N (twee sporen traject)

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie

Omschrijving (toelichting)

Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft ook de provincie een belangrijke rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. De Roggeplaatsuppletie is inmiddels uitgevoerd en wordt gemonitord. De Galgeplaatsuppletie is in voorbereiding. Ook is gestart met een onderzoek naar een onderwaterreservaat in de Oosterschelde.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor de suppletie Galgeplaat is een overeenkomst getekend over de samenwerking in de planuitwerkingsfase. De planuitwerkingsfase is inmiddels gestart.

Voorbereiden suppletie Galgenplaat door inzet op verwerven van een EU-cofinancieringsbijdrage voor de uitvoering

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 heeft een actualisatie van de quickscan voor mogelijke EU-cofinancieringsmogelijkheden plaatsgevonden. De concrete aanbevelingen hieruit worden in 2023 verder opgepakt.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: wonen

Omschrijving (toelichting)

Ruimtelijke kwaliteit versterken:

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 is met de vaststelling door provincie en gemeenten van de Zeeuwse Woonagenda een belangrijke mijlpaal bereikt in de gezamenlijke aanpak van de woonopgaven in Zeeland. In 2021 en 2022 is daar vorm aan gegeven door de ontwikkeling van nieuwe subsidieregelingen en aanpassing van de bestaande regelingen. Daarnaast is door de hernieuwde aandacht van het rijk voor volkshuisvesting in 2022 bepalend geweest. De samenwerking tussen de provincie en de gemeenten is verder versterkt bij de gezamenlijke formulering van het woonbod en de woondeal met het rijk.

Acties

Aanpak van flexwonen en huisvesting buitenlandse werknemers

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Flexwonen is als actielijn van de Zeeuwse Woonagenda. Hieraan is een actie voor goede huisvesting van internationale werknemers toegevoegd. Samen met de gemeenten is de huisvestingsvraag van starters per regio in beeld gebracht, inclusief voor welk deel flexwonen een oplossing kan zijn. Op basis van dit onderzoek is een bod voor flexwonen en huisvesting van internationale werknemers gedaan aan het Rijk. Om het flexwonen in Zeeland verder van de grond te krijgen, hebben we een locatiescan ingezet om geschikte locaties te vinden en gemeenten en woningcorporaties op verschillende manieren geïnformeerd over de mogelijkheden en instrumenten die het Rijk en de provincie bieden. Tenslotte is een definitie voor flexwonen opgesteld en onderzocht hoe juridisch geborgd kan worden dat woningen bedoeld voor flexwonen ook als zodanig gebruikt worden. Om te komen tot voldoende goede huisvesting voor internationale werknemers, is in 3 regio's de samenwerking tussen gemeenten opgestart om tot een regiotafel te komen. Deze vormen de start voor intensievere samenwerking tussen overheden en markt om genoemd doel te realiseren. In regio De Bevelanden heeft de eerste regiotafel plaatsgevonden.

Aanpak verduurzaming woningvoorraad, o.a. uitvoeren energiescans en de inzet van duurzaamheidsleningen (met middelen vanuit regio-envelop)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze activiteit is beëindigd. De opbrengsten zijn meegenomen bij de actielijnen uit de woonagenda, welke weer mede als input zijn gebruik voor de woondeal.

De gemeenten faciliteren bij de versterking van de binnensteden

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze activiteit is beëindigd. De opbrengsten zijn meegenomen bij de actielijnen uit de woonagenda, welke weer mede als input zijn gebruik voor de woondeal.

Monitoring van de ontwikkelingen in de woningvoorraad en woningbouwplannen

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Voor het provinciaal ruimtelijk beleid is inzicht nodig in de ontwikkelingen op de woningmarkt. Daarmee is monitoring hiervan een belangrijke taak van de Provincie. Hiervoor worden de ontwikkelingen en trends op het gebied van woningvoorraad, leegstand, nieuwbouw en sloop, woningbouwplannen en vergunningen beschreven in drie afzonderlijke monitors. Daarnaast wordt met het Dashboard Ladderruimte inzicht gegeven in de actuele stand van de woningbouwplannen van Zeeuwse gemeenten en de aansluiting daarvan op de behoefte. Deze monitors zijn beschikbaar op de website van de provincie.

Opstellen van een demografische prognose voor Zeeland

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 is een nieuwe demografische prognose opgesteld. In het onderzoeksrapport voor de Provinciale Commissie Wonen Zeeland (PCW) "Invloed corona op verhuismotieven Zeeland" werd geconstateerd dat de opvallende groei van verhuizingen naar Zeeland in de jaren 2020 en 2021 niet tijdelijk is, maar een versterking van een al eerder ingezette trend. De PCW heeft daarom opgeroepen hiermee bij een nieuwe prognose rekening te houden. Hieraan is gehoor gegeven. De nieuwe prognose is geen behoudende prognose maar een ambitieus ingestelde prognose. In de prognose zijn alternatieve scenario's ontwikkeld om in te kunnen spelen op sterke veranderingen. Op die manier worden er geen kansen gemist en worden er geen overschotten gecreëerd.

Samen met gemeenten uitvoeren actielijnen van de Zeeuwse woonagenda

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

In 2021 is in samenwerking met de gemeenten de Zeeuws Woonagenda opgesteld. De Woonagenda heeft 3 ambities:

1. Een toekomstbestendige woningvoorraad;
2. Kwalitatief complementaire woningbouw;
3. Innovatieve en flexibele woonvormen.

Vanuit deze ambities zijn 6 actielijnen benoemd. In 2022 hebben deze actielijnen vorm gekregen in nieuwe of aangepaste provinciale subsidieregelingen. Dit zijn: de regeling Hergebruik Leegstaande Panden voor wonen (HELP), de regeling gebiedsgerichte aanpak (GBA) en de vernieuwde regeling Provinciale Impuls Wonen (PIW). Daarnaast is met de gemeenten gewerkt aan de aanpak van de flexwonen en het opstellen van het woonbod en woondeal ten behoeve van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Uitvoering van de regeling gebiedsgerichte projecten (met extra inzet vanuit middelen regiodeal)
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De provinciale subsidieregeling Gebiedsgerichte Aanpak Wonen is in 2022 voor de eerste keer opengesteld, gefinancierd vanuit de regiodeal. De regeling geeft gemeenten de kans om subsidie aan te vragen voor een gebiedsgerichte aanpak voor de verbetering van de woningvoorraad door middel van renovatie, transformatie en/of herstructurering en verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. De regeling is opengesteld geweest van 18 maart 2022 tot en met 13 mei 2022 met een subsidieplafond van €2.000.000,-, met een maximum van € 750.000,- per project.

Er is aan vijf projecten subsidie toegekend, in de gemeenten Vlissingen, Middelburg, Goes, Sluis en Terneuzen.

In totaal is € 1.667.858 aan subsidie verstrekt.

Uitvoering van de subsidieregeling hergebruik leegstaande panden (HELP)
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De provinciale subsidieregeling Hergebruik Leegstaande Panden voor Wonen heeft als doel beeldbepalende of beeldverstorende leegstaande panden te hergebruiken en daarmee een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de leefomgeving. De regeling is in 2021 voor het eerst opengesteld. Hierbij zijn in eerste instantie zes projecten gesubsidieerd. In 2022 zijn na een bezwaarprocedure twee projecten alsnog gesubsidieerd. In het laatste kwartaal van 2022 heeft een tweede openstelling van de regeling plaatsgevonden, met een budget van de Provincie Zeeland van € 1.000.000. Besluitvorming over deze openstelling vindt plaats in 2023.

Uitvoering van de subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2022 is de Provinciale Impuls Wonen (PIW) geëvalueerd. Op basis hiervan is de regeling geactualiseerd. De regeling is vereenvoudigd en beperkt tot particuliere woningeigenaren. Toekenning gebeurt op volgorde van binnenkomst tot het beschikbare subsidieplafond is bereikt. De regeling is opengesteld van 7 oktober tot 20 december met een bedrag van € 500.000. Besluitvorming over de toekenning van de subsidies is begin 2023 afgerond.

Zorgdragen voor de actualisatie van de regionale woningmarktafspraken
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 zijn de woningmarktafspraken voor Tholen, De Bevelanden en Schouwen Duiveland geactualiseerd. Zeeuws Vlaanderen en Walcheren werken aan gezamenlijke woonvisies, vooruitlopend op nieuwe woningmarktafspraken. De voortgang op dit onderdeel is beperkt, vanwege de inzet van gemeenten en provincies op de Woondeal met de minister van VRO. Deze werkzaamheden overlappen gedeeltelijk met het opstellen van de woningmarktafspraken.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Impuls bedrijventerreinen

Omschrijving (toelichting)

Regionale bedrijventerreinen zijn beter benut en beschikken over meer kwaliteit en duurzaamheid.

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is de aanpak van de verduurzaming van de bedrijventerreinen versterkt door de acties dit onderdeel te maken van de provinciale aanpak van bedrijventerreinen en de subsidieregelingen daar nadrukkelijk op te richten. Daarnaast is gewerkt aan kennisdeling over verduurzaming van bedrijventerreinen met gemeenten en adviesbureaus. Dit heeft geresulteerd in een handboek met best practices. Gemeenten zijn ondersteund bij het uitwerken van de regionale bedrijventerreinenprogramma's.

Acties

Bieden van advies en analyse van de economische behoefteprognoses

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Analyse van de economische behoefteprognoses is onderdeel van de bedrijventerreinenprognose, door de uitwerking naar de verschillende economische sectoren. Deze wordt door de gemeenten meegenomen in de actualisatie van de regionale bedrijventerreinenprogramma's.

Uitvoering van de subsidieregeling Fysieke maatregelen
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De subsidieregeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen – Fysieke maatregelen ondersteunt gemeenten bij het realiseren van maatregelen die bijdragen aan de kwaliteit en verduurzaming van bedrijventerreinen.

De regeling is opengesteld tussen 1 september 2022 tot en met 30 november 2022. Voor deze openstelling was een totaalbedrag van € 1.300.000 beschikbaar. Helaas zijn in deze periode geen aanvragen ontvangen die tot een subsidie hebben geleid.

Uitvoering van de subsidieregeling Planvorming en Procesondersteuning
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De subsidieregeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen – Planvorming ondersteunt gemeenten en ondernemingen bij het opstellen van plannen die inzetten op de kwaliteit en de verduurzaming van bedrijventerreinen. Begin 2022 zijn drie projecten toegekend. Dit zijn: Gemeente Schouwen-Duiveland (bedrijventerrein Zierikzee Zuid), Gemeente Goes (bedrijventerreinen Goes), Gemeente Tholen (project Welgelegen).

Een tweede openstelling in de 2e helft van 2022 heeft helaas geen aanvragen ontvangen, die tot een subsidie hebben geleid.

Uitvoering van twee demoprojecten verduurzaming bedrijventerreinen
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit de Regiodeal is een subsidie verstrekt aan de Stichting REC verduurzaming gemeente Tholen voor een pilotproject. Het project betreft de bouw en ontwikkeling van een batterijsysteem.

Zorgen voor voldoende planologische ruimte voor bedrijven door met de gemeenten de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van de prognose uit 2019
Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2019 is een nieuwe bedrijventerreinenprognose opgesteld. In de prognose wordt de uitbreidingsvraag van bedrijven in de periode 2019 tot en met 2030 geraamd op een bandbreedte tussen 108 tot 207 hectare bedrijventerrein in de Provincie Zeeland. Dit betekent een jaarlijkse vraag van circa 9 tot 17 hectare. Het grootste deel van de uitbreidingsvraag komt voort uit de sectoren logistiek & groothandel en de industrie. Het rapport gaat ook in op de eisen die verschillende sectoren stellen aan locatie en kwaliteit van de bedrijventerreinen.

De gemeenten is gevraagd om in 2020 de regionale bedrijventerreinprogramma's te actualiseren op basis van deze prognose en daarbij aandacht te besteden aan de gewenste uitbreiding en aan kwaliteit en toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad aan bedrijventerreinen.

In 2022 heeft de regio Zeeuws Vlaanderen haar bedrijventerreinenprogramma geactualiseerd en zijn de programma's voor De Bevelanden en Walcheren afgerond. Voor de regio's Schouwen-Duiveland en Tholen zijn deze nog in ontwikkeling.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal geconstateerde overtredingen bij bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent.								
Het aantal uitgevoerde emissiemetingen lucht	38	45	43	46	45	50	15	11
Het aantal overtredingen van luchtvoorschriften	8	6	6	5	4	*	1	2
Aantal klachten overlast								
Aantal ingediende klachten	573	343	213	314	266**	412**	365	282
Aantal klachtensituaties	123	84	35	30	32		88	115
Aantal zwembaden								
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	128	122	124	118	116	134	136	116
Aantal zwemgelegenheden in oppervlaktewater	46	32	20	38	24	18	12	7
	54	57	55	55	55	56	55	61
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	0	0	1	1	1	1	0	0

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal woningen binnen geluidszones rond industrieterreinen waarvoor geldt dat, ook na saneringsmaatregelen, de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden is in 2018 verminderd ten opzichte van 2012.	12	12	12	12	12	12	12	12
Milieuhygiënische spoedlocaties bodemverontreiniging zijn uiterlijk in 2020 gesaneerd of beheersbaar gemaakt. Aantal spoedlocaties in uitvoering of nog op te pakken	11	10	5	5	5	4	1	6
Goede naleving bodemsanerings- en nazorgverplichtingen. • Aantal saneringen in uitvoering • Aantal overtredingen	35 3	55 7	44 0	53 1	50 0	73 1	50 0	20 1
Aantal overnachtingen toeristische gasten***	9.901.000	10.116.000	10.089.000	10.494.000	13.319.000	10.589.600	12.805.037	nmb
Aantal overnachtingen vaste gasten***	nb	nb	7.000.000	8.100.000	5.946.800	5.390.700	6.000.803	nmb
Draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners (Gemeten steun voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners)					70% Nulmeting	niet gemeten		
Tevredenheid over beleving van Zeeland****	8,14	8,31	8,27	8,4	8,3	niet gemeten		

* In 2020 zijn er significant minder emissiemetingen uitgevoerd als gevolg van de overgang naar DCMR en daarmee samenhangende functiewisseling alsmede als gevolg van beperkingen door de COVID-19 pandemie. In 2021 wordt de meetstrategie geëvalueerd en eventueel aangepast.

** In 2019 waren van de 266 klachten er 85 bedrijf gerelateerd. In 2020 waren van de 412 klachten er 192 bedrijf gerelateerd. De in 2019 genoemde 266 klachten hadden alleen betrekking op de nietBRZO bedrijven, de aantallen klachten over BRZO bedrijven zijn over 2019 niet meer te achterhalen vanwege de overgang in dat jaar van die bedrijven van de RUD Zeeland naar de DCMR.

Doelindicatoren

Doel		Stand 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde Indicator 2022	Stand 2021	Stand 2022	Einddoel
Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	Nog niet bekend*)	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Nog niet bekend	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006

Doel		Stand 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde Indicator 2022	Stand 2021	Stand 2022	Einddoel
Er wordt voldaan aan de wettelijke normen en grenswaarden voor een goede luchtkwaliteit	Gemeten immissiemetingen bij meetpunten Zierikzee en Philippine	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.**	Blijft voldoen aan gestelde normen	Blijft voldoen aan gestelde normen	Er wordt voldaan aan de wettelijke normen	Nog niet bekend	Blijft voldoen aan gestelde normen
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	Niet bekend. Globale indicatie: bestedingen Nederlandse vakantiegangers circa 25% lager dan in 2019.	Niet bekend (afwachten bestedingseffecten doorwerking economische crisis als gevolg coronamaatregelen)	€ 1,85 mld.		0% (0 van 39)	€ 1,9 mld.
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (Informatiehuis Water)	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0%	1%***	1%***	0%	0% (0 van 39)	100% (2027)
Subdoel Macrofauna	% van de waterlichamen met een goede score voor Macrofauna	14v39 = 36%			12v39 = 31%	12 van 39 = 31%	100% (2027)
Subdoel Vissen	% van de waterlichamen met een goede score voor Vissen	12v39 = 31%			17v39 = 44%	19 van 39 = 49%	100% (2027)

* De uitstoot door bedrijven is in 2019 verminderd ten opzichte van 2006. Vooral voor de componenten fijnstof en ammoniak is sprake van een significante verlaging als gevolg van het uit bedrijf nemen van een van de voornaamste bronnen eind 2018. Enkel ten aanzien van koolmonoxide (CO) was sprake van een toename als gevolg van een grote onderhoudsstop bij een bedrijf. De gegevens over 2020 zijn pas bekend in het tweede kwartaal van 2021.

** De resultaten van de metingen luchtkwaliteit in 2020 geven aan dat voldaan werd aan de wettelijke normen en grenswaarden voor de componenten waar naar gemeten is en de trend dalend is (verbetering van de luchtkwaliteit). Vanaf medio december 2020 is een extra meetpunt (van Provincie Zeeland) in Sluiskil operationeel, de data daarvan zullen in de toekomst aan deze rapportage worden toegevoegd.

*** Er zijn vrijwel altijd parameters die er voor zorgen dat er géén sprake is van een goede ecologische waterkwaliteit. Op basis van de onderliggende parameters kan een beter beeld worden geschetst van de geboekte voortgang. Inzet is om vanaf 2022 een aantal van deze parameters in beeld te hebben om meer inzicht te kunnen bieden in de geboekte voortgang.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
020101 Voorbereiding omgevingswet	385	-85	300	238	-63
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	1.904	699	2.603	1.652	-951
020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat	9.343	1.774	11.117	9.646	-1.470
020104 Law Delta	180	-68	112	49	-63
020201 Water, bodem en land.gebied met kwal	583	2	586	516	-69
020202 Deltawateren	138	0	138	65	-73
020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen	1.254	1.429	2.683	1.327	-1.356
020303 Ruimt. kwal. versterken: Impuls bedrijventerreinen	202	-80	122	124	3
029999 Ambtelijke inzet	3.262	128	3.390	3.506	116
Totaal Lasten	17.252	3.798	21.049	17.123	-3.926
Baten					
020101 Voorbereiding omgevingswet	24	0	24	0	-24
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	599	-63	536	385	-151
020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat	774	832	1.606	1.747	141
020201 Water, bodem en land.gebied met kwal	184	0	184	188	4
020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen	0	207	207	0	-207
Totaal Baten	1.581	975	2.557	2.321	-236
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-15.671	-2.822	-18.493	-14.802	3.690
Onttrekkingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-514	-4.291	-4.805	-4.805	0
Toevoegingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	723	3.783	4.507	5.257	750
Mutaties reserves	-210	508	298	-452	-750
Gerealiseerd resultaat	-15.880	-2.314	-18.195	-15.254	2.940

3 Programma Balans in landelijk gebied

Inleiding en ontwikkelingen

Met de insteek van een Nationaal Programma Landelijk Gebied heeft het Rijk gekozen voor een integrale aanpak voor het landelijk gebied. De inzet is om alle opgaven in het landelijk gebied samen te brengen. Landelijk worden de doelen vastgesteld. Het is aan de provincies hier gebiedsgericht een goede vertaling aan te geven. Helder is dat investeren in de kwaliteit van de natuur prioriteit heeft. De stikstofproblematiek maakt dat elke dag en steeds indringender duidelijk. De aanpak van deze opgaven kan niet zonder een helder perspectief voor de Zeeuwse landbouw. De inzet van ons college is ook het afgelopen jaar geweest deze opgaven en dit perspectief in samenhang te ontwikkelen. En beiden zullen grote investeringen vragen. Het een kan niet zonder het ander. Het uitvoeringsprogramma landelijk gebied waarin een volhoudbare landbouw en herstel van de biodiversiteit centraal staan is een goede basis om dit jaar en ook de komende jaren hiermee aan de slag te gaan. Het in voorbereiding zijnde gebiedsprogramma gaat hier in 2023 richting aan geven.

Ondertussen is verder gewerkt aan de doelstellingen en acties uit de begroting. Want in alle gevallen gaan de basistaken voor natuur en de lopende afspraken Natuurpact onverminderd door. Het natuurbeheer is onder andere op basis van het Programma Natuur hersteld; het vergoedingspercentage is nu weer 84%.

Ook is de samenwerking met de faunabeheereenheid (FBE) geëvalueerd. Deze evaluatie is de aanleiding geweest voor een voorstel aan uw Staten om de organisatie en het bestuur van de FBE te versterken.

We hebben samen met onze partners dit jaar hard gewerkt aan het natuurherstel, onder andere ter uitvoering van het Programma Natuur. Een aansprekend project was de versterking van de Hooge Plaat in de Westerschelde. Ook is de aanvraag voor de Unesco-status Geopark voor de Schelde-delta definitief gedaan in 2022.

Het Nationaal Strategisch Plan voor de Nederlandse invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is dit jaar door Europa goedgekeurd en gaat nu door naar de uitvoering. De structuur van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is met verandering van de conditionaliteiten en de invoering van de ecoregelingen dusdanig gewijzigd dat de effecten nog zeer onzeker zijn. Wij zullen dit nauwlettend blijven volgen. Wij zetten ons ervoor in dat zoveel mogelijk ondernemers mee kunnen doen en stappen kunnen zetten. Tegelijkertijd loopt de uitvoering van het "oude" GLB nog door. In 2022 hebben we onder andere openstellingen gehad voor technische maatregelen in landbouw waar veel belangstelling voor was.

De inzet voor biodiversiteit heeft als lange termijn doel om te komen tot een natuurinclusieve samenleving. Natuur is niet alleen in de natuurgebieden te vinden maar overal in de samenleving. Op de Natuurtop van dit jaar was dit het centrale thema.

Speerpunten

Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied en de daaronder vallende acties en opgaven, specifiek:

- Versterken inzet voor herstel biodiversiteit onder andere door het uitwerken, uitvoeren en verder invullen van het landelijke Programma Natuur, als onderdeel van de landelijke aanpak stikstof.
- Een start maken met de nieuwe generatie N2000 Beheerplannen die onder meer sturend zijn voor de uitvoering van het Programma Natuur.
- Versnelling van de aanleg van het Natuurnetwerk Zeeland.
- Ondersteunen initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een volhoudbare landbouw en hiervoor de verschillende openstellingen van de transitieperiode POP3 dit jaar optimaal benutten.
- Bevorderen van samenwerking en integrale uitvoering van projecten en maatregelen.

Provinciale beleidskaders

- *Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied 2021 - 2030*

- [Omgevingsvisie 2021](#)
- [Natuurvisie Zeeland 2017-2022](#)
- [Natuurbeheerplan Zeeland](#)
- [Beheerplannen Natura2000](#)
- [Nota Natuurbeleving](#)
- [Nota toegankelijkheid natuurgebieden \(Natuurlijk genieten in Zeeland\) 2010](#)
- [Beleidsnota Natuurwetgeving](#)
- [Omgevingsverordening](#)
- [Nota Grondbeleid](#)
- [Natuurrapportage Zeeland 2022](#)

Reguliere taken

- Verstrekken subsidies voor natuurbeheer.
- Subsidieverlening agrarisch natuurbeheer aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert.
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die Faunabeheerplannen opstelt en uitvoert.
- Het opstellen van Natura 2000 beheerplannen.
- Zorgdragen voor de totstandkoming Natuurwerk Zeeland.
- Uitvoering van de wettelijke taken en vergunningverlening in het kader van wet Natuurbescherming voor gebiedsbescherming en soortenbescherming.
- Evaluatie van beleidsregels en het opstellen daarvan uit oogpunt van gebiedsbescherming en soortenbescherming.
- Subsidie verstrekken aan IVN/De Zeeuwse Natuur, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris.
- Uitvoeren taak zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering.
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit.
- Rapportage aan de Staatssecretaris, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.111.

Maatschappelijk effect

Versterken van de biodiversiteit, het realiseren van een volhoudbare landbouw en een kwalitatief hoogwaardige voedselvoorziening, samen met andere partijen.

Doelstelling

Realisatie Natuurnetwerk

Omschrijving (toelichting)

Het Natuurnetwerk Zeeland is in 2027 grotendeels gerealiseerd. Dat vraagt gemiddeld per jaar richting 2027 een verwerving van ruim 100 hectare per jaar. Daarbij wordt blijvend ingezet op vrijwilligheid en kwaliteit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 1 januari 2023 was de resterende verwervingsopgave 565 hectare nog te verwerven en 665 hectare nog in te richten. We voldoen daarmee aan de verwachte opgave op het gebied van verwerving en inrichting.

Acties

Blijven toepassen algemene uitgangspunten onder andere verwerving op basis van vrijwilligheid, geen planologische schaduwwerking en afstemming tussen natuur en landbouw.

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het programma natuur zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de verwerving op basis van deze uitgangspunten in te vullen. We werken aan nieuwe regelingen en instrumentaria op het gebied van grondverwerving en pacht.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De verwerving en inrichting van natuurgronden gaat volgens de uitgangspunten van de Omgevingsvisie en het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. De realisatie van het Natuurnetwerk Zeeland vindt plaats in samenwerking met terrein-beherende organisaties, medeoverheden en particuliere grondeigenaren. Het kavelruilbureau vormt daarbij een belangrijke schakel in de keten.

Continuering inzet Kavelruilbureau in combinatie met de Grondbank Zeeland

Omschrijving (toelichting)

Met onze instrumenten 'grondbank' en Kavelruilbureau' blijven we het natuurnetwerk uitbreiden op vrijwillige basis. Waar mogelijk versnellen we de uitbreiding door ruilgronden in te kopen op strategische locaties.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Afgelopen jaar is het kavelruilbureau en de grondbank actief ingezet bij het verwerven van gronden voor de realisatie van het natuurnetwerk. Mede hierdoor lukt het op koers te blijven voor het behalen van de doelstelling van 2027.

Inzet Zeeuws Particulier Grondbezit en betrekken bij het realiseren van het Natuurnetwerk Zeeland

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Bij het realiseren van nieuwe natuur worden, indien mogelijk, de Zeeuwse particuliere grondbezitters betrokken.

Versnelling van realisatie van de resterende natuurontwikkelingsopgave door middel van aanbod en kansen die zich voordoen

Omschrijving (toelichting)

De inzet is de komende jaren om met de resterende opgave zo goed mogelijk de ecologische doelen te behalen en tegelijkertijd goede kwantitatieve voortgang te boeken. Niet alle gronden die als kans worden aangeboden kunnen worden ingericht als natuur. Dit hangt onder meer af van de ligging en aanwezige milieuocondities in relatie tot natuurontwikkelingsmogelijkheden. Overeenkomstig het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied 2021-2030 en het Programma Natuur, 2021-2030 zetten we de komende jaren in op versneld verwerven en inrichten van zogenaamde sleutelhectares. Deze sleutelhectares maken onderdeel uit van de restopgave Natuurnetwerk Zeeland waarbij verwerving, inrichting of functieverandering leidt tot grotere en robuustere natuurlijke eenheden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is de realisatiestrategie vastgesteld. De realisatiestrategie bouwt voort op het bestaande beleid. Dit beleid gaat uit van de volgende aspecten:

- Vrijwilligheid bij het verwerven van gronden.
- Afstemming tussen natuur, landbouw en waterbeheer.
- Toegankelijk en beleefbare natuur.
- Kwaliteit en flexibiliteit.
- Het versterken van het aaneengesloten natuurnetwerk.

De verwachting is dat we in Zeeland de afronding van het natuurnetwerk grotendeels tijdig zullen afronden.

Zoeken naar mee koppelkansen met andere opgaven uit oogpunt realisatie Natuurnetwerk Zeeland

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bij alles wat we doen ten behoeve van de realisatie van het natuurnetwerk nemen we, indien mogelijk, koppelkansen mee.

Doelstelling

Natuurbeheer en natuurbescherming

Omschrijving (toelichting)

Zorgdragen voor het beheer en de bescherming van natuur en landschap in Zeeland. Voor de uitvoering van het provinciale natuurbeleid heeft de Provincie de beschikking over een eigen Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). In het Natuurbeheerplan Zeeland is vastgelegd waar de natuurgebieden en de leefgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) gelegen zijn en welk soort natuur waar aanwezig is.

Het gaat hierbij om natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer, faunabeheer, soortenbescherming, exotenbestrijding en monitoring. De subsidie is een tegemoetkoming in de kosten die eigenaren en beheerders van natuur en beheergebieden moeten maken om hun gebieden te ontwikkelen en/of in stand te kunnen houden. Bij agrarisch natuurbeheer worden ook inkomsten vergoed die agrariërs zijn misgelopen vanwege schade door dieren. De kosten voor het bestrijden van exoten en het verlenen van tegemoetkomingen bij wildschade vallen ook onder dit onderdeel.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor de uitvoering van het provinciale natuurbeleid heeft de Provincie de beschikking over een eigen SNL. Het subsidiestelsel bestaat uit twee regelingen:

1. De Subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer (SVNL) voor de subsidiëring van beheer en monitoring.
2. De Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) voor de subsidiëring van functieverandering en investeringen. Ook de kosten voor het bestrijden van exoten en het verlenen van een tegemoetkomingen bij wildschade valt onder dit onderdeel.

De SVNL bevat ook een apart hoofdstuk met subsidiebepalingen voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. De subsidie is bedoeld voor het uitvoeren van beheeractiviteiten in leefgebieden die vermeld staan in het Natuurbeheerplan. Met de gecertificeerde beheerders hebben we in oktober 2022 een jaargesprek gehad. Tijdens dit gesprek hebben wij geconstateerd dat het natuurbeheer in 2022 is uitgevoerd conform de landelijke systematiek van de SNL. Dat betekent dat de beheerders voldaan hebben aan de subsidiebeschikking.

Acties

Bescherming van natuurgebieden en soorten via de bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de Wet ruimtelijke ordening (Natuurnetwerk Zeeland) en de keuzes in de beleidsnota Natuurwetgeving

Omschrijving (toelichting)

Dit is een bestaande wettelijke taak. Bijzondere aandacht heeft het ontwikkelen van beleid voor verschillende activiteiten in de Oosterschelde zoals het commercieel rapen van schelpdieren en het snijden van zeegroenten. Hierbij houden we rekening met zowel de traditie als bescherming van de natuurwaarden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

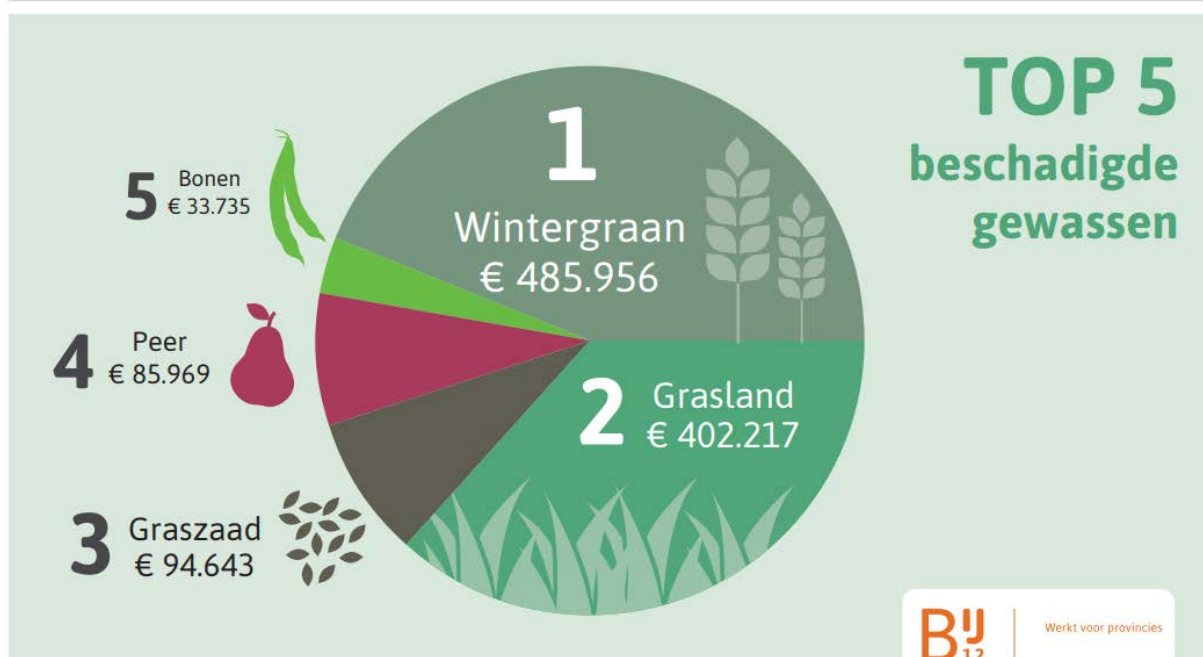
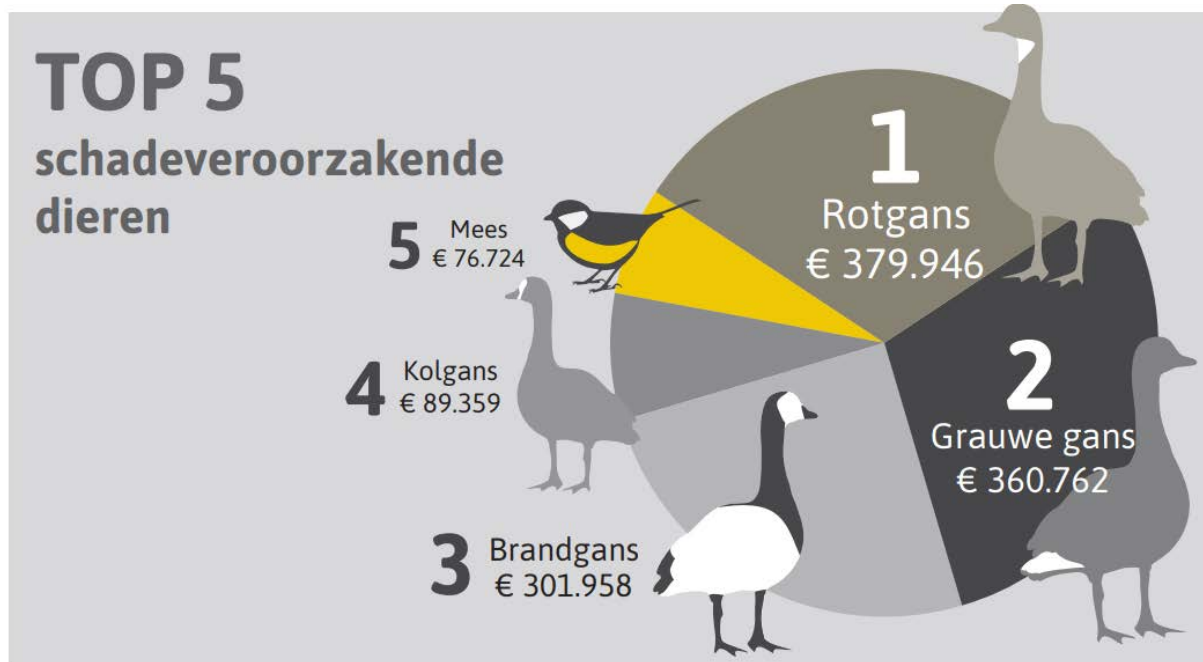
Er is een passende beoordeling opgesteld voor een groot deel van deze activiteiten. Het ontwikkelen van beleid zal in 2023 verder vorm krijgen.

Bestrijding van schadeveroorzakende soorten en zorgdragen voor de uitkering van schadevergoedingen voor fauna

Omschrijving (toelichting)

De Provincie verleent, via de Faunabeheereenheid Zeeland, ontheffingen en vergunningen om beschermde diersoorten in geval van belangrijke schade te kunnen bestrijden. Voor landbouwers die

schade ondervinden bestaat een schadetegemoetkomingsregeling. Voorstellen voor verbetering van het gezamenlijk faunabeheer zullen worden geïmplementeerd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bestrijding van schadeveroorzakende dieren verloopt nagenoeg volledig via de Faunabeheereenheid Zeeland (FBE). Zij beschikken over ontheffingen en registreren het gebruik ervan. Voor een overzicht

van de beschikbare ontheffingen en de bemachtigde dieren verwijzen wij u naar de website van de FBE Zeeland: <https://www.faunabeheereenheid.nl/zeeland/PUBLICATIES>

De schadevergoedingen lopen via BIJ12 die voor alle provincies de schadeverzoeken afhandelt. De rapportages van BIJ12 lopen, vanwege het afwijkend schaderitme, niet gelijk met het kalenderjaar. Over het laatste rapportagejaar (1 november - 31 oktober 2021) is in totaal € 1.294.134 uitgekeerd. De top van schadeveroorzakende diersoorten en schade ondervindende gewassen is al in onderstaande afbeeldingen:

Evalueren ganzenopvangbeleid

Omschrijving (toelichting)

Afronden van de evaluatie van het ganzenopvang- en faunaschade beleid.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het ganzenopvang- en faunaschade beleid is in 2022 geëvalueerd en met Provinciale Staten besproken. De uit de evaluatie voortgevloeide aanbevelingen zijn opgevolgd en/of uitgezet.

Evalueren onderzoek RUD Zeeland naar een adequaat uitvoeringsniveau van het natuurtoezicht in Zeeland, na evaluatie vervolgacties bepalen.

Omschrijving (toelichting)

De uitvoering van het toezicht en handhaving van de groene wetgeving is gemandateerd aan de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD). Door toenemende druk op natuur in het buitengebied wordt er steeds meer inzet gevraagd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De RUD heeft een adviesbureau opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar een adequaat uitvoeringsniveau van het natuurtoezicht in Zeeland. De uitwerking van dit onderzoek en de vertaling hiervan naar de inzet van de RUD heeft vertraging opgelopen. De verwachting is dat het onderzoek in 2023 afgerond is.

Het verlenen van subsidie voor functieverandering en inrichting van nieuwe natuur en herstel van bestaande natuur op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap met SKNL of nog nieuw te ontwikkelen instrumentarium.

Omschrijving (toelichting)

Het uitvoeren van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) voor investeringen in bestaande en nieuwe natuur en voor functieverandering van landbouwgronden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Afgelopen jaar is er voor ruim 2 miljoen euro aan SKNL-subsidie verstrekt aan terrein-beherende organisaties. De subsidie is bedoeld als bijdrage voor de omvorming van landbouw naar natuur en voor het treffen van inrichtings- en herstelmaatregelen om de gewenste natuurkwaliteit te realiseren. Hiermee wordt ruim 14 ha nieuw natuurgebied toegevoegd aan het Natuurnetwerk Zeeland en wordt 29 ha ingericht de komende jaren. Hiernaast wordt ook de kwaliteit van 79 ha bestaand natuurgebied vergroot.

Monitoring van natuurgebieden conform landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan

Omschrijving (toelichting)

In 2023 wordt een nieuw monitoringsplan vastgesteld. We zetten in op het verder versterken en verbeteren van de monitoring. Hiermee willen we de gevolgen van onder andere de stikstofdepositie en de verdroging beter in beeld krijgen.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Monitoring wordt zo veel mogelijk uitgevoerd volgens planning. Met verschillende terreinbeheerders is gekeken hoe er zo goed mogelijk gemonitord worden zonder dat er gaten vallen. Tegelijk moeten we ook alles financieel goed dekken. Voor de evaluatie van Natura 2000-gebieden is zo veel mogelijk data verzameld voor de Manteling van Walcheren. In een tweetal andere Natura 2000-gebieden (Groote Gat en Yerseke- en Kapelse Moer) is in opdracht van de Provincie een nieuwe vegetatie- en habitattypen kartering uitgevoerd.

Provinciale aanpak invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer opstellen, en het uitvoeren van tenminste twee bestrijdingsacties.

Omschrijving (toelichting)

Exotische soorten die aangepakt gaan worden zijn de Rosse stekelstaart en Reuzenberenklauw.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 zijn bestrijdingsacties uitgevoerd voor de Aziatische hoornaar, de Rosse stekelstaart en de Reuzenberenklauw.

Verder is de werkgroep Exotenbeheer ingesteld met deelnemers uit verschillende overheden en beheer- en/of kennisorganisaties. Dit om kennis over (bestrijding van) exoten te delen en beheermaatregelen te coördineren.

Uitvoeren onderzoek naar verwilderde katten

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)**

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek naar zwerfkatten is in 2022 uitgevoerd. De resultaten worden de in eerste maanden van 2023 gedeeld. De bevindingen uit het onderzoek leiden niet tot vervolgstappen. Met de stakeholders zal het project in de eerste helft van 2023 worden afgerond.

Uitvoeren van minimaal drie projecten op het gebied van actief soortenbeleid.

Omschrijving (toelichting)

Uitvoeren van minimaal drie projecten op het gebied van actief soortenbeleid. Daarbij geven we prioriteit aan projecten die betrekking hebben op de duinen (tapuit) en het agrarisch gebied (zomertortel en patrijs).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 zijn er verschillende projecten op het gebied van actief soortenbeleid uitgevoerd:

- De aanleg van een broedlocaties voor kustbroedvogels (visdiefjes) bij Terneuzen, in en nabij de Autrichepolder en in de Westerschelde.
- Onderzoek naar- en toepassing van beheermaatregelen voor de zomertortel en andere akkervogels.
- Herstel van biotoop voor wilde bijen.
- Onderzoek naar het veiligstellen van genetisch materiaal van planten die op uitsterven staan.
- Nestbescherming bij plevieren rond de Ooster- en Westerschelde. Dit is een project waarbij ook streekgenoten en schooljeugd zijn ingeschakeld.

Uitwerken van de uitkomsten van de Passende Beoordelingen voor het snijden en rapen van zeegroenten en schelpdieren, evenementen vliegbewegingen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving.

Omschrijving (toelichting)

In 2023 wordt het beleid rondom het snijden van zeegroenten en het rapen van schelpdieren vastgesteld. De vergunningen voor het snijden van zeegroenten zullen in 2023 worden afgegeven volgens het nieuwe beleid. Het rapen van schelpdieren is geregeld in het beheerplan van Rijkswaterstaat dat door RWS met 6 jaar verlengd wordt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In het afgelopen jaar zijn de uitkomsten van de passende beoordeling voor het snijden van zeegroenten besproken met de stakeholders. Dit heeft meer tijd gevraagd dan vooraf ingeschat en is nog niet afgerond. De gesprekken met de stakeholders over het rapen van schelpdieren,

evenementen en vliegbewegingen zullen in 2023 opgepakt worden. Nadat de gesprekken met de stakeholders zijn afgerond kan pas nieuw beleid worden geformuleerd.

Vergoeden en aansturen van agrarisch natuurbeheer via het Collectief Poldernatuur en daardoor een substantiële bijdrage te leveren aan de biodiversiteit en het landschap buiten de natuurgebieden.

Omschrijving (toelichting)

In 2023 zal de nadruk liggen op het implementeren van het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid, waar het agrarisch natuurbeheer onderdeel van uitmaakt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is door circa 335 Zeeuwse agrariërs in het totaal ruim 1100 ha beheer gerealiseerd van natuur op landbouwgrond. De begeleiding is in handen van het agrarisch collectief Poldernatuur Zeeland. Ongeveer de helft daarvan betroffen maatregelen voor akkervogels. Bijna 500 ha aan beheer kwam ten goede aan de doelsoorten van de dooradering van het landschap. Het resterende deel bestond uit natuurvriendelijk beheer van grasland en randen langs sloten.

Vergoeden en aansturen van natuurbeheer op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap middels de kaders uit het Natuurbeheerplan

Omschrijving (toelichting)

Het vergoeden van het natuurbeheer is gebaseerd op de Subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer (SVNL). Per 1-1-2023 krijgen de volgende partijen een subsidiebeschikking voor hun huidige terreinen en uitbreiding:

- Stichting Het Zeeuwse Landschap
- Natuurmonumenten
- Stichting het Noord-Brabants Landschap
- Natuurcollectief Zeeland
- Bosgroep Zuid-Nederland
- de Vereniging Natuurbeheer Groot Eiland BV

Het gaat om een subsidieperiode van 6 jaar.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Om de kwaliteit van de Zeeuwse natuur in stand te kunnen houden is naast wettelijke bescherming ook actief beheer nodig. Eigenaren van natuurgebieden binnen het Natuurnetwerk Zeeland kunnen, ter vergoeding van de kosten van natuur- en landschapsbeheer, subsidie aanvragen bij de Provincie Zeeland. Deze subsidie is een bijdrage in de kosten van het beheer en afhankelijk van het natuurtype. Met alle beheerders zijn in oktober 2022 de jaarlijkse gesprekken gevoerd. Alle verplichtingen voor beheer op grond van de SVNL zijn nagekomen. De beheerders hebben bericht gekregen dat het jaarlijkse voorschot uitbetaald gaat worden of de subsidie zal worden vastgesteld.

Zorgdragen voor het opstellen van Natura 2000 beheerplannen; vaststellen van de laatste beheerplannen Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen; starten met het actualiseren van de overige beheerplannen in relatie tot de stikstofproblematiek

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn in voorbereiding op de vaststelling van de beheerplannen voor de Kop van Schouwen en de manteling van Walcheren ecologische evaluaties uitgevoerd. Naar verwachting zullen deze beheerplannen in 2023 vastgesteld worden. Met de beheerplannen die in 2023 aflopen is gestart met het maken van een evaluatie. In 2023 werken we aan de nieuwe plannen zodat deze voor het aflopen van de oude beheerplannen vastgesteld kunnen worden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Afgelopen jaar zijn de ecologische evaluaties van zowel de Manteling van Walcheren als de Kop van Schouwen afgerond. Deze evaluaties zijn de basis voor de nieuwe beheerplannen die voor de beide gebieden in 2023 zullen worden afgerond. Voor de Yerseke en Kapelse Moer en de drie krekens is inmiddels een natuurdoelanalyse opgesteld. Deze natuurdoelanalyse is de basis voor de nieuwe beheerplannen van deze gebieden waar in 2023 mee gestart zal worden. De huidige beheerplannen voor deze gebieden lopen af in 2023/2024.

Doelstelling

Natuurherstel

Omschrijving (toelichting)

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitats uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn te behalen, moeten in de Natura 2000-gebieden (en deels ook daarbuiten) herstelmaatregelen worden getroffen. Deze herstelmaatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Het neerdalen van stikstof afkomstig van diverse economische activiteiten (verkeer, industrie, landbouw) heeft in die gebieden een negatief effect op de natuurwaarden. Nieuwe inzichten op basis van monitoring en fysiek herstel worden opgenomen in de te actualiseren beheerplannen Natura 2000. Deze hebben de basis gevormd voor een nieuw Uitvoeringsprogramma Natuurherstel 2022–2030. Daarbij ligt de aanvullende focus ook in 2023 op uitvoering van het Programma Natuur, fase 1 2021-2025 als onderdeel van de landelijke stikstof aanpak.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Om de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen te bereiken is natuurherstel nodig. Welke maatregelen hiervoor genomen moeten worden is vastgelegd in de Natura 2000-beheerplannen of gebiedsanalyses. De herstelmaatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in (en soms grenzend aan) de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De voortgang van natuurherstelmaatregelen is hiervoor van groot belang. De maatregelen kunnen erop zijn gericht de stikstof die zich in de loop der jaren in de bodem heeft opgehoopt, versneld te verwijderen of dienen om de algehele toestand van de stikstofgevoelige habitats te verbeteren.

Er zijn verschillende typen herstelmaatregelen:

- Hydrologische maatregelen (bijvoorbeeld het dempen van een sloot of het opzetten van een grondwaterpeil).
- Inrichtingsmaatregelen (bijvoorbeeld het graven van stuifkuilen of het aanleggen van een bufferzone).
- Beheermaatregelen zoals plaggen, chopperen of begrazen.
- Maatregelen voor onderzoek en monitoring.

Voor de aansturing en/of de uitvoering hiervan zijn de provincie en de terrein-beherende organisaties verantwoordelijk.

Acties

Uitvoeren van tenminste één nazorgproject in of nabij Natura2000-gebieden

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Ook in 2022 zijn er verschillende nazorgprojecten uitgevoerd in of nabij Natura2000-gebieden. Er is onder andere aanvullend beheer uitgevoerd op de kustbroedvogeleilanden bij het gebied Pikgat. Ook is er aanvullend maaierwerk uitgevoerd in de Oudelandsepolder en Kievittepolder en op de Middelplaten in het Veerse Meer. Verder zijn er op de Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren nazorgprojecten uitgevoerd ten behoeve van het verwijderen van Amerikaanse vogelkers.

Uitvoeren van tenminste vijf projecten gericht op herstel- en instandhoudingsmaatregelen in Natura2000-gebieden met als doel het effect van de uitstoot van stikstof te verminderen en de natuur te behouden en te versterken

Omschrijving (toelichting)

In 2023 gaat het in ieder geval om het natuurherstelplan Zwaakse Weel en het Slotbos/weitjes Burgh, verbeteren hydrologie Yerseke en Kapelse Moer, kwaliteitsimpuls inlaag Kwistenburg en het aanleggen van een broedeiland bij Neeltje Jans.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitats uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn te behalen, moeten in de Natura 2000-gebieden (en deels ook daarbuiten) herstelmaatregelen worden getroffen.

Een aantal herstelmaatregelen binnen het Natuurnetwerk Zeeland, in 2022, waren onder andere het verwijderen van Amerikaanse vogelkers in diverse gebieden, de aanleg van nieuwe broedeilanden voor kustbroedvogels bij de Hooge Platen, het bevorderen van de dynamiek in het duingebied van de Kop van Schouwen, monitoring maatregelen Zuidgors en Baalhoek, schorbescherming Verdrongen land van Zuid-Beveland en het plaggen van duinvalleien.

Doelstelling

Natuurbeleving, verbreding en verbinding

Omschrijving (toelichting)

De natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken; toewerken naar een betere spreiding van bezoekers over de natuurgebieden in Zeeland met inachtneming van de kwetsbaarheid van gebieden en natuurwaarden. Zoeken van verbindingen tussen mens en natuur en het toewerken naar een natuur-inclusieve samenleving.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is en wordt hard aan de weg getimmerd om de bekendheid van en met de Zeeuwse natuur te vergroten en de vindbaarheid te verbeteren. De campagne "Altijd open" waarbij de aandacht wordt gevestigd op de beleving van natuurgebieden en landschappen natuurgebieden is bekend in het straatbeeld en wordt gevonden op het internet. Ook de site 'Natuur in Zeeland' waar het volledig aanbod van activiteiten, voorzieningen en beleving in natuur en landschap op één plek wordt ontsloten wordt goed gevonden en voorziet in een behoefte. De groene organisaties in Zeeland werken hier gezamenlijk aan mee en samenwerking wordt gevonden met toeristisch-recreatieve organisaties.

Alleen deze activiteiten dragen al bij aan een betere verbondenheid van mens en natuur. Maar op weg naar een natuur-inclusieve samenleving wordt er meer ondernomen. Projecten op het gebied van natuur in de bebouwde omgeving zijn geïnitieerd en/of opgepakt. Zo is een Interreg aanvraag in voorbereiding voor 'Natuur inbouw' en is een natuurcomponent toegevoegd aan subsidieregelingen op het gebied van wonen en bouwen.

Acties

Continueren van de 90% toegankelijkheid/beleefbaarheid van de natuurgebieden

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In het provinciaal beleid is Natuurbeleving als speerpunt opgenomen. Een ruime toegankelijkheid van natuurgebieden is daarbij uitgangspunt. De doelstelling van 90% toegankelijkheid wordt daarbij ruim gehaald.

De bestaande 2100 kilometer wandelnetwerk en boerenlandpaden worden beheerd

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het beheer van het wandelnetwerk wordt met circa 185 vrijwilligers uitgevoerd. Inmiddels is er circa 2925 km wandelnetwerk gerealiseerd. Afgelopen jaar is daar het netwerk in de gemeente Reimerswaal aan toegevoegd. Ongeveer 250 agrariërs hebben een boerenlandcontract. Meer gedetailleerde informatie is te vinden in het jaarverslag van Stichting Landschapsbeheer Zeeland, die het beheer verzorgt.

Gezamenlijk met partners en de Zeeuwse Natuur tot uitvoering brengen van een gezamenlijk plan gericht op activiteiten die zorgen dat natuurgebieden kunnen worden beleefd, natuureducatie, natuurvoorlichting en –promotie

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 hebben de natuurorganisaties via de promotiecampagnes 'Altijd Open' en 'Open voor een ommetje' met name wandel- en fietsroutes onder de aandacht gebracht bij bezoekers en inwoners van Zeeland. Dit gebeurt op plaatsen waar waar de natuur grotere bezoekersaantallen kan verdragen (zie www.natuurinzeeland.nl/nl-nl/visit/wat-te-doen/natuur-in-zeeland/ommetjes-tijdens-het-najaar-en-de-winter).

Het stimuleren van maatschappelijke initiatieven op het vlak van natuur en landschap en het betrekken van vrijwilligers bij de natuur

Omschrijving (toelichting)

Door het samenwerkingsverband "De Zeeuwse Natuur" worden nieuwe vrijwilligers geworven voor natuur en landschap. De Zeeuwse Natuur probeert met name jongeren worden aan te spreken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In Zeeland zijn veel vrijwilligers actief in natuur en landschap. Tellers, vertellers en herstellende, ieder met hun eigen specialisme en voorkeur. Naast de instandhouding van natuur en landschap, leveren ze een belangrijke bijdrage aan de sociale cohesie en helpen ze mee aan draagvlak voor de natuur in de maatschappij.

In 2022 is door alle natuurorganisaties in Zeeland, die werken met vrijwilligers, een gezamenlijk aanbod aan scholing, ARBO-omstandigheden en werving ontwikkeld. In november is de jaarlijkse natuurwerkdag georganiseerd.

Het totaal aan voorzieningen, activiteiten, bezienswaardigheden en programma's op het gebied van natuurbeleving is op één plaats vindbaar en duidelijke en overzichtelijk ontsloten

Omschrijving (toelichting)

De informatie op Natuur in Zeeland | Zeeland.com wordt in stand en actueel gehouden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via www.natuurinzeeland.nl is een groot deel van alle voorzieningen, bezienswaardigheden en programma's op het gebied van natuurbeleving vindbaar gemaakt en overzichtelijk ontsloten voor inwoners en bezoekers van Zeeland.

In de praktijk brengen in samenwerking met natuurorganisaties en toeristisch-recreatieve organisaties van de in 2019 ontwikkelde branding strategie

Omschrijving (toelichting)

Als uitvoering van het programma uit de nota natuurbeleving werken we aan een betere spreiding van bezoekers over de provincie en meer aandacht voor het 'achterland'. Dit doen we samen met de natuurorganisaties en toeristisch-recreatieve organisaties.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Via inhoudelijke werksessies werken de natuurorganisaties samen aan het verder uitrollen van de branding-strategie. De natuurorganisaties hebben een spreidingskaart ontwikkeld voor Zeeland. Hierop kunnen zij de bezoekersaantallen ten opzichte van kwetsbare natuur aflezen. Op basis daarvan kunnen zij bezoekers en inwoners van Zeeland 'verleiden' om juist bepaalde (nog onontdekte) gebieden te bezoeken. Dit gebeurt door promotiecampagnes die gericht zijn op het voor het voetlicht brengen van de gebieden in Zeeland, die nog wel wat meer bezoekers kunnen gebruiken.

Acties die uit de samenwerking met andere organisaties zijn ontstaan zijn onder andere de ontwikkelde promotiecampagnes "Altijd Open", de ommetjescampagne, maar ook de vertegenwoordiging namens de natuurorganisaties in de werkgroep rond de uitwerking van de toeristisch strategische visie voor de komende jaren.

In of bij ten minste twee natuurgebieden extra (recreatieve) voorzieningen aanbrengen om de beleving van de natuur te vergroten

Omschrijving (toelichting)

In dit begrotingsjaar zullen in ieder geval een uitkijkpunt bij de Yerseke Moer en een belevingspad bij de Banjaard worden gerealiseerd.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Bij de Bergse Diepsluis in de Oosterschelde is een entreepunt gerealiseerd dat aandacht geeft aan de verdronken dorpen. Natuur- en cultuurinformatie zijn hier samengebracht om de bezoekers van dit gebied te informeren en de bijzondere natuur- en cultuurhistorische waarden onder de aandacht te brengen.

Bij de Zwaakse Weel is een wandelroute, beleefgebied en informatiecentrum gerealiseerd. Boswachters houden daar periodiek spreekuur. Bezoekers kunnen hier één of twee keer per maand bij hen terecht met vragen, of gewoon om even een praatje of kennis te maken.

Bij Gorishoek op Tholen zijn getijdenbakken aangelegd. De invloed van eb en vloed en het onderwaterleven in de Oosterschelde wordt via deze bakken op een laagdrempelige manier ontsloten voor inwoners en bezoekers van Zeeland. Ook veel schoolklassen brengen een bezoek aan deze getijdenbakken. De bakken overstromen bij hoog water. Allerlei flora en fauna blijft in de bak achter achter, waardoor het onderwaterleven op deze manier van heel dichtbij kan worden beleefd.

Er is een VR-film ontwikkeld rond de verdronken dorpen in Zeeland. Een mooie koppeling tussen natuur en cultuur(historie). De film wordt vertoond in het Oosterscheldemuseum (zie www.zeeuwsetijdreis.nl/verdronekdorp/museum.html).

Op diverse plaatsen in Zeeland is bebording geplaatst of vernieuwd om bezoekers te informeren over de natuurwaarden en ontstaansgeschiedenis van het naastgelegen gebied. De borden staan onder andere bij de Rattekaai in Rilland, de Plompe toren in Burgh-Sluis en langs de Oosterschelde.

Ondersteunen van het Nationaal Park Oosterschelde bij de uitvoering van het projectplan voor de doorontwikkeling van het Park

Omschrijving (toelichting)

De provincie verzorgt onder meer het secretariaat van het NPO.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het secretariaat voor het NPO is verzorgd. Verder is, door het NPO, invulling gegeven aan de doorontwikkelingen naar een Nationaal Park nieuwe stijl, onder andere door het op- en vaststellen van een Ambitiedocument. In het ambitiedocument staan de doelen die het NPO in de komende vijf jaar wil halen.

Opstellen van een bidbook ter verkrijging van de UNESCO Geopark status en de meerwaarde te onderzoeken

Omschrijving (toelichting)

Het bidbook van dit begrotingsjaar gereed zijn. Verder zullen we uitingen en activiteiten ondersteunen die de UNESCO Geopark status versterken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het Bidbook ter verkrijging van de UNESCO Geopark status voor de Schelde Delta is in november ingediend bij UNESCO. In de periode tot juli 2023 zal UNESCO visitaties uitvoeren aan (delen van) het gebied en kan zij aanvullende vragen stellen. Vervolgens zal de daadwerkelijke beoordeling plaatsvinden. Het rapport van bevindingen en uiteindelijke oordeel zal daarna volgen. Tijdens die periode zal verder gewerkt worden om het Geopark verder vorm te geven.

Opstellen Zeeuws actieplan voor de groene vrijwilligers

Omschrijving (toelichting)

Het (laten) uitvoeren van het Zeeuws actieplan voor de groene vrijwilligers.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2021 is er in samenwerking tussen de natuurorganisaties in Zeeland een werkgroep werving en een werkgroep educatie in het leven geroepen voor de ondersteuning van groene vrijwilligers. Door de natuurorganisaties is de totale achterban geïnformeerd over de verdergaande samenwerking tussen de organisaties. Ook is de totale achterban geraadpleegd en is gevraagd naar hun wensen en ideeën ten aanzien van ondersteuning van groene vrijwilligers. Kennis en ervaringen rond opleidingen zijn uitgewisseld tussen de natuurorganisaties en zaken rond verzekeringen/vrijwilligersvergoedingen/Arbo-regels voor coördinatoren zijn in kaart gebracht.

In 2022 is de samenwerking tussen de organisaties verder versterkt via twee gezamenlijke bijeenkomsten. Daarnaast wordt via de werkgroep educatie ingezet op educatie van vrijwilligers via twee sporen: beleving (ontwikkelen cursus 'lezen van het landschap 2023/2024') en beheer (cursus Arbo voor beheervrijwilligers per regio).

Vanaf 2023 krijgt de gezamenlijke aanpak een structureel karakter. Het wordt onderdeel van het thema Groene Vrijwilligers uit het jaarplan (en nieuwe meerjarenplan) van het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur.

Starten met het opstellen van een landschapsvisie, af te ronden in 2023.

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Er wordt niet meer ingezet op een losse landschapsvisie. Visie op het Zeeuwse landschap is onderdeel van het veel bredere Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Daarmee wordt op een andere manier invulling gegeven aan de visie op het Zeeuwse landschap.

Doelstelling

Een volhoudbare landbouw

Omschrijving (toelichting)

Zeeland kent op de lange termijn een volhoudbare landbouw. Een sector die economisch gezond is en produceert in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Hiervoor ondersteunen we ondernemers en organisaties die aan de slag willen met belangrijke thema's als bodem, water, biodiversiteit, innovatie etc.

Het Plattelandontwikkelings-programma (POP programma) is hiervoor een belangrijke financieringsbron. In 2023 zullen we meer gaan werken met belonen naar prestatie. Dit is in lijn met het landelijk en Europees beleid. Hiervoor worden indicatoren ontwikkeld die de positie van de Zeeuwse landbouwsector in het kader van het NPLG goed kunnen beschrijven. Daarmee bieden we concreet perspectief aan onze ondernemers.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De doelstelling is dermate breed in formulering dat er niet éénduidig groen of rood aangegeven kan worden. In 2022 is er veel op de landbouwsector afgekomen: de stikstofperikelen, het nieuwe GLB, het nitraatactieprogramma, enzovoorts. Daarnaast heeft de Rekenkamer Zeeland een aantal aanbevelingen gedaan over het Zeeuwse landbouwbeleid. In 2023 wordt er landelijk een landbouwakkoord gesloten en zal landbouw een belangrijke positie in het Zeeuwse Gebiedsprogramma krijgen. De aandacht en inzet zal derhalve onverminderd groot blijven.

Acties

In 2022 zullen we tenminste twee KPI's in gebruik nemen die het mogelijk maken het landbouwbeleid te monitoren op basis van objectieve gegevens.

Omschrijving (toelichting)

In 2023 zullen we op basis van objectieve gegevens de integrale kernset van Kritieke Prestatie Indicatoren zoals Wageningen Universiteit die voorgesteld heeft voor de akkerbouw (KPI-K traject) in de praktijk verder testen. Deze testen doen we bij ten minste 50 boeren. Daarnaast zullen we voor minimaal twee KPI's een passende beloningssystematiek opzetten, in samenwerking met overheden en het bedrijfsleven. Dit kan bijvoorbeeld op het gebied van water of bodem zijn.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De ontwikkeling van de KPI-systematiek is in volle gang. Zowel landelijk als op verschillende plekken in Nederland wordt er geëxperimenteerd. Zo worden boeren beloond voor maatschappelijke prestaties die zij leveren op het boerenerf op basis van meetbare indicatoren. Deze ontwikkelingen zullen in 2023 voortgezet worden en op grotere schaal worden uitgetest. Dit vindt plaats in het project "Biodiversiteitsmonitor akkerbouw in de Zuidwestelijke Delta", een project binnen het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland. Daarnaast worden ook voor het Zeeuwse beleid diverse KPI's in beeld gebracht om te blijven monitoren. Denk hierbij aan algemene economische gegevens over de agrarische sector en de stand van zaken van de ontwikkelingen van biologische landbouw.

Ondersteunen van minimaal één initiatief dat zich richt op de doelstelling voor de biologische sector

Omschrijving (toelichting)

De biologische sector is in Zeeland goed georganiseerd. Samen met hen zoeken we de aansluiting bij beleidskaders en ondersteunen we projecten gericht op afzet, teelttechnieken en mechanisatie. In de openstellingen Fysieke investeringen zijn hiervoor mogelijkheden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 heeft de Provincie Zeeland middels POP-3 een subsidie verleend aan het project "Biologische landbouw; waardering en groei". Dit project is eind 2022 van start gegaan en zal meerdere jaren lopen, waarin inzicht wordt opgedaan over de ontwikkelpotentie van biologische landbouw in Zeeland.

Ondersteunen van minimaal één initiatief dat zich richt op het werken met belonen voor maatschappelijke prestaties middels KPI's in de landbouw

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zullen we tenminste 2 KPI's in gebruik nemen die het mogelijk maken het landbouwbeleid te monitoren op basis van objectieve gegevens. We zullen hierbij specifiek kijken naar Zeeuwse indicatoren zoals water of bodem.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 is fase 1 van het project Biodiversiteitsmonitor akkerbouw in de Zuidwestelijke Delta van start gegaan. Met dit project is de afgelopen 2 jaar veel ervaring opgedaan op het gebied van het werken met meetbare indicatoren om boeren te belonen voor maatschappelijke prestaties op het boerenerf. Dit project is benoemd als experimenteerpilot binnen de landelijke KPI-k aanpak van het Rijk. In 2023 zal de tweede fase van dit project van start gaan binnen het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland. Hierbij wordt tevens samengewerkt met verschillende ketenpartijen en de waterschappen van de drie betrokken provincies.

Ondersteunen van tenminste drie programma's ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

Omschrijving (toelichting)

Kennis en innovatie zijn van cruciaal belang in landbouwtransitie. We zetten ook in 2023 in op openstellingen voor fysieke investeringen voor innovatie en water. Daarnaast willen we de positie van de Rusthoeve en het Groene onderwijs in Zeeland ondersteunen in samenhang met het Delta Climate Center.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Kennis en innovatie worden in hoofdzaak ondersteund vanuit het POP3 subsidieprogramma. In 2022 zijn er twee openstellingen geweest voor fysieke investeringen, in de categorie "Water" en "Niet water". Beide regelingen zijn maar liefst 3x overtekend. Kennis is zeker ook voor jonge boeren van belang. We ondersteunen daarom het initiatief van het Zeeuws Agrarisch Jongeren Kontakt (ZAJK) voor het opzetten van een ondernemerschapscursus.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op de doelstelling voor het versterken van de positie van de boer in de keten

Omschrijving (toelichting)

De marges voor de primaire producent zijn vaak erg laag. Samen met de landelijke Taskforce Korte Ketens en Foeddelta Zeeland gaan we concreet twee Zeeuwse ketenprojecten opzetten. We nemen deel in de Nationale Samenwerking korte ketens waarvan het doel is om in 2030 25% van de afzet via korte ketens te laten verlopen. In Zeeland ondersteunen we via regelingen als Zeeland in Stroomversnelling diverse ketenprojecten waarbij lokale ondernemers geholpen worden om een nieuw product in de markt te zetten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 hebben we als Provincie Zeeland verschillende initiatieven ondersteund die de positie van de boer in de keten versterken. Met de openstelling Zeeland in Stroomversnelling hebben we onder andere een subsidie verstrekt aan het demonstratieproject “gezonde pasta van reststromen uit Zeeuwse bodem” en de haalbaarheidsonderzoeken “Van vullen naar voeden” en “Verschralen, kansen voor gras”.

Deze initiatieven dragen bij aan de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen en daarbij aan verbetering van de positie van de boer in de keten. Daarnaast hebben we eind 2022 een subsidie verleend aan het platform Lekkerder bij de Boer.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen voor een betere bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid

Omschrijving (toelichting)

Bodem is de belangrijkste productiefactor voor de akkerbouw. Bodemkwaliteit willen we bevorderen, bijvoorbeeld rondom organische stof en bodembiodiversiteit. Kennis is hiervoor heel belangrijk, zowel op provinciaal niveau (klei versus zand) als op bedrijfsniveau. Samen met kennisinstellingen als Rusthoeve voeren we ook in 2023 proeven, pilots en onderzoeksprojecten uit. Daarnaast speelt ook het belangrijke thema nutriënten. Een gezonde bodem moet voldoende voedingsstoffen voor planten bevatten. Voor een duurzaam evenwicht is het gebruik van dierlijke mest belangrijk. Wet- en regelgeving belemmeren echter een optimale kringloop in Zeeland. Hier zullen we een gerichte lobby op inzetten.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 is het belang van de bodem en bodemvruchtbaarheid alleen maar meer in de belangstelling komen te staan. Het belang van nutriënten en organische stof wordt steeds meer erkend. Proefboerderij Rusthoeve hebben we ondersteund met de opzet van een breed bodemprogramma waarin de specifieke Zeeuwse bodembeheersmaatregelen worden getest in de praktijk. Op ondernemersniveau ondersteunen we met het POP 3 project 'Regeneratieve landbouw, diverse alternatieve methoden voor gezond bodembeheer'.

De specifieke knelpunten rondom bemesting hebben we besproken in een congres Bodem en Bemesting, waar we in het bijzonder de relatie veehouderij-akkerbouw onder de aandacht hebben gebracht.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van functionele agrobiodiversiteit

Omschrijving (toelichting)

Functionele agrobiodiversiteit betekent dat de natuurlijke omgeving mede bepalend is voor het producerend vermogen van onze gronden. Het belang wordt steeds groter door ontwikkeling in de gewasbeschermingsmiddelentoeelingen en de klimaatverandering. In 2022 ondersteunen we minimaal twee projecten rondom dit onderwerp, bijvoorbeeld rondom de effecten van strokenteelt, kruidenranden rond bruine bonenteelt en nieuwe teelsystemen in de fruitteelt. Daarnaast ondersteunen we ook weer het agrarisch natuurbeheer.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Functionele agrobiodiversiteit valt onder natuur-inclusieve landbouw. Onder deze noemer ondersteunen we een breed pallet aan maatregelen en projecten die bijdragen aan een vorm van landbouwproductie waarbij soorten en natuurlijke processen de productie ondersteunen en/of soorten de ruimte krijgen zonder een direct effect op de productie. Enkele projecten zijn strokenteelt van Rusthoeve, 200 ha biodiverse groenbemesters, verkenningen naar agroforestry in Zeeland, het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer Zeeland (ANLB) en de Vogelakker.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op eiwittransitie

Omschrijving (toelichting)

Eiwittransitie is de overgang van dierlijke eiwitten naar meer plantaardige eiwitten. Zeeland kan daar goed op inspelen vanuit de traditie van de teelt van eiwitgewassen op land en uit zee. We hebben ook de gehele ketens in onze provincie. Zeeland is medeondertekenaar van de Green Deal eiwitrijke gewassen. In dat kader zullen er in 2023 ook verschillende initiatieven in beleid en projecten volgen. In 2023 zullen we de netwerkvorming in Protein Delta verder ondersteunen en ook minimaal 2 concrete ketenprojecten uitvoeren.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 heeft de Provincie Zeeland een subsidie verleend aan de activiteiten van de Protein Community (onderdeel van FoodValley NL) ten behoeve van de doorontwikkeling van het Zeeuwse Protein Cluster en de bijbehorende ambitie Protein Delta. Tevens heeft de Provincie bijgedragen aan de realisatie van een eiwitkavel op de Floriade in Almere om consumenten kennis te laten maken met de eiwittransitie. Daarnaast heeft de Provincie Zeeland de Green Deal Eiwitrijke Gewassen (Bean Deal) ondertekend, waarin verschillende inspanningen voor de regionale overheden benoemd staan voor de komende jaren.

Verbeteren agrarische structuur, tenminste 300 ha kavelruilen

Omschrijving (toelichting)

Met het kavelruilbureau faciliteert de provincie al ruim 10 jaar de agrarische sector door mee te werken aan agrarische structuurverbetering. Hierbij worden percelen beter verkaveld, zodat ondernemers efficiënter kunnen werken. Vaak wordt ook een kortere afstand van de kavels tot de boerderij gerealiseerd. Dat leidt tot minder verkeersbewegingen, minder uitstoot en een grotere verkeersveiligheid.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 zijn er 17 kavelruilen behandeld met in totaal 306 hectare landbouwstructuurverbetering en 104 deelnemers. Van deze kavelruilen zijn er 10 gepasseerd bij de notaris, de overige 7 liggen er ter afhandeling. Het gaat daarbij om 100 hectare en 45 deelnemers.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2022	2023	2027
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	17.991	18.110	18.604

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Stand 2021	Stand 2022	Streefwaarde 2023	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistracten	0	200	100	200	200	200
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur <i>De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)</i>	802 (1-1-2020)	725	650 (31-12-2021)	565 (31-12-2021)	450	0 (omvang is dan 5713 ha)
Natuurbescherming	Via de VRPZ geldt ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden	5	5	5	5	7	7
Natuurverbreding	Aantal kilometer wandelnetwerk	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km
Natuurbeleving	Percentage toegankelijke beleefbare nieuwe natuur	>90%	>90%	>90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	17.636	17.810	17.954	17991	18.110	18.604

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
030101 Realisatie natuurnetwerk	3.443	2.246	5.689	3.278	-2.411
030102 Natuurbeheer en natuurbescherming	13.785	2.665	16.450	18.566	2.116
030103 Natuurherstel	3.904	1.253	5.157	2.912	-2.245
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	2.893	504	3.397	3.368	-28
030106 Een volhoudbare landbouw	2.020	-443	1.576	1.576	-1
039999 Ambtelijke inzet	3.329	130	3.460	3.578	118
Totaal Lasten	29.374	6.354	35.729	33.278	-2.451
Baten					
030101 Realisatie natuurnetwerk	1.026	400	1.426	3.132	1.706
030102 Natuurbeheer en natuurbescherming	228	2.324	2.552	5.031	2.479
030106 Een volhoudbare landbouw	0	0	0	6	6
Totaal Baten	1.254	2.724	3.978	8.169	4.192
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-28.121	-3.630	-31.751	-25.109	6.643
Onttrekkingen					
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	-1.588	-5.930	-7.519	-7.574	-55
Toevoegingen					
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	0	4.159	4.159	7.911	3.752
Mutaties reserves	1.588	1.771	3.360	-337	-3.697
Gerealiseerd resultaat	-26.532	-1.859	-28.391	-25.446	2.945

4 Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort op dit moment goed op macro-economische parameters. Hiermee bedoelen we bruto regionaal product, werkloosheidscijfer, inkomen per hoofd van de bevolking en toegevoegde waarde. Tegelijkertijd staat de Zeeuwse economie voor grote uitdagingen, zoals door de erg krappe arbeidsmarkt, de hoge energieprijzen en de transitie naar een klimaatneutrale economie.

Onze aanpak richt zich daarom op:

Europa, Rijk en Regio

Om innovatie te stimuleren is een breed instrumentarium nodig aan subsidies (Europees, nationaal en provinciaal) en revolverende financiering. Via Impuls Zeeland helpen we startende en innoverende bedrijven in verschillende sectoren. We werken samen met de sector en kennisinstellingen aan de Foodagenda en de Visserij-agenda om het ondernemerschap op het gebied van landbouw en visserij te versterken en te ondersteunen met actieve lobby bij Rijk en Europa. Tenslotte gebruiken we ons partnerschap bij verschillende Europese subsidieprogramma's (OP-Zuid, POP 3 en diverse Interreg-programma's) en het Rijk (Regio Deals) om innovatieve projecten in Zeeland te realiseren.

Vestigingsklimaat, talent en kennis

Een gezonde economie heeft een passende onderwijs-, kennis-, en onderzoekinfrastructuur, en de beschikbaarheid van goed personeel en goede ondernemers. We geven daarom uitvoering aan het programma Campus Zeeland, en werken aan het oprichten van een Delta Kenniscentrum. Bij Zeeuwse bedrijven is de komende jaren behoefte aan duizenden arbeidskrachten. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt vraagt het flinke inspanningen om daarin te voorzien. Hierbij zal niet alleen het arbeidspotentieel binnen Zeeland beter benut moeten worden, maar zal ook een flinke inspanning geleverd moeten worden om mensen van buiten Zeeland aan te trekken. De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Zeeland heeft een goed klimaat voor ondernemers die met vindingrijkheid en durf innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijkt ook dat investeringen in innovatie en R&D achterblijven bij de rest van Nederland. De innovatiekracht van bedrijven is belangrijk voor de concurrentiekracht van Zeeland. De innovatiekracht van Zeeland moet verder versterkt worden. Belangrijk omdat we op deze wijze de innovatiekracht van de Zeeuwse topsectoren ook gebruiken om grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Zo sluiten we aan bij het (missiegedreven) Rijksbeleid.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Het verduurzamen van de industrie, maar ook het pakken van kansen door middel van vernieuwing en verduurzaming in bijvoorbeeld de logistiek, de landbouw en de recreatieve sector, is van groot belang voor het economisch perspectief van Zeeland op de (middel)lange termijn. Via het begrotingshoofdstuk Energie en Klimaat wordt hier invulling aan gegeven. Het ontwikkelen van een circulaire en biobased economie vindt u wel in dit begrotingshoofdstuk terug. Het gaat om het sluiten van kringlopen, bij voorkeur op regionale schaal, in combinatie met het waarde-behoud van materialen en het stimuleren van circulariteit in de ketens.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door in te zetten op:

Europa, Rijk en Regio:

- Uitvoering te geven aan de calls van de Europese programma's OP-Zuid, POP/NSP/GLB, Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg B en C: bij alle openstellingen zijn Zeeuwse aanvragen gehonoreerd met een subsidiebedrag.
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur. Bijvoorbeeld NV Economische Impuls Zeeland, EN-Zuid, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwize en Economic Board Zeeland.

Vestigingsklimaat, talent en kennis:

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken en het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming.
- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt. Zo kunnen we voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers.
- Het fasegewijs realiseren van de Bèta Campus Zeeland rondom de thema's water, energie en voedsel.
- De Onderwijs- en kennisinfrastructuur op het gewenste niveau te houden.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht:

- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem en uitvoering te geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector.
- Uitvoering te geven aan de calls van de Europese programma's OP-Zuid, NSP/GLB, Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg B en C: bij alle openstellingen zijn Zeeuwse aanvragen gehonoreerd met een subsidiebedrag.
- De concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden.
- Door in te zetten op innovatie in brede zin, in onder andere de foodsector, kennisontwikkeling, samenwerkingsverbanden en gerichte lobby.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie:

- Verduurzaming industrie (zie hoofdstuk Energie en Klimaat).
- Transitie naar circulaire en biobased economie door het sluiten van kringlopen en het benutten van groene grondstoffen.

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- [Economisch Uitvoeringsprogramma \(2022-2027\)](#)
- [MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)](#)
- [Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)](#)
- [IBP programma \(Rijk, Provincies, gemeenten\)](#)
- [RIS 2021 - 2027 \(Regionale Innovatie Strategie\)](#)
- [Campus Zeeland](#)

Regio Deal Zeeland: Zeeland in stroomversnelling 2.0

Investeren in een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Op 6 juli 2018 heeft de Provincie Zeeland en het Rijk de Regio Deal Zeeland ondertekend. Hiermee stelt het Rijk € 35 miljoen beschikbaar voor het verbeteren van het Zeeuws Leef- en vestigingsklimaat. Het investeringsprogramma bouwt voort op het advies van de commissie Structuurversterking en werkgelegenheid (Balkenende) en het Investeringsprogramma ZiS 1.0. Dit bestaat uit dertien projecten, onderverdeeld naar de 'pijlers' Kennis en innovatie, Leefbaarheid en Voorzieningen bedrijven. Een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat is de basis voor de economie in Zeeland. Het

draagt direct bij aan het maatschappelijk effect dat we met het programma Ondernemend Zeeland beogen.

In 2022 zijn de afgesproken doelen uit de Regio Deal grotendeels bereikt. De Rekenkamer van Zeeland constateerde dit jaar dat Zeeland door de Regio Deal in stroomversnelling is geraakt. Het streven is deze Regio Deal eind 2023 af te ronden. De meeste projecten uit de Regio Deal Zeeland zijn inmiddels ingebed in de bestaande structuren. Hiermee leiden incidentele investeringen tot structurele verbetering in de Zeeuwse economische structuur. De Rekenkamer van Zeeland constateert wel dat Zeeland nu niet achterover kan gaan leunen. De brede welvaart in Zeeland staat nog steeds onder druk.

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie. Concreet betekent dit:

- Het versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven.
- Het verhogen van het Bruto Regionaal Product.
- Voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk) Groei van de regionale innovatiekracht met focus op de Zeeuwse economische sectoren.
- Een sterk imago van Zeeland dat ervoor zorgt dat mensen hier graag komen leven, cultuur beleven, werken en ondernemen en hun vrije tijd in Zeeland willen doorbrengen.
- Inzet op postcorona maatregelen en energiebesparing om negatieve effecten voor MKB te beperken.

Doelstelling

Concurrentiepositie logistiek

Omschrijving (toelichting)

Zonder logistiek staat alles stil is een veel gebruikt motto. De logistieke sector bevindt zich in een groot veranderingsproces, door de energietransitie, digitalisering, robotisering, datamanagement enzovoort. Het is voor het Zeeuwse bedrijfsleven een enorme opgave die ontwikkelingen allemaal in hun bedrijfsvoering te implementeren. Het bedrijfsleven moet wel meegaan in deze ontwikkelingen om hun marktpositie minimaal te behouden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Door personele problemen zijn er minder activiteiten gevoerd dan vooraf gedacht. Daarnaast is ook veel aandacht uitgegaan naar de realisatie van de goederenvervoer corridor Zuid. Waar de samenwerking met de Provincies Noord-Brabant, Zuid- en Noord-Holland, de havenbedrijven Moerdijk, Rotterdam, Amsterdam en North Sea Port is geëffectueerd. In 2023 wordt deze samenwerking verder ontwikkeld en wordt er met de partners diverse projecten worden uitgevoerd.

Acties

De energietransitie is een ingrijpend proces. Integrale samenwerking tussen beleidsvelden biedt voordelen.

Omschrijving (toelichting)

De energietransitie in de logistieke sector kent nog vele onzekerheden, zoals hoe groot wordt het aandeel elektrische voer- en vaartuigen. Hoe verloopt de als gevolg daarvan de vraag naar elektriciteit en wat is de impact op het elektriciteitsnet. De kennis van deze ontwikkeling is bij veel betrokkenen onvoldoende en de logistieke sector wacht door de onzekerheid nog af. Echter die tijd is er niet. De

provincie vervult een coördinerende rol in deze transitiefase. Voor een groot deel is de strategie vastgelegd in de RES.

De activiteiten van de Provincie in 2022 zullen bestaan uit:

- Uitrol bedrijventerreinaanpak logistiek.
- Het bundelen van uitvoeringskracht met betrekking tot onderzoek (trends van het energiegebruik en de effecten daarvan), implementatie en kennisoverdracht.
- In afstemming met landelijke partners een implementatie strategie ontwikkelen voor laad- en vulinfrastructuur voor weg en water.
- Maatwerkoplossingen bedenken voor specifieke locaties (Central Gate) in de periferie.
- In samenwerking met onze collega's van Energietransitie (RAL) en Ruimtelijke Ordening (herstructurering bedrijven terreinen) en marktpartijen is in 2022 meer in samenwerking met de bedrijven aan projecten gewerkt. Het doel van deze samenwerking is om de logistieke sector optimaal te begeleiden bij de energietransitie en de maatschappelijke kosten van de energietransitie zoveel mogelijk te beperken en de economische ontwikkeling positief te beïnvloeden.
- In samenwerking met partners Europese en landelijke subsidies verweren.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

1. De uitrol van de bedrijventerreinaanpak ligt op schema.
2. Bundelen van de uitvoeringsoverdracht. Het KIC|MPI heeft een pilot gedraaid bij drie MKB-bedrijven in Zeeland. De kennisoverdracht vanuit de procesindustrie leverde bij de drie MKB-bedrijven tot 25% energiebesparing op. Het KIC|MPI heeft nu opdracht gekregen om een plan van aanpak voor 2023 te realiseren. Het doel is om deze werkwijze en onafhankelijke advisering bij meerdere MKB-bedrijven in Zeeland toe te passen.
3. Afstemming met landelijke partners over ontwikkeling van de vul- en laadinfrastructuur. De Provincie Zeeland is lid van de landelijke platforms NAL logistiek en Clean Energy Hubs. Kennisuitwisseling tussen de landelijke overheden en de logistieke en mobiliteitssector vindt plaats. Ook zijn we partner bij de Spronggroep. Dit samenwerking verband van 5 Hogescholen in Nederland voert specifiek onderzoek voor onderzoeksgebieden betreffende energietransitie in de binnenvaart.
4. Maatwerkoplossingen voor specifieke locaties. Gesprekken over dergelijke locaties worden gevoerd. Veelal betreft dit advisering over het samenbrengen van de juiste partijen.
5. De interne samenwerking is en wordt uitgevoerd. Periodiek is structureel afstemmingsoverleg gevoerd en kennis gedeeld.
6. Landelijke en Europese subsidies. Zeeland Connect heeft voor het laatste jaar het OP Zuid-project "Zero Emissie Transport Zeeland onderhanden. In 2023 loopt dit project ten einde. In 2023 wordt getracht een nieuw project met partners in te dienen.

Inspelen op technologische & maatschappelijke veranderingen door het stimuleren van samenwerking tussen sectoren, regio's en overheden. Met als doel de innovatie te stimuleren en "grote" projecten door de Zeeuwse regio te ontwikkelen & uit te voeren

Omschrijving (toelichting)

De Provincie subsidieert een deel van de organisatiekosten van netwerken, met als doel de binding is de sectoren te stimuleren en samenwerking met deze sectoren te borgen. Daarnaast informeert de

Provincie de bedrijven over subsidiabele mogelijkheden die door zowel landelijke als Europese overheden beschikbaar worden gesteld. De Provincie neemt deel aan diverse landelijke innovatie overleggen. Het doel is om de verkregen kennis uit deze overleggen met onze regionale partners te delen. In samenwerking met het KIC|MPI zal verder gewerkt worden aan de robotisering en digitalisering van de proces industrie. In 2022 zullen ook weer initiatieven worden genomen om de toepassingsmogelijkheden van circulaire economie in de procesindustrie te implementeren. In 2022 zal de samenwerking tussen het KIC|MPI en Zephyros verder worden vormgegeven met als doel de innovatiekracht te versterken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is het samenwerkingsverband "Goederenvervoer corridor Zuid" gerealiseerd met de partners Ministerie van I&W, RWS, de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en de havenbedrijven van Moerdijk, Rotterdam, Amsterdam en North Sea Port en Schiphol. Tevens is een actieagenda voor 2023 ontwikkeld en wordt in 2023 vormgegeven aan een toekomstagenda tot 2030 ten behoeve van de logistieke sector.

Ook is een Binnenvaartoverleg met RWS en North Sea Port gestart, met als doel door samenwerking te verbeteren met de binnenvaart sector de kwaliteit en de effectiviteit van de sector naar een hoger niveau te brengen. Een eerste resultaat is de realisering van het meldpunt Binnenvaart Zeeland.

De samenwerking tussen KIC|MPI en Zephyros is verder vorm gegeven. 2022 heeft in het teken gestaan van kennisdeling en kennisuitwisseling.

Realiseren van het Fiedlab Wind op Zee (Zephyros) in Zeeland

Omschrijving (toelichting)

De netwerken KIC|MPI (procesindustrie) en Zephyros (Wind op Zee) zijn twee belangrijke samenwerkingsverbanden die de innovatiekracht binnen Zeeland versterken. In 2021 heeft het Fiellab Zephyros ruimte gehuurd in het innovatie, test en ontwikkelruimte "De Kaap" gehuurd. Inmiddels zijn er al meerdere bedrijven geïnteresseerd om gebruik te maken van de faciliteit van de Kaap. De vestiging van het Fieldlab Zephyros (maintenance wind op zee) krijgt verder vorm. Daarnaast versterken we de samenwerking met het onderwijs.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Inmiddels is het Fieldlab in gebruik genomen en functioneert onder de merknaam "De Kaap".

Stimuleren samenwerking en innovatie in de logistiek, o.a. via Zeeland Connect

Omschrijving (toelichting)

De K&I netwerken spelen een belangrijke rol bij het ondersteunen van de Zeeuwse bedrijven. De Zeeuwse MKB-bedrijven in de logistieke en de maintenance sector hebben onvoldoende capaciteit en financiële middelen om op de grote innovatieve ontwikkelingen die nu aan de gang zijn in te spelen. De netwerken hebben een meerjarenprogramma opgesteld en maken jaarlijks en activiteiten plan. Door bundeling van de krachten (triple Helix) in de regio wordt de slagkracht groter. De afgelopen jaren hebben de K&I-netwerken hun toegevoegde waarde bewezen. Diverse innovatie Europese projecten (Smart tooling, Autonoom transport Zeeland, Zero Emissie Transport) zijn uitgevoerd of zijn

nu onderhanden. Dit beleid is succesvol en wordt gecontinueerd. De Provincie financiert voor een deel de organisatiekosten van de netwerken. De Provincie controleert de voortgang door actief deel te nemen aan overleggen en jaarlijks vindt controle plaats bij de verantwoording van het K&I-netwerken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via het kennisnetwerk Zeeland Connect verloopt dit voorspoedig. Er zijn vier actielijnen benoemd (autonoom transport, energietransitie, digitalisering/robotisering, netwerken/verbindingen). Daarnaast wordt deelgenomen aan de diverse landelijke initiatieven zoals clean energy hubs, connected transport corridors, Catalyst, en greening corridors. Verder is er deelgenomen aan diverse bijeenkomsten met de andere IPO-leden en de topsector logistiek om de samenwerking in de logistieke sector te verbeteren.

Uitvoeren visie Logistiek i.s.m. Zeeland Connect en uitvoeren van de roadmap met 3 innovatielijnen, waaronder autonoom transport (varen en rijden) en verduurzamen Sector Transport en Logistiek (terminalfaciliteiten en laadinfra)

Omschrijving (toelichting)

De K&I netwerken spelen een belangrijke rol in het meenemen van het bedrijfsleven in de veranderingsopgave in de logistieke sector. Zeeland Connect is een belangrijk logistiek netwerk en heeft vier innovatieprogramma's in uitvoering:

- verbindingen en netwerken
- energietransitie
- digitalisering & robotisering
- autonoom rijden

In 2022 komen de vier actieplannen in uitvoering. De Provincie neemt desgewenst deel aan deze plannen en toetst of deze voldoen aan de Provinciale – en landelijke beleidsprogramma's

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Diverse projecten zijn het afgelopen jaar in ontwikkeling genomen. Het meerjarenprogramma is door de stuurgroep van Zeeland Connect vastgesteld. De actieplannen Zero-emissie logistiek en autonoom transport Zeeland zijn in uitvoering. Een werkgroep ontwikkelt het actieprogramma Digitalisering & Robotisering. Aan diverse landelijke programma's wordt deelgenomen: Joint corridors, Catalyst, Connected Transport Corridors, Clean energy hubs, green deal binnenvaart, binnenhavens en zeehavens.

Vertalen actieprogramma 2020 -2023 van de Topsector logistiek naar regionaal actieprogramma en uitvoering van de goederen vervoeragenda van het Ministerie van I&W, benutten "Haagse en Europese" Middelen.

Omschrijving (toelichting)

In 2022 is het beleid erop gericht dat de Zeeuwse ondernemers en innovators optimaal gebruik kunnen maken van de “Haagse en Europese” middelen. Ondersteuning van netwerken, bedrijven en innovators om gebruik van de middelen te maken is een speerpunt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Door personele beperkingen zijn de ontwikkelingen achter gebleven bij de vooraf gestelde verwachtingen. Inmiddels is Zeeland Connect weer op volle sterkte en wordt er volop ingezet om met het bedrijfsleven nieuwe innovatieve projecten te starten

Doelstelling

Arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

De Zeeuwse arbeidsmarkt is duurzamer en gezonder geworden. Er is een betere aansluiting tussen aanbod van arbeidskrachten en vraag daarnaar van Zeeuwse werkgevers. Hiervoor scherpen we het Aanvalsplan Arbeidsmarkt verder aan en voeren we deze in samenwerking met de triple-helix-partijen uit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Middels diverse activiteiten (zoals opzetten van een arbeidsmarktmonitor, het binden en boeien van jongeren aan Zeeland en het ondersteunen van projecten gericht op duurzame inzetbaarheid en levenslange ontwikkeling van de beroepsbevolking) zijn stappen gerealiseerd om de Zeeuwse arbeidsmarkt duurzamer en gezonder te maken en de aansluiting van vraag en aanbod te verbeteren.

De activiteiten worden steeds, op constructieve wijze, uitgevoerd in nauwe samenwerking met triple helix partijen. Partijen weten elkaar goed te vinden en bekijken samen hoe landelijke ontwikkelingen in te passen in de duurzame Zeeuwse samenwerking.

Acties

Aantrekken, scholen en trainen van kandidaten voor Zeeuwse sectoren (Techniekpact, Hospitalitypact, Zorgpact, Onderwijspact)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Doorlopende activiteit. Diverse programma's en activiteiten gerealiseerd: Human Capital call met diverse projecten onder meer in de Zorg (Digitaal Leerplatform), het onderwijs (Meerwaarde pedagogen in de klas, Verrijking Zeeuws Onderwijsarbeidsmarkt) en de vrijetijdseconomie (Op weg

naar een duurzame arbeidsmarkt in de Zeeuwse hospitality sector) en het opzetten van een 4de Human Capital call voor 2022 (beschikking volgt begin 2023).

Komen tot een soepele grensoverschrijdende arbeidsmarkt Zeeland – Vlaanderen

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Doorlopende activiteit met verschillende acties: opdracht netwerkfacilitator Euregio Scheldemond beëindigd; deelname netwerk Eures // partnerschap Grensinformatiepunten geevalueerd en verlengd / verbinden, faciliteren projecten lerende euregio Scheldemond // participeren in opzet Havenactieplan.

Ontwikkelen en verbeteren van de methodiek en instrumentarium dienstverlening aan onderbenut arbeidspotentieel

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het begeleiden en ondersteunen van onderbenut arbeidspotentieel is primair verantwoordelijkheid van de Arbeidsmarktregio. Binnen het Aanvalsteam Arbeidsmarkt wordt -onder meer met het team Arbeidsmarktregio- nauw wordt samengewerkt om alle kanalen te benutten om werkgevers te voorzien in het grote tekort aan arbeidskrachten. In dit kader is onder meer 'een 'Anders kijken naar werk' ingericht dat middels een gerichte scan binnen een bedrijf in beeld brengt hoe het functiegebouw zodanig in te richten dat door het scheiden van de algemene taken van de de meer gespecialiseerde taken vacatures ontstaan die door een grotere groep werkzoekenden ingevuld kunnen worden dan enkel door specialisten.

Ontwikkelen tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze actie is inmiddels binnen de triple helix samenwerking belegd bij het UWV. De tool zal worden opgenomen in de HR -Toolbox van het HR netwerk Zeeland.

Ontwikkelen van een gestructureerde aanpak gericht op het binden van jongeren aan de Zeeuwse arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Doorlopende activiteit. Onder de naam Eezie zijn diverse activiteiten uitgevoerd om jongeren 'te boeien & binden' aan Zeeland waaronder: Eezie live, Eezie Campagnes (scholieren & eindexamen-campagne), Kick-off Festival.

Opzetten van een warme ontvangst van arbeidsmigranten (uit binnen- en buitenland) (Expat Center, Zeeland Commissionair)

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Doorlopende activiteit. De Provincie Zeeland heeft voor drie jaar (2023 - 2025) subsidie toegekend t.b.v. Expat Center Zeeland en aan een project om gericht professionals uit binnen- en buitenland aan te trekken t.b.v. Zeeuwse sectoren en/of clusters van werkgevers. Ook wordt vanuit het Aanvalsteam samen met het team Wonen het thema 'huisvesting internationale werknemers' geagendeerd op de gezegende bestaande - en hiertoe nieuw opgezette (regio)tafels.

Opzetten van toolbox voor werkgevers

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

In 2019 is het HR netwerk Zeeland opgericht. In samenspraak met dit netwerk en de betrokkenen bij de human capitalagenda's (hospitality, zorg, techniek, onderwijs) wordt in 2023 gestart met het vullen van de HR-Toolbox voor werkgevers.

Doelstelling

Concurrentiepositie Food

Omschrijving (toelichting)

- a. Eind 2022 is de concurrentiepositie in de aquacultuursector versterkt.
- b. Eind 2022 is de werkgelegenheid in de visserij en aquacultuursector minimaal op hetzelfde niveau.

*acties met betrekking tot 'landbouw' staan in het programma natuur en platteland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op het gebied van aquacultuur vervult de provincie Zeeland nog altijd een koploper-functie al gaat men hiermee nu ook in Noord-Nederland serieus mee aan de slag. De werkgelegenheid in de visserij in 2022 is op peil gebleven ondanks de negatieve ontwikkelingen. Opgemerkt wordt dat de nabije toekomst er op dat gebied niet rooskleurig uitziet gelet op de saneringsregeling kottervisserij.

Acties

Als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden spelen we een actieve rol in de ondersteuning van de visserijgemeenschappen.

Omschrijving (toelichting)

Binnen het landelijk Bestuurlijk Platform Visserijoverheden geven we voortdurende aandacht aan de voorde visserijsector belangrijke dossiers. Denk hierbij aan aanlandplicht, ruimte op zee, Noordzee akkoord en kottervisie.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 hebben we vier vergaderingen gehouden van het Bestuurlijk Platform Visserijoverheden. We hebben voor diverse dossiers aandacht gevraagd bij de minister LNV. Onder andere op het gebied van brandstofcompensatie heeft dit tot direct resultaat geleid. Eind 2022 hebben we in een persoonlijk onderhoud met de nieuwe minister LNV (Adema) onze visie op de toekomst van de Nederlandse visserij uiteengezet.

Ondersteunen van kansrijke innovaties en nieuwe ontwikkelingen in de visserij- en aquacultuursector die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde in de keten. Hiertoe ondersteunen we ten minste 4 initiatieven.

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Wij maken deel uit van de Taskforce Mosselkweek Voordelta die in 2023 enkele pilots wil realiseren om de mogelijkheden van mosselkweek in de Voordelta in beeld te brengen. Binnen de Taskforce oesterkweek werken we aan een intentieovereenkomst tussen oesterkwekers, natuurorganisaties en overheden. Op innovatieve wijze kweken van oesters maakt hier deel van uit. Een project ter stimulering van visserij in windparken heeft geen doorgang gevonden doordat het Rijksbeleid dit belemmerde. Inmiddels wordt het project op andere wijze ingestoken. . Binnen de aquacultuursector hebben we innovaties ondersteund op onder andere het gebied van zilte teelten (vertical farming).

Stimuleren verdere ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuur.

Omschrijving (toelichting)

Wij inventariseren de ruimtelijke mogelijkheden voor bestaande en nieuwe ondernemers op dit punt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wij voeren gesprekken met partijen die interesse tonen in binnendijkse aquacultuur. De belangrijkste vraag hierbij is vaak het vinden van geschikte locaties. De gemeente Schouwen Duiveland onderzoekt momenteel de mogelijkheden een aquacultuurterrein te realiseren.

Versterken van de Zeeuwse economische clusters agrofood en aquacultuur door middel van haalbaarheidsonderzoeken en demonstraties vanuit de provinciale innovatieregeling Zeeland in Stroomversnelling;

Omschrijving (toelichting)

De regeling ZIS richt zich op de voorkant van de keten. Het onderzoeken van de haalbaarheid en demonstratie van nieuwe initiatieven vormen speerpunten hierbinnen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Binnen het subsidieprogramma Zeeland in Stroomversnelling zijn onder andere de volgende initiatieven financieel ondersteund: ketensamenwerking in Food - meerwaarde van blokchaintechnologie, Vertical Farming zilte gewassen en haalbaarheid emissie-arme kotters.

We nemen actief deel in projecten om te komen tot nieuwe vormen van schelpdierkweek.

Omschrijving (toelichting)

Binnen de tastforce mosselkweek Voordelta onderzoeken we de mogelijkheden om mosselen op de Noordzee te kweken. Binnen de tastforce duurzame oesterkweek onderzoeken we de mogelijkheden lange termijn perspectief te bieden voor oesterkweek in combinatie met natuurbehoud en ontwikkeling.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Binnen zowel de mossel- als de oestersector wordt gezocht naar nieuwe vormen van kweek. In het eerste geval betreft dat kweek in de waterkolom (Voordelta), in het tweede geval kweek op tafels in de Oosterschelde. Beide trajecten liggen op schema.

Wij ondersteunen de netwerkorganisaties Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland in hun werkzaamheden de Zeeuwse Foodcluster verder te versterken;

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Aan beide organisaties is in 2022 een activiteitensubsidie verleend. Samen met financiering door het bedrijfsleven heeft dit geleid tot een groot aantal uitgevoerde activiteiten en nieuwe projecten. Zo heeft FoodDelta Zeeland vanuit de activiteitensubsidie deelgenomen aan meerdere projecten binnen Zeeland in Stroomversnelling (o.a. Protein Delta Zeeland en Young Food professionals) en organiseerde Stichting Zeker Zeeuws een zeer succesvolle publiekscampagne voor "Streekproducent van het Jaar". Tevens is door de structurele activiteiten van Stichting Zeker Zeeuws (o.a. communicatie en keurmerkbeheer) veel aandacht gegenereerd voor Zeeuwse streekproducten en -producenten.

Doelstelling

Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

Omschrijving (toelichting)

Eind 2022 heeft behoud van werkgelegenheid en behoud van bedrijven plaatsgevonden.

Eind 2022 is de economische structuur ten behoeve van acquisitie en regionale samenwerking verbeterd ten behoeve van versterken innovatiekracht.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Waar 2021 in het teken van Corona stond, volgde in de loop van 2022 de Oekraïne crisis. De acquisitie door Impuls Zeeland heeft in 2022 vijf nieuwe bedrijven voor Zeeland opgeleverd. Twee bedrijven zijn daarnaast voor Zeeland behouden gebleven. Hiermee was 433 FTE werkgelegenheid gemoeid. Het totaal geïnvesteerd vermogen door deze bedrijven bedroeg: € 51.335.000.

De acquisitiestrategie is (in lijn met provinciaal en landelijk beleid) gewijzigd van "volume to value" met bedrijven die zich richten op vernieuwende, duurzame technologie of industrie en daarmee een aanvulling zijn op het ecosysteem in Zeeland. Impuls Zeeland heeft daarnaast een aantal grotere Zeeuwse bedrijven kunnen helpen met het zoeken naar de juiste locaties en het aanreiken van de correcte informatie inzake incentives en subsidies.

Acties

Deelnemen aan platform ENZuid (Economisch Netwerk Zuid Nederland)

Omschrijving (toelichting)

Vanaf 2020 neemt Provincie Zeeland deel in Economisch Netwerk Zuid Nederland (ENZuid). Hierin werken de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland samen met de Triple Helix organisaties in Zuid-Nederland, waaronder Economic Board Zeeland. De ontwikkelingsmaatschappijen zijn eveneens aangesloten bij het netwerk.

In 2020 is vanuit ENZuid op basis van de gezamenlijke economische agenda's ingezet op de verduurzaming van de procesindustrie, met het traject "Groene chemie, duurzame economie".

Dit leidde in 2021 tot een programma en actieagenda, gedragen door de deelnemende industriële partners, dat zelfstandig verder gaat. Samenwerking tussen de drie zuidelijke provincies is belangrijk voor de lobby naar Rijk en Europa. Voor 2022 wordt het thema Circulaire economie verkend.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Dit jaar vond een topontmoeting plaats over de aanpak in Zuid-Nederland voor Groene Chemie en Circulaire Bouw. In de loop van 2022 is aanzet gegeven voor een aantal concrete projecten met circulair bouwen en is besloten een programmatische aanpak voor circulair bouwen te ontwikkelen. Hiertoe is een begeleidingscommissie ingesteld en een kwartiermaker aangesteld.

Dockwize: uitvoering van de prestatieafspraken

Omschrijving (toelichting)

We maken prestatieafspraken over de uitvoering van overkoepelende activiteiten uit het meerjarenplan "Dockwize: Your Innovation Hub 2022 - 2025". Hoofddoel is structuurversterking door het aanjagen van innovatie, groei en innovatie.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 heeft Dockwize vormgegeven aan hun eigen groeitraject, gericht op het strategisch meerjarenplan. Daarin heeft Dockwize meer focus aangebracht. De programmalijn is doorontwikkeld naar "Jouw Programma" met een modulaire opbouw en de flexibele schil van experts en coaches is uitgebreid. Om bij te dragen aan de Zeeuwse klimaatdoelen (RES) is er een meerjarenplan opgesteld voor verduurzaming van het pand. De Dockwize community is verder uitgebouwd. Daarnaast is Dockwize nadrukkelijk betrokken bij de ontwikkeling van de KAAP en de Open Manufacturing Campus in Middelburg.

Enkele van de successen van Dockwize uit 2022:

- De hoogste vergaderomzet ooit gemaakt.
- De landelijke top 3 van 'Stagebedrijf van het jaar' behaald.
- 43 partners verwelkomt en 33 huurders verbonden in de incubator.
- Vijf projecten geactiveerd in De KAAP.
- Jouw Programma gelanceerd (en er werden al 95 modules afgenomen).
- Twee challenges georganiseerd omtrent de energietransitie voor Stedin en Zeeuwind.
- 339 deelnemers hebben een programma bij Dockwize gevolgd, van student tot groeibedrijf.
- Het eerste Intrapreneurship programma met DELTA Energie succesvol afgesloten.
- Drie zogenoemde "FuckUP Nights" georganiseerd.
- Bijna elke week een netwerklunch en elke maand een Eat, Meet & Learn georganiseerd

Het opstellen van een agenda voor de effecten van een digitale transformatie

Omschrijving (toelichting)

Als uitwerking van de in 2021 vastgestelde "verkenning Digitale Agenda" is een 'uitvoeringsplan Digitale Agenda' voorzien. Waar in de "verkenning Digitale Agenda" de focus lag op het inzichtelijk

maken van de te kiezen hoofdthema's en de daarbinnen te agenderen onderwerpen, zal in de uitvoeringsagenda de focus liggen op de uitwerking daarvan. Daarbij zal het gewenste ambitieniveau, de rol en de betrokkenheid vanuit de provincie om daar invulling aan te geven centraal staan. Tevens brengen we de samenhang met andere ontwikkelingen op het gebied van digitale transformatie, zoals de Interprovinciale Digitale Agenda, in beeld.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met het opstellen en vaststellen van de het uitvoeringsprogramma Digitale agenda (UDA) is een vervolg gegeven aan de Verkenning. Doel van het UDA is met inzicht, focus en verbinding een bijdrage leveren aan versnelling van digitale transformatie ten bate van de Zeeuwse ambities. Met de geselecteerde projecten wordt focus aangebracht en worden projecten waar dat meerwaarde heeft, onderling verbonden. Bij de geselecteerde projecten is het ambitieniveau nog niet altijd voldoende beschreven en duidelijk. Omdat veel van de projecten eigen financiering hebben is het beschikbare budget voor de uitvoering van de Digitale Agenda in 2022 niet volledig besteed. In 2023 komen er projecten in uitvoering (Digital Twin, LoRaWan-Zeeland, sensing) die de digitale transformatie zichtbaar in versnelling brengen. Vanaf 2024 zijn structurele middelen nodig (175-250K per jaar) om deze ontwikkelingen een goede basis te geven. Genoemde projecten vormen de basis infrastructuur om data voor diverse maatschappelijke opgaven inzichtelijk te maken.

Met de SER Zeeland maken we prestatieafspraken op het sociaaleconomisch terrein

Omschrijving (toelichting)

- Over het uitvoeren van onderzoek.
- Over het geven van advies.
- Over het organiseren van themabijeenkomsten over ontwikkelingen die gevolgen hebben voor werkgevers en werknemers.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het bestuur van de Stichting SER-Zeeland heeft besloten de Stichting SER-Zeeland te ontbinden.

Ondersteunen algemene netwerk-, acquisitie en representatieactiviteiten

Omschrijving (toelichting)

Met het oog op het behalen van concrete resultaten voor Zeeland en om de acquisitiekracht te versterken onderhouden we nauwe contacten met het netwerk.

We organiseren daarvoor 1x per jaar een strategisch overleg met:

- North Sea Port,
- Invest in Zeeland,
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
- NFIA,

- Trade and Innovate.

Bestuurlijk en ambtelijk faciliteren we bovenstaande organisaties bij de acquisitie van en het behouden van (internationale) bedrijven.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Impuls Zeeland FDI (Foreign Direct Investments) & International Trade is partner in het landelijke Invest in Holland netwerk.

In 2022 heeft strategisch overleg plaatsgevonden met Invest NL, Trade and Innovate NL, North Sea Port, Impuls Zeeland en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Ook de Economic Board Zeeland was vertegenwoordigd.

Gespreksonderwerpen hadden betrekking op zowel de acquisitie van (kansen voor Zeeland) als het behouden van (internationale) bedrijven voor Zeeland.

Ondersteunen van de Zeeuwse ondernemers (starters en MKB)

Omschrijving (toelichting)

Door onder andere:

- De MKB Samenwerkingsagenda en het MKB Actieplan (voor het 'brede' MKB) waar kansrijk verder uitwerken.
- Met het OZO en andere betrokken partijen vanuit de Bestuurlijke Taakgroep Economie onze rol vervullen in het herstel en versnellen van de regionale economie vanuit het Post-corona Versnellingsplan Zeeland.
- Uitvoering geven aan MKB-deal Digitaal Doen Zeeland met het ministerie EZK.
- Vanuit Zeeland deelnemen aan European Digital Innovation Hub (EDIH).
- Het opzetten van en uitvoering geven aan aanvullende instrumenten gericht op familiebedrijven.
- Het opzetten van en uitvoering geven aan aanvullende innovatiefinancieringsinstrumenten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

- Vanuit het programma Digitaal Doen Zeeland zijn dit jaar 11 events georganiseerd, met thema's zoals VR/AR, robotica en AI, eyetracking, gamification en social media.
- Eind 2022 is gestart met de European Digital Innovation Hub (EDIH), in samenwerking met onder andere de provincies Noord-Brabant en Limburg, de ROM's Impuls Zeeland, BOM, LIOF, REWIN en Midpoint Brabant en partners zoals FME en TNO.
- Dit jaar is een pilot gestart gericht op familiebedrijven, waarin onder andere een plan van aanpak voor het bedrijfsopvolgingsproces en een ecosysteem van partners wordt ontwikkeld gericht op ondersteuning bij bedrijfsopvolging.
- In 2022 is verder uitvoering gegeven aan het opbouwen van een Zeeuws Informal Investing Netwerk (ZIIN). Doel is de uitbreiding van het Zeeuwse innovatie-ecosysteem (investeren-

kennis-netwerk). Hieraan werkten ook Rabobank en Impuls mee. Inmiddels is van 20 Informals het profiel vastgelegd en is de samenwerking, ook op het gebied van fondsvorming en doelgroepen, verkend. Het netwerk heeft ook nadrukkelijk oog voor familiebedrijven in Zeeland. De eerste investering vanuit het netwerk is in 2022 gerealiseerd. Zeven ondernemers hebben deelgenomen aan een masterclass van de ZIIN-academy.

Uitvoering prestatieafspraken door Impuls Zeeland

Omschrijving (toelichting)

Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie staat voorop (met groei van werkgelegenheid) door;

- Business development en uitvoering van projecten.
- Enerzijds acquisitie van bedrijven, investeringen van elders en anderzijds behoud van bedrijven.
- Werk te maken van innovatiefinanciering.
- Het aansporen van internationale handelsbevordering (Trade & Innovate).

In het deelnemingenbeleid van de Provincie is vastgelegd dat Provinciale Staten jaarlijks het werkplan en jaarverslag van Impuls ontvangt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Als aanjager ontwikkelt Impuls Zeeland nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Dit doet Impuls vanuit drie kerntaken:

- investeren
- internationaliseren
- innoveren

De prestatieafspraken in 2022 hadden betrekking op deze clusters. Provinciale Staten hebben conform ons deelnemingenbeleid het werkplan, de begroting en het jaarverslag ontvangen.

Uitvoering prestatieafspraken door Roosevelt Institute for American Studies

Omschrijving (toelichting)

Activiteiten: lezingen voor studenten, publiekslezingen, studentenexcursies aan RIAS door verschillende universiteiten, beursprogramma's, organisatie uitreiking T. Roosevelt American History Award, organisatie internationaal congres, organisatie publiekssymposium in samenwerking met UCR, organisatie NASA Amerikanistendag.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Doorlopende activiteit. Activiteiten uitgevoerd door het RIAS dragen bij aan de ambitie van Campus Zeeland om een gezonde onderwijs-, kennis- en onderzoekinfrastructuur te realiseren passend bij de

Zeeuwse (economische) opgaven. In dat kader zijn de volgende activiteiten binnen drie prestatievelden volgens planning uitgevoerd:

1. Zeeuwse thema's (Lezing mensenrechten Nikole Hannah-Jones, UCR Essay-prijs, Kennisplatform Slavernijverleden Zeeland, Herdenking 40 jaar Four Freedoms Awards, webinars);
2. Graduate School (internationale PhD congressen, studentenbeurzen, T. Roosevelt American History Award MA Scriptieprijs);
3. Onderzoeksinstituut NAS Hub (beursprogramma's, (studenten)conferentie, NAS Amerikanistendag, gasthoogleraarschap).

Uitvoering prestatieafspraken door Zeeuwse Milieufederatie (ZMf)

Omschrijving (toelichting)

We hebben afspraken gemaakt met de Zeeuwse Milieufederatie om projecten uit te voeren die passen binnen het economisch-, omgevings- en energiebeleid. De ZMf versterkt de relatie tussen ecologie en economie.

In 2022 ligt de focus van de ZMf op de volgende drie pijlers:

- Duurzaamheid, circulaire Economie & energietransitie;
- Deltawateren;
- Ruimtelijke Ordening & Landschap.

De ZMf denkt en werkt mee aan voorbeeldprojecten, waarbij zij samenwerken met burgers, (mede)overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke 'groene' organisaties.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Zeeuwse Milieufederatie heeft in 2022 gewerkt aan drie pijlers namelijk een duurzame samenleving, een gezonde leefomgeving en veerkrachtige ecosystemen. Binnen deze drie pijlers lag de focus op de thema's Circulaire Economie, Duurzaamheid & Energietransitie, Ruimtelijke Ordening & Landschap en Deltawateren.

Hierbij varieerde de rol van de ZMf van het vertegenwoordigen van de eigen achterban, het beschermen van kwetsbare natuur tot het stimuleren en faciliteren of realiseren van innovaties en duurzame ontwikkelingen.

De prestatieafpraak Circulair Ambacht centrum is aangepast naar een uitgave van het magazine Wantij gewijd aan het onderwerp circulaire economie.

Als extra heeft de ZMf in 2022 het VernieuwersLAB opgezet. Dit is een burgerinitiatief dat streeft naar een Zeeland waar we nu en in de toekomst trots op mogen zijn. Het is een platform voor mensen die sociaal-maatschappelijke vraagstukken willen oplossen en die willen bouwen aan een duurzame toekomst. Het VernieuwersLAB creëert versterking van het netwerk van de deelnemers. Een netwerk dat dwars door sectoren en systemen loopt.

Doelstelling

Campus Zeeland

Omschrijving (toelichting)

De Zeeuwse economie is op termijn versterkt en innovatiever geworden. Dit doen we door realisatie van Bèta Campus Zeeland, (economische) kennis- en innovatienetwerken, programma's en projecten, en door behoud en versterking van onderwijs en onderzoek van PO - WO in Zeeland.

Bèta Campus Zeeland wordt in fases gerealiseerd, samen met het Joint Research Center, de nieuwe opleidingen en onderzoekstrajecten binnen HZ/UAS en UCR (UCR Engineering & Innovation), het Delta Kenniscentrum en de samenwerking met UGent rondom Deltavraagstukken Vlaanderen/Nederland. Focus ligt op de speerpunten Water, Energie en Biobased/Food.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Mijlpalen van de gefaseerde ontwikkeling van de Bèta Campus waren in 2022 de opening van het Joint Research Center en het gezamenlijke businessplan van de zes founders van het Delta Climate Center (DCC) dat in juli 2023 van start zal gaan. Onderdeel van het DCC wordt onder meer het onderzoeksprogramma van de Vlaams-Nederlandse samenwerking en een aantal nieuw te ontwikkelen opleidingen bij Scalda en HZ rondom water, energie en voedsel. Hiermee ontstaat stapsgewijs een consistent onderwijsonderzoeks-center, rondom transitie ten behoeve van een klimaatbestendige en welvarende Delta.

De Kennis- en Innovatienetwerken zijn verder versterkt, hebben projecten en programma's ontwikkeld en zijn steviger verbonden met elkaar en de regionale opgaven. Projecten binnen het onderwijs (RIAS, VO-Zeeuws-Vlaanderen, onderzoeken opties internationalisering) dragen bij aan een stevige Zeeuwse onderwijsonderzoek-infrastructuur.

Om focus en samenhang aan te brengen tussen de verschillende programma's, initiatieven, instellingen en organisaties die de laatste tijd ontwikkeld en/of versterkt zijn en een rol spelen in het eco-innovatiesysteem is er gestart met het verkennen van de mogelijkheid om een Campus-Innovatie Cluster in Zeeland op te zetten. Dit zou tevens tot verdere groei kunnen leiden van kennisintensieve werkgelegenheid, de maatschappelijke impact van onderzoek, de verbinding van onderwijs en beroepspraktijk en de leefbaarheid in Zeeland (aantrekking studenten & onderzoekers, toename voorzieningen voor studenten, inwoners). Kortom: tot een verdere versterking en innovatie van de Zeeuwse economie.

Acties

Onderbrengen onderzoeksprogramma Vlaanderen-Nederland Deltavraagstukken bij Delta Kenniscentrum

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoeksprogramma Vlaanderen-Nederland Deltavraagstukken wordt ondergebracht bij het Delta Climate Center (DCC) i.o. Het DCC zal starten in juli 2023.

Opening en start opleidingen aan het Joint Research Center

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Opening en start opleidingen aan het Joint Research Center. De opening en ingebruikname van het JRCZ heeft om diverse redenen vertraging ondervonden. Op 15 december 2022 is het JRCZ onder grote belangstelling van genodigden officieel geopend. De gebruikers (studenten, docenten en onderzoekers) zullen het JRCZ met ingang van het tweede semester studiejaar 2022-2023 in gebruik nemen.

Start Delta Kenniscentrum

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Bij het DCC zijn meerdere partijen betrokken. De samenwerking tussen mbo, hbo en wo die opgezet wordt is uniek in Nederland. Daarmee is het een complex proces dat zorgvuldig doorlopen moest worden. Alle energie die door de 6 Founders (FF: Scalda, HZ, UCR, NIOZ, UU, WUR) is gestopt in een goed en gedragen plan vertaalt zich in het succes van het centrum.

Tijdens de stuurgroep Wind in de Zeilen (WiZ) van 15 dec. 2022 is een deelbesluit genomen over het door de FF ingediende DCC-plan. De stuurgroep besloot akkoord te gaan met het DCC-plan, onder de voorwaarde dat een aantal onderdelen, waaronder de businesscase, het bestedingsplan en een consultatieronde nog nader moeten worden uitgewerkt. Het finale besluit over het totale DCC-plan neemt de stuurgroep in een extra vergadering in het eerste kwartaal van 2023.

Verbinden tracks Engineering en Innovation aan (Zeeuwse) onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur en bedrijfsleven/opgaven

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

Doorlopende activiteit. De verbinding van UCR E&I met de Zeeuwse onderwijs/onderzoekinfrastructuur en bedrijfsleven is het afgelopen jaar gerealiseerd middels:

- Het (mogelijk) delen van UCR faciliteiten met onder meer het Waterschap Scheldestromen en de Engineering-afdeling van de HZ.
- Contacten met scholen: Stages VWO-leerlingen (CSW en Nehalennia); begeleiding van Technasium leerlingen (het Goese Lyceum) bij hun 'masterproof';
- Deelname aan de jaarlijkse Techniek Experience voor Zeeuwse middelbare scholieren in Zeeland; studentenprojecten waarbij studenten UCR met externe partijen werken aan (afstudeer)opdrachten (zowel met onderwijs- en kennisinstellingen: SCALDA, HZ en NIOZ als met Zeeuwse bedrijven en andere organisaties: ADRZ, Zorgsaam, Hudson, DSD, DOW).

Versterken businessmodel, organiserend vermogen in intersectorale samenwerking tussen de al bestaande netwerken (professionaliseren en verbinden met eco-systeem)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Doorlopende activiteit.

In deze periode is, zowel vanuit Campus Zeeland als vanuit Impuls Zeeland en Dockwize, vooral ingezet op het onderhouden van contacten met de programmamanagers van de K&I netwerken bilateraal en middels bijeenkomsten onder meer over mogelijkheden subsidieregelingen OP Zuid en Europa.

De K&I netwerken hebben diverse fysieke - en online bijeenkomsten georganiseerd voor hun netwerk en andere belangstellenden waar bedrijven kennis en ervaring uitwisselen, bijvoorbeeld via interactieve innovatie sessies, webinars, online vragensessies Impuls Zeeland etc.

Adviesbureau KplusV heeft in opdracht van Campus Zeeland een rapport uitgebracht over de huidige stand van zaken van de ontwikkeling van de Kennis & Innovatienetwerken, de impact van de netwerken op de regionale economische ontwikkeling en het effect van het beleid van Campus Zeeland op de groei van deze netwerken. De aanbevelingen worden in Q1 2023 besproken met de netwerken, betrokken organisaties en gremia en vertaald in concrete uitvoering.

Versterken gehele onderwijs- en onderzoekskolom van PO - WO

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Doorlopende activiteit.

Er is regelmatig contact en afstemming met de hele onderwijs- kenniskolom; er zijn verbindingen - en relaties gelegd tussen het onderwijs/onderzoek en nieuwe ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld het Delta Kenniscentrum, het Kenniscentrum Ondernijning en de verdere verbinding van RIAS aan de Zeeuwse opgaven en er zijn opnieuw stappen in het onderzoek naar een mogelijk Zeeuws aanbod op gebied van internationaal onderwijs.

Aan het Transitiearrangement VO Zeeuws Vlaanderen is een laatste subsidie verleend voor het project Kansrijk (In 2018 heeft Provincie Zeeland zich samen met de Rijksoverheid, Zeeuws-Vlaamse gemeenten en het bestuur van Stichting Voortgezet Onderwijs Zeeuws-Vlaanderen ingezet om een breed, thuisnabij en kwalitatief hoogwaardig onderwijs te waarborgen voor elke leerling in Zeeuws-Vlaanderen.

Het oorspronkelijke Transitiearrangement liep af op 31 juli 2022. GS hebben in juli ingestemd met het verzenden van een intentieverklaring –onder voorwaarden- aan VO Zeeuws-Vlaanderen voor deelname aan een nieuw Transitiearrangement voor de periode 2023-2026. In december is besloten voor de laatste maal subsidie te verlenen aan VO Zeeuws-Vlaanderen ten behoeve van het Transitiearrangement 2023-2026 VO Zeeuws-Vlaanderen; project Kansrijk).

Doelstelling

Innovatie infrastructuur en - fondsen

Omschrijving (toelichting)

Eind 2022 zijn er nieuwe innovaties gerealiseerd en is vergroting van de concurrentiekracht van bedrijven in Zeeland tot stand gekomen.

In het kader van '[Wind in de zeilen](#)' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting). Hierdoor is het investeringsvermogen vergroot. Jaarlijks stort het Rijk € 5 mln (2020-2023).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In het kader van 'Wind in de zeilen' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting). Hierdoor is het investeringsvermogen vergroot. Stortingen verlopen conform schema.

Acties

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking

Omschrijving (toelichting)

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking.

- Met de Subsidieregeling MKB innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) wordt decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve haalbaarheids- en R&D samenwerkingsprojecten. Stimulus Programmamanagement treedt op als uitvoeringsorganisatie.
- Voor 2022 streven we naar toekenning van tien subsidies voor Zeeuwse haalbaarheidsprojecten en zes subsidies voor Zeeuwse R&D samenwerkingstrajecten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Ook in 2022 is een cofinancieringsbijdrage aan de MKB Innovatiestimulering Topsectorenbeleid (MIT) regeling verleend. De subsidie is voor het stimuleren van innovatie in het MKB door middel van haalbaarheidsonderzoeken en Research & Development samenwerkingsprojecten. Voor het MIT Zuid 2022 is € 11,9 miljoen ingezet voor projecten die bijdragen aan de versterking van de innovatiekracht van het Zuid-Nederlandse MKB. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat draagt hier de helft aan bij, evenals de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland gezamenlijk. In 2022 zijn negen Zeeuwse haalbaarheidsonderzoeken met een totaal subsidiebedrag van € 178.208 toegekend en vier Zeeuwse ondernemers kregen goedkeuring op hun Research & Development samenwerkingsprojecten met een totaal subsidiebedrag van € 755.911.

Eind 2022 is goedkeuring gegeven aan het Interreg Vlaanderen-Nederland project 'CrossRoads Vlaanderen-Nederland'. Het project zal de komende jaren bedrijven ondersteunen in hun product- en procesinnovaties. Met deze goedkeuring wordt, inclusief cofinanciering, ruim 24.8 miljoen euro in de Vlaams-Nederlandse grensregio geïnvesteerd. Hiervan komt de helft uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Met CrossRoads willen Interreg Vlaanderen-Nederland, VLAIO

Team Bedrijfstrajecten, Economische Impuls Zeeland, REWIN, de BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij), LIOF en Innovation Quarter het bestaande potentieel in de grensregio een flinke duw in de rug geven door KMO's en MKB's te ondersteunen in de zoektocht naar de perfecte partner van over de grens en hun gezamenlijke innovaties te subsidiëren.

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is
Omschrijving (toelichting)

- Voor Zeeland verder vormgeven en tot uitvoering brengen van het Toekomstig Cohesiebeleid 2021-2027. De vijf Strategische hoofdpunten en de vastgestelde Regionale Innovatie Strategie 2021-2027 (RIS) zijn vertrekpunten. Hierbij nadrukkelijk samenwerken met de Zeeuwse Opgaves en onze Zeeuwse partners (gemeenten, waterschap, bedrijfsleven, Economic Board, Cultural Board en kennisinstellingen), in Zuid-verband, in IPO verband en met Vlaanderen.
- Uitvoering geven aan de Europese programma's 2021. Zeeland is hierin partner samen met OP Zuid, POP3, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg B en C programma's, EMVAF, 2Zeeën. We willen de mogelijkheden hiervan benutten voor Zeeland.
- Het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking door onder andere het Straits Comité en de Scheldemonst Raad.
- Voor Zeeland kansrijke nieuwe (Europese) fondsen, zoals JTF, RRF en, onder de noemer Next Generation EU (NGENEU), voor Zeeland optimaal nader operationaliseren en uitvoeren.
- Voor Zeeland kansen rondom Nationaal Groeifonds zo goed mogelijk monitoren en beïnvloeden. Hiermee willen we een optimaal bereik van de vijf Strategische hoofdpunten en de vastgestelde Regionale Innovatie Strategie 2021-2027 (RIS) bewerkstelligen.
- Ontwikkelingen op het gebied Europese Green Deal (w.o. in het bijzonder Europese Digitale Agenda en Farm2Fork Strategie) monitoren en waar mogelijk optimaal doorvertalen naar de Zeeuwse uitvoering van de Europese subsidieprogramma's.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

We hebben het afgelopen jaar uitvoering gegeven aan de openstellingen van OP Zuid, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Twee Zeeën en POP 3.

Voor POP 3 wordt binnen deze Europese periode (2014- 2020) naar verwachting de volledige Europese middelen die voor Zeeland beschikbaar zijn benut. De reguliere programmaperiode is met twee jaar verlengd (de zogeheten "transitieperiode"), waarin voor Zeeland zes openstellingen zijn geweest. In 2023 vinden de laatste beoordelingen van projecten plaats. Uiterlijk eind 2024 moet er gerapporteerd worden aan de Europese Commissie over de gehele programmaperiode, inclusief de transitieperiode.

Voor OP Zuid heeft de besluitvorming door de EC over het subsidieprogramma voor de jaren 2020 t/m 2027 in 2022 plaatsgevonden met goed resultaat. Door de vertraagde besluitvorming is er echter in 2022 maar één openstelling geweest (in het najaar). Voor komende jaren wordt uitgegaan van jaarlijks twee openstellingen met de transities (energie, klimaat, grondstoffen, landbouw& voeding en gezondheid) als uitgangspunt. Doordat pas in 2022 de eerste openstelling van deze programmaperiode is geweest, is het cofinancieringsbudget van 2020 en 2021 steeds overgeheveld. De besluitvorming over de aanvragen die bij de najaarsopenstelling zijn ingediend, zal in het eerste kwartaal 2023 plaatsvinden. Daarom is ook het budget 2022 overgeheveld (geheel in lijn met de besluitvorming hierover door PS).

Voor Interreg Vlaanderen-Nederland is één openstelling in 2022 geweest. Beoordeling van de ingediende aanvragen zal in 2023 plaatsvinden.

POP3 heeft in 2022 vijf openstellingen gehad, inclusief twee (doorlopende) openstellingen van LEADER. Van de laatste openstellingen (met grote belangstelling) zullen de besluiten tot zelfs medio april 2023 vastgesteld kunnen worden.

Door het Straits Comité zijn enkele Zeeuwse projecten gesubsidieerd, waarvoor de provincie Zeeland het benodigde subsidiebedrag heeft betaald.

Twee keer per jaar wordt het ERAC rapport over de monitoring van de Europese middelen (in Zuid-Nederland en specifiek Zeeland) naar PS gestuurd, met informatie over de voortgang.

Uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.

Omschrijving (toelichting)

ZeelandFM verstrekt 20 financieringsvouchers en 25 vouchers versterking innovatievermogen aan ondernemers die voldoen aan de criteria ondernemerschap, groeipotentie en innovatie voor de inhuur van een financieel specialist om een adviestraject te starten dat leidt tot een sterk verbeterde financieringsaanvraag voor hun plannen of innovatietrajecten te starten of voort te zetten.

Via InnoGo! worden minimaal acht leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers én minimaal 10 starters starters/MKB-ers vinden binnen het netwerk van InnoGo! begeleiding en coaching.

Met het ZPF verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken, middels aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen aan minimaal vijf innovatieve waarde creërende bedrijven in de (door)ontwikkelfase of de groeifase met een substantiële impact op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

Met 'Wind in de zeilen' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting). Hierdoor is het investeringsvermogen vergroot. De totale omvang van de storting bedraagt 20 miljoen euro (vanaf 2021, jaarlijks 5 miljoen euro).

Het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV schat jaarlijks in of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag over aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland behalen we door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingonzekerheid over de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schattings)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 heeft Zeeland FM 18 ondernemers geholpen met een innovatievoucher. Deze ondernemers hebben gezamenlijk een bedrag van €100.000 toegezegd gekregen. De doelstelling van Zeeland Financial Matching is om de groei- en innovatieplannen van Zeeuwse studenten, startups, scale-ups en innovatief mkb t/m 15 FTE te stimuleren en te faciliteren. Het doel daarbij is om bij te dragen aan het bevorderen van innovatie, ondernemerschap en de concurrentiekracht van bedrijven, wat de Zeeuwse economie moet versterken.

In 2022 zijn via InnoGo! vanuit 51 unieke leads zeven leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers met een investeringsbedrag van totaal €1.195.000,-. Vier ondernemers hebben intensieve begeleiding ontvangen.

In 2022 is er door het fondsmanagement van ZPF met 38 unieke leads gesproken. Zes bedrijven (innovatie MKB bedrijven) zijn in 2022 financieel gesteund (leningen, achtergestelde leningen en aandelenparticipaties) voor in totaal € 4.050.000.

Voor het Fonds Verblijfsrecreatie Zeeland is met zeven unieke leads gesproken, wat geleid heeft tot twee verstrekte leningen met een totaal van € 450.000.

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel. Het IFZ heeft voor 2022 een goedkeurende controleverklaring ontvangen van haar accountant.

Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 2.0 **Omschrijving (toelichting)**

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 2.0 en de Regio Deal liggen op schema. Rekenkamer Zeeland constateerde dit jaar dat Zeeland door de Regio Deal in stroomversnelling is geraakt. Het streven is deze Regio Deal eind 2023 af te ronden.

Onderdeel van deze actie is de uitvoering van de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling. Met deze subsidieregeling worden innovatieve haalbaarheidsonderzoeken en demonstratieprojecten gesubsidieerd. In 2022 zijn 8 haalbaarheidsonderzoeken gesubsidieerd, 7 demonstratieprojecten en 4 projecten in het kader van de Human Capital agenda.

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen **Omschrijving (toelichting)**

Ondersteunen en/of subsidiëren van onder andere:

- De Zeeuwse Innovatieprijs Emergo.
- Netwerkbijeenkomst excellerende MKB bedrijven.
- Initiatieven voor het versterken van het Zeeuwse startersklimaat.
- Challenges BioVoice.
- Zeeuws Informal Investors Netwerk.
- De ZomerOndernemer.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Op 14 juli vond het seminar 'Toekomstbestendig Ondernemend Zeeland' plaats met als thema 'Ondernemen na crises' over de impact van Corona, de oorlog in Europa en de diverse transitie die op het MKB afkomen. Veerkracht en wendbaarheid zijn hierbij belangrijk.

Als opvolger van de Coronamonitor is het Zeeuws Economisch Bericht (een samenwerking tussen de Provincie Zeeland, Economic Board Zeeland, Impuls en het HZ Kenniscentrum Ondernemen en Innoveren) ontwikkeld. In 2022 verschenen twee edities.

In 2022 is, ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen, subsidie verleend aan de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo. Winnaar van zowel de juryprijs als de publieksprijs is Flikweert Vision Technologies uit Ouwkerk.

De Dag van de Ondernemer vond plaats in de vorm van een ondernemersontbijt op het provinciehuis. Zeeuwse ondernemers die in 2022 een prijs of nominatie hebben gekregen stonden in de schijnwerpers. Het college van GS hebben tijdens deze bijeenkomst waardering uitgesproken voor de durf en het doorzettingsvermogen van ondernemend Zeeland.

In 2022 is uitvoering gegeven aan het opbouwen van een Zeeuws Informal Investing Network (ZIIN). Inmiddels is van 20 Informals het profiel vastgelegd en is de samenwerking, ook op het gebied van fondsvorming en doelgroepen, verkend. De eerste investering vanuit het netwerk is in 2022 gerealiseerd.

Doelstelling

Marketing en Imago

Omschrijving (toelichting)

Het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te recreëren, verblijven, leven, werken en studeren. Dit blijft nog steeds een belangrijke opgave.

Een sterker Zeeuws imago helpt bij het aantrekken van toeristen, arbeidskrachten, inwoners en nieuwe bedrijven. De beoogde oprichting van een organisatie voor regiomarketing in 2021 is niet doorgegaan. De uitvoering van de regiomarketing blijft in 2022 voortgezet worden binnen de Provinciale organisatie. Een team van gespecialiseerde medewerkers werkt hier vanuit een gemeenschappelijke basis aan (merk- en marketingstrategie etc.). Zij werken aan de positionering van Zeeland vanuit een samenhangende visie op het toepassen van technologie en het gebruik van data.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 is de uitvoering van de regiomarketing uitgevoerd vanuit de provinciale organisatie. Ook is een traject gestart om met een nieuwe positioneringsstrategie te werken aan het herpositioneren van het Zeeuwse imago.

Acties

Continueren van de digitale marktwerking dmv het platform www.zeeland.com en daaraan verbonden social media kanalen. Belangrijk hierbij is in contact te blijven met geïnteresseerde doelgroepen en het aantal fans van Zeeland verder uit te breiden.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is met succes gewerkt aan het vergroten van onze fanbase. Zowel de bezoekersaantallen van www.zeeland.com als het aantal volgers van onze social media kanalen (Instagram, Facebook, Pinterest, LinkedIn) zijn gestegen. Ook het aantal inschrijvingen op onze nieuwsbrieven is gegroeid. Bovendien hebben we de frequentie verhoogd zodat meer mensen vaker bericht over Zeeland krijgen. Via campagnes op social media die het hele jaar lopen en korter lopende acties voor verschillende doelgroepen hebben we verschillende doelgroepen in contact gebracht met wonen, werken, recreëren en studeren in Zeeland.

De bestaande positionering 'Zeeland Land in Zee' evalueren en waar nodig verder door ontwikkelen in producten en campagnes.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is in een breed samenwerkingsverband van Zeeuwse netwerkpartners een traject doorlopen waarin de positioneringsstrategie voor Zeeland is doorgelicht. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe strategie 'Bouwen aan de delta van de toekomst' ('Shaping the future delta') die momenteel in diverse trajecten wordt gebruikt als een onderlegger voor keuzes en communicatie. Ook is het een nieuwe basis voor de uitvoering van de gebiedsmarketing.

Het uitvoeren van een nulmeting naar het Zeeuwse imago en de resultaten hiervan verwerken in een vernieuwde merkstrategie (positionering) en meenemen in de uitvoering.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De begin 2022 uitgevoerde nulmeting naar het imago van Zeeland leerde dat onze provincie vooral gewaardeerd wordt voor de natuur en als toeristische bestemming, maar als vestigingsregio wordt Zeeland niet hoog gewaardeerd. Vooral jongeren van 18 tot 30 jaar vinden Zeeland minder aantrekkelijk, zij vinden Zeeland weinig vernieuwend. De bevindingen van de nulmeting vormden de basis voor de nieuwe positioneringsstrategie 'Bouwen aan de delta van de toekomst'.

Het voeren van campagnes voor specifieke doelgroepen samen met regionale partners (product-markt combinaties) en meewerken aan campagnes van partners.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is tijdens Concert at SEA de campagne 'Het gras is groener in Zeeland' gelanceerd gericht om mensen te interesseren om te werken in de Zeeuwse zorg, onderwijs, techniek en horeca. Zowel op het terrein van Concert at Sea als met een langer lopende online campagne hebben we deze specifieke doelgroepen kennis laten maken met werken in Zeeland.

Met de samenwerkende natuurorganisaties (De Zeeuwse Natuur) zijn de campagnes 'Altijd Open' en 'Ommetjes' uitgevoerd met als doel om zowel inwoners van Zeeland als beoogde doelgroepen buiten Zeeland te verrassen met de bijzondere Zeeuwse natuur. Ook hier zijn online activiteiten gecombineerd met de inzet van middelen in de fysieke ruimte.

Ook is in 2022 de toeristische campagne 'Zeeuwse Smaken' uitgerold waarmee Zeeland werd geprofileerd als smaakvolle provincie en de Zeeuwse (culinaire) smaken als belangrijk doel van een bezoek aan Zeeland werden gepositioneerd. Met deze samenwerking met vertegenwoordigers uit de toeristische sector wordt ingezet op een betere spreiding in toeristisch bezoek: meer buiten het hoogseizoen en ook naar andere plekken in Zeeland dan de kust.

Doelstelling

Circulaire economie

Omschrijving (toelichting)

Een Zeeuwse vitale economie met circulaire verdienmodellen die is gerealiseerd door het stimuleren van samenwerking in ketens waarbij kringlopen maximaal worden gesloten met bij voorkeur hernieuwbare, groene grondstoffen. Hergebruik van grondstoffen is verbeterd en biomassa wordt verwerkt tot hernieuwbare biobased grondstoffen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Acties

We helpen mee aan de doorontwikkeling van de Biobased Innovation Garden

Omschrijving (toelichting)

We helpen mee aan de verdere ontwikkeling van de Biobased Innovation Garden. Medio 2021 is het project van een driejarige provinciale subsidie voorzien. Als de voortgang in 2022 volgens projectplanning loopt, dan kan deze actie als daadwerkelijk behaald worden beschouwd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Medio 2021 is het project van een driejarige provinciale subsidie voorzien. De projectplanning is in 2022 gehaald. Verwacht wordt dat deze actie in 2023 als daadwerkelijk behaald kan worden beschouwd.

We nemen deel aan stichting Circular Biobased Delta, die o.a. grootschalige businesscases ontwikkelt (zoals Redefinery, Sugar Delta, bio-aromaten) met grote bedrijven en MKB.

Omschrijving (toelichting)

We nemen deel aan stichting Circular Biobased Delta, die onder andere grootschalige businesscases ontwikkelt en ondersteunt samen met grote bedrijven, MKB, kennisinstellingen en overheden. Als de voortgang in 2022 conform CBBD jaarplan loopt, dan kan deze actie te zijner tijd als daadwerkelijk behaald worden beschouwd.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De stichting CBBD is van subsidie voorzien zodat het jaarplan CBBD 2022 kon worden gerealiseerd én de kennis, nodig om projecten 'door te ontwikkelen en op te schalen', kon worden geborgd voor 2023. Via ambtelijk overleg met CBBD is nagegaan welke initiatieven en programma's in 2023 ondergebracht konden worden bij andere organisaties. Ook is gekeken welke projecten, initiatieven zelfstandig konden doorgaan. Een van de uitkomsten is deelname aan het landelijk consortium Groene Chemie Nieuwe Economie (GCNE).

We rollen biobased en circulair inkopen uit binnen Zeeland via 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen' en de koppeling aan de SDG's (Sustainable Development Goals).

Omschrijving (toelichting)

Het actieplan MVI dat in 2021 door GS is vastgesteld met o.a. circulaire / biobased doelstellingen wordt uitgevoerd in 2022. De SDG's (Sustainable Development Goals) zijn leidend. Zowel op nationaal (IPO) als op internationaal niveau (CBCI project) wordt kennis op- en uitgebouwd.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Acties zijn uitgevoerd in programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2017-2020 en voortgezet in het actieprogramma MVI 2021. Het platform MVI is gelanceerd en uitgebouwd. Hierin zijn provinciale inkopen gerelateerd aan de Sustainable Development Goals (SDG's). Het Centre of Expertise Biobased Economy ontwikkelt een Nationale Database Biobased Producten op initiatief én met medewerking van Provincie Zeeland én financiële ondersteuning door vijf andere provincies. Het MVI manifest – initiatief I&W - is ondertekend. Het initiatief van het IPO 'circulair inkopen en aanbesteden' wordt actief ondersteund door een vergaande samenwerking met CE beleid. Tot slot is er binnen het Europese CBCI project een – nieuw- framework circular procurement ontwikkeld wat vernieuwend is op landelijk én Europees niveau. De samenwerking met TU Eindhoven (opvolging PDeng) wordt verkend.

We stimuleren biobased onderwijs en onderzoek, zoals goede verankering in JRC/Bèta Campus en Center of Expertise(CoE) Biobased Economy (Avans/HZ)

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren biobased onderwijs en onderzoek, zoals goede verankering in JRC/Bèta Campus en Center of Expertise(CoE) Biobased Economy (Avans/HZ). Als de genoemde kennisinstellingen in 2022 biobased onderwijs- en onderzoek-projecten hebben gerealiseerd waaraan de provincie bijdraagt, dan kan deze actie te zijner tijd als daadwerkelijk behaald worden beschouwd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitwerking/verankering van biobased economy binnen de Campus Zeeland ontwikkeling (middels Beta Campus met Joint Research Center) is gaande en loopt de komende jaren nog door. Een voorbeeld waar biobased kennis daadwerkelijk wordt toegepast is het FACET project (toepassing van biobased materialen in de bouw) en het Interreg project 'Lerend netwerk biobouwers'.

We stimuleren circulair bouwen in de verblijfsrecreatie via de projecten 'Circulair beleven' en 'FACET'

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren circulair bouwen via het 'K&I netwerk circulair bouwen'. Dit begeleiden we naar zelfstandigheid. We blijven actief in dit netwerk en zorgen zo voor bredere kennis- en project ontwikkeling.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het K&I netwerk is een kennis- en ontwikkelcentrum waar naast Provincie Zeeland ook Impuls, Hogeschool Zeeland (architecten) en bedrijfsleven zijn betrokken. Het vormt makel- en schakelfunctie en bundelt kennis. Wordt in 2023 zelfstandig en werkt samen met Cirkelstad. Inmiddels hebben meer dan 30 bedrijven aangegeven aan te willen sluiten bij dit netwerk. Een Europees project gericht op een marktplaats voor bouwmaterialen wordt verkend evenals de ontwikkeling van projecten in EN Zuid en OP Zuid verband.

We stimuleren meer biobased innovaties bij/door MKB'ers o.a. via circulair/biobased innovatievouchers

Omschrijving (toelichting)

We stimuleren meer biobased innovaties bij/door MKB'ers o.a. via circulair/biobased innovatievouchers. Medio 2021 is het vouchers-project van een driejarige provinciale subsidie voorzien. Als de voortgang in 2022 conform projectplanning loopt, dan kan deze actie te zijner tijd als daadwerkelijk behaald worden beschouwd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Medio 2020 is het voucher-project van een driejarige provinciale subsidie voorzien. De uitgifte van vouchers door Impuls liep in 2020 en 2021 trager dan oorspronkelijk gepland door de vele Corona-maatregelen. Zie voor inhoudelijke info ook: <https://www.impulszeeland.nl/nl/projecten/circulair-en-biobased-vouchers>. In 2022 is verlenging aangevraagd voor twee jaar. Dit is gehonoreerd voor één jaar met optie voor verlenging, indien in dit jaar voldoende vouchers worden uitgegeven.

We werken aan de ambitie duurzame havens 2.0 samen met Portiz, NSP en Zeeuwse Milieufederatie. Ambities worden ondersteund door de werkgroep Vitaal Sloegebied en Kanaalzone.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Toekomstbeeld circulaire havens is omgezet naar een bestuurlijk en ambtelijk strategisch integraal afstemmingsoverleg waar 'circulair' onderdeel van is. We stemmen af met North Sea Port District (NOVEX gebied).

Door de thema's, duurzame economische groei, mobiliteit, biodiversiteit en schone lucht en gezonde waterkwaliteit, met elkaar te verbinden krijgen we, vanuit de praktijk en de inhoud, een meer integrale (gebiedsgerichte) benadering waarbij maatschappelijke worden behaald.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beroepsbevolking	195.000	192.000	197.000	197.000	197.000	199.000	207.000
Saldo in- en uitgaande pendel	-16.900	-18.400	-17.900	-17.600	n.n.b.	n.n.b.	- 11.000
Hoog opgeleide beroepsbevolking (% van 15 - 75 jarigen)	48.000	52.000	54.000	52.000	52.000	---	Zeeuws- Vlaanderen: 23,5% Overige Zeeland: 28,4%
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt (Q1)	1,29	2,29	3,21	4,32	2,02	1,98	5,88
Huishoudensinkomen (gemiddeld bestedbaar)	39.800	40.900	41.600	43.100	n.n.b.	n.n.b.	45.400

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Stand 2021	Stand 2022	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Einddoel
Werkloosheid		2,8%	3%	3,3%	3,2%	3%	3%	3%

Werkgelegenheid (LISA/CBS)		184.000	184.500	191.600	nmb	184.000	185.000	185.000
Werkgelegenheid groei in % (LISA/CBS)	% bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) ten opzichte van de totale beroepsbevolking in de leeftijd van 15-75 jaar (conform CBS-definitie)	2,2%	0,3%	3,8%	nmb	0,5% p.j.	0,5% p.j.	0,5% p.j.
Bruto Regionaal Product (CBS) in €		14.391.000.000	13.945.000.000	13.995.000.000	nmb	13.579.000.000	1,5% p.j.	1,5% p.j.
Bruto Regionaal Product groei in % * (CBS)	% toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar	0,8%	-3,1%	-1,7%	nmb	1,0%	1,5% p.j.	1,5% p.j.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
040101 Arbeidsmarkt	355	486	841	749	-93
040102 Concurrentiepositie food	315	-136	180	127	-52
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	2.511	314	2.824	2.615	-209
040104 Campus Zeeland	0	897	897	611	-287
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	4.766	796	5.563	5.131	-431
040106 Marketing en Imago	1.409	-103	1.305	1.075	-230
040107 Circulaire economie	798	52	850	828	-22
040108 Concurrentiepositie	253	0	253	173	-80
049999 Ambtelijke inzet	4.853	190	5.043	5.215	173
Totaal Lasten	15.260	2.497	17.756	16.524	-1.232
Baten					
040101 Arbeidsmarkt	0	55	55	74	19
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	0	0	0	0	0
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	361	883	1.245	1.206	-39
040106 Marketing en Imago	0	38	38	45	7
040107 Circulaire economie	0	0	0	12	12
Totaal Baten	362	977	1.338	1.337	-1
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-14.898	-1.520	-16.418	-15.187	1.231
Onttrekkingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-1.631	-9.305	-10.936	-10.936	0
Toevoegingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	1.971	7.395	9.365	9.640	275
Mutaties reserves	-340	1.910	1.570	1.295	-275
Gerealiseerd resultaat	-15.238	390	-14.848	-13.892	956

5 Programma Mobiliteit op maat

Inleiding en ontwikkelingen

Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een optimale bereikbaarheid. Dat betekent niet per se méér mobiliteit. Een fysieke verplaatsing is immers niet altijd nodig, zo is in de corona-periode gebleken. Ook kan vanuit een ruimtelijk perspectief gezorgd worden voor slimme locatiekeuzes, waardoor lopen en fietsen vaker in aanmerking komen. Dat moet dan wel veilig kunnen gebeuren.

Via de opgave Slimme Mobiliteit is gewerkt aan slimme én duurzame maatregelen die een rol kunnen spelen bij het oplossen van bereikbaarheidsvraagstukken. Dit alles betekent niet dat een oplossing met meer infrastructuur uit beeld is, maar wel dat in het voortraject en tijdens het afwegen van oplossingen een meer integrale benadering aan de orde is. Een benadering zowel vanuit de effecten van meer mobiliteit als vanuit de mogelijke oplossingen voor een betere bereikbaarheid.

De invalshoeken daarbij zijn zowel economisch (bijdrage aan bruto Zeeuws product) als maatschappelijk (bijdrage aan bruto Zeeuws geluk). Deze aanpak loopt via vijf sporen:

1. Beïnvloeden van verkeersgedrag via een regionale aanpak.
2. Investeren in verbetering van de infrastructuur met het oog op doorstroming én verkeersveiligheid.
3. Inzet op multimodale netwerken en goederencorridors om snelheid en betrouwbaarheid te borgen.
4. Bieden van een systeem van collectief vervoer als basismobiliteit.
5. Ontwikkelen en realiseren van slimme en duurzame mobiliteitsconcepten (personen en goederen).

Dit programma omvat de inspanningen die we hiertoe in 2022 gaan leveren in aansluiting op - en ter versterking van - de activiteiten van andere overheden, ondernemers, kennisinstellingen en de Zeeuwen zélf.

Naast deze uitvoeringsagenda, maakt ook het beheer en onderhoud van de provinciale (water) wegen onderdeel uit van dit programma.

Speerpunten

- Een aanvraag indienen voor de tweede tranche van de Investeringsimpuls Verkeersveiligheid, gericht op kwetsbare verkeersdeelnemers.
- Werkgeversaankpak verkeersveiligheid om zo een verkeersveilig gedrag van de eigen werknemers te bevorderen.
- Aanpak verkeersonveiligheid conform Zeeuwse Uitvoeringsagenda van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) incl. aanpassingen in infrastructuur.
- In afstemming met politie en Openbaar Ministerie inzetten op betere handhaving, zowel staande houding als via camera's (o.a. trajectcontroles).
- Afronding MIRT-onderzoek Goederenvervoercorridor Zuid en start programmafase in afstemming met Rijk, partnerregio's en betrokken havens.
- Versnelling van de busverbinding Rotterdam-Zierikzee-Goes-Terneuzen-Gent, met specifiek aandacht voor het traject Terneuzen-Gent.
- Installeren van intelligente verkeersregelininstallaties op diverse locaties in Zeeland (onder andere Deltaweg).
- Start met herziening strategisch assetmanagementplan.
- vaststelling van de uitvoeringsstrategie Natte Infrastructuur.
- Pilots met autonoom transport ('mixed traffic') en autonoom personen vervoer (autonoom varende pont).
- Verdere planuitwerking van Rail Gent-Terneuzen, gericht op financiering en governance.

- Vanuit de planstudie toewerken naar een voorkeursvariant voor de Deltaweg (doorstroming, verkeersveiligheid, leefbaarheid).
- Realiseren van het Transitieplan openbaar vervoer voor de periode 2022 tot en met 2024, gericht op omgaan met blijvende effecten van corona op de vervoersvraag.
- Voorbereiden aanbesteding van nieuwe bus-concessie (per 2025) vanuit de uitgangspunten van de Regionale Mobiliteit Strategie (RMS).
- Organiseren van een overlegorgaan voor de binnenvaart en - samen met de partners - maken van een actieprogramma, onder andere gericht op voldoende kadecapaciteit.
- Verder uitbouwen van verkeers- en incidentmanagement, mede door inzet van data ('data top 15', Regionaal Data Team).
- Realisatie weginvesteringprogramma: onder andere met oplevering derde fase Recreatieverdeelweg en landbouwweg Zandkreeksluis.
- Living Lab Smart Mobility is aanjager van innovatie in personenmobiliteit (onder andere Mobility as a Service en autonoom vervoer).
- Door-ontwikkelen van de haltetaxi tot een deeltaxi die past binnen de nieuwe mobiliteitsmix.
- Uitvoeringsplan maken voor hubontwikkeling, gericht op realisatie van minimaal twee stationshubs, vier regiohubs en zes reguliere hubs voor 2025.
- Faciliteren en co-financieren van initiatieven voor deelfietsen (utilitair én toeristisch) en deelauto's (gericht op 2.000 deelauto's in 2025).
- Samen met gemeenten stappen zetten bij de ontwikkeling van een mobiliteitscentrale, gericht op operationeel zijn bij start van de nieuwe busconcessie.

Beleidskader

- [*Mobiliteitsvisie Zeeland 2028, juli 2016*](#)
- [*Nieuwe lijnen, Beleidsplan openbaar vervoer Zeeland 2015 – 2025, juni 2013*](#)
- [*Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)*](#)
- [*Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 \(dit is een landelijk kader en niet door Provinciale Staten van Provincie Zeeland vastgesteld\)*](#)
- [*Zeeuwse uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid*](#)
- [*Regionale Mobiliteitsstrategie*](#)

Reguliere taken

- Het beheer en onderhoud van onze provinciale infrastructuur bestaande uit (water)wegen, kunstwerken nat en droog en aanlandingsvoorzieningen, terminals en baggerwerken voor het fietsvoetveer.
- Het beheer van de concessies voor openbaar vervoer: bus en Westerschelde Ferry.

Voor efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen hanteren we de principes van assetmanagement. In 2022 is voor de natte kunstwerken een beheerplan opgesteld, waarin we aangeven op welke wijze het kapitaalgoed in stand wordt gehouden. De natte kunstwerken omvatten het Kanaal door Walcheren inclusief de bruggen en sluizen, de Zeelandbrug en de veerhavens. De aanpak en activiteiten worden toegelicht in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Voor de concessies van busvervoer en Westerschelde Ferry is het belangrijk om een goed beheer op basis van de juiste kwaliteitsindicatoren te combineren met een zekere flexibiliteit om in te spelen op trends en ontwikkelingen die zich voordoen. Dit betreft nu bijvoorbeeld de corona-crisis en in hoeverre na de crisismaatregelen in 2020/2021 er een blijvend effect is dat vertaling verdient in de dienstregeling van 2022 en verder.

Daarnaast is er sprake van het 'bij de tijd' houden van de bus-concessie (looptijd t/m 2024), zowel financieel als inhoudelijk. Daartoe is in 2020 een intentieovereenkomst met Connexxion gesloten ('verbeterplan'). Het betreft onder meer de optimalisatie van het netwerk (met name scholierenvervoer) en de invoering van nieuwe vormen van betalen.

De concessie Westerschelde Ferry is in 2022 verlengd tot en met 2027. In 2022 is door Provinciale Staten besloten onderzoek te doen naar de mogelijkheden om na 2027 de veerverbinding Vlissingen-Breskens te varen met nieuwe Zero-Emissie (ZE) schepen ter vervanging van de huidige schepen. De resultaten hiervan worden in mei 2023 verwacht.

Maatschappelijk effect

Provincie Zeeland staat samen met andere overheden in Zeeland in voor een systeem van infrastructuur en collectieve mobiliteits-voorzieningen van voldoende kwaliteit in de zin van betrouwbaarheid, snelheid en veiligheid.

- *Betrouwbaarheid:* Het mobiliteitssysteem moet ervoor zorgen dat je op tijd op je bestemming bent. Of dat goederen op het juiste moment aankomen.
- *Snelheid:* Voor functionele verplaatsingen mag de reistijd niet te lang zijn.
- *Veiligheid:* We accepteren niet dat er gewonden en dodelijke verkeersslachtoffers vallen. Daarom streven we naar een 100% verkeersveilig Zeeland.

Doelstelling

Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Omschrijving (toelichting)

Een doelmatig en doeltreffend beheer van de provinciale (water)wegen op zodanige wijze dat deze aansluit bij de principes van assetmanagement en voldoet aan het onderhoudsniveau zoals door het bestuur vastgesteld.

Ten behoeve van een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen is het [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland](#) (maart 2018) vastgesteld. Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn. Naast informatiebeheer en organisatiestructuur vormt het Beheerkader de derde pijler waardoor de instandhouding (beheer en onderhoud) van de provinciale (vaar)wegen doelmatiger georganiseerd kan worden. Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed een Uitvoeringsstrategie opgesteld. Daarin wordt nader beschreven op welke wijze dat specifieke kapitaalgoed in stand wordt gehouden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het doelmatig en doeltreffend beheren van provinciale infrastructuur is een doorlopende verantwoordelijkheid. Met het Beheerkader provinciale infrastructuur en de onderliggende uitvoeringsstrategieën geven we aan hoe we invulling aan deze verantwoordelijkheid geven.

Acties

De versterking van de samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders middels periodieke afstemmingsmomenten, we richten ons onder andere op een goede afstemming van wegwerkzaamheden en het voorkomen van overlast voor de weggebruikers.

Omschrijving (toelichting)

Bij de uitvoerende taken zoeken we afstemming en samenwerking met andere wegbeheerders binnen Zeeland. In verschillende gremia vindt overleg en afstemming plaats met de andere Zeeuwse

(vaar)wegbeheerders. Daarnaast vindt tussen wegbeheerders in Zeeland periodiek overleg en afstemming plaats over verkeers- en incidentmanagement en toekomstige werkzaamheden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is een advies opgesteld over verbetermogelijkheden in afstemming van wegwerkzaamheden en onderlinge afspraken maken tussen (vaar)wegbeheerders. Invalshoek daarbij is het voorkomen of verder beperken van de hinder door onderhoudswerkzaamheden en (vaar)wegen in Zeeland. Op basis van dit advies is eind 2022 een kwartiermaker aangesteld die in de 1e helft van 2023 de contouren voor een samenwerkingsovereenkomst vorm zal geven, met daarin opgenomen de organisatorische en financiële afspraken die zorgen voor versterkte samenwerking op verkeers- en incident management, afstemming werkzaamheden, beperking van de hinder voor weggebruikers en mogelijkheden om slim te reizen tijdens wegafsluitingen.

Tevens is in 2022 regioregie opgericht, waarbij alle Zeeuwse wegbeheerders periodiek met elkaar de wegwerkzaamheden afstemmen en zorgen voor informatievoorziening van wegafsluitingen via navigatiediensten aan weggebruikers.

Het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan infrastructurele kapitaalgoederen op dusdanige wijze dat ze op het vastgestelde niveau in stand worden gehouden.

Omschrijving (toelichting)

Met het implementeren van assetmanagement in de organisatie en het vaststellen van de Uitvoeringsstrategieën, verbetert het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Het vastgestelde niveau is met deze werkwijze geborgd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met het implementeren van assetmanagement in de organisatie en het vaststellen van de Uitvoeringsstrategieën, verbetert het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Door het inbedden van assetmanagement en de lessen die we uit de begrotingsrondes leren ervaren we in toenemende mate meer stabiliteit in onze meerjarenplanning. Dit zien we zowel in financiële zin, als ook in praktische uitvoerbaarheid, doordat begroting en realisatie steeds nauwer op elkaar aansluiten. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Het vastgestelde niveau is geborgd.

Nadere uitwerking assetmanagement door actualisatie en implementatie uitvoeringsstrategieën

Omschrijving (toelichting)

In 2022 wordt de uitvoeringsstrategie voor de zogeheten natte infrastructuur ter besluitvorming voorgelegd. Dit omvat het Kanaal door Walcheren met de daar aanwezige bruggen en sluizen alsmede de Zeelandbrug. Dan zijn er voor alle 'assets' uitvoeringsstrategieën of beheerplannen

vastgesteld. Omdat het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland volgens de nieuwe principes van assetmanagement dateert van 2017/2018 zal een actualisatie ter hand worden genomen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met het vaststellen van de Uitvoeringsstrategie Natte Infrastructuur is ook voor dat beheerveld beschreven hoe de instandhouding geborgd is. Het overkoepelende strategische assetmanagementplan is aan herziening toe. Daar is in 2022 mee gestart. Daarmee zal het werken met de assetmanagementprincipes weer een doorontwikkeling krijgen.

Doelstelling

Verbetering verkeersveiligheid

Omschrijving (toelichting)

We gaan voor 100% verkeersveilig! We werken aan een verbetering van de de verkeersveiligheid in Zeeland zodat er zo min mogelijk verkeersslachtoffers vallen.

Het doel is nul verkeersslachtoffers in Zeeland, oftewel 100% verkeersveiligheid. We willen dit doel bereiken door samen te werken met Zeeuwse wegbeheerders en maatschappelijke partners die betrokken zijn bij verkeersveiligheid. Wij werken met hem samen in het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ). Gezamenlijk hebben we medio 2020 een [Zeeuwse uitvoeringsagenda SPV](#) vastgesteld, gebaseerd op het [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030](#) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Deze uitvoeringsagenda bevat onze uitvoeringsstrategie voor de komende tien jaar.

Het uitgangspunt hiervan is:

- De brede netwerksamenwerking.
- De inzet van de drie E's: Engineering (techniek), Education (onderwijs) en Enforcement (handhaving).
- De aanpak gericht op het verminderen van risico's.

De meeste risico's in Zeeland liggen in de infrastructuur, de heterogeniteit (op dit moment met name de menging van landbouwverkeer en ander verkeer), kwetsbare en onervaren weggebruikers, afleiding en verkeersovertreders (snelheid, alcohol en drugs e.d.). Ten aanzien van deze thema's gaan we ons inspannen om de risico's voor verkeersveiligheid zoveel mogelijk te verminderen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is in 2022 het nodige gedaan om het gedrag van (toekomstige) verkeersdeelnemers te verbeteren.

Op het gebied van infrastructuur, de eerste E (Engineering) hebben wegbeheerders diverse wegwerkzaamheden uitgevoerd die weggebruikers uitnodigen het juiste gedrag te vertonen. Zij zijn onder andere verder gegaan met de uitvoering van de projecten uit de investeringsimpuls Tranche 1 van het Ministerie van I en W. Ook zijn er door verschillende Zeeuwse wegbeheerders verzoeken ingediend voor de tweede tranche van deze investeringsimpuls.

Op het gebied van Educatie en communicatie (de tweede E) is er vanuit het ROVZ en haar partners weer veel ingezet in 2022. Er is veel met de doelgroep gecommuniceerd via nieuwsbrieven, social media en campagnes. Ook heeft de website een nieuw jasje gekregen waarmee betere communicatie met de doelgroep mogelijk wordt gemaakt. Op basis- en voortgezet onderwijs zijn weer lessen aangeboden. En ook MBO, HBO en kinderopvang hebben aandacht besteed aan verkeersveiligheid. Werkgevers worden ook benaderd om het thema verkeersveiligheid onder de werknemers te bespreken. Binnen educatie focussen we ons op onze primaire doelgroepen, senioren en jongeren, aangezien zij de belangrijkste risicogroepen in Zeeland zijn. Voor de Zeeuwse senioren hebben we specifieke educatieactiviteiten, waaronder het programma Doortrappen: veiliger fietsen tot je 100ste!

Aan de diverse campagnes waren activiteiten verbonden om de campagne kracht bij te zetten. Het ROVZ heeft er ook in 2022 weer voor gezorgd dat de landelijke verkeersveiligheidscampagnes (BOB, MONO, Fietsverlichting, Snelheid) een Zeeuws jasje hebben gekregen. Verder is er ook een extra Oogstseizoen campagne ontwikkeld om de bewustwording en het begrip tussen agrariërs en overige weggebruikers te vergroten.

Ook met handhaving is er het nodige gebeurd. Er is actief samenwerking gezocht met de politie om meer gericht te handhaven op de risico's in het Zeeuwse verkeer. Onder andere is de omvangrijke actie samen met Noord-Brabant met de MONO-cam en MONO-bus weer uitgevoerd. En heeft het ROVZ in samenwerking met de politie en ZLM een fietsverlichtingsactie in Goes georganiseerd.

Tegenover het jaar 2021 is het aantal (dodelijke) ongevallen in Zeeland helaas gestegen. De reden van deze stijging is echter niet specifiek te duiden. Hier zitten onvoorspelbare factoren, zoals veranderingen van omgeving en gedrag aan verbonden. Echter is deze stijging uiteraard wel zorgelijk en geeft het belang aan van een integrale aanpak waar, naast infrastructuur, gedrag (educatie en communicatie) en handhaving belangrijk is.

Acties

Algemene coördinatietaken (monitoring, kennisoverdracht, beleidsontwikkeling, subsidies)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het team ROVZ heeft in 2022 haar coördinerende taken weer uitgevoerd. De Zeeuwse uitvoeringsagenda SPV is de basis voor de samenwerkingen tussen het ROVZ en haar partners. Er zijn acties georganiseerd in samenwerking met wegbeheerders en andere maatschappelijke partners. Ook in 2022 heeft er weer een Zeeuwse Maand van de Verkeersveiligheid plaats gevonden. Het ROVZ heeft haar partners op verschillende momenten samen gebracht, zoals bij de themabijeenkomst en Doortrappen on Tour bijeenkomst. Echter maken capaciteitsproblemen bij verschillende partijen een actieve samenwerking, nieuwe beleidsontwikkeling en coördinatie op Zeeuws breed niveau lastig.

Communicatie over de acties en samenwerkingen gebeurt net als afgelopen jaren via gezamenlijke overleggen en nieuwsbrieven. Partners krijgen ook per kwartaal een rapportage over hun regio. Hierin staan cijfers die extra input kunnen geven voor hun eigen beleid en prioriteitstelling, naast het Zeeuwse SPV.

Ten aanzien van alle activiteiten is gecommuniceerd via interne en externe media om weggebruikers de boodschap mee te geven zich aan de verkeersregels te houden. Daarvoor zijn ook landelijke campagnes in Zeeland ingezet. Zoals ieder jaar is er veel tijd besteed aan verkeerseducatie met name op scholen.

In 2022 is in overleg met de afdeling subsidies de manier van subsidieverlening voor educatieve doeleinden definitief aangepast. De nieuwe regeling gaat van start in 2023.

We maken de provinciale infrastructuur veiliger en stimuleren andere Zeeuwse wegbeheerders hetzelfde te doen

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het ROVZ sluit aan bij verschillende overleggen waarin Zeeuwse wegbeheerders deelnemen en spreken over de infrastructuur. Hierin denkt het mee met infrastructurele vraagstukken. Het ROVZ is zelf geen wegbeheerder en kan daardoor ook geen infrastructurele aanpassingen maken. Wel houdt het ROVZ ontwikkelingen in de gaten als het gaat om oplossingsrichtingen, nieuwe technologieën e.d. Hierin informeert zij de Zeeuwse wegbeheerders actief.

Het ROVZ heeft in 2022 een verdieping in voertuigdata t.b.v. infrastructuur laten uitvoeren. Deze inzichten en stappen van de verdieping zijn actief met de Zeeuwse wegbeheerders gedeeld. Daarmee wilt het ROVZ hen ondersteunen in kennisvergaring over nieuwe en aankomende mogelijkheden.

We maken het verkeer veiliger voor kwetsbare en onervaren weggebruikers

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De belangrijkste risicogroepen onder de kwetsbare en onervaren weggebruikers in Zeeland zijn de Zeeuwse jongeren en senioren. Daarom heeft het ROVZ in 2022 zich voornamelijk op deze twee groepen gefocust, zonder de overige doelgroepen uit het oog te verliezen. Waar zich kansen voordoen, worden deze opgepakt, voor zover mogelijk qua financiën en capaciteit.

Verkeerseducatie heeft een hoge prioriteit. Voor de basisscholen werken we daarom met een Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (ZVL). Deze manier van werken, garandeert een zeker niveau van verkeerseducatie, waarmee de basis wordt gelegd voor de toekomst. Om het aantal ZVL-scholen te doen toenemen, stimuleren we in Zeeland gemeentelijk werken. Per gemeente wordt er een plan met de scholen, de gemeente en het ROVZ gemaakt voor verkeerseducatie in die gemeente. Alleen scholen met het label kunnen gebruik maken van aanvullende gastlessen. Deze zaken maken het voor de scholen makkelijker en aantrekkelijker om voor het ZVL label te gaan. In 2022 zijn 8 gemeenten gestart met gemeentelijk werken, hebben 87 scholen het ZVL label en zijn 24 scholen in het traject naar ZVL. Naast de vele gastlessen en activiteiten in heel Zeeland, deden 13 basisscholen uit Vlissingen mee aan het 100% Verkeersveilig Event. Elk jaar wordt het event in een andere gemeente georganiseerd.

Voor het voortgezet onderwijs hebben we VEVO. Er is op deze manier sprake van continue onderwijs tot de jongeren volwassen zijn. In 2022 deden 30 schoollocaties (97%) mee aan VEVO. Ook voor deze doelgroep zijn er verschillende gastlessen en activiteiten georganiseerd.

In 2022 is op het Scalda in Vlissingen een lessencyclus rondom verkeersveiligheid in gebruik genomen. Ook in het HBO deden we eerste ervaringen op om aandacht te vragen voor verkeersveiligheid binnen een relevante opleiding. Maar zelfs voor de basisschool is aandacht voor verkeersveiligheid van groot belang. In 2022 is daarom vervolg gegeven aan het project 'Jongleren', verkeerseducatie voor peuters. In 2022 specifiek gericht op brede kindcentra in Zeeland met een ZVL

label, zodat de doorlopende leerlijn wordt gewaarborgd. 48 pedagogisch medewerkers, 390 kinderen en 430 ouders werden bereikt.

Voor de doelgroep senioren is ingezet op het programma Doortrappen, veiliger fietsen tot je 100ste!. In 2022 zijn 12 gemeenten gestart met Doortrappen of zijn in voorbereiding hiervoor. Het belang van aandacht voor dit onderwerp en deze doelgroep leeft inmiddels bij onze partners. Doortrappen wordt verder uitgebreid met aanvullende activiteiten, zoals FietsJijVeilig in samenwerking met de ANWB en voorlichtingen en activiteiten van Veilig Verkeer Nederland.

We verminderen de risico's van afleiding in het verkeer

Omschrijving (toelichting)

De activiteiten ten aanzien van afleiding richten zich voornamelijk op het gebruik van de mobiele telefoon. De landelijke campagne MONO is daarbij een belangrijk instrument. Hierbij volgen we de landelijke campagne kalender. In de MONO maanden organiseren we ook veel Zeeuwse MONO activiteiten, zoals een posterwedstrijd en MONO Scoort. De laatste activiteit is ontwikkeld voor scholen en willen we ook inzetten op sportverenigingen. We geven extra voorlichting en in overleg met de Politie wordt er in deze maanden extra handhaving ingezet gericht op het gebruik van de mobiele telefoon.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De activiteiten ten aanzien van afleiding richten zich voornamelijk op het gebruik van de mobiele telefoon. De landelijke campagne MONO is daarbij een belangrijk instrument. Hierbij volgen we de landelijke campagne kalender. In de MONO maanden organiseren we ook Zeeuwse MONO activiteiten, zoals een ontwerpwedstrijd campagneposter. We geven extra voorlichting en in overleg met de Politie wordt er in deze maanden extra handhaving ingezet, gericht op het gebruik van de mobiele telefoon. Verder werkt het ROVZ samen met landelijke partners rond de inzet van een brede handhavingssactie op afleiding in het verkeer (MONO bus). Ook deze actie draagt bij aan bewustwording van veilige deelname aan het verkeer met het uiteindelijke doel: het verminderen van het aantal verkeersslachtoffers in Zeeland.

We verminderen de risico's van vermenging van landbouwverkeer met ander verkeer

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het ROVZ is voorzitter van de coördinatiecommissie landbouwverkeer in Zeeland. In dit overleg zijn wegbeheerders en de brancheorganisaties ZLTO en Cumela vertegenwoordigd. In dit overleg worden onderwerpen m.b.t. (land)bouwverkeer besproken. Zo ook de mening met ander verkeer.

In 2022 is de geactualiseerde versie van het Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer Zeeland vastgesteld. Deze is in 2011 opgezet en in samenspraak met de branche en wegbeheerders voor de tweede keer geactualiseerd. Het netwerk identificeert o.a. knelpunten op de weg waar potentieel gevaarlijke situaties kunnen ontstaan.

Ook heeft het ROVZ in samenwerking met deze coördinatiecommissie in 2022 een nieuwe bewustwordingscampagne laten ontwikkelen die zich heeft afgespeeld tijdens de piek in het oogstseizoen (periode juni t/m november).

We verminderen het aantal verkeersovertredingen.

Omschrijving (toelichting)

Verkeersovertreders vormen een gevaar voor andere weggebruikers en zijn dus een risico in het verkeer. Door educatie proberen we het gedrag van toekomstige weggebruikers positief te beïnvloeden. Educatie is o.a. gericht op afleiding, snelheid en het gebruik van alcohol en drugs. Met campagnes zoals MONO, BOB en AAN in het donker, spreken we de weggebruikers aan op hun gedrag en proberen we dat gedrag positief te beïnvloeden. In overleg met de Politie worden handhavingsacties georganiseerd. Daarnaast voert de Politie een project uit gericht op de aanpak van veelplegers.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Verkeersovertreders vormen een gevaar voor medeweggebruikers en zijn dus een risico in het verkeer. Door verkeerseducatie proberen we het gedrag van jonge toekomstige weggebruikers positief te beïnvloeden en verkeersveilig gedrag aan te leren. Verkeerseducatie is o.a. gericht op landelijke campagnethema's zoals afleiding, snelheid, fietsverlichting en het gebruik van alcohol (en drugs). De volwassen doelgroep weggebruikers worden met de campagnes MONO, BOB, Snelheid en AAN in het donker aangesproken op hun gedrag. Het ROVZ probeert samen met haar partners dit gedrag positief te beïnvloeden. Op het gebied van campagnematig handhaven worden er in overleg met de Politie handhavingsacties georganiseerd en ondersteund met materialen en inzet van vrijwilligers.

Er is voor de handhavingsactie gericht op afleiding een samenwerkingsverband met de Provincie Noord-Brabant en Politie Zeeland West-(en Oost-) Brabant waarbij gedurende een heel jaar en op meerdere momenten de MONO bus en MONO cam worden ingezet.

Doelstelling

Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners

Omschrijving (toelichting)

Een goede bereikbaarheid voor bedrijven, toeristen en forenzen en een goede multimodale bereikbaarheid van de Zeeuwse havens door:

1. Snelle en betrouwbare wegverbindingen voor zakelijk en woon- en werkverkeer.
2. Een multimodaal netwerk van achterlandverbindingen voor de Zeeuwse havens (Terneuzen en Vlissingen-Oost) en bedrijventerreinen met voldoende capaciteit.

Het gaat zowel om fysieke ingrepen in de hoofdinfrastructuur (weg, spoor en water) als de inzet van data (traject Data op Orde in samenwerking met het ministerie van I en W) om zo tot een betere benutting van het wegennet te komen. Een concrete toepassing is de zogeheten slimme verkeersregelininstallatie (iVri), maar ook real time volgen en sturen van verkeersstromen voor een beter verkeers- en incidentmanagement. Voorwaarde hiervoor is een goede samenwerking tussen wegbeheerders.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Elk jaar wordt er vanuit het programma RB hard gewerkt aan het optimaliseren en moderniseren van de netwerken. Dat doen we zelf voor onze infrastructuur of we werken gebiedsgericht samen met onze partners. Geconstateerd wordt dat de middelen om de netwerken te optimaliseren schaarser worden en dat we concretere keuzes moeten maken. Doelstelling deels behaald.

Acties

De logistieke processen verbeteren door het toepassen van de nieuwe technologieën, de digitalisering van het bedrijfsleven te stimuleren en samenwerking en data-uitwisseling te promoten en initiëren

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland ondersteunt het Kennis & Innovatie-netwerk Zeeland Connect (triple Helix samenwerkingsverband). In het najaar van 2019 is het meerjarenprogramma 2020-2023 van Zeeland Connect door de stuurgroep van Zeeland Connect vastgesteld.

Daarin worden vier innovatielijnen ontwikkeld, te weten:

- netwerken en verbindingen
- zero emissie logistiek
- digitalisering & robotisering
- autonoom transport

In 2020 en 2021 is sterk ingezet op de implementatie van de digitale vrachtbrief. Bedrijven worden door de partners van Zeeland Connect ondersteund bij de implementatie van een digitale vrachtbrief. Diverse webinars en/of seminars worden georganiseerd. Daarnaast wordt een actieprogramma "digitalisering" door Zeeland Connect ontwikkeld. Dit actieprogramma heeft ten doel de digitalisering in de sector verder te verbeteren. Naar verwachting is dit aan het eind van 2021 gereed.

De projecten living lab autonoom transport Zeeland en Zero emissie logistiek zijn onder handen en verlopen volgens planning.

Diverse initiatieven - onder andere Kloosterboer/McCain en diverse andere terminals - heeft Zeeland Connect onder handen om een modal shift van weg naar water van de goederenstromen te bewerkstelligen.

In 2021 is op het bedrijventerrein in Zierikzee gestart om een gestructureerde aanpak energietransitie te ontwikkelen. In 2022 wordt deze aanpak over de andere bedrijventerreinen in Zeeland uitgerold. Ook wordt een vervolg gegeven aan het project connected transport corridors. Daarnaast is de Provincie Zeeland nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Central Gate (vrachtwagenparkeerplaats) in het Sloegebied. North Sea Port ontwikkelt een uiterst moderne vrachtwagenparkeerplaats (500 plaatsen). Deze is naar verwachting in 2023 operationeel. Eén van de diensten is dat de loketfunctie van diverse terminals verplaatst wordt naar de Central Gate. Dit wordt dan een enorme moderniseringsslag in de Zeeuwse haven.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Inmiddels zijn er een drietal bijeenkomsten voor de Zeeuwse logistieke sector door Zeeland Connect georganiseerd. Tussen de 10-20 bedrijven hebben interesse getoond. Studenten van de HZ voeren bij deze bedrijven een organisatorisch onderzoek uit. Het doel van het onderzoek is de impact van de implementatie van de digitale vrachtbrief op de organisatie en informatiestromen van deze bedrijven heeft. Tevens geeft dit onderzoek inzicht in de meest geschikte aanbieders van de deze dienst voor het bedrijf.

De ontwikkelingen met betrekking tot de digitalisering van de Central Gate bevinden zich nog in de ontwikkelfase. Diverse onderzoeken bij bedrijven in de haven zijn onderhanden. Gesprekken met de douane worden gevoerd om de mogelijkheden van digitalisering in de strijd tegen de ondermijning te verkennen.

Ondertussen hebben enkele bedrijven vanuit het topsectorenbeleid subsidie (RIJK) ontvangen voor het verschuiven van de goederenstroom van de weg naar het water. De schepen zijn inmiddels omgebouwd en de eerste transporten tussen Zeeland en Flevoland zijn uitgevoerd. De uitbreiding van de dienstverlening naar de andere terminals zijn tijdelijk gestopt. Door de corona crises zijn de goederenstromen van groente en fruit enorm gekrompen. Zeeland Connect pakt later dit initiatief weer op.

Het verbeteren van de logistieke processen door het toepassen van corridormanagement

Omschrijving (toelichting)

De Provincie Zeeland en North Sea Port zijn samen met o.a. het Ministerie van I&W en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant deelnemer aan het MIRT-onderzoek Goederenvervoer Corridor Zuid (Amsterdam-Rotterdam-Antwerpen), bedoeld om de kansen te inventariseren voor het creëren en versterken van een optimaal aantal verbindingen tussen de netwerken en modaliteiten op deze corridor (vervoersperspectief) en tussen de netwerken en de regio (economisch perspectief). Ook is er gerichtheid op de verbetering van de doorstroming en service voor de gebruikers (verkeersperspectief). De al lang gekoesterde ambitie van de VEZA-boog (verbetering spoorverbinding Zeeland-Antwerpen) is hier onderdeel van. In het najaar (BO MIRT 2021) volgt een besluit, dat de basis vormt voor een actieprogramma GVC Zuid voor 2022 e.v.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 9 november 2022 vond het BO MIRT GVC plaats. Tijdens dit overleg is de GVC Zuid formeel vastgesteld als nationaal MIRT-programma. Hier werken de provincies Noord-Brabant, Zuid-Holland, Noord-Holland en Zeeland samen met de havenbedrijven uit Rotterdam, Amsterdam, Moerdijk, North Sea Port en het Ministerie van I&W om de uitdagingen die op de logistieke sector afkomen aan te pakken. Kansen zijn er voor kennis- en informatie-uitwisseling tussen de havens (ondermijning, last- and first mile autonoom vervoer, digitalisering vrachtbrieven, etc.), de energietransitie en de ontwikkeling van vrachtwagenparkeerplaatsen.

Ook voor de toekomst van de binnenvaart is er tijdens het BO aandacht gevraagd. De kwaliteit van lig- en wachtplaatsvoorzieningen in Zeeland moet op orde zijn om vanuit de modal shift gedachte een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van goederenvervoer (minder over de weg en meer over spoor, water en door buisleidingen). Daarbij heeft de Provincie aandacht gevraagd voor de situatie waarin RWS eerder dit jaar plotseling besloot elf van de veertien aanlegsteigers bij het sluizencomplex bij Hansweert af te sluiten vanwege onderhoud. Precies in de drukke vakantieperiode. Gestreefd wordt om in het BO MIRT van 2023 over de binnenvaart tot nadere afspraken tussen Rijk en regio te komen.

Start planuitwerking Rail Gent Terneuzen en het inrichten van de organisatie daarvoor na afronding van de Europese CEF-studie 2020.

Omschrijving (toelichting)

De Europese CEF studie met 11 deelstudies is in 2020 afgerond. Het ministerie van I&W onderschrijft het belang van Rail Gent Terneuzen en heeft in het kader van het compensatiepakket voor de Marinierskazerne en in het najaar 2020 € 15 miljoen gereserveerd en op het BO MIRT is van daaruit € 2 miljoen ter beschikking gesteld voor de verdere planstudie. België heeft hiervoor eveneens € 2 miljoen beschikbaar gesteld.

Met het ministerie van I&W wordt een adaptieve aanpak afgesproken waarbij afhankelijk van een aantal indicatoren verdergaande besluiten worden genomen over aanleg van één of meer onderdelen van deze Railverbinding. Wij werken hierin nauw samen met NSP, Terneuzen, Gent en andere relevante partners zoals ProRail, Infrabel en diverse anderen. In 2022 vindt de verdere planuitwerking plaats. Uiteindelijk moet dit in 2023 leiden tot een voorstel voor aanleg en financiering mits de indicatoren uitstijgen boven de vooraf overeen gekomen waarden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Nederlandse overheid heeft middelen gereserveerd voor de planuitwerkingsfase (inclusief realisatie). De Vlaamse overheid staat aan de vooravond om tevens middelen beschikbaar te stellen. In 2023 zullen hierover nader afspraken worden gemaakt. Ook de governance wordt daarbij georganiseerd.

Versterken van het incidentmanagement en verkeersmanagement om te zorgen dat hinder voor het verkeer als gevolg van incidenten en topdrukte evenementen zo gering mogelijk is, uitvoeren van het bestuurlijk vastgestelde actieplan met de partners

Omschrijving (toelichting)

Verkeersmanagement is het beïnvloeden van vraag en aanbod van verkeer naar tijd en plaats door het beter benutten van de bestaande capaciteit aan infrastructuur. Daarmee zorgen we er voor dat de hinder als gevolg van wegwerkzaamheden, topdrukte evenementen en incidenten zo gering mogelijk is. Verkeersmanagement past in de ontwikkeling naar slimme mobiliteit, data gedreven werken en beter benutten van de aanwezige infrastructuur.

In het najaar van 2020 is onze visie op verkeersmanagement vastgesteld. Uit de verschillende opklimmende niveaus waarop je verkeersmanagement kunt uitvoeren is vooralsnog gekozen voor de strategie 'Basis', waarin we ons beperken tot de belangrijkste hoofdverbindingen.

Zoals eerder gemeld wordt er samen met onze partners in de regio druk gewerkt om de strategie 'Basis' op orde te krijgen. Hiernaast zijn we alvast aan het voorbereiden op de volgende stap, uitvoering van de strategie 'Geprioriteerd'.

We houden hierbij oog voor ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, gebruik van data uit voertuigen, steeds meer zelfrijdende voertuigen, hinderaanpak en ambities zoals benoemd in de Richtingennotitie Slimme Mobiliteit. Er zal worden gekeken naar maatwerk om bijvoorbeeld het toeristisch verkeer met verkeersmanagement te faciliteren. Voor deze volgende stap zal via de voorjaarsnota in 2022 een concreet voorstel worden gedaan inclusief de benodigde middelen in capaciteit en geld, om deze met ingang van 2023 in te zetten. In 2022 zal vooral ingezet worden op de verdere ontwikkeling en invulling van het Regionaal Verkeerskundig Team, de regelscenario's, intelligente verkeersregelinstallaties (IVRI's), het gebruik van een verkeersmanagementsysteem en het op afstand kunnen afsluiten van de Zeelandbrug voor wegverkeer.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is gewerkt aan de intensivering van de samenwerking binnen het Regionaal Verkeersmanagement Team (RVT). Daarvoor is een kwartiermaker ingesteld om een samenwerkingsstructuur voor de Zeeuwse hinderaanpak te verkennen. (Lange termijn) planningen van wegwerkzaamheden worden sinds 2022 meer onderling tussen de wegbeheerders gedeeld en beter op elkaar afgestemd. Regelscenario's (draaiboeken om de bereikbaarheid te kunnen

waarborgen bij geplande en ongeplande stremmingen) zijn geactualiseerd en worden gedigitaliseerd. Tevens zijn de verkeersregelininstallaties op de Deltaweg (N256) voorbereid op nieuwe slimme technieken waardoor gecommuniceerd kan gaan worden met voertuigen op de weg. Dit komt de doorstroming, verkeersveiligheid, uitstoot van CO₂, en aanrijdtijden van hulpdiensten ten goede, waarbij ook specifieke verkeersdeelnemers geprioriteerd kunnen worden. Ook is samen met de andere Zeeuwse wegbeheerders het tactisch kader Verkeersmanagement opgesteld, als uitwerking van o.a. de Visie op Verkeersmanagement en als leidraad voor het opstellen van regelscenario's en verkeerlichtenregelingen.

Doelstelling

Wegeninvesteringen

Omschrijving (toelichting)

De gebruikers van het Provinciale wegennet kunnen zich goed en veilig (blijven) verplaatsen zonder dat de kwaliteit van de leefomgeving daarmee onder druk komt te staan. In dat verband werken we aan netwerkoptimalisatie van het (provinciaal) wegennet voor diverse doelgroepen (landbouwverkeer, goederenvervoer, personenvervoer).

Met de *Investeringsstrategie Wegen* als hulpmiddel werken we aan het inrichten van ons wegennet en maken daarbij gebruik van landelijke normen (CROW). Wij doen dat methodisch door middel van gebiedsgewijze aanpakken (GGA) waarbij samen met andere wegbeheerders integraal het wegennet in de desbetreffende regio wordt geanalyseerd, de grootste knelpunten bepaald, geprioriteerd en in planning gezet. De GGA's Borsele West en - Oost zijn nagenoeg afgerond en de daaruit voortvloeiende projecten in gang gezet. Op Walcheren wordt verder onderzoek gedaan naar de hoofdwegenstructuur en de mogelijkheden van bijv. een rondweg bij Grijskerke en terugdringing van de verkeersoverlast in Domburg en Aagtekerke. De GGA Bevelanden Oost (Kapelle en Reimerswaal) is recent gestart. Via de GGA Veerse Meer zuid is de afgelopen 1,5 jaar door de betrokken wegbeheerders gewerkt aan een visie op een betere ontsluiting van dit gebied. Rondom Zierikzee is een verkeersvisie en een maatregelpakket opgesteld. De kans op realisatie is daarbij sterk afhankelijk van de bereidheid van partijen w.o. Rijkswaterstaat om te investeren. Het streven is deze gebiedsaanpakken verder uit te werken en nieuwe GGA's op te starten in Zeeuws-Vlaanderen. Met de GGA aanpak zijn wat betreft de samenwerking en oplossend vermogen goede ervaringen opgedaan. Succes is wel afhankelijk van de bereidheid van betrokken wegbeheerders in een gebied deze samenwerking aan te gaan en daar de nodige energie en middelen in te steken.

Naast de regionale focus kent deze doelstelling ook een thematische uitwerking. Generiek gaat het – conform de *Mobiliteitsvisie Zeeland 2028* – om optimalisatie Kwaliteitsnetwerk goederenvervoer, verbetering routing landbouwverkeer en optimalisatie utilitair fietsnetwerk. Daarnaast worden accenten gezet voor specifieke thema's; voor 2022 gaat het om aanpak kruispunten met bestaande VRI's op gebiedsontsluitingswegen, aanpak voor traversen, aanpak gevaarlijke bermen (i.r.t. fiets) en aanpak perceel- en erfaansluitingen.

Naast samenwerking lokaal en regionaal zet de provincie Zeeland zich ook nationaal in. Enerzijds via het IPO in de beleidsontwikkeling en in de gesprekken met het Ministerie van I&W en anderzijds rechtstreeks door uitvoering te geven aan het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). De Zeeuwse invulling daarvan is samen met de andere partijen en wegbeheerders vorm gegeven in de vorm van een uitvoeringsplan. SPV-subsidie voor investeringen in verkeersveilige infrastructuur kan vanaf 2020 periodiek worden aangevraagd. In juli 2022 is de tweede tranche geopend waar de provincie Zeeland op heeft ingeschreven. In november 2022 ontving de provincie vanuit het Ministerie de beschikking dat middelen zijn toegekend voor twee projecten die het provinciaal wegennet verkeersveiliger moeten maken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Elk jaar worden stappen gezet in het optimaliseren van de provinciale netwerken. Gestelde doelen worden niet elk jaar gehaald, maar hebben vaak door omstandigheden een langer tijdsbestek nodig. Resultaat is dan ook deels behaald.

Acties

Wegeninvesteringen op gestructureerde wijze programmeren, rekening houdend met de relevante ontwikkelingen (inhoudelijk, financieel, bestuurlijk)

Omschrijving (toelichting)

Het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland (MIZ) omvat een overzicht van infraprojecten waarvoor:

1. Al krediet is verleend en waar wordt gewerkt aan de (voorbereiding van) de uitvoering.
2. Een kredietaanvraag is voorzien voor de voorjaarsconferentie 2023.
3. Een kredietaanvraag is voorzien op een later moment ('doorkijk').
4. PM-posten: projecten waarvoor nog geen bedrag is ingeschat (onderzoek- en studiefase).

Ad. 1: Gewerkt wordt aan de voorbereiding voor uitvoering van de volgende projecten:

- N290 Ronde Othene
- N689 Traverse Kuitaart
- N252 Ronde Dow
- N659 Ronde Speelmansplaten / Oesterdam
- N257 Rehabilitatie Philipsdam
- N664 Herinrichting ter hoogte van 's-Heer Hendrikskinderen
- N666 Ronde Baarlandse Zandweg inclusief saneren aansluiting
- N286 Landbouwroute Poortvliet
- N290 Ronde Oude Zoutdijk
- N288 Ronde Valkenisseweg

Ad. 2: Voor de voorjaarsconferentie 2023 is een kredietaanvraag voorzien voor de aanleg snelfietsroute Terneuzen-Zelzate en de aanleg randweg Oud-Vossemeer N656.

Ad. 3: Voor toekomstige projecten is nog geen definitieve keuze gemaakt. Op dit moment wordt met name gedacht aan de volgende projecten:

- N667; herinrichting gecombineerd met groot onderhoud, waarbij de functie van de weg wordt afgewaardeerd naar een weg met een maximum snelheid van 60 km/uur en waarbij kruispunten veiliger worden ingericht.
- N689; weghalen van het viaduct en op- en afritten en deze vervangen door een rotonde.
- N666; herinrichting entree Kapelle.
- N665/N666; het maken van een veilige fietsoversteek.

Ad. 4: Tot slot zijn er de projecten die nog in de studiefase zitten. Daarvan weten we nog niet wat het kost. Vaak betreft een aantal projecten waarbij we in een gebied samen werken met andere wegbeheerders zoals de gemeente en het waterschap.

In 2023 en volgende jaren zal ook nadrukkelijk naar de programmering van het MIZ worden gekeken in relatie tot beschikbare capaciteit, maatschappelijke opgaven (klimaat, energie, stikstof) en financiële middelen. Uitgangspunten daarbij is dat bij nieuwe investeringen zo veel als mogelijk in combinatie met gepland groot onderhoud worden uitgevoerd. Voorbeelden zijn de projecten bij de N667 en N689.

Daarnaast is het streven juist in te zetten op die projecten waar subsidie van bijvoorbeeld de Rijksoverheid beschikbaar is.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De onder Ad 1 genoemde projecten zullen voor een belangrijk deel in 2023 worden uitgevoerd. Dit geldt niet voor de rotondes bij Oude Zoutdijk en Valkenisseweg. Deze staan voor 2024 geprogrammeerd. De gronden voor de rotonde Othene en de ontsluiting van de nieuwbouwwijk zijn nog niet in ons bezit. Daarmee is het jaar van uitvoering onzeker. Voor de randweg Oud Vossemeer zal bij de zomernota een voorbereidingskrediet worden gevraagd tevens voor de grondaankopen. De overige projecten zijn in verschillende stadia van voorbereiding. In 2022 is met succes subsidie aangevraagd voor de projecten Oesterdam en bermverharding Tractaatweg.

Doelstelling

Bereikbaarheid voor de mensen

Omschrijving (toelichting)

Voor mensen bepaalt bereikbaarheid de mate waarin ze zelf actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Het is voor Zeeland een extra uitdaging, gezien de relatief lage bevolkingsdichtheid, de geografische 'eilandenstructuur' en de sterke verwevenheid met de omliggende provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Vlaanderen.

Bereikbaarheid is onder andere afhankelijk van de mate waarin mensen beschikken over eigen vervoer en gebruik kunnen maken van publiek vervoer (in de vorm van openbaar en doelgroepenvervoer) of private vormen van deelmobiliteit. Bereikbaarheid vraagt derhalve om maatwerk per doelgroep. Voor de bereikbaarheid van mensen wordt ingezet op een diverse invulling van de bestaande vervoervraag, waarbij het vervoeraanbod aansluit bij de verschillende behoeften per doelgroep.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via diverse uitwerkingen van de Regionale Mobiliteitsstrategie werken we aan een verbeterd vervoeraanbod. Op korte termijn is dat veelal vanuit de busconcessie, verbeterde treinverbinding, westerschelde ferry, haltetaxi en deelmobiliteit.

Acties

Basisbereikbaarheid per openbaar vervoer op orde

Omschrijving (toelichting)

- Voor dienstregelingsjaar 2022 vindt voor het openbaar busvervoer en de Westerschelde Ferry een hernieuwde afstemming plaats van vraag en aanbod, rekening houdend met de gevolgen van de coronacrisis en de introductie van de intercity per december 2021.
- Verbeteren grensoverschrijdend openbaar vervoer Nederland-Vlaanderen, met prioriteit voor versnelling van de verbinding Gent-Terneuzen als onderdeel van de buscorridor Rotterdam-Goes-Gent.

- Blijvend aandacht voor de treinverbinding van/naar Zeeland, met specifiek aandacht voor goede overstappen (o.a. Roosendaal).

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Voor de bus is de dienstregeling beperkt aangepast, passend bij de vervoersvraag.

Onderzoek naar de busverbinding Gent-Terneuzen is afgerond. De verbinding is als optie opgenomen voor het nieuwe programma van eisen. financiering vanuit Vlaamse kant is nog niet rond.

De NS en Provincie zijn in gesprek over de verbeteringen op het spoor. De verbeterde aansluiting op Roosendaal (nu 1x per uur verbeterd) is positief.

*Door-ontwikkelen (openbaar) vervoer***Omschrijving (toelichting)**

- (blijvend) Evalueren van de invoering van de nieuwe tariefstructuur Zeeland Voordeel, doorontwikkeling van het systeem naar de trein.
- Indien Zeeland Voordeel ook in de trein kan worden gebruikt, onderzoek of parallel rijdende buslijnen kunnen worden omgezet ('visgraatmodel').

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Zeeland Voordeel is ingevoerd onder de voorwaarde dat er in 2021 en 2022 sprake is van opbrengstneutraliteit. Wij monitoren dit periodiek. Tot nu toe wordt aan deze voorwaarde voldaan. Over de doorontwikkeling van Zeeland Voordeel naar de trein zijn wij nog in overleg met NS. Het kunnen omzetten van parallelle scholierenlijnen is afhankelijk van de uitkomsten van dit overleg.

Doelstelling*Uitvoering slimme mobiliteit***Omschrijving (toelichting)**

Samen met onze regionale partners werken we toe naar een nieuwe mix van mobiliteit. Als concessieverlener werkt de Provincie in samenwerking met regionale partners aan de voorbereiding van de nieuwe busconcessie (vanaf december 2024) die moet zorgen voor snellere busverbindingen. Diverse flexibele fijnmazige mobiliteitsopties moeten samen met het snelle openbaar vervoer zorgen voor een goede mobiliteit en bereikbaarheid. Door de mix van mobiliteit slim en duurzaam te organiseren en beter samen te werken, werken we stapsgewijs toe naar ons nieuwe mobiliteitssysteem, waar de reiziger centraal staat. Via hub ontwikkeling en het living lab slimme mobiliteit, waarin nieuwe mobiliteitsoplossingen worden getest en ontwikkelingen worden versneld, zetten we stappen richting ons nieuwe mobiliteitssysteem.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Diverse uitwerkingen van de regionale mobiliteitsstrategie leveren voortgang op. Meest concreet is de aanbesteding van de busconcessie, realisatie van enkele hubs, uitbreiding deelmobiliteit en uitvoering van verschillende pilots.

Acties

Aanbesteding busconcessie.

Omschrijving (toelichting)

Doorlopen van de aanbestedingsprocedure voor een nieuwe busconcessie die start vanaf december 2024. Uitvraag gebeurt conform uitgangspunten van de Regionale Mobiliteitsstrategie.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Het Ontwerp Programma van Eisen busconcessie Zeeland 2025 is in GS vastgesteld op 10 januari 2023. Na een consultatieperiode zullen de definitieve aanbestedingsstukken in maart 2023 aan GS worden voorgelegd voor besluitvorming, zodat de Provincie eind 2023 de busconcessie kan gunnen.

Data op orde.

Omschrijving (toelichting)

Via de landelijke data top 15 werken we toe naar 90% data op orde, actueel betrouwbaar, cyberproof en conform de AVG eind 2023. In het Regionaal Data Team werken we aan informatieverzameling en deling van de data top 15 en zullen we, aanvullend daarop, data verzamelen die relevant is om vraag en aanbod van mobiliteit in Zeeland passend op de reizigersvraag te kunnen organiseren.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Een aantal data items uit de data top 15, waaronder parkeerdata, is vrijwel op orde. Voor de overige data items was het wachten op duidelijkheid over de reikwijdte van de data items, die landelijk bepaald moest worden. Inmiddels is hierover duidelijkheid en kan sneller voortgang geboekt worden.

Living Lab Smart Mobility.

Omschrijving (toelichting)

Het living lab slimme mobiliteit is in 2021 opgezet om innovaties in Zeeland uit te proberen gericht op een betere personenmobiliteit in een meer dunbevolkt gebied. Het uittesten en uitproberen van innovaties moet leiden tot oplossingen die een bijdrage leveren aan de vernieuwing van het mobiliteitssysteem in Zeeland. In 2022 wordt verder gewerkt aan de innovaties die in 2021 zijn opgestart en er wordt begonnen met nieuwe pilotprojecten die worden ingediend bij het programmateam.

De pilotprojecten die worden ingediend moeten innovatief zijn en een bijdrage leveren aan het slimmer maken van de mobiliteit in een plattelandsregio en een hoge toeristische druk. Pilotprojecten waarvoor een haalbaarheidsstudie is uitgevoerd worden bij haalbaarheid gerealiseerd in 2022. Zoals

bijvoorbeeld het super slim laadplein met bidirectionele laadpunten en elektrische deelauto's die bidirectioneel kunnen laden in Vlissingen.

Tegen eind van het jaar wordt wederom een debatdag slimme mobiliteit georganiseerd in Vlissingen om de voortgang van het living lab met de regio te delen en inspiratie op te doen voor het verder uitbouwen van het living lab Slimme Mobiliteit in Zeeland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2021-2022 zijn 7 pilots gestart en nu in uitvoering, de debatdag is georganiseerd en heeft flinke aandacht gekregen en met ruim 100 bezoekers succesvol. Voorbereiding van superslimlaadplein is in volle gang en ook de doorontwikkeling van Nabogo (samen rijden app) is in voorbereiding. De tender voor MaaS-apps is uitgeschreven en er is een start gemaakt met het bouwen van de MaaS-router voor de koppeling met Zeeuws aanbod van mobiliteit zoals taxi's, deelfietsen en WSF.

Onderzoek deeltaxi.

Omschrijving (toelichting)

Onderzoek naar de spelregels en het financiële kader van de deeltaxi die, conform de Regionale Mobiliteitsstrategie, een bijdrage levert aan de fijnmazige bereikbaarheid. Hierbij is het onder andere belangrijk om met onze partners tot een invulling te komen van onder andere opstappunten, tariefstelling, minimale en maximale reisafstanden die past binnen de financiële kaders.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Gemeenten en Provincie hebben samen een uitwerking gemaakt van het concept 'flectaxi'. In Q1 en Q2 van 2023 vindt een juridische en financiële check plaats op de uitgangspunten voor de flectaxi.

Ontwikkeling knooppunten.

Omschrijving (toelichting)

- Via een uitvoeringsplan komen tot hub ontwikkeling in Zeeland waarbij we samen met onze partners voor 2025 minimaal twee stationshubs, vier regiohubs en zes reguliere hubs ontwikkelen. Op basis van de inventarisatie in de Regionale Mobiliteitsstrategie maken we samen met gemeenten en andere stakeholders afspraken over de ontwikkeling van hubs, waarbij de Provincie cofinanciering organiseert en meedenkt in de uitwerking. Wanneer financiering vanuit partners georganiseerd is zal ook de Provincie cofinanciering vanuit beschikbaar budget beschikbaar stellen.
- In samenwerking met het ministerie I en W en lokale stakeholders maken we een analyse voor de realisatie van deelmobiliteitshubs, gericht op netwerkontwikkeling, toeristen en scholieren. Samen ontwikkelen we in 2022 vijf tot vijftien deelmobiliteitshubs.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via de subsidieregeling hub ontwikkeling cofinancieren we hub ontwikkeling van partners. In 2022 zijn de eerste subsidies verstrekt en met gemeenten en Rijkswaterstaat zijn wij in gesprek over hub ontwikkeling in de jaren 2023 tot en met 2025. Via het MIRT is tevens cofinanciering van het Rijk beschikbaar gekomen voor hub ontwikkeling in Goes.

Ook voor deelmobiliteitshubs zijn gesprekken met gemeenten om deze te realiseren in de komende jaren. Via een SPUK regeling van het Rijk is cofinanciering binnen gehaald.

Stimuleren fietsgebruik.

Omschrijving (toelichting)

Via het landelijke toekomstbeeld fiets investeren we in fietsinfrastructuur en campagnes om in de periode 2017-2027 het aantal fietskilometers in Zeeland met 20% laten toenemen. Dit doen we door te investeren in werkgeversaanpakken en scholierenaanpakken voor fietsstimulering en ook investeren in veiliger infrastructuur (verbeteren bestaande infra en aanleg nieuwe infra - met een accent op veilige schoolroutes) in combinatie met fietsparkeervoorzieningen op hubs en haltes.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via het landelijke toekomstbeeld fiets (NTF) investeren we in fietsinfrastructuur en campagnes om in de periode 2023-2030 het aantal fietskilometers in Zeeland met 20% laten toenemen. Dit doen we door te investeren in werkgeversaanpakken en scholierenaanpakken voor fietsstimulering en ook investeren in veiliger infrastructuur (verbeteren bestaande infra en aanleg nieuwe infra - met een accent op veilige schoolroutes) in combinatie met de bereikbaarheid van en de realisatie van fietsparkeervoorzieningen op hubs en haltes. In 2022 hebben we het NTF vertaald in een integraal Zeeuws Toekomstbeeld Fiets met alle relevante partners (gemeenten, waterschap, NSP, RWS, maatschappelijke en belangenorganisaties als de Fietzersbond en de ANWB), inclusief een overzicht van te verbeteren fietsroutes.

Daarnaast hebben we in de Kanaalzone de eerste van twee fasen van een proef met een werkgeversaanpak afgerond. In 2023 verzamelen we data en informatie die ons inzicht moeten geven over het huidige aantal afgelegde fietskilometers en prioriteren we samen met alle Zeeuwse stakeholders infrastructurele projecten voor uitvoering vanaf 2024.

Uitwerking fijnmazige mobiliteit.

Omschrijving (toelichting)

- Faciliteren en cofinanciering van diverse punten deelauto's en deelfietsen. Stapsgewijs groeien we door tot 2.000 deelauto's in Zeeland in 2025. Voor 2022 gaat het dan om ongeveer 300 nieuwe deelauto's. Via een subsidie aan Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland helpen we overheden, bedrijven en groepen bewoners om deelauto initiatieven op gang te helpen.
- Faciliteren en cofinanciering van kleinschalige pilots met slimme mobiliteitsoplossingen. Samen met partners investeren we in diverse slimme mobiliteitsoplossingen die een bijdrage leveren aan de mix van mobiliteit. In sommige gevallen zijn deze pilots gericht op de bewoner, in andere gevallen op de toerist.
- Smart mobility oplossingen voor scholieren en studenten onderzoeken en opzetten van pilots. Via het regio envelop project vragen we studenten om mobiliteitsdata te delen. Op basis van data analyse identificeren we knelpunten in het mobiliteitssysteem waar we via deelmobiliteit, Mobility as a Service (MaaS) en slim roosteren, oplossingen voor organiseren.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

- In 2022 is de Stichting Duurzame mobiliteit gestopt met het aanjagen van deelmobiliteit in Zeeland hun rol als kwartiermaker is uitgevoerd en heeft mede door Coronamaatregelen minder resultaat opgeleverd dan was ingeschat. De operationele activiteiten zijn overgedragen aan OnzeAuto. Samen met OnzeAuto wordt nu verder gewerkt aan de doelstelling van 2.000 auto's voor 2025. Voor 2022 gaat het dan om de overdracht van de 15-20 e-deelauto's. In 2023 wordt gestart met verder opschaling van de e-deelauto's naar 50-100 locaties in Zeeland.
- Verschillende kleinschalige pilot zijn gestart en lopen in uitvoering door in 2023 met onder andere pilot met Toogethr, Nabogo, Bouwen Maas-Router, Superslimlaadplein Vlissingen, pilot landelijke standaard hubinrichting station Vlissingen, en aantal onderzoeken en voorbereiding voor introductie MaaS-app in Zeeland. Deze laatste zullen actief in 2023 in Zeeland worden uitgerold.
- In 2022 is ingezet op goed communicatie met de doelgroep van leerlingen en studenten door de campagnes: van "deel je reisfrustratie" via hoe slim reis jij" naar "sneller reizen Zeeland" hebben we goed contact opgebouwd met de doelgroep. Daarnaast is de tender, voor de realisatie van de Schoolmobiliteitshubs en het beschikbaar krijgen van een platform waarop plannen, boeken, reizen en betalen mogelijk is, gestart. Voor de realisatie en exploitatie is een consortium van marktpartijen (Gaiyo, Cyclehub, Bayck en Onze Auto) gevonden die deze opdracht gaat uitvoeren. De uitrol van schoolmobiliteitshubs bij alle VO, MBO en HO scholen in Zeeland gaat begin 2023 beginnen met de eerste fase bij het MBO. Daarna wordt er uitgebreid naar VO en HO.

*Uitwerking mobiliteitscentrale.***Omschrijving (toelichting)**

Via een stappenplan werken we samen met gemeenten toe naar een Mobiliteitscentrale Zeeland die bij het ingaan van de volgende concessie op 15 december 2024 operationeel is. Met name op het gebied van governance moeten gemeenten en provincie stappen zetten om toe te groeien naar een mobiliteitscentrale met een afgestemd takenpakket.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Voor de realisatie van de mobiliteitscentrale is in maart 2022 een bestuursopdracht vastgesteld door het bestuurlijk themaoverleg mobiliteit. Deze wordt uitgevoerd. De strategiefase is afgerond. De uitkomsten liggen nu voor ter bestuurlijke besluitvorming.

Trendindicatoren

Trendindicatoren (verkeersveiligheid)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal ongelukken	2.396	2.598	2.495	2.236	2.203	1.837	1918
Aantal betrokkenen	3.409	3.772	3.480	3.267	3.304	2.693	2177
Ernstige verkeersslachtoffers; doden	15	20	18	13	11	19	11
Ernstige verkeersslachtoffers; ziekenhuisgewonden	272	448	416	505	541	420	355
Aantal geregistreerde ongevallen waarbij landbouwvoertuigen zijn betrokken	39	55	50	16	20	9	14
Aantal bij verkeersongevallen betrokken kwetsbare verkeersdeelnemers onderverdeeld naar categorie ouderen (boven 60), jongeren (onder 25) en fietsers	581 544 48	615 647 78	507 562 165	563 628 255	666 665 315	435 579 236	419 503 171
Aantal bij verkeersongevallen betrokken jonge (18 tot 24) bestuurders van personenauto's	312	402	322	374	432	308	287
Aantal geregistreerde processenverbaal voor afleiding	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Aantal geregistreerde ongelukken waarbij sprake was van een verkeersovertreding	144	129	134	162	148	156	Onbekend

De cijfers van 2022 worden pas in Q1 of Q2 van 2023 afgerond en bekend gemaakt.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2017	Stand 2020	Streefwaarde 2022	Einddoel
(Vaar)wegen	Onderhoudsniveau infrastructurele kapitaalgoederen	Basis	Basis	Basis	Basis
Vraaggericht OV	Bezettingsgraad kernnet (daggemiddelde)	23,4%	15,1%	17%*	30%
	Bezettingsgraad fietsvoetveer	23,6%	26,9%	26%	30%

Snelle en betrouwbare wegverbindingen	Reistijd Goes - Zelzate	50 minuten	37 minuten	37 minuten	35 minuten
	Reistijd Goes - Hellegatsplein (via MZ-route)	60 minuten	51 minuten	51 minuten	45 minuten
Waardering openbaar vervoer (OV- klantenbarometer)	Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie	bus: 7,4 WSF: 8,1	bus: 7,8 (2019)** WSF: 8,3 (2019)**	bus: 7,6 WSF: 8,0	bus: 7,6 WSF: 8,0

*) Rekening houdend met nog aanwezige corona-effecten.

**) In 2020 geen onderzoek vanwege corona-maatregelen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	29.080	655	29.735	29.992	257
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	25.515	3.517	29.032	30.020	989
050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	866	1	867	828	-39
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	315	-101	214	160	-54
050105 Wegeninvesteringen	1.749	-179	1.570	1.630	60
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	1.359	1.284	2.643	1.327	-1.316
059999 Ambtelijke inzet	7.992	313	8.305	7.808	-498
Totaal Lasten	66.877	5.490	72.366	71.765	-601
Baten					
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	1.358	362	1.720	3.273	1.553
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	2.253	2.974	5.227	5.275	47
050105 Wegeninvesteringen	0	0	0	14	14
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	905	-82	823	464	-359
Totaal Baten	4.517	3.254	7.771	9.026	1.255
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-62.360	-2.236	-64.596	-62.739	1.857
Onttrekkingen					
980599 Bestemmingsreserves- Pr.5	-28.253	-6.887	-35.140	-36.108	-967
Toevoegingen					
980599 Bestemmingsreserves- Pr.5	11.537	7.042	18.578	18.353	-225
Mutaties reserves	16.716	-155	16.562	17.754	1.192
Gerealiseerd resultaat	-45.644	-2.390	-48.034	-44.985	3.049

6 Programma Iedereen telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Culturele infrastructuur, leefbaarheid en actieve samenleving

De doelstellingen en activiteiten in dit hoofdstuk richten zich op de Zeeuwse culturele infrastructuur, de leefbaarheid van Zeeland en een vitale en verbonden Zeeuwse samenleving. Leefbaarheid omvat voorzieningen én actieve, participerende gemeenschappen. We dragen bij aan het tot uiting komen van de verschillende perspectieven, de veelzijdigheid en het potentieel van Zeeuwen, ongeacht leefstijl of leeftijd.

Cultuur

Cultuur is een kerntaak van de Provincie. Het heeft een intrinsieke en maatschappelijke betekenis. Het is vormend voor alle mensen. Cultuur is creatief, maakt blij, prikkelt en spiegelt en is daarmee van groot belang voor alle mensen in onze samenleving. Onder cultuur verstaan wij het hele culturele veld van kunsten tot erfgoed en van cultuureducatie tot evenementen. Een goed functionerend en volwaardig cultureel veld is voorwaarde voor een aantrekkelijk Zeeuws vestigingsklimaat. Het aandeel van cultuur aan het Zeeuws bruto regionaal product en in aantal arbeidsplaatsen is substantieel. We willen samen met netwerkpartners de regionale aantrekkelijkheid vormgeven en het onderscheidende en bijzondere profiel van Zeeland neerzetten.

Het cultureel profiel kent regionale, nationale en internationale aspecten, benadrukt de korte afstand van Zeeland tot grote stedelijke gebieden en is het product van een creatieve wisselwerking tussen diverse sectoren. Kortom, cultuur wordt als middel ingezet voor het versterken van de stedelijke aantrekkelijkheid en het daarmee onlosmakelijk verbonden 'ommeland' en landschappelijke karakteristieken. Dit alles vormt de basis voor de komende jaren. We richten ons op Zeeuwse inwoners, bezoekers én op hen die zich hier willen vestigen. We hebben daarbij specifieke aandacht voor de relatie met Zeeuwse jongeren in aansluiting op de versterking van de stedelijke aantrekkelijkheid van Zeeland. Wij vinden het belangrijk om aandacht te besteden aan nieuwe makers, culturele vernieuwing en erfgoed en creatieve economie om zo de regio aantrekkelijk te houden en te maken en mede daardoor (jonge) mensen te behouden in Zeeland.

Na de coronacrisis zijn de effecten vanwege de oorlog in Oekraïne in Zeeland ook te merken. Culturele organisaties hebben hoge energielasten en daarnaast hebben inwoners en bezoekers minder te besteden en kiezen er voor om culturele uitjes uit te stellen tot later. Daardoor is er minder geld over om te investeren in nieuwe tentoonstellingen of andere culturele uitingen. Het veld moet daardoor grote flexibiliteit tonen en ook met vernieuwend aanbod komen. Het bundelen van krachten door samenwerking is daarvoor nodig. Binnen en tussen de verschillende disciplines zijn mooie samenwerkingen ontstaan. Subsidies uit de regeling Samen in Zee II tonen daar een aantal voorbeelden van evenals onderdelen van het Ontwikkelprogramma voor cultuur talent en de opgerichte Erfgoedcoöperatie.

Speerpunten Cultuur

- De Zeeuwse cultuur is beter verbonden met de omliggende regio's en (inter)nationale netwerken.
- Door professionalisering, onderlinge samenwerking en de verbinding met andere netwerken wordt de Zeeuwse culturele infrastructuur structureel versterkt en wordt een grotere bijdrage geleverd aan diverse maatschappelijke opgaven.
- Het Zeeuwse culturele aanbod is (fysiek of digitaal) goed bereikbaar, toegankelijk en beleefbaar voor alle groepen, met bijzondere aandacht voor jongeren (cultuureducatie en talentontwikkeling).
- Erfgoed (inclusief archeologie) wordt behouden en ontwikkeld.
- Erfgoed (inclusief archeologie) is uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Erfgoed (inclusief archeologie) wordt optimaal benut voor economische en sociale activiteiten en betrokken bij de (toeristische) promotie van Zeeland.

Beleidskader

- [Omgevingsvisie](#)
- *Ontwikkelagenda cultuurland 2022 - 2024*
- Jaarlijks uitvoeringsprogramma
- [Zeeuws Sportakkoord](#)

Reguliere taken

- Bibliotheekwet (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB))
- Erfgoedwet
- Mediawet
- Wettelijke taken met betrekking tot archeologie

Maatschappelijk effect

In samenwerking met interne en externe partners realiseren van een vitale en robuuste culturele infrastructuur die toegankelijk is voor een breed publiek en dienstbaar aan het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Cultuur heeft een waarde op zich én is van waarde voor andere domeinen, zoals het ontwerpen van duurzame oplossingen of het meer inclusief kijken naar verdienmodellen. Daarnaast levert de sector ook een bijdrage aan de werkgelegenheid.

Leefbaarheid - Brede Welvaart

Leefbaarheid is de tweede pijler binnen dit programma. Doelstelling hiervan is een vitale en verbonden Zeeuwse samenleving. Het programma richt zich daarom op participatie en zelfsturing in brede zin. Leefbaarheid en maatschappelijke zelforganisatie zijn een belang op zich én een voorwaarde voor een economisch veerkrachtig Zeeland.

Onder leefbaarheid verstaan we hier de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen zoals cultureel aanbod, sportfaciliteiten, onderwijs en zorg. Het raakt aan de aantrekkelijkheid om hier te wonen en werken. Wat daarbij belangrijk is, is voor iedere Zeeuw weer anders. De rol van de Provincie is het leveren van een aanvullende bijdrage om de kwaliteit van leven te verbeteren. We stimuleren niet alleen een gezonde leefstijl maar vinden het ook belangrijk om actief de Zeeuwse samenleving te betrekken en samen naar oplossingen te zoeken. Leefbaarheid in Zeeland, daar werken we samen aan! Onze inzet is incidenteel en complementair aan die van andere (maatschappelijke) partijen en gericht op het bovenlokale en regionale niveau.

We willen bijdragen aan de ontwikkeling van de Zeeuwse welvaart in de brede zin van het woord: ecologisch, sociaal-maatschappelijk en economisch. We noemen de balans tussen deze kernoriëntaties Brede Welvaart. Brede Welvaart gaat over welvaart en leefbaarheid. We brengen in beeld hoe Zeeuwen Brede Welvaart ervaren en verkennen hoe we de kwaliteit van leven kunnen verbeteren. Een belangrijke bouwsteen hierin is het onderzoeksrapport 'Leven in Zeeland 2021' dat in 2022 door het HZ-Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving is uitgebracht.

We hechten daarnaast waarde aan de Vier Vrijheden. Deze vrijheden, de Four Freedoms, zijn universele waarden die verwoorden hoe we met elkaar om willen gaan in het dagelijks leven, dat we gelijkwaardig zijn en dat we met respect en betrokkenheid met elkaar verbonden zijn. Met de uitreiking van de Four Freedom Awards benadrukken we het belang van deze onderliggende waarden in onze samenleving. Het gesprek over waarden willen we als provincie samen met netwerkpartners ook door het jaar heen verder invullen.

Tot slot is ook zorg een belangrijk thema voor ons. Goede zorgvoorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan een leefbare samenleving. Van belang is dat iedereen in Zeeland toegang heeft tot zorg en ondersteuning wanneer dat nodig is. We participeren in de Zeeuwse Zorg Coalitie, die de basis vormt voor intensieve vormen van samenwerking, al dan niet in ketenverband. Daarbinnen worden acties worden ondernomen om de zorginfrastructuur te versterken en de gezondheid van de Zeeuwse bevolking te verbeteren. Samenwerking in de breedste zin van het woord tussen professionals om

gezondheid c.q. vitaliteit van de inwoners te vergroten en preventie om zorgvragen te voorkomen vormen de speerpunten.

Cultuurbegroting; vijf doelstellingen

Hieronder worden de vijf doelstellingen binnen de cultuurbegroting nader toegelicht.

Het gaat om:

1. toekomstbestendige culturele infrastructuur
2. cultureel erfgoed
3. kunsten
4. (talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren
5. evenementen

De uitwerking onder de eerste doelstelling Toekomstige culturele infrastructuur is de rode draad voor het geheel en geldt ook voor de opvolgende doelstellingen. Deze eerste doelstelling is daardoor wat breder opgezet en de doelstellingen twee tot en met vijf geven een aantal concretere acties weer op de desbetreffende disciplines.

Doelstelling

Toekomstbestendige culturele infrastructuur

Omschrijving (toelichting)

In de ontwikkelagenda cultuurveld 2022-2024 wordt uitgegaan van drie pijlers: Basis op orde, de intrinsieke waarde van cultuur en vernieuwing en verbreding in samenwerking.

Basis op orde

Met basis op orde bedoelen we dat wij het als Provincie van belang vinden dat de Zeeuwse culturele infrastructuur voldoende toekomstbestendig is (robuust en veerkrachtig). In samenwerking met partners wordt er voor gezorgd dat het cultureel ecosysteem optimaal kan functioneren en bijdragen aan de intrinsieke, maatschappelijke en economische waarde voor de inwoners, de bezoekers en hen die zich hier willen vestigen. We evalueren periodiek het aanbod (o.a. samenstelling, organisatie en onderlinge verhoudingen) en de huidige en toekomstige vraag om deze beter op elkaar aan te laten sluiten.

De intrinsieke waarde van cultuur staat voorop

De intrinsieke waarde van cultuur voorop stellen wil zeggen: focus op eigenstandige waarde van cultuur als vormende, verbeeldende en verbindende kracht die bepalend is voor individuele ontwikkeling en gezamenlijke identiteit.

Vernieuwing en verbreding in samenwerking

Vernieuwing, gericht op kwaliteit biedt ook kansen om Zeeuwse instellingen te verbinden met (andere) financieringsstromen binnen en buiten de provincie. Om te kunnen vernieuwen moet de basis toekomstbestendig (robuust en veerkrachtig) zijn.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Ontwikkelagenda is in 2022 verder vormgegeven door middel van de bouwsteen museumbeleid en ontwikkelprogramma. In het museumbeleid zijn vijf musea aangewezen als themamuseum (Zeeuws Museum, Watersnoodmuseum, Bevrijdingsmuseum, Maritiem MuZEEum en Industrieel Museum).

In het Ontwikkelprogramma worden verschillende lijnen uitgezet voor Zeeuws cultuurtalent. Dit gaat over net afgestudeerden, maar ook voor mid-career professionals biedt het programma kansen om verder door te ontwikkelen.

Acties

De Zeeuwse overheden en culturele instellingen intensiveren de afstemming en samenwerking op het gebied van cultuur.

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen twee jaar zijn nieuwe samenwerkingen ontstaan in verschillende culturele ketens (podia, filmhuizen, musea, erfgoed), alsook met andere economische domeinen (zorg, toerisme, economie, marketing). Het is zaak om deze samenwerking te bestendigen en de gemeente, Provincie en bedrijfsleven hierbij goed aan te haken. Dit kan bijdragen aan het oplossen van vraagstukken op het gebied van vergrijzing, opvolging en professionalisering. Hierdoor wordt het Zeeuwse culturele veld robuuster, gericht op een culturele infrastructuur die beter aanhaakt op landelijke en Europese financieringsstromen en aansluit bij de behoefte van bezoekers van deze culturele instellingen.

Ook de gezamenlijke regeling 'Samen in Zee' wordt gecontinueerd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is door de Zeeuwse overheden samengewerkt in het OZO. Cultuur had voorheen een losstaande overlegstructuur dat nu is ingebed in het OZO. Ook is in 2022 uitvoering gegeven aan de gezamenlijke subsidieregeling Samen in Zee II.

In het NOVI gebied - North Sea Port District wordt samengewerkt met de gemeenten Terneuzen, Vlissingen en Borsele. Vanuit Belgische zijde zijn dat Gent, Zelzate en Evergem. In opmaat naar de kandidering voor Culturele Hoofdstad 2030, is deze samenwerking geïntensiveerd.

De samenwerking in het veld in de verschillende disciplines is ook weer een stap verder gebracht. Het rapport van de kwartiermaker over de podia in Zeeland levert een basis om de samenwerking in de keten te intensiveren. Ook het Ontwikkelprogramma voor cultuurtalent levert een mooie samenwerking op bijvoorbeeld tussen Theaterproductiehuis Zeeland, de Zeeuwse Muziekschool en Vleeshal.

Het cultuurveld is vanuit de intrinsieke waarde verbonden met andere domeinen.

Omschrijving (toelichting)

Naast een inzet op jonge makers willen wij het cultuurveld vanuit de intrinsieke waarde verbinden met andere domeinen. Er wordt ingezet op de volgende domeinverbindingen:

- Cultuur en economie (bijdrage aan Zeeuwse economie en vestigingsklimaat en cultuur als creatieve, innovatieve industrie).
- Cultuur en marketing (Zichtbaar Zeeland).
- Cultuur en natuur (cultuurlandschap).
- Cultuur en leefbaarheid (inclusie, vrijwilligersbeleid).
- Cultuur en vorming (cultuureducatie en talentontwikkeling).
- Cultuur en maatschappelijke opgaven zoals energietransitie & klimaatverandering (bijv. via cultuurlandschap en Erfgoed-deals met Rijk).
- Cultuur in verbinding met Nederland en Europa (Rijk, Europa, Vlaanderen/Gent).

De bovenstaande vernieuwing heeft de meeste kracht als deze uit het veld zelf voortkomt. Wij nodigen het veld dan ook nadrukkelijk uit om met goede ideeën en actieplannen te komen. Omdat de culturele en creatieve sector ook een economische (vestiging)factor vormt, is het logisch om het bedrijfsleven te vragen om zich hiermee te verbinden en mee vorm te geven.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 is een visie met voorgestelde interventie opgesteld over Landfront Vlissingen. Het gaat dan om een interventie waarbij cultuur en erfgoed worden ingezet voor maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie.

Daarnaast is een Europese subsidie aangevraagd om verdronken stad Reimerswaal weer zichtbaar te maken en te koppelen aan nieuwe kunst, maar ook aan opgaven rondom zout/zoet water.

Het project Creative City Boost is ook verder ten uitvoer gebracht. Hierin worden cultuur en ondernemers uit diverse Zeeuwse binnensteden aan elkaar gekoppeld om te komen tot oplossingen om de binnensteden aantrekkelijker te maken. In 2023 wordt dit project afgerond.

Jaarlijks in afstemming met andere provinciale opgaven prestatieafspraken maken.

Omschrijving (toelichting)

Prestatieafspraken maken met de gesubsidieerde culturele organisaties, waaronder ZB| Bibliotheek van Zeeland (ZB), Zeeuws Museum, Erfgoed Zeeland, Theaterproductiehuis Zeelandia en Centrum voor Beeldende Kunst vormgeving en architectuur Zeeland (CBK Zeeland) over hun bijdragen aan de Zeeuwse culturele infrastructuur en daarbij tot uitdrukking brengen hoe samenwerkingen en domein overstijgende activiteiten worden gerealiseerd.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Prestatieafspraken zijn gemaakt, neergelegd in beschikkingen en gemonitord via ambtelijke en bestuurlijke overleggen.

Nulmeting/scan culturele infrastructuur

Omschrijving (toelichting)

We stellen een nulmeting op als basis voor de monitoring van de Zeeuwse culturele sector. In latere jaren zal deze nulmeting uitgangspunt zijn voor een monitor en beleidsevaluatie.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De nul meting is uitgevoerd. Dit is een basis om de cultuurmonitor (jaarlijks) op uit te voeren, maar ook om het gesprek aan te gaan met het veld en medeoverheden.

Ontwikkeling/ondersteuning infrastructuur

Omschrijving (toelichting)

De infrastructuur robuust en veerkrachtig maken vraagt naast innovatie, samenwerking en domeinverbinding ook evaluatie en inzicht in het huidige samenstel van de infrastructuur en de krachten en zwakheden daarvan, zodat er goede keuzes gemaakt kunnen worden welke vraagstukken urgentie kennen en wat eventueel (collectief) opgepakt kan worden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Door middel van de nul meting, het rapport over de Zeeuwse podia, de SWOT analyse van de Cultural Board en diverse gesprekken met het veld, is duidelijk welke vraagstukken er spelen. Voor de Ontwikkelagenda 2022-2024 zijn bouwstenen opgeleverd van het museumbeleid en het Ontwikkelprogramma voor cultuurtalent. Daarnaast is ook een koersdocument Erfgoed opgesteld. Dit document wordt besproken met het cultuurveld waaruit een uitvoeringsprogramma Erfgoed gaat volgen in 2023. In de tijd tot en met 2024 volgen diverse bouwstenen voor de Ontwikkelagenda, zodat vanaf 2025 meerjarig beleid vastgesteld en uitgevoerd kan worden.

Stimuleren cultureel klimaat

Omschrijving (toelichting)

Meer aandacht voor de eigenstandige waarde van cultuur en vernieuwing van het aanbod vraagt gerichte sturing. We stimuleren het klimaat voor (jonge) kunstenaars en creatieve makers en investeren in vernieuwende cultuur die (ook) aansluit bij de doelgroepen die wij in Zeeland willen houden of laten vestigen. Daarnaast wordt onderzocht hoe we het culturele opleidings- en beroepsklimaat kunnen versterken. We investeren in domein-overstijgende samenwerking.

We verbinden de kracht van de bestaande instituties aan de vernieuwing van (jonge) makers in de vorm van culturele broedplaatsen. We richten ons op de keten cultuureducatie – talentontwikkeling – beroepspraktijk. Dit geldt voor de hele sector en dus ook voor erfgoed / ambachten. Dit moet leiden tot een (makers-) klimaat waarin nieuwe actoren, creatieve ideeën een kans krijgen en tot wasdom kunnen komen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2022 is het Ontwikkelprogramma voor cultuur talent vastgesteld. Hierin worden verschillende projecten ondersteund voor beginnend en gevorderd talent. Bijvoorbeeld door net afgestudeerden een onderzoek te laten doen naar kunst en wetenschap in samenwerking met de themamusea en het Zeeuws Archief of de mogelijkheid tot het volgen van het programma 'Leiderschap in Cultuur (LinC)'. Daarnaast is Cultuurkwadraat aangewezen als organisaties ter ondersteuning van de talentontwikkeling en ondersteuning bij subsidieaanvragen (zoals Samen in Zee).

Ook is een start gemaakt met de vormgeving van een zogenaamde makersregeling. Dit in samenwerking met het veld. In 2023 volgt nadere uitwerking hiervan.

Verbeteren samenwerking en verbinding met culturele organisaties buiten Zeeland

Omschrijving (toelichting)

De Zeeuwse cultuur is relatief sterk naar binnen gekeerd. Er wordt nog te weinig geïnvesteerd in samenwerking met andere domeinen of over de grens. Er liggen kansen voor samenwerking met Vlaanderen en in het bijzonder met de stad Gent. Daarbij gaat het om de sociaal-culturele dimensie

van de grensoverschrijdende havenfusie en ontwikkelingen in het kader van North Sea Port District als NOVI-gebied. In Nederland ligt een versterking van de band met andere niet-randstad provincies voor de hand, bijvoorbeeld met de provincies die net zoals Zeeland een nog kwetsbare culturele infrastructuur bezitten. Verder weg liggen kansen door het verder uitbouwen van de bijzondere band met de Verenigde Staten (Roosevelt legacy, FFA) en met gebieden waar Zeeland historische connecties mee heeft. In deze laatste categorie vallen ook het koloniale- en slavernijverleden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De samenwerking in het NOVI gebied is in 2022 verbeterd met als ijkpunten de Regio Deal aanvraag en de kandidaatstelling voor Culturele Hoofdstad 2030.

Voortzetten van de Cultural Board Zeeland

Omschrijving (toelichting)

Met de Cultural Board Zeeland wordt gestreefd naar een meer prominente rol voor cultuur in het maatschappelijk debat over de ontwikkeling van Zeeland. Als onafhankelijk platform stelt de Cultural Board een agenda op die invulling geeft aan de maatschappelijke betekenis en meerwaarde van het culturele veld.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Cultural Board Zeeland is in 2022 officieel ingesteld. Eind 2022 hebben zij een SWOT analyse opgesteld van de Zeeuwse culturele sector. In 2023 wordt deze analyse besproken en onderzocht of en zo ja, op welke manier alle belanghebbenden hiermee aan de slag kunnen.

Doelstelling

Cultureel erfgoed

Omschrijving (toelichting)

Het materieel en immaterieel cultureel erfgoed (inclusief archeologie) van Zeeland is zoveel mogelijk behouden, op een duurzame manier beheerd en ontsloten voor een breed publiek.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 heeft Erfgoed Zeeland zich ingezet om materieel en immaterieel erfgoed dicht bij de Zeeuwse inwoner en bezoeker te brengen. In het bijzonder via de doorontwikkeling en professionalisering van Zeeuwse Ankers en de Zeeuwse Erfgoedlijnen, die als verhalenennetwerk de rijke geschiedenis van Zeeland inzichtelijk maken. Zo is onder andere de website www.zeeuwseankers.nl voorzien van nieuwe content en heeft een marktonderzoek inzicht gegeven in de ontwikkelkansen van het digitale platform en de bewezen meerwaarde van de Zeeuwse Erfgoedlijnen. Daarnaast is er naast een

inhoudelijke verbeterslag bij de Zeeuwse Erfgoedlijnen ook geïnvesteerd in de opzet van het kennisnetwerk en de samenwerkingspartners Zeeuwse Ankers.

Acties

De Provincie verleent subsidies in het kader van de Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie Zeeland (POAZ)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De volgende onderzoeken zijn uitgevoerd: de Poortvliet Postweg, inventarisatie kaartmateriaal WO II archeologie en verdronken Stad Reimerswaal.

Invulling geven aan de ondersteuning aan de eigenaren van de 190 cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen die zijn geselecteerd bij de in 2018 afgeronde boerderijselectie (opgenomen in het Omgevingsplan Zeeland 2018).

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Sinds vaststelling van de lijst met waardevolle cultuurhistorische boerderijen zijn bij verschillende boerderijen woningen gerealiseerd of is het proces van realisatie gestart. Dit is een goed begin voor het behoud van onze cultuurhistorisch waardevolle boerderijen van provinciaal belang. Daarnaast is het pilot project "boerderijenregisseur" ook bijna afgerond. Dit heeft wat vertraging opgelopen door Corona en andere ontwikkelingen in de bouw/inflatie. De resultaten van dit project zijn overwegend positief, het rapport zal tegen de zomer gereed zijn.

Op basis van de bestuurlijke afspraak met het Rijk invulling geven aan de instandhouding van rijksmonumenten door in overleg met gemeenten subsidie te verlenen voor de restauratie van ten minste drie rijksmonumenten.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Subsidie is verleend voor de restauratie van zeven rijksmonumenten. Het betreft:

1. De molens in Biervliet, Kerkwerpe en 's Heer Arendskerke.
2. Het Sauer orgel in Oostkapelle.
3. Het Van Dam orgel in Tholen.

4. De Grote of Maria Magdalenakerk in Goes.
5. Een grafmonument van Tuyl van Serooskerke in Stavenisse.
6. Het stadhuis in Zierikzee.
7. De Sint Sebastiaandoelen in Middelburg.

Doelstelling

Kunsten

Omschrijving (toelichting)

De Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland zijn versterkt door bij te dragen aan kunsten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland zijn versterkt door bij te dragen aan kunsten.

Acties

Ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties die zich onderscheiden op het gebied van Zeeland als decor en inspiratiebron

Omschrijving (toelichting)

Ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties die zich onderscheiden op het gebied van Zeeland als decor en inspiratiebron door het subsidiëren van het Zeeland Nazomer Festival, Film by the Sea, Vestrock, Bevrijdingsfestival Zeeland, Muziekpodium Zeeland en Het Zeeuws Orkest.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De festivals en jaarprogramma's van de, in de ontwikkelagenda cultuurveld, opgenomen podiumkunsten organisaties zijn in 2022 gerealiseerd. De subsidie aan Vestrock is in 2022 opgehoogd omdat door de ophoging men in aanmerking komt voor subsidie vanuit het Fonds Podiumkunsten. De evenementenmonitor heeft vanwege corona niet plaatsgevonden.

Doelstelling

(Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren

Omschrijving (toelichting)

Cultuureducatie en talentontwikkelingstrajecten voor jongeren zijn in Zeeland effectiever geworden doordat culturele instellingen en onderwijsinstellingen (van primair onderwijs tot en met hoger universitair onderwijs) vaker en consequenter een doorgaande leerlijn hanteren.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 hebben de drie kunsteducatiecentra in Zeeland via Cultuurkwadraat succesvol een gezamenlijke aanvraag gedaan voor het landelijke (meerjarige) subsidieprogramma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'. Ook in 2022 hebben deze centra uitvoering gegeven aan dit programma waaraan gemeenten en provincie ook subsidie verlenen. Op deze manier worden nog meer Zeeuwse jongeren bereikt.

Acties

Mede mogelijk maken vervoer naar musea van leerlingen uit het Primair Onderwijs

Omschrijving (toelichting)

De afstanden in Zeeland zijn groot en voor scholen lastig te overbruggen. Door het inzetten van de mogelijkheid om een bus te reserveren voor bezoek aan een culturele instelling kunnen jongeren toch in aanraking komen met cultuur in heel Zeeland in plaats van alleen in de eigen directe omgeving.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2019 is een pilot gestart rond busvervoer. Deze is geëvalueerd en eind 2019 hebben PS extra middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van de Cultuurbus. Met deze cultuurbus wordt het onderwijs verbonden met culturele organisaties. Via Stichting Cultuurkwadraat wordt deze busvervoerregeling uitgevoerd. In 2022 zijn er 374 ritten uitgevoerd voor in totaal 12.808 leerlingen naar 60 verschillende culturele instellingen.

Via prestatieafspraken met Stichting Cultuurkwadraat, Stichting Kinderkunstweek en HZ Cult verder uitbouwen van een eenduidige Zeeuwse aanpak cultuureducatie

Omschrijving (toelichting)

Hierdoor kunnen kinderen, jongeren en jongvolwassenen in Zeeland opgroeien met een doorgaande culturele leerlijn van primair onderwijs tot en met hoger onderwijs/universitair onderwijs. Stichting Cultuurkwadraat voert in opdracht van Provincie en gemeenten en in samenwerking met primair onderwijs in Zeeland de Rijksmatchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit primair onderwijs uit.

In 2022 wordt verder invulling gegeven aan de nieuwe beleidsperiode Cultuureducatie met kwaliteit (CmK).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via de beschikkingen wordt gestuurd op verdere afstemming tussen deze partijen. Lopende het jaar zijn projecten tussen deze partijen ontwikkeld en tot uitvoering gebracht.

Doelstelling

Evenementen

Omschrijving (toelichting)

De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren. Deze focus komt voort uit de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Om alle vacatures vervuld te krijgen moeten er meer mensen van buiten Zeeland aangetrokken worden. Die mensen bereik je voornamelijk digitaal en je kan ze alleen overtuigen om voor Zeeland te kiezen als ze een positief beeld hebben van Zeeland. Dit vraagt om een goede en effectieve digitale aanpak vanuit een goed uitgeruste uitvoeringsorganisatie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren. Deze focus komt voort uit de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Om alle vacatures vervuld te krijgen moeten er meer mensen van buiten Zeeland aangetrokken worden. Die mensen bereik je voornamelijk digitaal en je kan ze alleen overtuigen om voor Zeeland te kiezen als ze een positief beeld hebben van Zeeland. Dit vraagt om een goede en effectieve digitale aanpak vanuit een goed uitgeruste uitvoeringsorganisatie.

Acties

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport

Omschrijving (toelichting)

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, en de Provinciale relatie-evenementen inzetten als middel om de doelstellingen op het gebied van imagoverbetering en regiomarketing te bereiken. Hiervoor worden subsidies verleend en sponsorovereenkomsten gesloten met organisatoren van evenementen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, en de Provinciale relatie-evenementen inzetten als middel om de doelstellingen op het gebied van imagoverbetering en regiomarketing te bereiken. Hiervoor worden subsidies verleend en sponsorovereenkomsten gesloten met organisatoren van evenementen.

Doelstelling

Gezond leven

Omschrijving (toelichting)

Gezond leven - Sport verenigt Zeeland

Ruim 60% van de Zeeuwen sport elke week geven ze aan, 80 tot 90% van de Zeeuwse jeugd is lid van een sportvereniging en tienduizenden Zeeuwen zijn actief als vrijwilliger in de sport. In Zeeland

zijn 1.100 sportverenigingen en honderden sport- en beweegondernemers bieden hun diensten aan. Er zijn goede accommodaties en Zeeuwen organiseren sportevenementen die passen bij Zeeland: land in zee. Duizenden vrijwilligers helpen elke week de sport te organiseren. Hierdoor is de sport dicht bij huis en betaalbaar. Deze brede basis is het fundament van de sport in Nederland, uniek in de wereld! Internationaal scoren onze toppers goed.

Ondanks deze goede basis liggen er grote uitdagingen. De motorische vaardigheid van kinderen is zeer sterk afgenomen. Er zijn grote groepen mensen die veel te weinig bewegen volgens de 'norm gezond bewegen', we zijn te zwaar en hebben last van welvaartsziektes als diabetes.

Sportaccommodaties staan steeds meer leeg, competities worden opgeschaald waardoor de drempel om te sporten verhoogd wordt. Niet iedereen weet zich respectvol te gedragen langs de lijn. En de klassieke sportvereniging komt verder onder druk te staan door minder leden en vrijwilligers.

Daarom hebben we in 2019 analoog aan het '*Nationale Sportakkoord*' een '*Zeeuws Sportakkoord*' gesloten. Samen met een 30-tal partners in Zeeland willen we de uitdagingen die voor ons liggen oppakken. De belangrijkste 'overall' indicator voor de inzet hierop is ons beweeggedrag uitgedrukt dmv de 'norm voor gezond bewegen' (30 minuten per dag voor volwassenen en 60 minuten voor kinderen).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van het Zeeuws Sportakkoord verloopt voorspoedig. Het aantal aangesloten partijen is fors gegroeid in de afgelopen jaren. Helaas zien we ook dat Corona flinke invloed heeft gehad op ons beweeggedrag. De traditionele sport heeft veel leden verloren die niet automatisch terugkeren. Mensen hebben andere beweegvormen omarmt. Het aantal mensen wat voldoet aan de 'norm voor gezond bewegen' is vrijwel gelijk gebleven.

Acties

Tenminste 1 pilot starten met het concept 'Beweegschool Plus' (stimuleren actieve leefstijl onder leerlingen).

Omschrijving (toelichting)

In 2021 starten met concept 'Beweegschool Plus' op 1 school in elk van de 3 verschillende regio's (Walcheren, Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In alle Zeeuwse regio's zijn pilot(s) van de 'Beweegschool Plus' gestart.

We ondersteunen tenminste 25 sportevenementen die passen bij het DNA van Zeeland en welke zorgen voor promotie van Zeeland en mensen in beweging brengen

Omschrijving (toelichting)

In 2021 ondervinden evenementenorganisatoren nog veel last van de Coronamaatregelen die het voor hen vrijwel onmogelijk maken om evenementen te organiseren. Veel organisatoren hebben daarop besloten hun evenement uit te stellen tot later in 2021 (hopend op betere tijden), een deel

heeft intussen definitief geannuleerd voor 2021 en dat aantal groeit met de recente nieuwe aangescherpte regels.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is er ondersteuning verleend aan een dertigtal sportevenementen.

Zeeuws brede motorische screening uitzetten (MQ-scan).

Omschrijving (toelichting)

In 2021 zijn alle basisscholen in Zeeland gescreend via de MQ-scan om inzicht te krijgen in de motorische ontwikkeling van kinderen (nulmeting).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Zeeuws brede motorische screening is begin 2020 voortvarend gestart . Helaas is door de sluiting van het onderwijs en andere Corona-maatregelen de screening tijdelijk stil komen te liggen. Inmiddels loopt het project weer en heeft ruim 60% van de Zeeuwse scholen deelgenomen.

Doelstelling

Leefbaarheid

Omschrijving (toelichting)

Meer Zeeuwen en in het bijzonder de Zeeuwse jongeren benutten beter de mogelijkheden voor participatie zoals de eindgebruikersaanpak, samenwerking met andere partijen of focus op duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals). De Zeeuwse samenleving is mede hierdoor veerkrachtiger, diverser, inclusiever en vitaler.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via Jouw Zeeland hebben Zeeuwse jongeren in 2022 mee kunnen denken over thema's als wonen en duurzaamheid en input geleverd voor het provinciaal beleid.

Acties

Four Freedoms Award Door Het Jaar Heen

Omschrijving (toelichting)

We stellen jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast om het gesprek over de onderliggende waarden in de samenleving ook door het jaar heen in te vullen.

Met dit programma wil de Provincie:

- Het bewustzijn in de samenleving bevorderen met betrekking tot het gedachtegoed en nalatenschap van Roosevelt en de Vier Vrijheden.
- Aansprekende en vernieuwende activiteiten en creatieve uitingen in de openbare ruimte stimuleren bevorderen om thema's als vrijheid, verdraagzaamheid en respect levend te houden en actieve betrokkenheid bij de Vier Vrijheden te bevorderen.
- Verbinding creëren tussen individuen, partijen en regio's in Zeeland, maar ook landelijk (Nationaal Comité 4 en 5 mei, het vfonds enz.).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het uitvoeringsprogramma 'Four Freedoms door het jaar heen' 2022 eindigt per 31 december 2022. Vanuit de beschreven doelstellingen is de werkgroep FFdhj in 2022 conform een vastgesteld vergaderschema bij elkaar gekomen. Gedurende het jaar zijn diverse activiteiten en evenementen georganiseerd (zoals: inhoudelijk programma Bevrijdingsfestival Zeeland, Vrijheidscolleges, Van Randwijklezing 2022 met Ahmed Aboutaleb, schoolprojecten) en is samengewerkt met de Roosevelt Foundation rond het 40 jarig jubileum van de uitreiking van de Four Freedoms Awards. Rond maart/april 2023 verschijnt het jaarverslag waarin alle activiteiten en evenementen worden beschreven. Dit jaarverslag zal onder meer worden aangeboden aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

Het college van Gedeputeerde Staten heeft in december 2022 het Uitvoeringsprogramma FFdhj 2023 vastgesteld. In 2023 zal op eenzelfde manier invulling worden gegeven aan de Four Freedoms als in de afgelopen jaren.

Impuls Participatie

Omschrijving (toelichting)

- We werken aan een participatiematrix waarin lopende activiteiten en doelgroepen van de Provincie zijn opgenomen. Hiermee identificeren we de mogelijkheden om zelfsturing en participatie verder te stimuleren.
- We continueren onze inzet op participatietrajecten: op het Zeeuws Heldenfonds, MAEX Zeeland, Jouw Zeeland en het Navigatieteam (eindgebruikersaanpak).
- Binnen de Regio Deal 'Zeeuwen zelf aan zet' onderzoeken we samen met andere Zeeuwse overheden maatschappelijke organisaties de mogelijkheden voor het opzetten van een Zeeuws participatieplatform. De bedoeling is dat het platform bijdraagt aan het vergroten van het oplossend vermogen van de Zeeuwen.
- We ondersteunen de werkzaamheden van het Navigatieteam. We evalueren de werking en zoeken actief naar koppeling met andere bestuurlijke overleggen, teneinde de bestuurlijke inzet en effectiviteit te optimaliseren.
- We stellen in het kader van het subsidieprogramma LEADER cofinanciering beschikbaar voor initiatieven van onderop die de leefbaarheid op het platteland verbeteren.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 hebben we ingezet op onze bovenlokale, faciliterende en verbindende rol voor Zeeuwse bewoners- en maatschappelijk initiatieven onder andere via het Navigatieteam, het Zeeuws Heldenfonds, MAEX- Zeeland, Jouw Zeeland en LEADER. Op basis van de verkennende gesprekken dit jaar hopen we in 2023 een aanzet tot een Zeeuws breed participatieplatform (online community) te kunnen geven.

Jongerenparlement

Omschrijving (toelichting)

Jouw Zeeland is de jongerendenktank van de Provincie Zeeland. Jongeren van 12 tot 23 jaar praten tijdens debatten, denktankbijeenkomsten en het Jongerenparlement mee over onderwerpen die hen aangaan. Via het jongeren netwerk betreft de Provincie Zeeuwse jongeren bij de ontwikkeling en uitvoering van provinciaal beleid.

In 2022 hebben we tweede editie van het Jongerenparlement georganiseerd. Ook hebben we in 2022 de eerste scholen ontvangen die het Provinciespel hebben gespeeld. Dit in samenwerking met ProDemos. In 2023 willen we verder focussen op het Provinciespel met een groter aanbod aan bezoeken. Daarnaast willen we het activiteiten aanbod op elkaar aan laten sluiten om een zo breed mogelijke groep jongeren aan te spreken. De activiteiten richten zich op verschillende niveaus van participatie: van passief tot actief meedoen. En vinden zowel op school, extern, als op het Provinciehuis plaats.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 2 en 3 november 2022 organiseerde de Provincie Zeeland voor de tweede keer het Zeeuws jongerenparlement. 20 jongeren van verschillende leeftijden (15 t/m 19 jaar) en opleidingsniveaus maakten tijdens de tweedaagse kennis met politiek en democratie. De tweedaagse stond in het teken van wonen voor jongeren in Zeeland. Lees meer over het jongerenparlement en de opbrengst op: <https://www.zeeland.nl/over-ons/jouw-zeeland/het-zeeuws-jongerenparlement-2022>

Kader Brede Welvaart

Omschrijving (toelichting)

- Mede op basis van de monitor Leven in Zeeland ontwikkelen we een werkwijze om te werken aan de kwaliteit van leven in Zeeland. We leggen daarbij ook een verbinding met de Sustainable Development Goals.
- We volgen het Rijksprogramma Duurzaam Door, gericht op kennis- en netwerkbevordering op het gebied van regionale duurzaamheidsnetwerken. In de afgelopen periode zijn centrale thema's regionale duurzaamheidsnetwerken, energietransitie en gezond voedsel vanuit RVO Nederland uitgewerkt. De komende periode zal meer gericht zijn op de ontwikkeling van regionale transitiewerkplaatsen. We gaan na hoe we transitienetwerken in Zeeland kunnen ondersteunen, bijv. in de vorm van regionale transitie academies en Living Labs, en kunnen verbinden aan de werkplaatsen van Duurzaam Door.
- We doen mee aan de Dag van de Duurzaamheid in het onderwijs. Bij deze dag is het uitgangspunt dat in de samenleving van morgen duurzame ontwikkeling het nieuwe normaal is.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek 'Leven in Zeeland 2021', dat in 2022 verscheen, is gebaseerd op het concept van Brede Welvaart en geeft signalen op basis waarvan verder gewerkt kan worden aan de kwaliteit van leven in Zeeland, mede in relatie tot de SDG's. In 2022 ondersteunden we het VernieuwersLab, een Zeeuws platform dat sociaal-maatschappelijke vraagstukken wil oplossen en wil bouwen aan een duurzame toekomst voor Zeeland. Via de Zeeuwse Natuur- en Milieueducatiecentra namen we in 2022 deel aan de Dag van de Duurzaamheid in het Zeeuwse onderwijs.

Monitor Leven in Zeeland

Omschrijving (toelichting)

In de Regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS wordt de brede welvaart van gemeenten, provincies en COROP-gebieden in kaart gebracht. Aan de hand van 42 indicatoren geeft de monitor een breed en divers beeld van de staat van ontwikkeling van de regionale samenleving. Deze monitor vormt de onderlegger van het grootschalige onderzoek onder de Zeeuwen in het kader van 'Leven in Zeeland' door het HZ-Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Dit onderzoek (voorheen 'de Staat van Zeeland') wordt eens in de vier jaar herhaald. 'Leven in Zeeland 2021' is in 2022 gepubliceerd. Op basis daarvan kan er in 2023 verdiepend onderzoek plaatsvinden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek 'Leven in Zeeland 2021' is in 2022 opgeleverd en gepubliceerd op de website van het HZ-Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving.

Doelstelling

Versterking zorginfrastructuur en zorgketen

Omschrijving (toelichting)

De leefbaarheid in Zeeland is versterkt door een bredere en intensievere ketenwerking in de zorgsector en het sociaal domein teneinde het niveau van zorgvoorzieningen in stand te houden en versterken.

Ondersteuning van de keten(samen)werking in de zorg vindt plaats door aandacht te besteden aan de arbeidsmarkt in de zorg, financieel bij te dragen aan het project vakantiedokter, de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen waar nodig te verbeteren.

De beschikbaar gestelde gelden door de Rijksoverheid uit het [Compensatiepakket Marinierskazerne](#) helpen daar eveneens bij. We faciliteren de sector door middel van incidentele subsidies, al dan niet in de vorm van cofinanciering van Europese Projecten.

De Provincie vervult een rol in de keten van zorgvoorzieningen. We doen dat door bij te dragen via ketenverbindingen, zoals de Zeeuwse Zorg Coalitie (ZZC) en de verkenning van mogelijkheden tot samenwerking met Zorgbelang en NL Zorgt voor Elkaar.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Vanwege de toenemende krapte op de arbeidsmarkt vraagt samenwerking in de keten blijvende aandacht. Niet alleen tussen zorgaanbieders onderling, doch ook tussen het zorg en sociale domein. Oplossingen zullen niet alleen in de keten gevonden moeten worden ter verbetering van de kwaliteit, maar ook met het oog op instandhouding van de zorginfrastructuur, teneinde passende zorg te kunnen (blijven) bieden. De Zeeuwse Zorg Coalitie is hierbij in de lead, waar Zorgbelang ook bij betrokken is. De provincie vervult hierbij vooral -waar nodig en gewenst- een faciliterende rol door deelname als lid en soms ook met subsidiëring van initiatieven.

Natuurlijke verbindingen zoals OZO en Academische Werkplaats Ouderenzorg worden onder meer voor kennisdeling benut en -waar aan de orde- daaruit voortvloeiende projecten mede gefinancierd. Belangenbehartiging en pleitbezorging blijft voortdurend nodig waar mogelijke beleidswijzigingen van de rijksoverheid aan de orde zijn (instandhouding acute zorg) of voorzieningen in Zeeland onder druk staan (tandartsentekort), waardoor de leefbaarheid in het geding is.

De voortgang van de projecten uit het compensatiepakket marinierskazerne heeft bij voortduur onze aandacht. Periodiek wordt door rapportages van de Stuurgroep Wind in de Zeilen hierover terug gekoppeld aan PS. Aan de beleidsterreinen van wonen, arbeidsmarkt en mobiliteit wordt -indien aan de orde- bestuurlijk en ambtelijk bijgedragen. Zo ook bijvoorbeeld met een éénmalige financiële bijdrage aan het project vakantiedokter.

Acties

Kader Zorg

Omschrijving (toelichting)

- Zowel bestuurlijk (als lid) als ambtelijk bijdragen binnen de structuur van de Zeeuwse Zorg Coalitie, teneinde via deze krachtenbundeling een toekomstige zorgagenda te realiseren.
- Waar noodzakelijk en mogelijk stimuleren en faciliteren we samenwerking tussen zorginstellingen, tussen de Zeeuwse kennis- en zorgsector en tussen het zorg- en sociaal domein.
- We benutten de verbindingen met het Navigatieteam Leefbaarheid, Economic Board Zeeland, het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), de Academische Werkplaats Ouderenzorg (AWOZ) en stellen hiervoor menskracht en middelen beschikbaar.
- We vragen –wanneer aan de orde- aandacht voor de specifieke geografische en demografische positie van de provincie Zeeland bij landelijke adviesorganen, c.q. de Rijksoverheid, met name voor zaken die voorwaardenscheppend zijn voor de zorgsector en waarbij de dunne bevolkingsdichtheid c.q. de Zeeuwse schaal zich slecht verhoudt tot landelijke richtlijnen.
- We faciliteren door middel van de inzet van menskracht de projecten zoals die voortvloeien uit het Compensatiepakket Marinierskazerne op het terrein van de zorgsector.
- We verlenen eenmalige projectsubsidies om innovatieve ontwikkelingen binnen de sector mogelijk te maken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

- In de achterliggende tijd is een actieve bijdrage geleverd aan de werkzaamheden van de Zeeuwse Zorg Coalitie, in het bijzonder met betrekking tot het op te zetten project Inwonerparticipatie/Burgerberaad Zorg.

- Provinciale Staten zijn in het achterliggende jaar bijgepraat over hetgeen er binnen de Zeeuwse Zorg Coalitie zoal aan samenwerking op Zeeuws niveau op de diverse terreinen ontwikkeld wordt. Daarnaast is wederom een financiële bijdrage verleend aan het voor de sector van belang zijnde K&I netwerk.
- Overlegstructuren als het OZO en de Academische Werkplaats Ouderenzorg (AWOZ) zijn benut om –waar nodig- hetzij ambtelijk, hetzij bestuurlijk inbreng te leveren.
- Bij de Rijksoverheid is (opnieuw) aandacht gevraagd voor het tandartsentekort waar Zeeland in de komende jaren tegenaan zal lopen. Eveneens is de Rijksoverheid benaderd om aandacht te vragen voor de instandhouding van de zogenaamde 45 minuten norm, waar het gaat om bereikbaarheid van 2e-lijns klinische opvang in een ziekenhuis.
- Projecten uit het fide zorg lopen tot nu toe naar tevredenheid. Voortgang van de projecten wordt gemonitord en periodiek terug gekoppeld aan Provinciale Staten.
- In het achterliggende jaar is er een subsidie verleend aan zorginstelling Tragel om in Zeeland het wonen mogelijk te maken voor ernstig meervoudig complex gehandicapte kinderen, die tot voorheen buiten de provincie gehuisvest waren. Tevens is er in beginsel cofinanciering voor een Interreg-project toegekend (project Crosscare) en in principe een bijdrage toegezegd voor het project Zeeuwse Wensambulance.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	527.199	517.276	552.276	592.267	583.716	262.076	332.400	497.720
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	4	4	4	4	4	4	4	7
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	7.509	6.648	7.000	8.165 (cursusjaar 2017-2018)	8.000**	8.000	8.000	n.n.b.
Aantal deelnemers Jeugd Theater School Zeeland	259	264	215	221	220**	215	195	177
Aantal leerlingen restauratie opleidingsproject	17	11	12	15	15**	15	15	20***

* Vanwege de Corona Crisis is de trendindicatie in 2020 en 2021 verstoord ten opzichte van voorgaande jaren.

** Op basis van aanname dat aantal deelnemers / leerlingen t.o.v. 2018 stabiel is gebleven.

*** Naast de 20 voltijd leerlingen hebben 50 leerlingen een deelcertificaat behaald op één of meerdere specifieke restauratietechnieken.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2022	Einddoel
Toekomstbestendige culturele infrastructuur	Receptieve deelname aan activiteiten van Zeeuwse inwoners van 16 jaar en ouder (monitoring ZB) in aantallen	192.000 *		192.000	184.500	192.000
(Talent) ontwikkeling en cultuureducatie jongeren PO en VO	Deelname aantal leerlingen ** cultuureducatie PO	54.000		54.000	55.157	54.000
Restauratievolume (Databank Erfgoedmonitor)	% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' ***	24%	22,2%	22,1%	24%	10%

* Bron CBS: aantal inwoners Zeeland 2019 minus aantal inwoners jonger dan 20 jaar > afgerond 320.000. Ruim 60% van dit aantal (bron Staat van Zeeland ZB) bezoekt in 2017 culturele evenementen = 192.000

** Bron CBS: 2019 aantal jongeren Zeeland 5-19 jaar is afgerond 60.000. Aanname is dat gelet op de kerndoelen PO bijna alle PO scholen iets aan cultuureducatie doen > 90% x 60.000 = 54.000

*** Bron: Erfgoedmonitor fysieke staat van rijksmonumenten Zeeland. Gegevens betreffen de staat van onderhoud buitenzijde.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur	15.638	1.208	16.846	16.786	-60
060102 Cultureel erfgoed	2.324	9	2.333	2.063	-270
060103 Kunsten	367	67	434	434	0
060104 (Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	595	30	625	632	7
060201 Zichtbaar Zeeland uitvoering	1.155	-11	1.144	961	-183
060401 Kwaliteitskust	571	-73	499	427	-72
060402 Gezond leven	827	55	882	885	3
069999 Ambtelijke inzet	629	25	654	677	22
Totaal Lasten	22.107	1.310	23.417	22.865	-552
Baten					
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur	721	443	1.165	1.953	788
060401 Kwaliteitskust	0	18	18	21	3
Totaal Baten	721	462	1.183	1.974	791
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-21.386	-848	-22.234	-20.891	1.343
Onttrekkingen					
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-200	-4.399	-4.599	-4.599	0
Toevoegingen					
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	451	3.408	3.859	4.124	264
Mutaties reserves	-251	990	740	475	-264
Gerealiseerd resultaat	-21.636	142	-21.494	-20.415	1.078

7 Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

1. Onze wettelijke taken

a. Op basis van goed openbaar bestuur

Wij hebben ook in 2022 aandacht besteed aan een goed openbaar bestuur. Dit vinden we belangrijk voor het goed werken van onze democratische rechtsstaat. en dit zien wij als een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de samenleving en aan welvaart. Na een periode van beperkende maatregelen in verband met het Coronavirus, was het in 2022 weer mogelijk om grotendeels op normale wijze uitvoering te geven aan onze werkzaamheden.

b. Als financieel en generiek toezichthouder

In 2022 stond maar één gemeente onder preventief begrotingstoezicht. Net als in 2021 konden de gemeenten de financiële gevolgen van de coronacrisis opvangen door extra vergoeding vanuit het Rijk. Ook is in 2022 eenmalig extra budget via het gemeentefonds beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. De herverdeling van het gemeentefonds pakt voor het merendeel van de Zeeuwse gemeenten goed uit. Er blijven zorgen over de ontwikkeling van de financiële positie i.v.m. de inflatie, energieprijzen en het uitblijven van een structurele oplossing voor de bekostiging van het sociaal domein. Dit alles zal ook gevolgen hebben voor de intensiteit van de toezichthoudende taak. In het kader van de modernisering van het toezicht (Agenda Toekomst Toezicht) willen we in Zeeland samen met de gemeenten onderzoeken hoe we meer toegevoegde waarde kunnen geven aan het toezicht, zowel verticaal vanuit de provincie, als horizontaal via de controlerende rol van de gemeenteraad. In de toezichthoudende rol zoeken we naar een balans tussen toezicht houden en adviseren en tussen leren en corrigeren. Om dit zo goed mogelijk te doen zullen we in gesprek blijven met de gemeenten en het waterschap. Met het beleidskader Interbestuurlijk Toezicht stellen we jaarlijks een uitvoeringsagenda vast waarin we vast leggen hoe we het toezicht het komend jaar gaan uitvoeren.

2. Samenwerkende overheid

a. In de regio en met het Rijk

De overheden staan voor moeilijke opgaven. Om hoofd te bieden aan de gezamenlijke opgaven werken de 15 Zeeuwse overheden samen via het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Deze samenwerking draagt o.a. bij aan het versterken van de bestuurskracht en de profilering naar Den Haag en Brussel (permanente lobby). In 2022 hebben we verbeteringen op het gebied van strategiebepaling, sturing, lobby en de betrokkenheid van de volksvertegenwoordigers doorgevoerd. De basis hiervoor was de evaluatie die we in 2021 hebben gemaakt en de voorstellen die hieruit voortvloeiden. Om de regionale samenwerking en ingezette ontwikkelingen voort te zetten, hebben de Zeeuwse overheden in 2022 het afspraken voor samenwerking ondertekend.

Er komen grote transities op ons af op het gebied van stikstof, natuur/biodiversiteit, landbouw, klimaat, energie, wonen en bereikbaarheid. Het is onze missie om samen met het Rijk, en alle partners in de regio onze ruimtelijke en sociale uitdagingen op een actieve, verbindende en slimme wijze aan te pakken. Die ook in de toekomst nog werkt. Dit doen we samen met de regio, met het OZO als belangrijke partner waarin alle Zeeuwse overheden zijn vertegenwoordigd.

De eerste stappen hiervoor zijn in 2022 gezet. Zo is er een samenwerkingsagenda opgesteld en besloten de Zeeuwse Overheden de samenwerking in het OZO structureel voort te zetten. In de samenwerkingsagenda staan de gezamenlijke opgaven benoemd. In 2023 worden uitgewerkt hoe hier concreet uitvoering aan gegeven wordt. Hoewel in de samenwerking belangrijke stappen zijn gezet, hebben we ook nog zorgen. De aandacht voor de regionale vraagstukken en een gemeenschappelijke agenda is toegenomen, maar de zorg over de uitvoeringskracht blijft bestaan. De inzet op samenwerking zien we daarom niet als vrijblijvend, maar als noodzakelijk om aan de gezamenlijke opgaven voor Zeeland invulling te kunnen geven.

b. In de grensgebieden

Zeeland heeft niet alleen een 'interne' samenwerkingsnoodzaak. Door zijn ligging liggen er voor Zeeland belangrijke (economische) kansen in de samenwerking met Vlaanderen, Noord-Brabant en Zuid-Holland. Verder zijn het Rijk en Europa belangrijke partners om opgaven te kunnen realiseren. In 2022 is samen met de Rijksoverheid, de Vlaamse overheden en andere betrokkenen verder gewerkt

aan een effectieve grensgovernance. Minister-President van Vlaanderen, dhr. Jambon en de Nederlandse Minister van Binnenlandse Zaken, mw. Bruins-Slot hebben het eindadvies van de bestuurlijke werkgroep Berx Donner over (juridische) grensknelpunten vastgesteld. In 2023 wordt gestart met de uitwerking van dit advies.

c. Door middel van relatiebeheer

Om in te kunnen spelen op de versterking van de zichtbaarheid en positie van Zeeland als bestuurlijke organisatie, zetten wij ons team Evenementen actief in. Mede door ervaringen in 2020 en 2021 opgedaan door de Corona-pandemie, hebben we nieuwe vormen van organisatie- en relatiebeheer ontdekt en ontwikkeld. De evenementen hebben in 2022 grotendeels weer in hun oorspronkelijke vorm kunnen plaatsvinden. Succesvolle edities van de Zeeuwse Oesterontmoeting, Nieuwjaarsbijeenkomst (januari 2023) en Haagse lobbyacties zijn georganiseerd met als doel ons netwerk te onderhouden, Zeeland verder op de kaart te zetten en het gesprek aan te gaan over de voor Zeeland belangrijke onderwerpen en thema's. Hierop aanvullend hebben we door de Open Dag en verschillende inhoudelijke bijeenkomsten en -sessies Provincie Zeeland en Zeeuwse vraagstukken verder zichtbaar gemaakt. In het bijzonder vragen we ook aandacht voor een mooie editie van de FFA (Four Freedoms Award) die Zeeland weer van zijn beste kant heeft laten zien. In aanvulling op de reguliere processen hebben we voor de organisatie van deze evenementen gebruik gemaakt van de in Corona-tijd ontwikkelde vormen, die ook nu nog van toegevoegde waarde zijn.

d. Door te leren met en van andere provincies

In andere provincies spelen vaak dezelfde vraagstukken. Daarom werken we samen in IPO-verband, o.a. via diverse bestuurlijke adviescommissies. Naast het versterken van de positie van provincies is het IPO (Interprovinciaal Overleg) ook van groot belang voor samen uitvoeren van ambities. Via de nieuwe BAC (Bestuurlijke adviescommissie) Kwaliteit Openbaar Bestuur spreken we met BZK over voldoende bestuurskracht in de regio's en het wegnemen van kwetsbaarheden. Verder denken we samen met Fryslân en BZK na over het opzetten van een regionale proeftuin. In 2023 werken we dit verder uit.

3. Weerbare overheid

In 2022 is verder uitvoering gegeven aan de uitrol van het beleidsplan "Aanpak Ondernijning Provincie Zeeland" en de implementatie van het Bibob-beleid volgens de vier programmalijnen uit de visie; 1. weerbare organisatie, 2. weerbare overheid, 3. weerbare samenleving en 4. data, inzicht en onderzoek. Concreet hebben we hiervoor onder andere de volgende ondernomen: het uitvoeren van een Bibob APK, succesvol afronden van het programma weerbare Zeehavens, het ondertekenen van de Zeeuwse norm weerbare overheid door alle Zeeuwse overheden en we hebben een 'week van de weerbare overheid' georganiseerd voor de Provincie, andere Zeeuwse overheden belangrijke partners. De Provincie Zeeland heeft gezorgd voor de inzet van de 'Bijtende bende bus' in heel Zeeland. Deze interactieve bus is in 2022 in alle Zeeuwse gemeenten geweest. Het doel van deze bus was het vergroten van de bewustwording bij de Zeeuwse inwoners over drugslabs en -dumpingen.

Speerpunten

- Gemeenten ondersteunen bij het opstellen van Regiovisies en het versterken van de samenwerking tussen de gemeenten.
- Doorontwikkelen en uitvoeren van de aanbevelingen OZO op het gebied van strategiebepaling, sturing, lobby en de betrokkenheid van de volksvertegenwoordigers.
- Voortzetten van de samenwerking en kennisuitwisseling Fryslân – Zeeland; bezien of een regionaal bestuurlijk experiment mogelijk en wenselijk is.
- Doorontwikkelen van de grens governance Vlaanderen – Nederland voor o.a. oplossen van grensknelpunten.
- Aanpakken van ondernijning en uitvoering Wet Bibob.
- Versterken van de lobby in Den Haag en Brussel samen met de Zeeuwse gemeenten in OZO-verband.

- Organiseren van bestuurlijke evenementen om het relatiebeheer te versterken en de Zeeuwse ambities te halen. Een voorbeeld is de organisatie van de Four Freedoms Awards (FFA) 2022.
- De Wet open overheid en de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur zorgen ervoor dat bestuur en politiek van Zeeland nog toegankelijker en beter te controleren worden voor de burgers van Zeeland.

Beleidskader

- *Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader – GTK 2020 Gemeenten (2019)*
- *Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland (2014)*
- *Strategische Visie Euregio Scheldemond (2015)*
- *Verordening systematische toezichtinformatie Zeeland (2014)*
- *Nota 'Bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland' (2015)*
- *Ambtsinstructie Commissaris van Koning*
- *Advies bestuurlijke werkgroep Berx Donner inzake oplossen van (juridische) grensknelpunten*
- *Nota 'Bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland' (2015);*
- *Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland (2020)*
- *Expliciete politiek - Politiek en netwerksturing in de provincie Zeeland (2019)*

Reguliere taken

- Taken Commissaris van de Koning als Rijksorgaan en als boegbeeld van de provincie Zeeland.
- Bestuurlijk toezicht door Commissaris van de Koning op de Veiligheidsregio Zeeland.
- Regietafel vluchtelingen.
- Integrale en fysieke veiligheid.
- Interbestuurlijk toezicht (financieel en generiek) gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen.
- Ondersteuning Bestuurlijke organisatie, inclusief ondersteuning van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten.
- Bestuursadvisering.
- Grensgovernance Vlaanderen – Nederland.
- Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob).
- Bevorderen bestuurlijke integriteit; Samenwerking Taskforce- RIEC.

Maatschappelijk effect

Een controleerbaar, klein, betrouwbaar, daadkrachtig, slim en op regionale en/of grensoverschrijdende samenwerking gericht openbaar bestuur in Zeeland.

Doelstelling

Interbestuurlijk toezicht

Omschrijving (toelichting)

Door het uitvoeren van interbestuurlijk toezicht (IBT) door de Provincie kan de Zeeuwse samenleving vertrouwen op een goede uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast op lokale en regionale overheden die beschikken over een gezonde financiële huishouding.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De financiële positie van de gemeenten is in 2022 stabiel en de uitvoering van de wettelijke taken waarop wij toezicht houden is op orde. Er zijn stappen gezet om het interbestuurlijk toezicht doelmatiger en beter in te richten.

Acties

Door inzet proportioneel toezicht op de gemeentelijke financiën en in dialoog met de gemeenten bevorderen van een gezonde financiële huishouding van gemeenten

Omschrijving (toelichting)

Door inzet passend toezicht (terughoudend waar mogelijk, maar steviger waar nodig) op de gemeentelijke financiën en in overleg met de gemeenten bevorderen van een gezonde financiële huishouding van gemeenten. Hierbij is extra aandacht voor de financiële gevolgen van de coronacrisis, het sociaal domein en de herverdeling van het gemeentefonds.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 stond enkel de gemeente Vlissingen onder preventief begrotingstoezicht. Het artikel-12 traject loopt nog. Net als in 2021 kon een extra aanvulling vanuit het Rijk de financiële gevolgen van de coronacrisis door de gemeenten opvangen. Ook is via het gemeentefonds in 2022 een enkele keer extra budget beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. De herverdeling van het gemeentefonds pakt voor het merendeel van de Zeeuwse gemeenten goed uit. Er blijven zorgen over de financiële positie door de inflatie, energieprijzen en het uitblijven van een blijvende oplossing voor de bekostiging van het sociaal domein.

In nauw overleg met BZK en IPO en de agenda Toekomst van het Toezicht wordt het interbestuurlijk toezicht transparanter, uniformer en meer risicogericht vormgegeven

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

In 2022 hebben we een nieuwe beleidskader vormgegeven. Dit stelt het bestuur in 2023 vast, waarna een juridisch kader (Verordening) en uitvoeringsagenda met bijbehorend toetsingsinstrumentarium volgen.

We gaan onderzoeken of er aan de hand van indicatoren per generiek toezichtdomein, voor elke Zeeuwse gemeente de risico's in kaart kunnen worden gebracht die aanleiding kunnen geven tot (bestuurlijke) interventie.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De generieke indicatoren zijn er nog niet voor alle domeinen. Voor één van de domeinen werkt een landelijke werkgroep vanuit het IPO aan deze indicatoren. Wij doen mee aan deze werkgroep. Wanneer deze beschikbaar zijn zullen wij deze invoeren. We zullen 2023 gebruiken om de nieuwe werkwijze van risicogericht toezichthouden verder te ontwikkelen.

Doelstelling

Samenwerkend bestuur

Omschrijving (toelichting)

De Zeeuwse samenleving is verzekerd van een regionale aanpak door gemeenten, doordat de provincie regionale samenwerking bevordert waar dat toegevoegde waarde heeft in samenwerking met Rijk, Provincies, Gemeenten en Waterschap.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Diverse vormen van (bestuurlijke) samenwerking zijn we gestart en voeren we uit.. Voor de verdere ontwikkeling van deze samenwerking blijft de komende jaren aandacht nodig

Acties

Bevorderen dat iedere regio een regiovisie vaststelt en in samenwerking tot uitvoering brengt

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De subregio's (Walcheren in samenwerking met Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland en Zeeuws-Vlaanderen) hebben inmiddels een regiovisie vastgesteld. Om de volksvertegenwoordigers te betrekken bij de vraagstukken waarop in subregionaal verband wordt samengewerkt, vond met hen een leersessie plaats over samenwerking.

Het HZ data kenniscentrum deed onderzoek naar de kwaliteit van Leven in Zeeland. Vanuit de subregio's is er de wens om de uitkomsten van dit onderzoek te vertalen naar de subregio. Deze cijfers kunnen als onderbouwing dienen van de ambities. Het eerste subsidieverzoek hiervoor is ontvangen.

Continueren bestuurlijke samenwerking met provincie Fryslân

Omschrijving (toelichting)

Continueren bestuurlijke samenwerking (spiegelen en leren) met provincie Fryslân. Daarnaast is de inzet dat het rijk/nieuwe kabinet gezien de regionale congruentie in onze provincies integrale gebiedsgerichte afspraken maakt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De samenwerking Zeeland – Fryslân, die onder invloed van Corona op beperkt niveau is gecontinueerd, is in 2022 weer op gang gekomen. Zo is de bestuurlijke kopgroep twee maal bijeen gekomen, is het management van Fryslân op werkbezoek geweest, en heeft er een bezoek vanuit PS Zeeland aan Fryslân plaatsgevonden. De thema's worden meer dan in het verleden gericht op de bestuurlijke actualiteit, zoals de grote landelijke vraagstukken, het tegengaan van ondermijning en klimaatverandering. De samenwerking Zeeland- Fryslân wordt door alle partijen als nuttig ervaren en vindt ook in 2023 een vervolg.

Doorontwikkeling van het OZO opdat zij een bijdrage levert aan het verhogen van de bestuurskracht en de samenwerking tussen Zeeuwse overheden wordt versterkt

Omschrijving (toelichting)

Door het behoud van de hoofdstructuur, gemeenschappelijke duiding strategie, verduidelijking rollen en verantwoordelijkheden, betere positionering lobby, vergroten betrokkenheid volksvertegenwoordigers en meer opgavegericht en in Triple-Helix-wijze samen te werken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is in 2022 een gezamenlijke samenwerkingsagenda van het OZO tot stand gekomen. Deze werken we in 2023 verder uit tot een concrete uitvoeringsagenda. We werken hieraan mee en maken daarin ook de verbinding met de veranderopgaven tussen Rijk en Regio en de totstandkoming van regiovisies.

Doelstelling

Signalerend bestuur

Omschrijving (toelichting)

Versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van nieuwe regelgeving, beleidsontwikkeling en besluitvorming. Het hiermee verzekeren dat voldoende rekening wordt gehouden met Zeeuwse omstandigheden en wensen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het afgelopen jaar hebben Gemeenten, het Waterschap en Provincie Zeeland, al dan niet, gezamenlijk in OZO-verband, intensief gewerkt aan een effectieve lobby en signaleringsfunctie richting Den Haag en Brussel. Verschillende voor Zeeland belangrijke thema's (o.a. Westerscheldetunnel, kernenergie, zorg, PFAS, agrofood, digitalisering) zijn het afgelopen jaar succesvol onder de aandacht gebracht in Den Haag en Brussel. Daarbij komt dat wij in 2022 deels al voorsorteerden op de grote uitdagingen die de drie transities (stikstof, klimaat en energie, wonen) het komende jaar met zich mee zullen brengen. Het nadrukkelijk kenbaar maken van de specifieke (en unieke) situatie van Zeeland op deze thema's, door o.a. team Public Affairs en de programma's en opgaven, zorgde ervoor dat de Zeeuwse positie is versterkt en hiermee rekening wordt gehouden bij besluitvorming en ontwikkeling van beleid. Hierop aanvullend hebben werkbezoeken van ministers, staatssecretarissen, DG's, deputaties, Europarlementariërs, de ENVE-commissie en de Zeeuwse Dag in Brussel Zeeland meer zichtbaar gemaakt. Periodieke lunches met Zeeuwse Kamerleden, wekelijkse nieuwsbrieven en bestuurlijke besprekingen versterkten de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel verder.

Acties

Adviseren over en ondersteuning geven aan de uitvoering van relatie-evenementen in het kader van het versterken van het relatienetwerk van de Provincie Zeeland

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

De uitvoering en advisering van relatie-evenementen heeft het afgelopen jaar een mooie ontwikkeling doorgemaakt. Hieraan ging een periode van opstarten en zorgen voor naamsbekendheid (zowel intern als extern) vooraf. Zowel interne- als externe partners weten team Evenementen goed te vinden en vragen aan de voorkant advies over de organisatie van relatie-evenementen. Het team is hiermee in positie om aan de voorkant strategisch te adviseren en verbindingen / combinaties te maken. De kwaliteit van relatie-evenementen is hoog en samenwerking met collega's (zowel inhoud als bedrijfsvoering) loopt goed. Om het relatienetwerk van Provincie Zeeland verder te versterken, hebben we een Evenementenkalender ontwikkeld met daarbij een advies over de inzet van onze relatienetwerken. Deze kalender is de basis van waaruit we werken en kent nauwe afstemming met betrokken onderdelen uit de organisatie (o.a. communicatie, lobby).

Doorontwikkeling en uitvoering van een effectieve grens governance grensgebied Vlaanderen – Nederland

Omschrijving (toelichting)

In de Vlaams Nederlandse regeringstop van 2018 is een systeem van grensbestuur afgesproken met een escalatiemechanisme naar de Vlaamse overheid en de rijksoverheid voor zover het centrale bevoegdheden betreft. In 2022 zal dit systeem verder worden doorontwikkeld op basis van de opgedane ervaringen en een aanvullend advies hoe de aanpak van (juridische) grensknelpunten hierin geïncorporeerd kan worden.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Afgelopen jaar is stevig doorgewerkt aan een effectieve grensgovernance Vlaanderen-Nederland. Het resultaat hiervan is het eindadvies van de bestuurlijke werkgroep Berx Donner over (juridische) grensknelpunten. Minister-President van Vlaanderen, dhr. Jambon en de Nederlandse Minister van Binnenlandse Zaken, mw. Bruins-Slot hebben dit eindadvies op 10 oktober 2022 vastgesteld.

Uitvoering geven aan de strategische evenementen van de Provincie Zeeland gezamenlijk met externe partner (zoals de Haagse Dag, Oesterontmoeting en Nieuwjaarsbijeenkomst)

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De jaarlijkse edities van strategische evenementen van de Provincie Zeeland samen met partners waren in 2022 succesvol. De Zeeuwse Oesterontmoeting, Nieuwjaarsbijeenkomst (januari 2023) en de Haagse lobbyacties (in samenwerking met o.a. het OZO en de Economic Board Zeeland) konden na een periode van beperkingen i.v.m. Corona weer plaatsvinden. Hierop aanvullend hebben we de Open Dag en verschillende inhoudelijke bijeenkomsten en -sessies en netwerkbijeenkomsten met collega-bestuurders georganiseerd. In het bijzonder vragen we ook aandacht voor een mooie editie van de FFA (Four Freedoms Award) die Zeeland weer op een prachtige manier op de kaart heeft gezet.

Versterking van de samenwerking met Vlaanderen onder meer door actieve deelname en agendering van voor de provincie Zeeland relevante punten in grensgovernance, de Vlaams Nederlandse Delta, de Scheldemondraad en North Sea Port district.

Omschrijving (toelichting)

In deze gremia wordt bestuurlijke en ambtelijk gewerkt aan het identificeren en oplossen van grensoverschrijdende knelpunten dan wel gebiedsontwikkeling b.v. op het terrein natuurontwikkeling, economie en klimaat.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

We hebben sterk ingezet op de samenwerking met Vlaanderen. Door actieve deelname in de grensgovernance, de Vlaams-Nederlandse Delta, de Scheldemondraad en North Sea Port district hebben we de samenwerking met Vlaanderen, o.a. op gebied van grensoverschrijdende knelpunten en gebiedsontwikkeling (natuurontwikkeling, milieu, infrastructuur, arbeidsmarkt, kennisontwikkeling, economie en klimaat) verder versterkt. De inzet van bestuurlijke netwerken, Europese fondsen en andere grensgovernance instrumentaria hebben hieraan bijgedragen.

Doelstelling

Sterk provinciaal bestuur

Omschrijving (toelichting)

De Zeeuwse samenleving wordt ondersteund door een sterk, betrouwbaar (integer) en duaal Zeeuws provinciaal bestuur dat die samenleving betreft bij zijn besluitvorming.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)****Acties**

Bestuur en politiek wordt transparanter, overheidsinformatie is beter vindbaar, uitwisselbaar en eenvoudig te ontsluiten.

Omschrijving (toelichting)

Onder invloed van de introductie van de Wet Open Overheid (WOO) in 2022 wordt actieve openbaarmaking van overheidsinformatie het uitgangspunt. Informatie van GS en PS is straks eenvoudiger te vinden via de website van de Provincie. Nog minder informatie wordt bestempeld als geheim.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De invoering van de WOO zorgt in Nederland voor meer goede, geordende en toegankelijke overheidsinformatie. In 2022 heeft de Provincie de invoering van de WOO voorbereid en hebben we een GS-themasessie georganiseerd. Ook kijken we kritischer naar openbaarheid van GS-besluitvormingsstukken. Dit leidt tot minder stukken die we als dienstgeheim bestempelen. In 2023 en komende jaren gaan we stapsgewijs over tot nog meer actieve openbaarmaking van verschillende informatiecategorieën.

De volksvertegenwoordiging van Zeeland is zichtbaar en benaderbaar voor de Zeeuwse kiezer.

Omschrijving (toelichting)

1. Vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies zijn rechtstreeks te volgen voor publiek.
2. De activiteiten van Provinciale Staten worden onder de aandacht gebracht via sociale media.
3. De organisatie bereidt zich in 2022 voor op de provinciale staten verkiezingen van 2023.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

1. De vergaderingen van PS en de statencommissies waren in 2022 rechtstreeks te volgen via digitale media voor publiek, ook in de Corona-periode.
2. De activiteiten van provinciale staten zijn onder meer te volgen via Twitter, Facebook en Instagram.
3. In 2022 zijn de voorbereidingen op de verkiezingen begonnen. Dit gebeurde onder meer door het opstarten van een campagne om de opkomst te bevorderen. Daarnaast hebben we het proces rond installatie, overdracht en inwerken voorbereid en deels vernieuwd.

Inwoners meer betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid de provincie.

Omschrijving (toelichting)

Het uitdaagrecht opnemen in een nieuw vast te stellen provinciale participatieverordening als uitwerking van de Wet versterking participatie op decentraal niveau.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is de Visie op Participatie opgesteld. De motie 'Van inspraak naar participatie' die Provinciale Staten op 12 november 2021 hebben aangenomen geeft aan dat een duidelijke visie en ambitie van de Provincie op participatie is vereist om een goede uitvoering te kunnen geven aan het principe 'samen verschil maken'. Deze visie geeft handen en voeten aan dit doel. De Visie op Participatie is de basis voor verder provinciaal beleid rondom participatie. Omdat de Tweede- en Eerste Kamer de Wet versterking op participatie op decentraal niveau nog hebben besproken, laat het opstellen van een provinciale participatieverordening op zich wachten. We verwachten het Statenvoorstel over de participatieverordening Q4 2023 of Q3/4 2023 naar Provinciale Staten te sturen.

Provinciale Staten geven op een vernieuwende wijze invulling aan de rollen als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur.

Omschrijving (toelichting)

1. De volksvertegenwoordiging kiest afhankelijk van de opgaven en de situatie de sturing die passend is om de beoogde publieke doelen te realiseren.
2. Mede overheden, organisaties, instellingen en inwoners worden betrokken bij vorming van het Provinciaal beleid.
3. Verder optimaliseren van het bestuurlijk-politiek samenspel met als oogmerk het democratisch bestel vitaal te houden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

1. In 2022 hebben we de werkwijze toegepast om in lijn met de aard van de maatschappelijke opgave een wijze van sturing te kiezen.
2. Binnen de beperkingen van de corona-periode hebben we ook in het afgelopen jaar waar mogelijk de Zeeuwse bevolking betrokken bij de beleidsvorming.
3. In 2022 zijn de leden van PS en GS tweemaal samengekomen om over inhoudelijk strategische thema's te spreken, waarbij de aandacht met name uitging naar de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van klimaat, energie, wonen en stikstof en de rolname daarin van de bestuursorganen.

Doelstelling

Weerbaar bestuur

Omschrijving (toelichting)

Het Zeeuwse vestigingsklimaat en de Zeeuwse woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) kent een fundament van integrale weerbaarheid tegen (ondermijnende) criminaliteit. De Provincie stimuleert op actieve wijze de ontwikkeling van deze Zeeuws brede weerbare samenleving.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

We hebben binnen de Provincie en de partijen waarmee we samenwerken aandacht besteed aan veiligheid/aanpak tegen ondermijning. Het kennisniveau is hiermee vergroot. Ook is de samenwerking versterkt, bijvoorbeeld met Vlaanderen en de Veiligheidsregio Zeeland. Dit kwam onder andere door de coronacrisis. Daarnaast hebben we de Zeeuwse norm weerbare overheid ondertekend.

Acties

De ingezette lijn van het toepassen van de Wet Bibob wordt door ons voortgezet. Via de nieuwe beleidslijn bouwen wij aan een solide "Bibob infrastructuur".

Omschrijving (toelichting)

Dit betekent concreet dat wij dit jaar werken aan het implementeren van de beleidslijn, onder meer door werkprocessen in te voeren, standaard brieven en vragenlijsten te ontwikkelen en een communicatietraject in te zetten over Bibob zowel in de organisatie als daarbuiten.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Binnen onze organisatie is vastgelegd hoe we omgaan met de Wet Bibob. We hebben werkprocessen beschreven en ingevoerd. Ook zijn standaardbrieven geschreven. We voeren Bibob-onderzoeken uit. De samenwerking binnen en buiten de eigen organisatie (b.v. RUD, DCRM en andere gemeenten) is versterkt.

De Taskforce-RIEC voert als ondersteunend samenwerkingsverband belangrijke taken voor Zeeland uit als het gaat om de bewustwording en bestrijding van Ondermijning en ondersteuning bij BIBOB-onderzoeken. Deze samenwerking wordt voortgezet.

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het Taskforce-RIEC ondersteuningsbureau heeft de partners in Zeeland actief ondersteund. Door het geven van training en advisering bij concrete zaken. Maar ook door controles te doen op bijvoorbeeld bedrijventerreinen en te ondersteunen bij projecten in onder meer het buitengebied, havengebied en jachthavens.

Door toepassing van het instrument “piramide naar fitte provincie” van Taskforce-RIEC bepalen wij de stappen die nog gezet moeten worden om een weerbare organisatie te worden

Omschrijving (toelichting)

Bij de nulmeting in 2021 stonden wij op de tweede trede van de piramide. Ons doel is om tweejaarlijks een trede te stijgen tot minstens de vierde trede van vijf.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 hebben we diverse acties uitgevoerd waardoor we in 2023 naar trede drie van de piramide stijgen. Deze activiteiten staan voor een groot deel in de voortgangsupdate hieronder: ‘In 2022 geven wij uitvoering aan het vastgestelde beleidsplan Aanpak Ondernijning.’. In 2023 gaan we hiermee verder/breiden we onze aanpak verder uit.

In 2022 geven wij uitvoering aan het vastgestelde beleidsplan Aanpak Ondernijning.

Omschrijving (toelichting)

Dat doen wij onder meer door de uitvoering van een Bibob APK, ondersteunen van het programma Weerbare Zeehavens, het ontwikkelen van een Zeeuwse baseline weerbare overheid, het in kaart brengen van de eigen (informatie)positie en het bevorderen van het bewustzijn en de weerbaarheid van de eigen organisatie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Onze bijdrage aan het programma weerbare Zeehavens is succesvol afgerond. Hiervoor is een financiële bijdrage door de Provincie Zeeland verstrekt. Uit de uitgevoerde Bibob APK onder gemeenten kwamen aanbevelingen. Hiermee kunnen de Zeeuwse gemeenten de Bibob-wetgeving nog beter uitvoeren. De Zeeuwse norm weerbare overheid is getekend door alle Zeeuwse overheden. Hiermee versterken we de aanpak tegen ondernijning in Zeeland. Met het organiseren van de Week weerbare overheid in 2022 heeft Provincie Zeeland het bewustzijn en de weerbaarheid vergroot. Dit zowel binnen de Provincie, als bij andere Zeeuwse overheden en relevante partners.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gemeenten onder preventief toezicht (BZK):										
Landelijk	9	9	16	10	4	6	3	9	12	1
Zeeland	0	1	3	2	2	2	1	4	2	1

Trendindicatoren	2007	2011	2015	2019
Opkomstpercentage statenverkiezing (Kiesraad):				
Landelijk	46,4%	56,0%	47,8%	56,2%

Zeeland	52,9%	58,9%	52,2%	59,2%
---------	-------	-------	-------	-------

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Einddoel
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	4	1	1	0
Herkenbaar en samenwerkend bestuur	Vastgestelde Regiovisie	1 (De Bevelanden)	3 (De Bevelanden, Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren)	3	3
Weerbaar bestuur	Piramide naar fitte Provincie		Trede 2	Trede 2	Trede 4 (2025)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
070101 Sterk provinciaal bestuur	1.738	-42	1.696	569	-1.127
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	74	12	85	100	15
070104 Signalerend bestuur	705	66	771	604	-167
070105 Weerbaar bestuur	253	47	301	215	-85
079999 Ambtelijke inzet	4.175	228	4.403	4.421	18
Totaal Lasten	6.945	311	7.256	5.909	-1.347
Baten					
070101 Sterk provinciaal bestuur	43	8	51	144	92
070104 Signalerend bestuur	109	-30	78	76	-2
Totaal Baten	152	-22	130	220	90
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-6.793	-334	-7.127	-5.689	1.437
Onttrekkingen					
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	-22	-75	-96	-75	22
Toevoegingen					
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	0	745	745	680	-65
Mutaties reserves	22	-671	-649	-606	43
Gerealiseerd resultaat	-6.771	-1.004	-7.776	-6.295	1.481

8 Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt door de uitstoot van broeikasgassen. Fossiele grondstoffen worden schaars. In het interbestuurlijk programma staat daarom “samen werken aan het klimaat” als eerste urgente thema genoemd. De provincies hebben landelijk aangeboden het voortouw te nemen in de transitie naar schone energie (energietransitie) en het aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie). Daarnaast heeft de provincie autonome taken op het gebied van waterbeheer. In het coalitieakkoord zijn deze ontwikkelingen vertaald naar 2 bestuurlijke hoofdpogingen: energietransitie en klimaatadaptatie. De uitvoering daarvan vindt plaats in het uitvoeringsprogramma's “Energie op Klimaat!” en “Woonplaats Zeeland”. Daarnaast is in het coalitieakkoord afgesproken dat er een deltaplan zoet water wordt opgesteld, om Zeeland weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten.

In de Zuidwestelijke Delta zijn natuurlijk kapitaal en economisch kapitaal ten zeerste met elkaar verweven. De opgave voor de toekomst is om binnen de randvoorwaarde van waterveiligheid het natuurlijk en het economisch kapitaal in evenwicht met elkaar te ontwikkelen. Tegelijk is in wereldwijd, Europees én nationaal verband is afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren. Om een steentje bij te dragen aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen, én om een aantrekkelijke vestigingslocatie te zijn, is de uitdaging om te komen tot slimmer gebruik van eindige - en deels schaarse - grondstoffen, gebruik van biobased grondstoffen en materialen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen en willen we de ontwikkeling naar een kringloopeconomie stimuleren. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners.

Hoewel we werken aan terugdringing van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is de al ingezette klimaatverandering niet terug te draaien. De klimaatveranderingen worden ondertussen steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte, wateroverlast en een stijgende zeespiegel. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

Aanpassing gebeurt via de trits “weten – willen – werken”, waarbij het noodzakelijk is eerst goed te weten wat de effecten en mogelijke maatregelen zijn, vervolgens het willen werken naar oplossingen die tenslotte uitgevoerd worden.

In de periode 2019-2021 zijn de opgaven energietransitie en klimaatadaptatie uitgewerkt in de regionale energiestrategie (RES) en de klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ) en is het deltaprogramma zoet water vastgesteld. De uitvoering wordt in een programma aanpak vormgegeven. In 2022 zijn projecten uitgevoerd gericht op onder andere verduurzaming van mobiliteit en gebouwde omgeving en het duurzaam opwekken van elektriciteit. Met betrekking tot energietransitie zijn verschillende pilotprojecten in uitvoering gebracht en steunen we initiatieven uit de markt die de CO₂-uitstoot helpen reduceren. Onder andere via onze deelname aan het fonds voor energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Ook geven we door middel van duurzaam inkopen en het zelf inzetten van duurzame grond- weg- en waterbouw in onze infraprojecten het goede voorbeeld. Dit breiden we waar mogelijk uit met andere overheden in de regio. In 2022 zijn we met onze partners gestart met de uitvoering van de KaSZ en het Zeeuws Deltaplan Zoetwater. Daarnaast zijn opnieuw ook klimaat adaptieve maatregelen genomen, zoals bijdragen aan groene daken en groene schoolpleinen. De lopende proeftuin projecten zoet water bieden veel kennis en nieuwe projecten worden gestart. Anticiperen op klimaatverandering en uitvoeren Deltaprogramma is bij uitstek iets waar veel partijen bij betrokken zijn, en waar provincie niet (alleen) verantwoordelijk is voor het uitvoeren van acties. Juist via netwerksturing worden in die gevallen doelen gehaald.

Speerpunten

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030.
- Helpen met uitvoering SDR-regioplan 2030-2050 t.b.v. een klimaatneutrale industrie.
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- We voeren de regionale energiestrategie (RES) uit om de Zeeuwse CO₂-doelen te behalen.
- Uitvoeren acties Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ).

- Uitvoeren uitvoeringsprogramma Deltaplan Zoet Water.

Beleidskader

- [Kabinetsaanbod IPO/VNG/UvW "Naar een duurzaam Nederland"](#)
- [Convenant Ambitie 2030 "Duurzaamheid werkt!"](#)
- [Regionale Energiestrategie](#)
- [Klimaatadaptatiestrategie Zeeland en bijbehorende Uitvoeringsagenda, convenant en intentieverklaring](#)
- [Regionaal Waterprogramma inclusief Richtlijn overstromingsrisico's](#)
- [Omgevingsvisie](#)
- [Deltaplan Zoet Water](#)

Maatschappelijk effect

De uitstoot van CO₂ (en andere gasen die eenzelfde werking hebben) worden verminderd en het gebruik van anders schaarse grondstoffen neemt af. De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners, bezoekers en bedrijven van Zeeland kunnen leven en werken in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Energietransitie

We kunnen er niet meer omheen: het klimaat verandert. Het IPCC (klimaatpanel van de VN) rapport 2021 (AR6, Climate Change 2021!; [The Physical Science Basis](#), 9 augustus 2021, IPCC) schetst een duidelijk beeld: de gevolgen van de klimaatverandering beginnen op bepaalde wijze onomkeerbaar te worden. De aarde warmt op, de zeespiegel stijgt en extreem weer zal steeds vaker voorkomen. De oorzaak: de uitstoot van broeikasgasen door de mens. Om de opwarming van de aarde en de klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken is het [Klimaatakkoord](#) van Parijs (2015) gesloten: 194 landen hebben afgesproken om de uitstoot van broeikasgasen drastisch te verminderen. De omslag van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen is hierbij cruciaal; de energietransitie. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid nemen om het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren.

Ambitie:

Op 28 juni 2019 heeft het toenmalige kabinet het Klimaatakkoord gepubliceerd. Dit akkoord is de Nederlandse vertaling van het Klimaatakkoord van Parijs. Hierin is afgesproken dat we in 2030 49% en in 2050 respectievelijk 95% CO₂-reductie (ten opzichte van 1990) zal plaatsvinden. Eén van de andere afspraken is dat Nederland in 30 "energieregio's" opgedeeld zal worden om regionaal de landelijk gemaakte afspraken te onderzoeken en uit te voeren. Elke regio zal hiervoor zijn eigen Regionale Energiestrategie (RES) ontwikkelen, waarin de regionale keuzes centraal staan. Deze RES'en worden door de primair wettelijke partijen (de regionale overheden) vastgesteld.

In Zeeland hebben de 13 Zeeuwse gemeenten, het Waterschap Scheldestromen, de Provincie Zeeland, Netbeheerder Enduris (heet nu Stedin) en Impuls Zeeland de handen ineengeslagen om de RES Zeeland gezamenlijk te ontwikkelen. Dit is gebeurd onder de gezamenlijke noemer het Zeeuws Energieakkoord (ZEA).

Inzet:

De RES is de Zeeuwse vertaling van het mondiale en landelijk klimaatakkoord en vormt de koepel van de Zeeuwse energieaanpak: [Parijs op z'n Zeeuws](#). De Zeeuwse RES focust zich op geheel duurzame energie-opwek in 2030 en verduurzaming van de gebouwde omgeving en de mobiliteit sector. Via het samenwerkingsplatform ZEA hebben meer dan honderd partijen hier aan gewerkt. Provincie Zeeland is één van de initiatiefnemers en betalende partners. De provinciale rol in dit samenwerkingsproces is voornamelijk regisseur, aanjager en linking pin naar landelijk klimaatbeleid.

Onder de RES wordt voor de verwarming van de gebouwde omgeving een apart spoor uitgewerkt via de zogenaamde Regionale Structuurvisie Warmte. We ondersteunen gemeenten bij het maken van en warmtetransitieplannen per dorp/wijk.

Voor de energietransitie in de industrie is het samenwerkingsplatform Smart Delta Resources (SDR) opgericht. De Provincie is één van de deelnemende partijen. Analooq aan de RES maken we een

strategie en uitvoeringsprogramma (Regioplan en de CES) voor een energie-neutrale industrie in 2050, werken we deze uit en helpen we de industrie met realiseren.

Proces:

Energietransitie is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. In het Zeeuws Energieakkoord werken meer dan honderd partijen samen aan de energietransitie in de RES. Dit netwerk kent een bestuurlijk en een ambtelijk kernteam, waarin de provincie, Zeeuwse gemeenten, waterschap, netbeheerder DNWG en ontwikkelingsmaatschappij Impuls vertegenwoordigd zijn. Zij sturen de dagelijkse gang van zaken aan, en besluiten over het proces. De gedeputeerde voor energie is voorzitter van de RES. De inhoud wordt vanuit de verschillende sectoren bepaald door alle relevante Zeeuwse partijen zoals bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgercoöperaties en onderwijsinstellingen. Medio 2020 is de RES 1.0 door alle Zeeuwse overheden vastgesteld.

Aansluitend start de uitvoering en vindt concretisering van de strategie plaats via de regionale structuurvisie warmte.

Smart Delta Resources (SDR) is een industrieplatform waarvan de grootste industriële bedrijven van Zeeland (incl. de Gentse Kanaalzone en Bergen op Zoom) lid zijn. Ook de provincie Zeeland is lid en zit in de board waar besluitvorming plaatsvindt. Ondersteuning en projectleider worden geleverd door ontwikkelingsmaatschappij Impuls.

Doelstelling

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Omschrijving (toelichting)

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid) en voorziet in een optimalisatie van waterbeschikbaarheid en gebruik van zoet water. Om hiertoe te komen zijn in 2021 een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland en het Deltaplan Zoet Water opgesteld.

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese [Kaderrichtlijn Water](#) (2027) en de Europese [Richtlijn Overstromingsrisico's](#) (2021).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 25 mei 2022 hebben we met de mede-overheden het convenant getekend om uitvoering te geven aan de Klimaatadaptatiestrategie. Op dezelfde datum hebben we met de stakeholders in de regio (landbouw, natuur, woningbouwcorporaties, scholen etc) een intentieverklaring getekend. De Uitvoeringsagenda van de strategie wordt nu gezamenlijk verder verfijnd (wie doet wat wanneer en wat is nodig aan capaciteit en middelen).

Alle overheden hebben hun bijdrage geleverd voor de gezamenlijke pot zoals afgesproken. Via de Tijdelijke Regeling Klimaatadaptatie is in 2 jaar tijd bijna 5 mln euro naar de regio Zeeland gehaald om werken klimaat adaptief uit te voeren (schop in de grond). Voor het laatste jaar 2023 is nog ca. 2 mln euro beschikbaar, provincie Zeeland verzorgt de gezamenlijke aanvraag en treedt op als kassier.

Voor voldoende zoet water zijn we doorggegaan met innovatieve projecten van de proeftuin zoetwater, het verkennen van effluent Coroos naar de landbouwers in de nabijheid, het benutten van industriewater, mogelijkheden van zoetwaterbassins en kreekruiginfiltratie.

Acties

Bepalen norm en definitief stelsel regionale keringen en deze aanwijzen en verankeren in waterschaps- en provinciale verordeningen

Omschrijving (toelichting)

Op 17 maart 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het voorstel voor het stelsel aan regionale keringen en de nieuwe normering. Het geoptimaliseerde stelsel en de nieuwe normen worden als bouwsteen geïmplementeerd in de nieuwe omgevingsvisie en verordening. Zodra deze ingaat, zijn de nieuwe normen van kracht.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De omgevingsverordening is door het uitstel van de Omgevingswet nog niet in werking maar wel vastgesteld.

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De berekeningen zijn uitgevoerd en aangeboden aan het Rijk ter voldoening aan de Europese richtlijn. De richtlijn is verwerkt in het Waterprogramma.

Robuustwatersysteem Zeeuws Vlaanderen; bij toekenning deelname in Horizon 2020 project

Omschrijving (toelichting)

Subdoel: Voldoende zoet water en optimalisatie van zoet water gebruik

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Robuust watersysteem; in het kader van de nationale wetenschapsagenda is het project voorstel Aquaconnect in gediend en gehonoreerd. De kernpartners van Robuust Watersysteem zijn hierbij betrokken.

Het Fesh4cs project is begin februari 2023 afgerond met een slotbijeenkomst in Engeland. Voor de Zeeuwse casussen (LambWesten Meijer en Dow) wordt bekeken hoe men door kan gaan met de behaalde resultaten in dit project.

Roode Vaart wordt uitgevoerd. Voorbereiden op leggen verbinding Roode Vaart en Zeeland

Omschrijving (toelichting)

De aanleg van de Roode Vaart in de plaats Zevenbergen is voltooid en onze bijdrage aan het project is overgemaakt. Daarmee is dit project feitelijk afgerond, met dien verstande dat er een verplichting jegens provincie Noord-Brabant blijft bestaan ten bedrage van € 919.551. Deze bijdrage kent als voorwaarde de uitvoering van de alternatieve zoetwatervoorziening richting Tholen & Sint Philipsland en die is vooralsnog niet aan de orde.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Project is uitgevoerd en de vaart is in december 2020 in gebruik genomen. De komende jaren zullen werken worden uitgevoerd die een relatie hebben met het project, maar daar heeft provincie Zeeland geen bemoeienis mee. Project kan dus worden afgevoerd van de lijst.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene daken

Omschrijving (toelichting)

De subsidie Groene Daken en Groene Schoolpleinen zijn beide opgesteld en in uitvoering.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De subsidie Groene Daken en Groene Schoolpleinen zijn verstrekt. Begin 2023 vindt de evaluatie plaats voor de regeling Groene Daken en zal ter kennis name aan PS worden aangeboden

Stimuleren medegebruik waterkeringen via Meer Met Dijken Doen en Parels

Omschrijving (toelichting)

Er vindt regelmatig afstemming plaats met het Waterschap over meekoppelkansen (zoals natuur, recreatie, economie) bij Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP)-projecten; over de zandige kust en de dammen aan de Noordzee wordt daarnaast ook afgestemd met het verantwoordelijke ministerie van I&W.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Er vindt afstemming plaats tussen RWS-WS-provincie-gemeenten over meekoppelkansen en het HWBP. Waterschap heeft de beoordeling van de dijktracés in 2022 afgerond volgens planning voor de toekomstige opgave. Dijkversterkingstraject Hansweert is via de coördinatieregeling planologisch gereed (bestemmingsplannen, MER, projectplan, natuurvergunning) zodat uitvoering in 2023 kan starten.

Uitvoering geven aan het Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)**

Kwaliteit (toelichting)

Wij bewaken de uitvoering van het Zeeuws Deltaplan Zoetwater en jagen deze aan. Hierbij verzorgen wij de afstemming met het nationale Deltaplan en koppelen deze aan regionale en lokale initiatieven.

Doelstelling

Energietransitie

Omschrijving (toelichting)

In 2030 stoot de Zeeuwse samenleving 49% minder CO₂ uit in elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Vanuit het Programma Gebouwde omgeving krijgen de gemeenten volop ondersteuning om gericht woningeigenaren

te benaderen. Hiervoor zijn allerlei hulpmiddelen ontwikkeld, die gemeenten eenvoudig kunnen inzetten. Het komende

jaar komen er allerlei maatregelen voor de aanpak van label E, F en G woningen, dankzij de beschikbaarheid van budget

hiervoor van het Rijk. Er is een Expertplatform opgericht met allerlei experts, landelijk en lokaal, om bedrijven te begeleiden om energie te besparen. Er is grote belangstelling voor de diensten van het expertplatform. Vanuit het Klimop Programma vindt advisering plaats mbt verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, hier is ook grote belangstelling voor.

De groei van duurzame opwek ligt in lijn met de lange termijn doelstelling. Realisatie duurzame opwek in 2022: toename zon RES: 213 MW, toename wind: 30 MW, toename RES fors boven de doelstelling richtlijn van 90 MW/jaar en RES totaal: 1.126 MW.

Het aantal openbare laadpalen is in 2021 gegroeid met 65%. Waren er eind 2020 zo'n 1200, eind 2021 staan er al

ca. 2000. En eind 2022 in totaal 2900. Naar verwachting houdt de groei aan en gelijke tred met de groei van het elektrische wagenpark. Het streefcijfer van 10.000 laadpalen in 2030 is dus reëel.

Acties

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen van € 10 miljoen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES)

Omschrijving (toelichting)

Zeeuwse innovatieve projecten gericht op CO₂-emissiereductie (49% in 2030 en 95% in 2050) kunnen een financiële bijdrage krijgen. De lead lijst is gevuld met startprojecten uit de RES waaronder het onderzoek naar de mogelijke toepassing van aquathermie in Zierikzee.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Nog niet al het budget van de stichting is besteed

In het waterstofdossier geven we absolute prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse).

Omschrijving (toelichting)

Er wordt onderzoek gedaan naar locaties en ontwikkelmogelijkheden van elektrolyzers in Zeeland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met pilotprojecten doen we ervaring op met innovatieve vormen van duurzaam vervoer

Omschrijving (toelichting)

Het doel is om tenminste 4 pilotprojecten in de logistiek op te zetten, zoals zero-emissie eilanddistributie, een deelplatform voor elektrische bedrijfswagens en de opzet van slimme mobiliteit door het delen van mobiliteit. In samenwerking met Zeeland Connect en met ondersteuning van OP-Zuid werken we aan het programma zero-emissie logistiek. Subdoel: Stimuleren CO2-arme mobiliteit en duurzaam GWW.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Samen met gemeenten werken we in het "Zeeuws energieakkoord" aan het verduurzamen van particuliere woningen

Omschrijving (toelichting)

Onderdeel van de aanpak is het uitvoering geven aan de RES 1.0 en het maken van wijkuitvoeringsplannen per dorp/wijk, waar we gemeenten in willen ondersteunen. Subdoel: Realiseren aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uitvoering van en indien noodzakelijk actualisatie Omgevingsvisie Zeeland als kader voor succesvolle energietransitie en circulaire gebiedsontwikkeling.

Omschrijving (toelichting)

De regionale energiestrategie (RES) is een bouwsteen van de Omgevingsvisie. Bij het opstellen van de RES 2.0 zal tevens worden nagegaan of bijstelling van de Omgevingsvisie nodig is.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

We doen samen met partners pilotprojecten aardgasloze wijken en leren hiervan voor de toekomst. Dit doen we o.a. door de inzet van een energiemakelaar voor restwarmte en het faciliteren van verder onderzoek.

Omschrijving (toelichting)

In 2022 bieden we gemeenten in Zeeland ondersteuning bij de ontwikkeling van warmtenetten. Op basis van de uitkomsten van de haalbaarheidsonderzoeken restwarmte Borsele en Kanaalzone worden de beide warmtenetten opgenomen in de Transitievisie Warmte van de betreffende gemeenten. Doelstelling voor beide netten is realisatie, of minstens start uitvoering, voor 2030. Daarnaast wordt er ondersteuning gegeven aan het verder uitdiepen van mogelijke andere kansen van warmte-uitwisseling en warmtenetten in de provincie en stimuleren van verdere uitwerking en ontwikkeling daarvan. Soms provincie- of landsgrens overschrijdend. Subdoel: Realiseren van besparing van CO₂ uitstoot via aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving) onder andere door benutting van industriële restwarmte.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

We faciliteren elektrisch vervoer door de uitrol van (snel)laadinfrastructuur te ondersteunen, door Zeeland-breed beleid vorm te geven, en door aan te sluiten bij landelijke initiatieven via de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL).

Omschrijving (toelichting)

Zeeland en Zuid Holland vormen regio Zuidwest, één van de regio's binnen de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). De NAL geeft aansluiting bij nationale initiatieven en discussies – wat zorgt voor kennisdeling en een efficiëntieslag. De RAL Zuidwest heeft als doel het borgen van voldoende laadpunten en een slim, dekkend, toegankelijk en betaalbaar netwerk in beleid en uitvoering bij gemeenten.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

We geven zelf het goede voorbeeld: de Provincie Zeeland koopt maatschappelijk verantwoord in volgens de doelen die GS hebben gesteld in het actieplan MVI 2021-2024

Omschrijving (toelichting)

Een substantieel deel van de impact wordt gerealiseerd bij aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw (GWW) middels ambitiewebsessies bij wegprojecten, aanbesteding met de Milieu Kosten Indicator en uitvragen van de CO₂-Prestatieladder niveau 3 of hoger. Subdoel: 49% CO₂-emissiereductie in 2030 en 95% reductie in 2050.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Bij aanbestedingen vanaf €250.000 wordt de Milieu Kosten Indicator (MKI) meegenomen in de uitvraag. Ambitiewebsessies worden nu bij grotere projecten ingezet. De prestatieladder niveau 3 wordt bij ieder project standaard uitgevraagd.

We realiseren wind- en zonprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5 PJ duurzaam op te wekken (dat staat gelijk aan het volledige huidige elektrisch verbruik in Zeeland)

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

De groei van duurzame opwek ligt in lijn met de lange termijn doelstelling. Realisatie duurzame opwek in 2022:

- Toename zon RES: 213 MW
- Toename wind: 30 MW
- Toename RES fors boven de doelstelling richtlijn van 90 MW/jaar
- RES totaal: 1.126 MW

We werken samen met bedrijven een strategie uit om tot een klimaatneutrale industrie te komen (via SDR, het platform Smart Delta Resources).

Omschrijving (toelichting)

De uitwerking van de 8 programmalijnen uit de 'Roadmap towards a climate neutral industry in the Delta Region' faciliteren we door lobby activiteiten en medefinanciering van haalbaarheidsstudies en pilot/demoprojecten. Drie onderzoeken uit het pakket "Wind in de zeilen" helpen hierbij: naar waterstofhub Zeeland, kansen voor CCS (afvang en opslag van CO₂) en naar de (380 kV) elektriciteitsontsluiting van Zeeuws-Vlaanderen.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De CES 2.0 (Cluster Energiestrategie) is opgeleverd, 380 kV voor Zeeuws-Vlaanderen is opgenomen in het MIEK. Waterstof staat hierbij nadrukkelijk op de kaart.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Emissie van broeikasgassen in ton CO ₂ -eq/jaar	9.400.200	10.029.031	9.913.316	9.786.080	9.692.683	7.570.500	Nnb	6.221.385	Nnb
Aantal (semi)publieke laadpunten EV**	220	273	400	472	557	826	1257	1953	2899
Energiegebruik Gebouwde Omgeving per inwoner	40,61 GJ	41,15 GJ	40,51 GJ	39,63 GJ	39,75 GJ	39,65 GJ	37,0 GJ	39,3 GJ	
Energiegebruik Mobiliteit* * exclusief scheepvaart en visserij	14.348 TJ	14.494 TJ	14.382 TJ	14.286 TJ	14.225 TJ	14.423 TJ	13.686 TJ	Nnb	
Energiegebruik Industrie en Energie	85.620 TJ	92.767 TJ	91.590 TJ	94.101 TJ	90.870 TJ	57.913 TJ	Nnb	84.209	
Klimaatstresstesten					6	13			13
Normering regionale keringen						Fase 1 afgerond			af
Projecten proeftuin zoet water			1	3	3	4			?

** Aantal installaties in december van het desbetreffende jaar.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Einddoel
Hernieuwbare energie (klimaatmonitor RWS)	Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ)	5,9 PJ	6,4 PJ	6,8 PJ	7,2 PJ	2030: 10,5 PJ
Emissie van broeikasgassen (klimaatmonitor RWS)	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO ₂ -equivalenten) in absolute aantallen (in tonnen uitstoot)	7.570.500	nbn	x	x	2030: 49% minder dan 1990 (ntb)

Uitvoeren klimaatstresstesten	Aantal	13	n.v.t.	14
Uitvoeren projecten zoet water	Aantal	1	5	5
Uitvoeren projecten regionaal waterbeheer	Aantal		3	3
Opstellen klimaatadaptatie strategie	Aantal	0	1	1

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
080101 Uitvoering klimaatadaptatie	668	957	1.625	1.001	-624
080103 Energietransitie	2.693	534	3.227	2.173	-1.054
089999 Ambtelijke inzet	3.012	118	3.130	3.237	107
Totaal Lasten	6.373	1.609	7.982	6.411	-1.571
Baten					
080101 Uitvoering klimaatadaptatie	0	559	559	215	-344
080103 Energietransitie	955	-421	535	879	344
Totaal Baten	955	139	1.094	1.094	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.417	-1.471	-6.888	-5.318	1.570
Onttrekkingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-2.966	-940	-3.906	-3.906	0
Toevoegingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	83	1.403	1.486	1.486	0
Mutaties reserves	2.883	-463	2.421	2.421	0
Gerealiseerd resultaat	-2.534	-1.934	-4.467	-2.897	1.570

9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In dit deel van de begroting verantwoorden we de provinciale baten die niet rechtstreeks aan één van de programma's in het hiervoor opgenomen programmaplan zijn te koppelen. Het betreffen autonome inkomsten, waarvoor Provincie Zeeland de vrijheid heeft om deze middelen in te zetten voor ieder willekeurige provinciale doelstelling. In het overzicht staan de lokale inkomsten waarvan de besteding niet wettelijk gebonden is (opcenten motorrijtuigenbelasting), de uitkering van het provinciefonds, ontvangen dividend, het saldo van de financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen (stelposten). Met het risicomanagementsysteem inventariseren we risico's en vertalen we deze naar het benodigde weerstandsvermogen. Het deel van de begroting waar nog geen bestemming voor is (budgettaire ruimte) en de algemene reserve dienen als eerste buffer voor het opvangen van onvoorziene uitgaven.

Speerpunten

Inzetten op een structurele positieve wijziging verdeling provinciefonds, ter compensatie van huidige korting voor niet meer bestaande dividendinkomsten PZEM N.V.

Kengetallen

- € 43,2 miljoen motorrijtuigenbelasting
- € 137,5 miljoen provinciefonds
- € 62,0 miljoen dividend
- € -0,1 miljoen saldo financieringsfunctie
- € 6,7 miljoen overige dekkingsmiddelen

Beleidskader

- [BBV, art. 8 lid 1b en lid 5](#)
- [Financiële verordening](#)

Doelstelling

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Omschrijving (toelichting)

Het tarief voor provinciale opcenten in de begroting 2022 bedraagt 82,3 opcenten. Dit tarief was voor 2019 tot en met 2021 verhoogd van 82,3 naar 89,1 naar aanleiding van het rapport commissie Jansen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Provinciale heffingen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zie paragraaf Provinciale heffing.

Doelstelling

Provinciefonds

Omschrijving (toelichting)

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde OEM korting verwerkt vanwege rendement op overige eigen middelen van de Provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van PZEM. Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefonds uitkering. In IPO-verband is besloten dat de andere provincies Zeeland compenseren in 2018, 2019 en 2020. Zeeland ontving in die jaren € 6,7 miljoen van de

overige provincies. Als tegenprestatie heeft Zeeland haar opcenten tarief tijdelijk verhoogd van 82,3 naar 89,1 voor een periode van 3 jaar (2019 tot en met 2021).

De afspraken zijn begin 2020 voor minimaal 2 jaar gecontinueerd (2021 en 2022), waarbij de voorwaarde voor Zeeland vervalt om de opcenten Motorrijtuigenbelasting te verhogen na 2021. Het herstel van de weeffout verloopt via het IPO. Deze twee jaar is gebaseerd op de aangekondigde herziening van het provinciefonds. Het streven is om deze nieuwe verdeling per 1 januari 2023 in te laten gaan. Indien de herziening dan niet geëffectueerd is, worden de nu gemaakte afspraken over het herstel van de weeffout gecontinueerd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De afspraken zijn begin 2020 gecontinueerd voor de periode vanaf 2022 tot het moment dat het nieuwe verdeelmodel van het provinciefonds is ingevoerd. Daarbij is de voorwaarde voor Zeeland vervallen om de opcenten Motorrijtuigenbelasting te verhogen na 2021. Het streven is om deze nieuwe verdeling per 1 januari 2024 in te laten gaan. Een voorwaarde is dat de provincies over het nieuwe model bestuurlijke overeenstemming krijgen.

Doelstelling

Dividend

Omschrijving (toelichting)

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Voor 2022 hebben we rekening gehouden met dividendbaten van de N.V. Westerscheldetunnel (WST), GBE Aqua BV en PZEM N.V.. De dividendbaten van de WST voegen we structureel toe aan de bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel. Hierdoor hebben wijzigingen van dividend geen invloed op de budgettaire ruimte van de provincie. De dividenden van GBE Aqua BV gebruiken we in het kader van het compensatiepakket Wind in de Zeilen ter dekking van de bijdrage aan het Delta Climate Center (DCC). Bij de ontvlechting van Evides is de afspraak gemaakt deze baten in eerste instantie in te zetten voor de aflossing van de lening die GBE Aqua is aangegaan om de ontvlechting mogelijk te maken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

.

Doelstelling

Saldo van de financieringsfunctie

Omschrijving (toelichting)

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Vanaf 2012 is de Provincie Zeeland in een leensituatie gekomen als gevolg van de overname van het volledige aandelenkapitaal van de NV Westerscheldetunnel en de investeringen in de Sluiskiltunnel.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Eind 2022 heeft de provincie de renteswap afgewikkeld met een positieve afwikkelvergoeding (zie paragraaf financiering). Bij de toerekening van de rentelasten was nog niet uitgegaan van de afwikkeling van de swap. Er zijn derhalve te veel rentelasten toegerekend in de begroting waardoor het verschil verklaard wordt op deze doelstelling.

Doelstelling

Overige algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (toelichting)

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en de inkomsten van de andere provincies in verband met het herstellen van de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

.

Doelstelling

Wind in de zeilen; ontvlechting Evides uit PZEM

Omschrijving (toelichting)

Op 8 december 2021 is GBE Aqua B.V. opgericht. Met de van GBE Aqua ontvangen dividenden wordt de financiële positie van de provincie en de andere Zeeuwse overheden versterkt.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Op 8 december 2021 is GBE Aqua B.V. opgericht. Met de van GBE Aqua ontvangen dividenden wordt de financiële positie van de provincie en de andere Zeeuwse overheden versterkt.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
900102 Provinciefonds	2.251	-2.251	0	0	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	1.809	2.308	4.117	1.995	-2.123
900105 Budgettaire ruimte	1.000	-1.000	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-500	-600	-1.100	-1.203	-103
909999 Ambtelijke inzet	425	13	438	349	-88
Totaal Lasten	4.985	-1.530	3.455	1.141	-2.314
Baten					
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	41.890	910	42.800	43.158	358
900102 Provinciefonds	126.418	10.779	137.197	137.493	296
900103 Dividend	11.176	51.151	62.327	56.651	-5.675
900104 Saldo van de financieringsfunctie	34	4.103	4.136	2.053	-2.083
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	0	0	0	719	719
900107 Overige inkomsten	6.700	0	6.700	6.700	0
Totaal Baten	186.218	66.942	253.160	246.775	-6.385
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	181.233	68.472	249.705	245.634	-4.071
Onttrekkingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-7.565	-1.493	-9.058	-9.058	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	-7.135	0	-7.135	-7.135	0
Totaal Onttrekkingen	-14.700	-1.493	-16.193	-16.193	0
Toevoegingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	986	2.997	3.983	3.983	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	30.890	56.164	87.054	83.016	-4.038
Totaal Toevoegingen	31.876	59.161	91.037	86.999	-4.038
Mutaties reserves	-17.176	-57.668	-74.844	-70.806	4.038
Gerealiseerd resultaat	164.056	10.805	174.861	174.828	-33

9-2 Kosten van overhead

Inleiding

In dit deel van de begroting verantwoorden we de provinciale lasten die niet rechtstreeks aan één van de programma's zijn te koppelen. Dit onderdeel van de begroting is bedoeld om Provinciale Staten op een eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead.

Beleidskader

- [BBV, artikel 8 lid 1c en 1e](#)
- [Notitie overhead – commissie BBV, 2016](#)
- [Wet op de vennootschapsbelasting](#)

Uitgangspunten

Definitie overhead (notitie overhead, commissie BBV 2016):

- Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Uitgangspunten (notitie overhead, commissie BBV 2016):

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead. Wanneer we deze ondersteunende taken worden uitbesteden, behoren de uitbestedingskosten tot de overhead.
- De loonkosten van leidinggevenden behoren tot de overhead.
- De plaats van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Vennootschapsbelasting

Voorgeschreven is dat de provincie inzicht geeft in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb) in 2022.

We concluderen op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten, evenals in de afgelopen jaren, geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling mogelijk is.

Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb zullen leiden. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten beoordelen we of we hierover wel Vpb moeten betalen.

Invulling overhead begroting

Hierna staat op hoofdlijnen de uitwerking van overhead voor onze provinciale jaarrekening 2022:

Personeel

We hebben voor het personeelsbestand bekeken of er directe taken in het programmaplan (primaire proces) zijn. Hierbij houden we rekening met de notitie overhead. In de jaarrekening kijken we bij de realisatie van de personeelslasten naar de verdeling over het programmaplan en de kosten van overhead. In de jaarrekening 2022 brengen we voor € 32,0 miljoen aan personeelslasten ten laste van de diverse programma's van het programmaplan.

Huisvesting

Huisvesting rekenen we tot overhead. Dit heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen provinciale organisatie.

Kantoor- en opslagruimten die behoren tot een specifiek uitvoerende taak verantwoordt we op dat taakveld. Dit betreft bijvoorbeeld de wegensteunpunten, die onder het programma regionale bereikbaarheid zijn opgenomen.

ICT-middelen

Kosten voor hardware en software rekenen we tot overhead, omdat we als provincie nauwelijks specifieke applicaties hebben voor één specifiek taakveld.

Bijdragen verbonden partijen

De bijdrage(n) die verbonden partijen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen, in rekening brengen, verantwoorden we op het taakveld/de taakvelden waarvoor de verbonden partijen werken. Dat sluit aan bij het BBV, waarin is voorgeschreven dat de beleidsdoelstellingen van verbonden partijen bij de programma's moeten opnemen waarvoor een verbonden partij actief is.

Overige overhead

Hieronder zijn de kosten voor onder meer algemene communicatie, juridische en financiële dienstverlening en overige facilitaire kosten opgenomen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
960101 Personeel	22.760	1.878	24.638	25.157	519
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	2.298	311	2.609	2.393	-216
960103 ICT	3.556	478	4.034	4.230	195
960104 Overige overhead	1.016	330	1.346	1.439	93
Totaal Lasten	29.630	2.998	32.628	33.220	591
Baten					
960101 Personeel	0	12	12	139	127
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	107	4	111	83	-28
960103 ICT	5	-1	4	62	58
960104 Overige overhead	0	100	100	222	122
Totaal Baten	113	115	227	508	280
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-29.518	-2.883	-32.401	-32.712	-311
Onttrekkingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	-1.065	-1.145	-2.210	-2.210	0
Toevoegingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	676	507	1.182	1.182	0
Mutaties reserves	389	639	1.028	1.028	0
Gerealiseerd resultaat	-29.129	-2.245	-31.373	-31.684	-311

Paragrafen

Paragraaf Provinciale heffingen

Inleiding

Uit provinciale heffingen ontstaan inkomsten die worden betaald door inwoners en het bedrijfsleven aan de provincie Zeeland. Met de heffingen creëren wij de mogelijkheid, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, om collectieve voorzieningen te dekken. In deze paragraaf gaan we in op het onderliggende beleid voor de verschillende heffingen en geven wij inzicht in de berekening van de tarieven van heffingen.

Beleid

Wij gaan bij heffingen zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Dit beginsel is gebaseerd op de gedachte dat inwoners en bedrijven bijdragen in de kosten van de door de overheid voortgebrachte voorzieningen naar de mate van het profijt dat zij van die voorzieningen hebben. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen dan bij belastingen; burgers of bedrijven betalen naar de mate van het profijt dat ze van een bepaalde overheidsvoorziening of dienst hebben. Zeeland kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen. Zeeland kent wel een aantal vrijstellingen van legesheffing.

Wijzigingen ten opzichte van beleid vorig jaar

Ten opzichte van 2021 zijn er geen beleidswijzigingen met betrekking tot de heffingen, met uitzondering van een geringe actualisatie van de Legesverordening Zeeland 2018.

Lokale lastendruk

Tarief opcenten MRB = 82,3

- Landelijk gemiddelde tarief MRB = 83,6
- Maximale tarief opcenten MRB = 118,4
- Maximaal kostendekkende tarieven voor heffingen en leges.

Gerealiseerde opbrengsten

Bedragen x € 1 miljoen:

- € 43,16 opcenten motorrijtuigenbelasting
- € 0,18 grondwaterheffing
- € 1,29 leges

Beleidskader

- [Financiële verordening Provincie Zeeland 2017](#)
- [Grondwaterheffingsverordening 2010](#)
- [Legesverordening Zeeland 2018](#)

Heffingen provincie

We heffen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

- Belastingen
- Heffingen
- Leges

Belastingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een auto en niet over het gebruik. De heffing en inning van de MRB, waarin de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcenten tarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum.

Het opcententariaf voor 2022 bedraagt 82,3. Dit tarief is tot stand gekomen naar aanleiding van het statenvoorstel "Provinciale opcenten in relatie tot de commissie Jansen". De tarieven zijn tijdelijk verhoogd voor 3 jaar (2019 tot en met 2021) van 82,3 naar 89,1 opcenten. Als gevolg van de gemaakte afspraken is het tarief ten opzichte van 2021 weer verlaagd van 89,1 naar 82,3. Het landelijk gemiddelde tarief voor 2022 is 83,6. In 2022 mag maximaal 118,4 opcenten geheven worden. Opcenten zorgden in 2022 voor € 43,2 miljoen aan inkomsten. Dit is een daling van € 2,8 miljoen in vergelijking met 2021. Hoewel het aantal belastbare auto's en het gemiddelde gewicht per auto steeg in 2022, is de lagere inkomst ten opzichte van 2021 met name veroorzaakt door het lagere opcenten tarief van 2022 in vergelijking met het jaar ervoor.

Heffingen

Algemene uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat de opbrengsten van zowel heffingen als leges niet hoger mogen zijn dan de lasten die betrekking hebben op de activiteiten. Tot de lasten worden gerekend alle materiële kosten en de salarislasten inclusief overhead die betrekking hebben op de heffing. Iedere 4 jaar wordt het tarief verhoogd voor inflatie. Als blijkt dat het in rekening te brengen tarief ver beneden de kostprijs ligt, wordt een grotere stijging doorgevoerd dan de inflatiecorrectie.

Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale heffing geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengst van deze heffing wordt gebruikt om de kosten die we hiervoor maken te dekken. Het betreft specifieke kosten van het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties en van onderzoeken in relatie tot het grondwaterbeleid. De provinciale grondwaterheffingen worden door de provincies geheven op grond van de Waterwet en de provinciale grondwaterheffingsverordening 2010.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten

De baten grondwaterheffing 2022 bedragen € 183.726. De baten bestaan voor een groot deel uit inkomsten, waarbij de onttrekking permanent is. Daarnaast is er jaarlijks opbrengst van de grondwaterheffing waarbij de onttrekking van het grondwater incidenteel is.

De materiële lasten van de grondwaterheffing over 2022 bedragen € 165.675. De lasten van de grondwaterheffing bestaan gedeeltelijk uit personeelslasten die niet direct zijn toegerekend aan de lasten met betrekking tot grondwaterheffing. Daardoor zijn deze lasten moeilijker inzichtelijk te maken zijn dan de baten. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende heffing en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten hierin te betrekken. Hiertoe hebben wij een inschatting gemaakt.

De loonkosten bedragen € 86.761 per jaar en de overheadkosten € 43.380. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Leges

Provincie Zeeland legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2018 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen. We actualiseren de legesverordening en tarieventabel elke vier jaar. Indien hier aanleiding toe is, vindt tussentijds een aanpassing van de legesverordening plaats. Per 1 juli 2022 is een wijziging doorgevoerd. Een aantal vrijstellingen is ingevoerd óf tarieven zijn verlaagd. Het gaat met name om aanvragen binnen de categorie Natuur voor het wijzigen van een tenaamstelling van een reeds afgegeven vergunning, wetenschappelijk onderzoek, planmatig beheer op basis van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd faunabeheerplan en wijzigingen van de geldigheidsduur van een bestaande vergunning of ontheffing zonder inhoudelijke beoordeling.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten

De leges baten in 2022 komen uit op € 1.288.728. De verdeling van deze baten is als volgt: Verkeer en Vervoer € 55.495, Wabo BRIKS € 931.453, Ontgrondingen € 23.305 en Natuur € 278.475.

De werkzaamheden met betrekking tot de Wabo BRIKS taken en Ontgrondingen worden verricht binnen de Omgevingsdiensten DCMR en RUD. Deze lasten hiervoor worden rechtstreeks in rekening gebracht aan de Provincie. Afgezet tegen de inkomsten uit leges kan de kostendekkendheid worden berekend. De lasten van WABO Briks taken bedragen € 308.861. De lasten van de ontgrondingen bedragen € 79.584.

De lasten van de leges voor Natuur en Verkeer en Vervoer worden met name gemaakt binnen de personeelslasten en niet direct toegerekend aan de diverse legesactiviteiten. De baten worden wel rechtstreeks op de leges activiteiten geboekt. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door inzicht te krijgen in het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten. De loonkosten bedragen € 384.452 en de overheadkosten € 192.271. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Wat opvalt is dat de kostendekkendheid van de Wabo BRIKS taken hoger is dan 100%. Hoewel voor de andere legesheffingen geldt dat de kostendekkingsgraad lager is dan 100% komt voor 2022 de kostendekkingsgraad op totaalniveau uit op 128%. De opbrengstlimiet van 100% kostendekkendheid is een eis die wordt gesteld aan de tarieven op begrotingsbasis en geldt niet, incidenteel, voor de werkelijke realisatie. De overschrijding moet dus in een meerjarig perspectief worden gezien. Het is wel zo dat als meerdere jaren achter elkaar de realisatie van de baten hoger is dan de lasten, een verplichting geldt om te onderzoeken waardoor dat komt en, als dat nodig is, in de tarieven maatregelen te treffen om te voorkomen dat het opnieuw gebeurt. De legestarieven voor Wabo BRIKS taken zijn ingevoerd per 2021 en over 2021 bedroeg de kostendekkendheid voor dit onderdeel ruim 90%. Voor vergunningaanvragen die in het laatste kwartaal van 2022 ontvangen zijn, is voor ruim € 260.000 aan leges in rekening gebracht. De werkzaamheden (kosten) voor deze vergunningen vinden grotendeels plaats in 2023. De kosten drukken daarmee ook op 2023, waardoor een vertekend beeld ontstaat voor wat betreft de kostendekkendheid. Daarnaast zijn er over 2022 relatief veel "grote" vergunningaanvragen ingediend waarvoor een hoog legestartief geldt. De opbouw van de WABO tarieven is progressief, dat wil zeggen kleine aanvragen hebben een relatief laag tarief en grote aanvragen een relatief hoog tarief. Er vindt zogenaamde kruisbestuiving plaats. Als er relatief veel grote aanvragen worden ingediend dan stijgt de kostendekkendheid. We monitoren deze kostendekkendheid over 2023 zodat wij over een langere periode inzicht krijgen in de kostendekkendheid. Op basis van de uitkomsten bezien we of dit een aanpassing van tarieven behoeft én of een deel van de leges, met terugwerkende kracht, moet worden terugbetaald.

Bijlage 1 Berekening kostendekkendheid

Bijlage 1: Berekening kostendekkendheid Leges en Grondwaterheffing								
	grondwaterheffing		leges verkeer en vervoer	Ontgrondings vergunning	leges omgevingsverg unning (WABO BRIKS)	Natuur	Totaal leges	
Kosten taakveld	252.435		29.878			384.542	414.420	
Inkomsten taakveld	0		0	0	0		0	
Netto kosten taakveld	252.435		29.878	0	0	384.542	414.420	
Toe te rekenen kosten:								
Overhead	43.380		14.939	0	0	192.271	207.210	
Totale kosten	295.816	100%	44.818	79.584	308.861	576.812	1.010.075	100%
Opbrengst heffingen	183.726	62%	55.495	23.305	931.453	278.475	1.288.728	128%

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding en uitgangspunten

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de beschikbare risicobuffer. Risicomanagement is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Hierbij worden risico's goed in kaart gebracht, beheersmaatregelen genomen en bij de uitvoering vinger aan de pols gehouden. Beheersmaatregelen zijn o.a. aanpassen van werkprocessen, wegnemen van de oorzaak, treffen van een voorziening of het afsluiten van een verzekering.

De bestuurlijke kaders voor risicomanagement zijn de risicobereidheid, de onderdelen van de risicobuffer, de gewenste omvang van de risicobuffer en het niveau van verantwoording.

De risico's zijn geïnventariseerd op projecten en op afdelingen. De berekende ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op de methode zoals opgenomen in het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' dat in samenwerking met het bureau NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) is opgesteld.

Kernpunten

- Ratio weerstandsvermogen is berekend op 8,0 en gewaardeerd als uitstekend.
- Ratio Algemene reserve 3,4.
- Benodigde risicobuffer is € 7,1 mln.
- Beschikbare risicobuffer is € 56,5 mln.

Beleidskader

- *Risicomanagementbeleid riskeer, beheers en realiseer meer*
- Ratio weerstandsvermogen is ten minste 1,5
- Ratio Algemene reserve minimaal factor 1,0
- Zekerheidspercentage is 90%.
- Risicobuffer is de Algemene Reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting en de vrije ruimte meerjarenraming.
- Risico's van € 200.000 of meer.

Beleid

De basis voor het risicomanagementbeleid zijn de volgende door Provinciale Staten vastgestelde kaders:

- **Risicobereidheid**

Op basis van de risicosimulatie wordt berekend welk bedrag nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de berekende risicobuffer zal zijn. Het te hanteren zekerheidspercentage geeft zodoende de mate van risicobereidheid aan. De provincie hanteert vanaf 2019 een zekerheidspercentage van 90%.

- **Onderdelen van de risicobuffer**

We rekenen de volgende componenten tot de beschikbare risicobuffer:

- Algemene reserve.
- Vrij aanwendbare bestemmingsreserves.
- Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting.
- Vrije ruimte meerjarenbegroting.
- **Gewenste omvang van de risicobuffer**

De gewenste omvang van de minimaal aan te houden risicobuffer is uitgedrukt als ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Daarnaast geldt een minimale ratio voor de Algemene reserve van 1,0.

- **Niveau van verantwoording**

Om grote risico's van kleine te onderscheiden wordt gewerkt met een grensbedrag. Er wordt verantwoording afgelegd over risico's met een maximale financiële impact (worst case) van € 200.000 of groter.

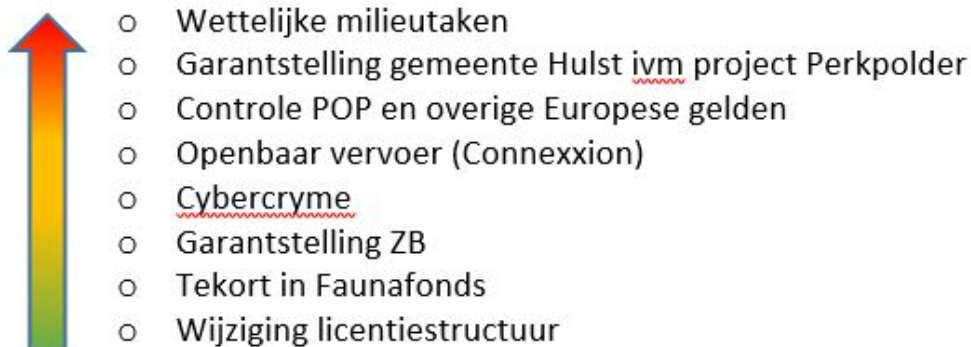
- **Wijzigingen beleid ten opzichte van 2021**

Er zijn geen wijzigingen in het risicomanagementbeleid ten opzichte van 2021.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Een aantal van deze risico's heeft tevens een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's met betrekking tot onderstaande onderwerpen.

Overzicht risico's jaarrekening 2022

In bovenstaand overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's met betrekking tot Wettelijke milieutaken en Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder beheer bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat overigens niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meerdere risico's die betrekking hebben op Wettelijke milieutaken en controle POP en overige Europese gelden.

Ten opzichte van de derde voortgangsrapportage grote projecten zijn geen risico's komen te vervallen. Er is één nieuw risico; Overprogrammering POP3+ en Leader (als deelrisico van Controle POP en overige Europese gelden). Het risico "Toekomstverkenning samenwerking milieutaken in Zeeland" is gestegen in zowel kans als omvang (als deelrisico van Wettelijke Milieutaken) en zorgt voor een stijging van de benodigde risicobuffer ten opzichte van de derde voortgangsrapportage.

Wettelijke milieutaken

Dit risico is gewijzigd ten opzichte van de vorige rapportage zoals hierboven vermeld door het actualiseren van het risico voor de effecten van de uitgevoerde toekomstverkenning samenwerking milieutaken.

In 2021 is een eerste toekomstverkenning uitgevoerd voor de milieutaken waar we als provincie verantwoordelijk voor zijn. Een vervolgonderzoek is in 2022 uitgevoerd en gerapporteerd. Op basis van de rapportage is de inschatting van de benodigde middelen voor realisatie van het meerjarenprogramma naar boven bijgesteld. Uiteindelijke besluitvorming hierover zal na een concrete vertaling door de uitvoeringsorganisaties worden voorgelegd.

Verder resteren er onder dit risico nog de volgende onderdelen:

Met de komst van de Omgevingswet (OW) krijgen provincies de mogelijkheid om financiële zekerheid te vragen bij majeure risicobedrijven en bij afvalbedrijven. De financiële zekerheid wordt opgelegd ter nakoming van, op grond van de omgevingsvergunningen, geldende verplichtingen (zoals ontmanteling van een installatie) of ter dekking van aansprakelijkheid voor milieuschade die door de vergunde activiteit is ontstaan. Er is een aanvullende wetswijziging in voorbereiding dat dit een verplichting wordt. Het verwerken hiervan in de omgevingsvergunning vraagt extra tijd van omgevingsdiensten.

Naar aanleiding van de PFAS discussie is politiek de wens uitgesproken dat er voldoende tijd door de RUD Zeeland besteed moet worden aan de werkzaamheden die voortvloeien uit de Verdragen Helsinki en Espoo inzake dossiers met mogelijke grensoverschrijdende milieugevolgen. In afwachting van een onderbouwd advies van de RUD met een kostenopgave is een risicokaart opgesteld.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthouderoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

Dit risico is niet gewijzigd ten opzichte van de vorige rapportage. In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen inderdaad over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe GREX door de gemeente Hulst ontvangen wij een exemplaar van deze GREX.

Mede vanwege de fasering van de gebiedsontwikkeling Perkpolder hebben wij nogmaals een externe toets uitgevoerd of de gemeente en de provincie overeenkomstig het staatssteunrecht hebben gehandeld. De externe adviseur heeft geadviseerd om meer zekerheid te verkrijgen bij de conformiteit van de verleende garanties, welke alleen verkregen kan worden door contact op te nemen met de Europese Commissie (EC). Deze casus is voorgelegd aan de EC. Een definitieve terugkoppeling vanuit de EC is tot op heden niet ontvangen. De inschatting van de externe adviseur is dat het handelen van de gemeente en de provincie niet heeft geleid tot verstoring van de marktwerking of ongeoorloofde staatssteun.

Garantstellingen

De garantstellingen maken deel uit van de uitvraag naar risico's. De provincie heeft een aantal garantstellingen afgegeven voor verbonden partijen. Hierin schuilt een risico, aangezien de financiële realiteit van een organisatie ertoe kan leiden dat schuldeisers aanspraak maken op de betreffende garantstelling. Het grootste deel van de garantstelling is beschikbaar gesteld aan North Sea Port. North Sea Port heeft een gezonde eigen vermogenspositie. Daarnaast is het beleid van de provincie gericht op het afbouwen van de garantstellingen in omvang en aantal.

De Provincie Zeeland staat garant voor de lening die GBE Aqua heeft aangetrokken om de aandelen te kopen van PZEM. Het risico met betrekking tot deze garantstelling maakt geen onderdeel uit van het benodigde weerstandsvermogen. Het Rijk heeft ter compensatie van deze garantstelling € 10 miljoen betaald ter aanvulling van ons weerstandsvermogen. Wij hebben deze middelen gedoteerd aan de bestemmingsreserve GBE Aqua. Deze bestemmingsreserve dekt het risico van de

garantstelling. De verwachting is dat de lening en daarmee ook het risico van de garantstelling snel in omvang afneemt als gevolg van de aflossingen op de lening door GBE Aqua.

Verloop risico's ten opzichte van voorgaand jaar

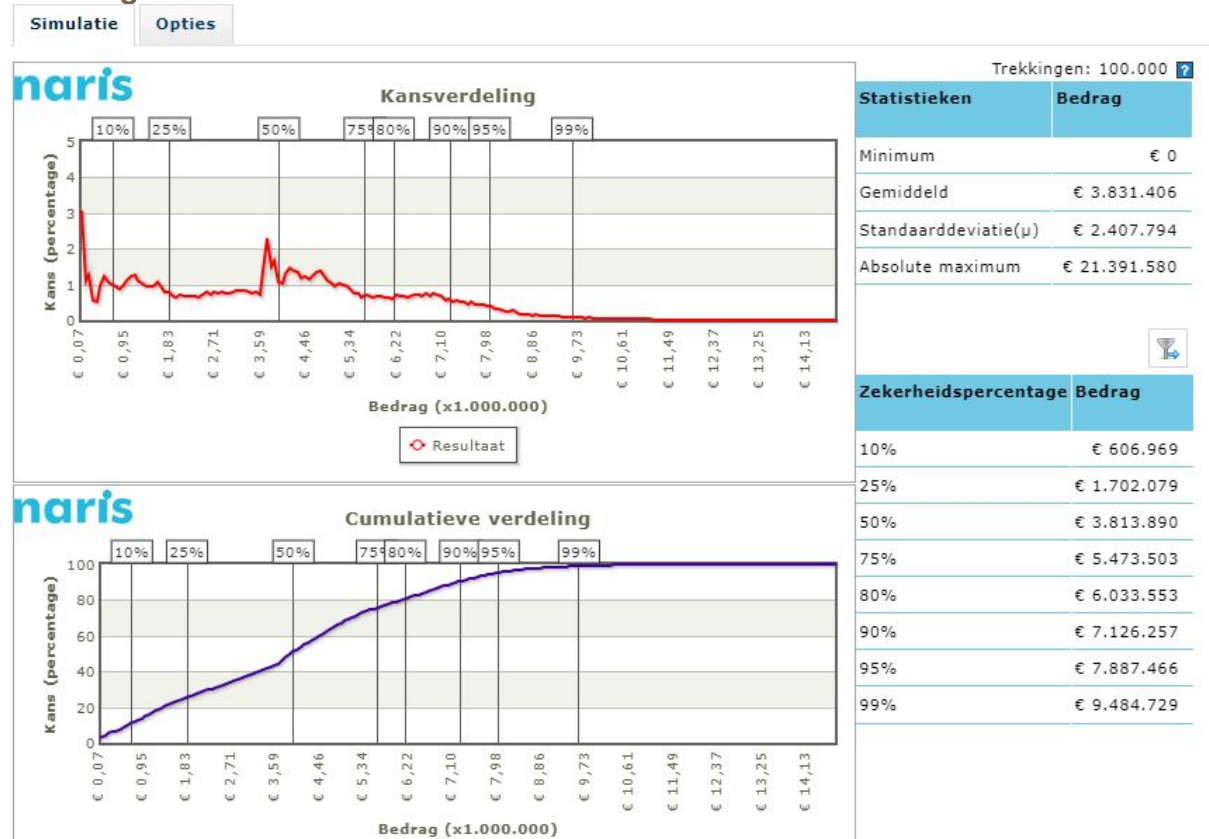
In onderstaand verloopoverzicht geven we inzicht in het verloop van de risico's die zijn verwerkt in de jaarrekening 2021. Met andere woorden; zijn de risico's die benoemd zijn in de jaarrekening 2021 in 2022 nog aanwezig en is de omvang gewijzigd.

De verklaring voor de grootste wijziging ten opzichte van 2021 is voor wat betreft het risico "Wettelijke milieutaken" dat gedurende 2022 het deelrisico's Inhaalslag toezicht en handhaving is komen te vervallen. Het deelrisico Toekomstverkenning samenwerking milieutaken in Zeeland is in omvang en kans inschatting gestegen. het deelrisico "Opnemen van financiële zekerheid in omgevingsvergunningen bij bedrijven bij inwerkingtreding van de Omgevingswet" is nieuw. Per saldo stijgt het risico.

De wijzigingen van de risico's Controle POP en overige Europese gelden en Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek zijn gering van omvang.

Verloopoverzicht risico's	
Risico	
Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022
Wettelijke Milieutaken	
Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder	
Controle POP-3 en overige Europese gelden	
Openbaar vervoer (Connexxion)	
Cybercrime	
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	
Tekort in Faunafonds	
Wijziging licentiestructuur	
 = geen wijziging	
 = in omvang gestegen	
 = in omvang gedaald	

Benodigde risicobuffer

Risico's worden gekwantificeerd op basis van de financiële impact en de kans van het risico. Per risico wordt allereerst de kans van optreden bepaald. Vervolgens wordt de financiële impact bepaald indien het risico zich zou voordoen.

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze berekening vindt plaats door middel van risicosimulatie. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 7,1 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare risicobuffer	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>
Algemene reserve	24,4
Bestemmingsreserve	0,0

Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	23,0
Ruimte meerjarenbegroting	9,1
Totaal	56,5

In bovenstaande opstelling is uitgegaan van de cijfers na verwerking van alle begrotingswijzigingen in 2022.

De algemene reserve is doorgaans de primaire risicobuffer, omdat deze direct is in te zetten. Het betreft wel incidentele middelen.

Bestemmingsreserves kunnen gebruikt worden als risicobuffer voor het deel waarvoor nog geen harde verplichtingen zijn aangegaan. Voor dit deel is dan een besluit nodig om de bestemming te wijzigen. Het aanwenden van deze reserves voor het dekken van financiële schade doen we daarom pas als de nood hoog is. Deze ruimte bedraagt € 0.

De onbenutte belastingcapaciteit van de motorrijtuigenbelasting is het verschil tussen de te verwachten realisatie 2023 en maximaal te heffen opcenten in 2023. Omdat de opcenten alleen op 1 januari in enig jaar verhoogd kunnen worden is de vrije belastingcapaciteit niet direct beschikbaar als risicobuffer. De vrije belastingcapaciteit is het meest geschikt voor de dekking van structurele risico's.

De ruimte in de meerjarenbegroting, ook wel budgettaire ruimte genoemd, betreft middelen zonder bestemming en maken deel uit van de beschikbare risicobuffer.

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het ratio weerstandsvermogen wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

<i>Ratio weerstandsvermogen</i> =	$\frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{56,5}{7,1}$	=	8,0
-----------------------------------	---	---	--------------------	---	-----

Op basis van de weerstandsnorm valt het weerstandsvermogen in de klasse uitstekend.

Ratio algemene reserve in benodigde risicobuffer

In Provinciale Staten is ook besloten dat de algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer. Op basis van deze ratio's wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Dit houdt in dat de benodigde risicobuffer van € 7,1 miljoen minimaal gedekt moet worden door de Algemene reserve. Deze ruimte bedraagt € 24,4 miljoen. De factor komt uit op 3,4 waarmee de factor voldoet aan het minimum van 1,0.

<i>Ratio Algemene reserve</i> =	$\frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{24,4}{7,1}$	=	3,4
---------------------------------	---	---	--------------------	---	-----

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf financiële kengetallen opgenomen moeten worden. Deze kengetallen geven meer inzicht in de (financiële) ruimte om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ofwel, ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de Provincie. In hun samenhang zeggen de kengetallen hoe de Provincie er financieel gezien voor staat, zeker als de ontwikkeling van de kengetallen over een aantal jaren wordt gevolgd. Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid van

Provincies beoogd. <https://kennisopenbaarbestuur.nl/thema/financi%C3%AABle-kengetallen-gemeenten-en-provincies/>

Voor meer informatie en berekeningswijze van de kengetallen verwijzen wij u naar de regeling: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036853/2019-04-01>.

Formeel zijn er geen harde criteria voor de waarden waaraan de kengetallen moeten voldoen. Als richtlijn op signaalwaarden van de normen volgen wij het gemeenschappelijk financieel toetsingskader, zie ook :

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Zeeland/CVDR623323/CVDR623323_1.html. In onderstaand overzicht hebben wij met kleur aangegeven of onze kengetallen voldoen aan deze norm waarbij **groen** betekent minst risicovol, **geel** neutraal en **rood** meest risicovol. Voor de volledigheid hieronder een overzicht van de normen:

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90 %	90-130	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35	>35 %
Structurele exploitatieruimte (begroting)[1] [1] Zie ook paragraaf 7.1, Structureel en reëel begrotingsevenwicht.	>0 %	0	<0 %
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105	>105 %

Kengetallen	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	rekening 2022
Netto schuldquote	64,5%	58,8%	72,6%	56,3%	41,3%	74,7%	25,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	63,4%	57,9%	71,9%	55,8%	40,8%	74,2%	24,8%
Solvabiliteitsratio	31,5%	34,9%	36,2%	43,8%	50,2%	37,7%	61,6%
Structurele exploitatieruimte	19,3%	10,4%	7,8%	13,1%	15,7%	6,5%	40,5%
Grondexploitatie	4,2%	4,0%	4,5%	4,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	102,4%	102,3%	110,6%	109,5%	107,3%	NNB	98,6%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er ook sprake is van verstrekte leningen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en de betekenis daarvan voor de schuldenlast. Als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Een netto schuld die minimaal 100% van de inkomsten is, wordt als hoog gezien. Als we beide schuldquotes vergelijken blijkt dat de waarden dicht bij elkaar liggen. Gesteld kan worden dat sprake is van een relatief beperkte omvang van de uitstaande schuldenlast, die een dalende trend laat zien en die beheersbaar is om aan de rente- en aflossingsverplichtingen te kunnen voldoen. De netto schuldquote van overige Provincies is veelal negatief. Dat wil zeggen dat daar een overschot aan middelen is. De (gecorrigeerde) netto schuldquote van Zeeland is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren. Dit komt met name door

een daling van de vlottende schuld (aflossing van de schuldpositie). Ook ten opzichte van de kengetallen in de begroting hebben deze kengetallen zich positief ontwikkeld. Dat hangt met name samen met de mogelijkheden die er dit jaar waren om de vreemd vermogenspositie verder af te bouwen.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de Provincie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van de Provincie) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter het deel van de activa dat is gefinancierd met eigen middelen en hoe groter de financiële weerbaarheid van de Provincie. Een solvabiliteitsratio van 20% - 50% wordt als gezond gezien. De solvabiliteitsratio van overige provincies is veelal hoger vanwege hogere eigen vermogens ten opzichte van het balanstotaal, percentages van rond de 70% - 80% zijn geen uitzondering. De solvabiliteitsratio geeft een indicatie over de hoogte van de schuldenlast die de Provincie is aangegaan en de mate dat deze schuldenlast beheersbaar is. Als we het vreemd vermogen beschouwen zien we dat dit met name bestaat uit overlopende passiva. In lijn met het gepresenteerde positieve kengetal in de begroting 2022, laat dit zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en de inkomsten uit opcenten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid, bedrijfsvoeringlasten en kapitaallasten. Een positief kengetal betekent dat we een positief saldo hebben tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Het gepresenteerde positieve kengetal laat zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is (de totale waarde van de gronden in eigendom bij de provincie) in relatie tot het totaal aan jaarlijkse baten. De Provincie kan namelijk risico's lopen inzake de waardeontwikkeling van gronden die op de balans staan. De omvang van de grondexploitatie is bij de Provincie gering. Dit betekent een klein risico voor de financiële positie. Dit kengetal is na de overdracht van de gronden Waterdunen afgenomen tot nihil.

Belastingcapaciteit

Een Provincie heeft de mogelijkheid het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te relateren aan het gemiddelde van het aantal opcenten van alle Provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

In 2022 is het tarief weer gezakt naar het niveau van 2018, namelijk 82,3 opcenten. Daarmee ligt het tarief onder het gemiddelde landelijke tarief. In de paragraaf heffingen wordt nader ingegaan op het maximale tarief dat een Provincie mag heffen. De onbenutte belastingcapaciteit over 2023 bedraagt € 23,0 miljoen. Dit betreft een stijging die ingezet kan worden vanaf 2024 en heeft dan betrekking op één begrotingsjaar.

De ratio's in onderling verband bezien

De kengetallen netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie hebben met name betrekking op de balanspositie van de Provincie. Geen van deze kengetallen bevindt zich in een gevarezone. Sterker nog, de kengetallen laten alle een positieve ontwikkeling zien, waaruit ook blijkt dat de Provincie een gezonde balanspositie kent. De zeer lage ratio grondexploitatie (0%) is een bevestiging dat de grondexploitaties een beperkte omvang kennen ten opzichte van de totale provinciale begroting en daarmee ook beheersbaar zijn voor waarde schommelingen.

De vreemd vermogenspositie is beheersbaar, en biedt zelfs ruimte voor groei indien dat noodzakelijk is. Daarnaast laat de ratio weerstandstandvermogen en ratio algemene reserve zien dat de algemene reserve ruimte biedt om niet voorziene tegenvallers te kunnen afdekken. Tezamen met de gezonde vreemd vermogenspositie geeft dat ook ruimte om die eventuele tegenvallers op dat moment ook daadwerkelijk te kunnen financieren. De Provincie is dus weerbaar om onverwachte zaken te kunnen opvangen.

De kengetallen structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit hebben betrekking op de exploitatie. Uit de berekening van de kengetallen blijkt dat de structurele baten ruim voldoende zijn om de structurele lasten af te dekken, en dat er zelfs ruimte is om de structurele lasten te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit biedt bovendien ook mogelijkheden om de structurele baten verder te vergroten, mocht dat noodzakelijk zijn.

Bovenstaande uiteenzetting toont dat de financiële positie van de Provincie Zeeland beheersbaar en op orde is. De ratio's voldoen in ruime mate aan de gestelde normen. Ten opzichte van voorgaande perioden heeft de financiële positie zich positief ontwikkeld, met name doordat de vreemd vermogenspositie is afgebouwd en de eigen vermogenspositie is gegroeid. Daarmee biedt de financiële positie ook ruimte om eventuele tegenvallers zelfs op structurele basis te kunnen opvangen.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft het beheer en onderhoud van de provinciale kapitaalgoederen. Het gaat om kosten voor in stand houden van eigendommen van de Provincie met een meerjarig nut en de daarbij behorende kosten. Hieronder valt onze infrastructuur (onder andere bruggen, tunnels, (vaar)wegen, sluizen) en de gebouwen in ons beheer. Instandhoudingskosten zijn de kosten die we maken voor beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur en onze gebouwen. De financiële verantwoording valt onder de programma's regionale bereikbaarheid, leefbaarheid en overhead (bijkomende kosten). Deze onderdelen lopen door de gehele begroting heen en zijn vaak groot omvangrijk.

We gaan in deze paragraaf in op het beleid voor het niveau van het onderhoud, de huidige staat van het onderhoud en de plannen voor het onderhoud. Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen bestaat uit drie onderdelen:

1. Klein /dagelijks onderhoud
2. Groot onderhoud
3. Bervanging/reconstructie.

De geraamde en gemaakte instandhoudingskosten van de provinciale kapitaalgoederen staan in deze paragraaf.

Hieronder zetten we dit voor de volgende kapitaalgoederen uiteen: infrastructuur en provinciale gebouwen. Riolering is een onderdeel dat niet van toepassing is.

Speerpunten

- Verdere invoering assetmanagement.
- In stand houden van de provinciale infrastructuur die minimaal voldoet aan de basis (wet- en regelgeving en goed rentmeesterschap).
- Groot onderhoud via onderhoudsreserve infrastructuur.
- Geen achterstallig onderhoud.

Acties

- Verder ontwikkelen werkwijze Assetmanagement.
- Een start maken met bijwerken van diverse uitvoeringsstrategieën voor uitvoering per (infrastructureel) eigendom.
- Volledigheid en actualiteit integraal informatiebeheersysteem.
- Onderhoud (monumentale) panden Abdijcomplex.
- Focus op Tijd- en plaatsbewust werken.
- Aanpassingen gebouwen in het kader van de energielabel C verplichting.
- Verder onderzoek naar de verduurzaming van de panden.
- Aanpassing lunchruimte en realisatie commissiekamer in verband met repro.

Beleidskader

- [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)](#)

Infrastructuur

De Provincie is als (vaar)wegbeheerder verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. In die rol dient de Provincie ervoor te zorgen dat het areaal in goede staat van onderhoud verkeert en voldoet aan de eisen die daaraan op grond van vigerende wet- en regelgeving en beleidsplannen wordt gesteld.

In maart 2018 is daartoe het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland vastgesteld door Provinciale Staten. Het Beheerkader vormt de basis voor het verankeren opnemen van assetmanagement in de provinciale werkwijze. In 2022 ontwikkelden we het assetmanagement verder door. Daardoor verbeterde de organisatie van het in stand houden van provinciale (vaar)wegen. Een mijlpaal in 2022 is het vaststellen van de uitvoeringsstrategie voor de natte kunstwerken. Hiermee ligt er nu een formele beschrijving van het beheer en onderhoud van dit thema. Daardoor hebben we voor alle thema's nu een uitvoeringsstrategie vastgesteld.

Eind 2022 is een start gemaakt met het traject om het huidige beheerkader te moderniseren. Hiervoor is een kernteam aangesteld, waarmee eind 2022 eerste werksessies zijn opgestart. Het beheerkader zal in een nieuwe versie verder gaan onder de noemer van het 'Strategisch Asset Management Plan' (SAMP). We blijven werken aan het verder ontwikkelen van asset management. De organisatie van in stand houden van de provinciale (vaar)wegen wordt daardoor nog doelmatiger.

Volgens de begroting is ook in 2022 een knip gemaakt tussen wat we als beheerder van infrastructuur wettelijk moeten doen (basis), en wat we op grond van ambities daarop aanvullend nog willen bereiken (beleid). Bij het in stand houden van de infrastructuur kijken we naar de prestaties die de kapitaalgoederen (eigendommen) moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn.

Voor het groot onderhoud werkten we ook in 2022 met een onderhoudsreserve, waarmee we de kosten van het groot onderhoud dekken. Met het vaststellen van de uitvoeringsstrategie voor natte kunstwerken zijn ook deze middelen (groot onderhoud) aan de onderhoudsreserve toegevoegd voor de gehele zichtperiode van tien jaar.

In onderstaande tabellen 1 en 2 presenteren we de gemaakte kosten voor het in stand houden van de kapitaalgoederen van de provinciale infrastructuur, gebaseerd op het beheerkader.

Tabel 1 – Kosten onderhoud infrastructuur (x € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Wegen	8.062	8.969	7.962	1.007
Vaarwegen	3.044	2.662	2.466	195
Groen	1.427	1.418	1.196	222
Totaal onderhoud infra	12.533	13.049	11.625	1.425

Het overschot in de kosten voor onderhoud aan de infrastructuur wat we hier presenteren is tweeledig te verklaren. Enerzijds is er een overschot van €782.000 op gladheidsbestrijding. Dit is ontstaan door een zachte winter in 2021-2022. Daarbij is in de begroting geen rekening gehouden met geraamde inkomsten voor het beschikbaar stellen van eigen infrastructuur van provincie Zeeland in de samenwerkingsovereenkomst voor gladheidsbestrijding. In 2023 onderzoeken we de mogelijkheid tot het instellen van een reserve, waarmee we beter inspelen op de fluctuaties in de gladheidsbestrijding.

Het restant van het overschot ontstaat door werkzaamheden in het groot onderhoud aan de infrastructuur die zijn gestart in 2022 en die doorlopen in 2023. Dit geld zal binnen de reserve groot onderhoud blijven en dit wordt alsnog besteed in 2023.

De genoemde bedragen in onderstaande tabel 2 zijn gebaseerd op het totale investeringskrediet. De investeringen worden conform het Besluit begroting en verantwoording en de financiële verordening Provincie Zeeland afgeschreven, waardoor de totale last wordt verdeeld over de periode waarin de investering wordt gebruikt.

Tabel 2 – Kosten (vervangings)investeringen infrastructuur (x € 1.000)

	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Wegen	-276	-164	2.070	-2.234
Vaarwegen	-11	-38	311	-349
Groen	-	-	-	-
Totaal onderhoud infra	-287	-202	2.381	-2.583

Provinciale gebouwen

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegensteunpunten en de bedieningsgebouwen voor het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. De laatste schakel in het uitvoeringsprogramma Beleidsvisie steunpunten is de nieuwbouw van steunpunt 's-Heer Arendskerke. Voordat hierover besluitvorming kan plaatsvinden brengt de Provincie in 2022, samen met het Rijk, de gemeenten en het waterschap de benodigde wegensteunpunten voor de gladheidbestrijding in kaart. Het is de bedoeling om een aantal gemeenschappelijk te gaan gebruiken.

Voor het meerjarig groot onderhoud is een beheerkader uitgewerkt. Op basis van een bijgewerkte 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen buitendienst voeren we het onderhoud uit. In de huidige meerjarenbegroting zijn de volgende bedragen opgenomen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden.

Er is op dit moment geen sprake van achterstallig onderhoud.

(Bedragen x € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Incidenteel	776	1.081	1.081	-
Structureel	584	459	359	100
Totaal	1.359	1.540	1.440	100

Fietsvoetveer

In 2004 zijn de gebouwen, aanlandingsvoorzieningen en twee SWATH-schepen voor het fietsvoetveer gekocht en in gebruik genomen. De Provincie verhuurt ze aan de ondernemer van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens, de Westerschelde Ferry B.V. In de huurovereenkomst voor de schepen is vastgelegd dat de Westerschelde Ferry BV verantwoordelijk is voor het onderhoud aan de schepen. De gebouwen en aanlandingsvoorzieningen worden door de Provincie onderhouden. In onderstaande tabel staan de onderhoudskosten.

(Bedragen x € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Fietsvoetveer	935	759	743	16
Totaal onderhoud fiets-voerveer	935	759	743	16

Kantoorgebouwen, waaronder Provinciehuis

De provinciale kantoorgebouwen zijn:

- het Abdijcomplex (inclusief het deel van het Zeeuws Museum).
- het pand Schuytvlot te Middelburg (huisvesting Erfgoed Zeeland).

Het beheer en onderhoud aan deze gebouwen staat beschreven in een meerjarig Beheerplan (BOS). Het onderhoud bestaat uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud.

Installatietechnisch onderhoud

- Installatietechnisch onderhoud volgens NEN 2767 (conditiemeting voor bouw- en installatiedelen). Een externe, gespecialiseerde partij voerde de inventarisatie en inspectie uit.
- De planning van dit onderhoud is waar nodig aangepast aan de planning van investeringen in de gebouwen en bouwkundige renovaties. Op die manier kunnen deze werkzaamheden gecombineerd/tegelijk plaatsvinden.

Bouwkundig onderhoud

- Planning bouwkundig onderhoud is gebaseerd op de inspectierapporten van de Monumentenwacht. Deze inspecties vinden eens in de twee jaar plaats. Het onderhoud dat we als slecht (herstellen binnen 0-1 jaar) en matig (herstellen binnen 1-3 jaar) beoordelen nemen we op in het BOS.

- Ook grotere renovaties van gebouwen, waarbij we geen bouwkundige aanpassingen aan het gebouwuitleveren, zijn hierin opgenomen.

Voor het meerjarig groot onderhoud maken we gebruik van een aparte reserve groot onderhoud, op basis van een bijgewerkte 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen.

In de huidige meerjarenbegroting staan de volgende bedragen opgenomen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden.

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Onderhoud en vervanging abdijcomplex	705	933	932	1
Onderhoud gebouwen en terreinen	259	259	283	-25
Zeeuws museum inclusief depots	329	281	185	96
Pand Schuytvlot	67	67	40	27
Totaal kapitaalgoederen gebouwen	1.359	1.540	1.440	100

Er was een BRIM subsidie voor het meerjarig bouwkundig onderhoud van de monumentale panden. Deze subsidieregeling eindigde per 31-12-2022. Daarom is de laatste 6 jaar 50 % van de kosten gesubsidieerd. Deze bedragen staan in de meerjarenraming. Er is op dit moment geen sprake van achterstallig onderhoud.

Investeringskrediet “huisvesting in een veranderende organisatie”.

Met het beschikbare investeringskrediet van € 2.715.000 realiseerden we:

- De verbouwing van “De Librije”.
- De aanpassingen in de gebouwen in kader van ‘Flexibel Werken’.
- De implementatie van het Hospitality-concept.

Dit laatste betreft onder andere de aanpassing van de ontvangsthal van het Heerenlogement. Het krediet is met € 600.000 verhoogd. Daarmee realiseerden we een zogenaamde ‘netwerkruimte’ op de begane grond van het Heerenlogement. Bedoeld voor de samenwerking met partners.

Het restant van dit krediet is ingezet om de voormalige reproductie en de lunchruimte in het Heerenlogement geschikt te maken voor vergaderen en ontmoeten/lunchen. Dit sluit aan op de voorzieningen die nodig zijn vanwege het tijd- en plaatsbewust werken (TPBW), zie hierna. De werkzaamheden zijn eind 2022 gestart en zullen in Q2 2023 gereed zijn.

Tijd en plaatsbewust werken (TPBW)

De organisatie heeft de keuze gemaakt om het werken op afstand een (meer) structurele plek te geven in de bedrijfsvoering en de omvang/inrichting van haar kantoorgebouwen aan te passen op de veranderende functie. Provinciale Staten heeft in de vergadering van 24 juni 2022 hiermee ingestemd. De aanpassingen in de gebouwen zijn inmiddels afgerond en het TPBW zal verder doorgevoerd worden.

Verduurzaming vastgoed

In het IPO is afgesproken dat het vastgoed van alle provincies in 2028 energie neutraal is. Voor monumenten geldt de landelijke afspraak om in 2030 40% CO₂ gereduceerd te hebben (t.o.v. 1990) en in 2040 60%. De voorbereidingen om dit doel te bereiken zijn reeds gestart en voeren we de komende jaren door. Ook moeten de niet monumentale kantoorpanden (> 100 m²) in 2023 energielabel C hebben. De uitvoering van de energielabel C aanpassingen zijn inmiddels opgestart. Gezien de huidige situatie in de bouw- en installatiemarkt (levertijden; personeelstekorten) zijn de werkzaamheden in Q2 van 2023 gereed.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de financieringsfunctie door Zeeland. Financiering houdt voor de provincie in dat er voldoende liquide middelen in kas zijn om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Hiervoor werden tot en met het 2e kwartaal 2022 kortlopende leningen aangetrokken waarbij het renterisico grotendeels was afgedekt met een renteswap (voor uitleg zie "Financieringsbehoefte"). Daarnaast geven wij inzicht in de financieringsbehoefte, rentelasten, het renteresultaat en de rentetoerekening.

Beleid

Naast de provinciale kaders gelden de wettelijke kaders die zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).
- Wet schatkistbankieren.
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO).
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

In deze kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een voorzichtig karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in het Besluit Financieringsstatuut.

Wijzigingen ten opzichte van beleid 2021

Er zijn geen wijzigingen met betrekking tot financiering ten opzichte van het beleid van 2021. Op 11 november 2022 is het Besluit Financieringsstatuut Provincie Zeeland 2022 vastgesteld door Provinciale Staten. Dit betrof een actualisering van het Besluit Financieringsstatuut 2013, de wijzigingen t.o.v. het oude statuut zijn gering van omvang.

Speerpunten

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen.
- Beheer van (tijdelijk) overtollige middelen.
- Beheersen van financiële risico's.
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Kengetallen

- Kasgeldlimiet: € 19,1 miljoen
- Renterisiconorm: € 54,4 miljoen

Beleidskader

- [Besluit Financieringsstatuut 2022 Provincie Zeeland en Besluit Financieringsstatuut 2013](#)
- [Financiële verordening Provincie Zeeland 2017](#)

Schatkistbankieren

Vanaf 2013 is de Wet verplicht Schatkistbankieren ingesteld. Dat houdt in dat de provincie al haar overtollige liquide middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Dit kan in de vorm van een rekening courant of het plaatsen van (meerjarige) deposito's. Onder voorwaarden mogen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen. Er kan niet geleend worden bij de schatkist. Zeeland heeft gedurende het hele jaar 2022 middelen gestald bij de schatkist (zie overzicht opgenomen geldleningen/middelen schatkist).

Risicobeheer vlottende schuld

De zogeheten 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotingstotaal, totale lasten voor toevoeging reserves). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met kort geld (looptijd tot 1 jaar), waardoor het renterisico van korte financiering beperkt wordt.

De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2022 bedraagt € 19,1 miljoen (op basis van 7% van € 272 miljoen).

In onderstaand overzicht is per ultimo kwartaal berekend of wordt voldaan aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet mag maximaal 3 aaneengesloten kwartalen overschrijden. Indien dit gebeurt moet de Provincie het renterisico afdekken zodat zij weer voldoet. De kasgeldlimiet is gedurende 2022 niet overschreden.

Kasgeldlimiet 2022		bedragen x € 1 mln					
		stand per					
		gemiddeld kwartaal	1e gemiddeld kwartaal	2e gemiddeld kwartaal	3e gemiddeld kwartaal	gemiddeld kwartaal	4e
Omvang begroting							
		272,3		272,3		272,3	272,3
1.	Toegestane kasgeldlimiet						
	*	7%		7%		7%	7%
	*	19,1		19,1		19,1	19,1
2.	Vlottende schuld						
	Opgenomen gelden < 1 jaar die niet gedekt zijn	0,0		0,0		0,0	0,0
	Schuld in rekening-courant nazorgfonds	10,8		10,3		11,2	11,1
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0		0		0	0
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0,0		0,0		0,0	0,0
		10,8		10,3		11,2	11,1
3.	Vlottende middelen						
	Uitzetting bij schatkist	10,9		74,9		77,0	24,3
	Tegoeden in rekening-courant	0,3		0,3		0,3	0,8
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar (Groenfonds)	21,5		21,1		20,0	19,3
		32,7		96,3		97,3	44,4
4.	Toets kasgeldlimiet:						
	Saldo vlottende middelen (3) - (2)	21,9		86,0		86,1	33,3
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	19,1		19,1		19,1	19,1
	Ruimte (+) / Overschrijding (-): (1) + (4)	41,0		105,1		105,2	52,4

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- Het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening).
- Het gedeelte van de portefeuille aan vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt de renterisiconorm gedefinieerd als een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2022 bedraagt € 272 miljoen. De renterisiconorm voor Zeeland bedraagt € 54,4 miljoen.

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (swap) tot en met 2029. Deze swap zorgde ervoor dat de rente was gefixeerd gedurende de gehele looptijd. Eind 2022 is de swap afgewikkeld. Hierover zijn Provinciale Staten geïnformeerd. (zie "Verloop SWAP 2022"). De Provinciale Staten zijn 18 oktober 2022 geïnformeerd door middel van brief "Afwikkelen rentederivaat (swap) met zaaknummer 215135.

Financieringsbehoefte

Wij hebben in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het rendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. Hiervoor was langdurige financiering benodigd.

Het renterisico was grotendeels afgedekt met een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. Gezien de geprognoseerde liquiditeitsbehoefte die werd voorzien in 2012 had de swap een looptijd tot en met 2029. Door middel van de swap wordt een variabel rentetarief (driemaands Euribor) geruild tegen een vaste rente, waarbij de Provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening.

De swap is eind 2022 afgewikkeld. In onderstaand overzicht is het verloop van de financieringsbehoefte over 2022 opgenomen. Er is sprake van een positieve liquiditeitspositie vanaf het 2e kwartaal.

Opgenomen geldlening/middelen schatkist (x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Stand per	1-4-2022	1-7-2022	1-10-2022	31-12-2022
Middelen schatkist	17.800	88.200	25.700	18.900
Geldmarkt (-/-)	-33.000	-75.000	0	0
Totaal	-15.200	13.200	25.700	18.900

Verloop SWAP in 2022

De afgelopen jaren zijn de ramingen van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte van de Provincie periodiek geactualiseerd. De financieringsbehoefte is in werkelijkheid minder hoog uitgekomen dan destijds, bij het afsluiten van de swap op basis van de prognose in 2012, werd voorzien. Dat betekent dat de swap een hoger bedrag aan financiering afdekt dan daadwerkelijk is opgenomen. Daardoor is afgelopen jaren sprake geweest van een 'overhedge', ofwel een niet 100% effectieve hedge. Dat betekent ook dat op basis van de omvang van de swap jaarlijks rentelasten worden betaald die (aanzienlijk) hoger zijn dan de werkelijke leenbehoefte.

In het accountantsverslag bij de jaarstukken 2021 van EY heeft zij, op basis van de liquiditeitsprognose van de Provincie, onderschreven dat de leningsbehoefte de komende twee jaar lager zal zijn dan de afgedekte hoofdsom van de renteswap. EY sloot af met een advies aan het college om te onderzoeken of het afkopen van de swap 'tot een economisch voordeel kan leiden'.

Wij hebben n.a.v. de ontstane overhedge mbt de swap, de opmerking van de accountant en de meerjarige liquiditeitsprognose gevraagd aan onze externe adviseur om te onderzoeken of het (kosten)efficiënter is om de swap aan te houden of om de swap af te kopen. Op basis van het advies hebben wij de swap bij de Rabobank afgewikkeld. De positieve marktwaarde van € 1,7 miljoen en de meerjarige rentelasten die gepaard gaan met de swap zijn hierbij vrijgevallen. Over de afwikkeling van de swap zijn Provinciale Staten 18 oktober 2022 geïnformeerd door middel van brief "Afwikkelen rentederivaat (swap)" met zaaknummer 215135.

Rentetoerekening

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 BBV voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend.

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er derhalve toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. De commissie BBV adviseert het onderstaand renteschema in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen.

Het renteresultaat is zo groot vanwege het afwickelen van de swap in 2022. De opbrengst daarvan was niet voorzien op het moment van de rentetoerekening.

Tabel renteschema (Bedragen x € 1.000)

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.887
b. De externe rentebaten	-1.797
Totaal door te rekenen externe rente	90
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Saldo door te rekenen externe rente	90
d1. Rente over Eigen Vermogen	
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	16
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	106
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	2.268
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	-2.163

Overzicht verstrekte geldleningen

Door de langdurige leensituatie van Zeeland is slechts een geringe hoeveelheid aan middelen uitgezet.

1. Wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD). De middelen voor die voorziening zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Rente en aflossingen op deze lening worden ieder kwartaal ontvangen tot en met 2028.

2. Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). Aan SVN is in totaal € 3 miljoen aan leningen verstrekt ten behoeve van stimulering duurzame woningverbetering. Deze leningen mochten tot en met 2013 worden uitgezet, daarna komen alle aflossingen ten gunste van de provincie.

Hieronder staat het overzicht van de verstrekte geldleningen per 31 december 2022:

Leningen uitgezet	Stand per 1-1-2022	aflossing/ mutatie	rente	Stand per 31-12-2022
Uitzetting wachtgeldvoorziening PSD	984	360	34	624
Duurzaamheidslening woningverbetering aan SVN	1.136	200	-	936
Totaal	2.120	560	34	1.560

Paragraaf Bedrijfsvoering

Samen slimmer voor Zeeland

We willen we het beste voor Zeeland en de Zeeuwen. Dat doen we op verschillende manieren. We doen het via beleidssturing, netwerksturing en vanuit wettelijke taken. We werken steeds meer samen met partners aan maatschappelijke opgaven. Dit is nodig om zowel nu als in de toekomst maatschappelijk toegevoegde waarde te blijven leveren. Daarnaast geldt ook dat maatschappelijke ontwikkelingen zoals digitalisering van invloed zijn op ons werk. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat we flexibel moeten zijn in hoe we ons werk organiseren.

Binnen de organisatie is de interne bedrijfsvoering een belangrijke voorwaarde voor het ondersteunen van de taken en opgaven. De landelijke onderwerpen, zoals de opgave landelijk gebied en stikstof, energie en klimaat vragen de komende periode veel van de provincies. Daarom is het belangrijk dat we de nodige dienstverlening kunnen leveren, naast wat we nu al doen.

Onder dit motto is gemeenschappelijke toekomstvisie voor de interne bedrijfsvoering vastgesteld, waarvan de uitvoering gestart is in 2022. Voor deze toekomstvisie zijn er enkele kernwaarden ontwikkeld:

- samenwerken als kunst
- resultaatgerichtheid
- vergroten in- en externe oriëntatie
- adaptie & flexibiliteit
- innovatief en inventief
- bespreken en verbeteren

Kengetallen

Capaciteit ambtelijke organisatie

Bezetting:

Ambtelijke organisatie: 592,5 fte

Statengriffie: 8,3 fte

Rekenkamer: 1,8 fte

Totaal: 602,6 fte

Beleidskader

- *Norm voor externe inhuur is, volgens de Rijksnorm, maximaal 10% van de totale personele uitgaven*
- *Inkoopbeleid*
- Informatiebeleid

* Deze beleidskaders zijn een bevoegdheid van GS/Concerndirectie.

Maatschappelijk verantwoord inkopen en aanbesteden

Het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen 2022-2025 is ondertekend. De thema's waarop via dit manifest is gecommitteerd zijn circulariteit, milieu, social return on investment, toepassen van de internationale sociale voorwaarden en diversiteit en inclusie. Dit laatste thema is nieuw, de andere thema's maakten al onderdeel uit van het Plan Maatschappelijk Verantwoord inkopen 2021-2024. Thema's waarvoor ook de mogelijkheden worden bekeken om mee te nemen in inkoopopdrachten zijn gezondheid, emissiereductie, bevorderen leefbaarheid, duurzaam groenbeheer, ruimtebeslag beperken en bodemvruchtbaarheid verbeteren. Alle thema's zijn vertaald in sustainable development goals (SDG's) en er wordt per inkoopvraag bepaald welke SDG's worden uitgevraagd. Twee projecten die in 2022 zijn gemaakt en waarin veel maatschappelijke thema's zijn meegenomen, zijn de aanleg van de rotonde bij Ritthem waarbij de N662 aansluit op de A58 en de bouw van een veldstation voor natuuronderzoek en -monitoring in Grenspark Groot-Saefthinge. Details van deze opdrachten en welke effecten daarmee behaald worden per SDG is terug te lezen op ons digitaal dashboard www.miviplatform.nl. Voorbeelden worden op dit platform door ons gedeeld zodat anderen ervan kunnen leren.

In 2022 is met beleidsmedewerkers, marktpartijen en belangenorganisaties en de HZ University of Applied Sciences gewerkt aan indicatoren om de effecten van de inkopen en aanbestedingen te kunnen meten als de prestatie is geleverd. De opzet is klaar om uit te rollen en deze is ook in Europees verband gedeeld en getoetst. De HZ University of Applied Sciences heeft ook meegewerkt aan het verkrijgen van inzicht in de schadelijkheid voor het milieu van smeer- en schoonmaakmiddelen die in gebruik zijn bij de Provincie. Gezamenlijk is gezocht naar milieuvriendelijke alternatieven. In oktober is het Interreg 2 Seas project Circular Biobased Construction Industry (CBCI) geëindigd. We namen als partner deel in dit project. In dit project zijn er twee whitepapers gemaakt

Gevolgen Tijd- en plaatsbewust werken (TPBW)

De coronacrisis heeft grote maatschappelijke invloed op Zeeland, op onze doelen en ook op onze organisatie. Het doel om samen verschil te maken met partners blijft onverminderd hoog. Gericht op de lange termijn willen we leren van de nieuwe inzichten die deze coronacrisis ons heeft gebracht.

De organisatie maakt op dit moment keuzes om het werken op afstand een (meer) structurele plek te geven in de bedrijfsvoering en de omvang/inrichting van haar kantoorgebouwen aan te passen op de veranderende functie. Er wordt van uitgegaan dat medewerkers bewuste keuzes maken voor de plek waar wordt gewerkt en afwegen of en zo ja, hoe zakelijk wordt gereisd. Dit levert bij de juiste balans een win-win-win situatie op voor maatschappij, werkgever en werknemer.

Het Abdijcomplex als fysieke ontmoetingsplek voor medewerkers, bestuurders, klanten en/of netwerkpartners blijft ook in de toekomst een cruciale rol vervullen. Tegelijkertijd maken digitale ontwikkelingen het mogelijk om (soms zelfs effectiever) op afstand te werken, bijvoorbeeld omdat het werk concentratie vraagt of om reistijd (en daarmee samenhangend CO2 uitstoot) te vermijden. De aanpak gaat in op drie punten:

- De mentale werkomgeving. Meer verantwoordelijkheid en vrijheid krijgt vorm in een verandering van organisatiecultuur en ook de houding en het gedrag van medewerkers.
- De fysieke werkomgeving die ingericht wordt volgens de principes van TPBW, zowel in de kantoorgebouwen als bij werken op afstand (thuis).
- De virtuele werkomgeving waardoor tijd- en plaats onafhankelijk werken mogelijk wordt en die samenwerking en kennisdeling ondersteunt.

De keuzes en bijbehorende instrumenten vullen elkaar aan zowel inhoudelijk als financieel. Uitgangspunt is dat deze verandering zoveel als mogelijk te bekostigen door bestaande overheadbudgetten anders te gebruiken.

Speerpunten voor 2022 zijn:

- Maken van nieuwe ruimtes in de gebouwen. Onder andere gericht op ontmoeten/samenwerken, projectmatig werken en video-vergaderen.
- Uitwerken thuiswerkfaciliteiten voor medewerkers op basis van Arbonormen.
- Aanpassen van de stijl van leidinggeven gericht op het op afstand resultaatgericht leiding geven aan medewerkers mét aandacht voor samenwerken en sociale verbinding.
- Bewaken van de balans tussen werk-privé met extra aandacht voor vitaliteit.
- Verduurzamen van het vervoersbeleid, hieronder verder toegelicht.
- Moderniseren van de werkomgeving (in het vervolg verder toegelicht).

Goed werkgeverschap: Strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning

Strategische personeelsplanning (afgekort SPP)

Bij het werken aan maatschappelijke doelen wil de Provincie een goede werkgever zijn. Daarom proberen we een afspiegeling te zijn van de Zeeuwse samenleving. Zo nemen we regelmatig nieuwe medewerkers die vallen onder de participatiewet. Zo voldoen we aan de landelijk gestelde doelen. Bepaalde taken doen we bewust met eigen personeel, in plaats van uit te besteden. Denk bijvoorbeeld aan onze facilitaire medewerkers. Daarnaast bieden we werk voor afgestudeerden en hebben we twintig stageplaatsen voor scholieren en studenten van diverse opleidingsrichtingen.

Daarmee bieden we perspectief in Zeeland en geven zelf het goede voorbeeld. Het werken met opdrachten biedt perspectief voor alle medewerkers en de mogelijkheid om breed inzetbaar te zijn en zich verder te ontwikkelen.

Ook in 2022 is strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning van groot belang. Dat blijft zo de komende jaren. Door een grote uitstroom van medewerkers met een pensioengerechtigde leeftijd vanaf 2022 (ook door de pre-pensioenkeuzes), in combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt. Het is belangrijk een goed en aantrekkelijk werkgever te zijn voor de regio. Dat gebeurt door nieuwe afspraken in de cao provinciale sector voor 2022-2023. Maar ook door aanpassing van lokaal beleid waarin nieuwe afspraken over hybride werken staan en duurzame inzetbaarheid van medewerker belangrijk is.

Strategische personeelsplanning is daarnaast een jaarlijks terugkerend onderwerp doordat het onderwerp staat in de jaarlijkse P&C-cyclus. De acties van 2022 waren onder andere opvolgingsplanning van kritische functies, vervanging van uitstroom AOW, behoud van kennis en een organisatie brede inventarisatie van het potentieel van het bestaande personeel.

Moderniseren van de werkomgeving

“Tijd en plaats bewust werken” vereist een andere dienstverlening en middelen in de IT- en informatiebeheer.

In 2022 zijn er meer digitale vergaderfaciliteiten in de algemene vergaderruimten en het statencomplex bijgekomen. Daarnaast zijn we in 2022 samen met collega's uit de afdelingen en opgaven begonnen met de voorbereidingen voor het gebruik van Microsoft 365. Het plan van aanpak (zogenaamde grondplaat) en een aanbesteding is klaar voor de vervolgfase. De uitrol van Microsoft 365 moet zorgen voor meer kwaliteit van informatiebeheer. Ook is de interprovinciale aanbesteding voor Telefontie (PT2023) opgestart, waar de Provincie Zeeland aan deelneemt. Er werd geïnvesteerd in het verbeteren van de eerste en tweede lijns dienstverlening. Er is opnieuw gekeken naar de leverings- en "change" processen en het invoeren van een nieuw Service Managementsysteem (samen met de afdeling Facilitaire Zaken). Het verbeteren van de "zelfservice"-mogelijkheden was onderdeel van de uitvoering. Daarnaast is er aandacht voor het werken binnen de kaders van informatieveiligheid met als basisprincipe “bewust veilig genoeg” en verbeteren van onze infrastructuur.

In 2023 bouwen we verder aan het organiseren van het “digitaal gemak” in ons werk, onder andere met de uitrol van de cloud- functionaliteiten van Microsoft 365 en de ingebruikname van Facilitair als digitaal loket voor de dienstverlening van I&A en Facilitair.

Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat we aansluiten op de behoeften van de medewerkers, GS en PS in het gebruik van deze digitale middelen in hun keuzes in tijd en plaats bewust werken en vergaderen.

Verduurzaming vervoersbeleid

Onze doelen van aantrekkelijk en modern werkgeverschap zijn te koppelen aan doelen van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). In 2022 voerden we acties uit om werknemers aan te moedigen duurzaam te reizen. De acties dragen bij aan het behalen van de doelstellingen in de Regionale Energiestrategie Zeeland (RES): 49% CO₂-vermindering van zakelijke reizen in 2030 en een zero emissie mobiliteit in 2050. Ook sluit dit doel aan op de sectorale werkgeversvisie 2025, waarin een visie staat op hoe werkgever en werknemer verantwoord tijd- en plaatsbewust (TPBW) kunnen werken. In 2022 was een herziening van de forensenregeling en uitbreiding van het eigen vervoerspark met onder andere fietsfaciliteiten en elektrische (deel)auto's.

Sturen mét data = sturen óp data

We gebruiken data als feitelijke onderbouwing van onze keuzes en besluitvorming. Met behulp van data-analyse zien we de effecten van ons beleid en kunnen we desgewenst bijstellen. Zo hebben we in 2022 voor diverse beleidsterreinen KPI's geformuleerd (kritische prestatie-indicatoren) en zijn er relevante inzichten verkregen o.a. met behulp van data science. We hebben de ontwikkeling van diverse informatieproducten in gang gezet, waaronder diverse dashboards voor stikstof en fijnstof en voor de proeftuin Zeelandbrug. Deze informatieproducten geven invulling aan het data gedreven werken.

Verdere ontwikkelingen in 2022:

- Uitbreiding van data-science-analyses, modelmatig werken, simulatie en voorspellingen. In dit licht zien we ook de realisatie en uitbouw van een aantal Digital Twins: virtuele weergaven van fysieke/ruimtelijke objecten (denk aan: Zeelandbrug, Zeeuwse bodem, Kop van Schouwen).
- De opvolging van de aanbevelingen zoals de Hogeschool Zeeland die heeft gedaan in de 'Eindrapportage Data-Alliantie Zeeland Fase 1' ingericht.
- Het uitbouwen van het fundament onder data-inwinning en data-gebruik: vaardigheden, technieken, gegevensmanagement en data-governance. Dit fundament fungeert niet alleen als kwaliteitsborging maar het is ook een krachtig vliegwiel voor verdere data-toepassingen.
- Het operationaliseren van de aanbevelingen van de verkenning Ethiek en de Digitale Transformatie.

In 2023 werken we hier verder aan. Ook de inventarisatie en registratie van sensor-gebruik en toepassing van Artificiële Intelligentie (AI) krijgt in 2023 een professionaliseringsslag. Daarnaast zal het aangaan van data-samenwerkingen met Zeeuwse overheden en kennisinstellingen (DAZ Fase 2) meer vorm gaan krijgen.

De Zeeuwse Digitale agenda

De Verkenning Zeeuwse Digitale agenda is in de Statenvergadering van 23 juli 2021 vastgesteld. In het laatste halfjaar 2022 is de sturing op het programma opgezet en is de monitoringsystematiek begonnen om de voortgang op de 31 projecten in kaart te brengen. Er wordt vooral gekeken naar het Uitvoeringsprogramma Digitale Agenda (UDA) op de projecten waarbij de UDA ook een positief effect heeft. Het UDA is een dynamisch programma dat startte met 31 projecten. Deze projecten waren gekoppeld aan de benoemde hoofdthema's. Dit zijn data ontketen, connectiviteit, innovatie MKB, dienstverlening. Het verloop van de projecten wordt elk half jaarlijks bekeken. Over de resultaten worden de Staten, geïnformeerd.

Impact digitalisering en Wetgeving op informatiebeheer

Vanwege de verdergaande ontwikkelingen op het gebied van digitalisering is de rol van de klassieke DIV (Documentaire Informatie Voorziening) steeds meer aan het veranderen. Informatie wordt digitaal gecreëerd, verzonden en bewaard. Medewerkers zijn zelf steeds meer verantwoordelijk voor het op de juiste manier omgaan met informatie. De rol van de klassieke DIV-medewerker verandert meer en meer naar een rol van informatieadviseur en informatiedienstverlener. In 2022 is uitvoering gegeven aan het verder vormgeven van het inrichtingsmodel voor het functioneel- en informatiebeheer, met als doel om de organisatie van ons informatiebeheer nog beter in te richten. In het kader van het transitietraject hebben medewerkers diverse trainingen gevolgd, o.a. op het gebied van adviesvaardigheid en op ten behoeve van het digitoegankelijk maken van documenten. Daarnaast hebben ze toegang tot een vakgerichte e-learningomgeving. De medewerkers groeien toe naar hun nieuwe rollen. Daarnaast is een (extra) functie medewerker kwaliteitsverbetering informatiebeheer gecreëerd en ingevuld en een extra Informatiebeheerder A (start in 2023). Verder heeft een eerste oriëntatie op een kwaliteitssystematiek plaatsgevonden en is, voor het voldoen aan verschillende wetgeving voor de digitale dienstverlening, het digitale subsidieloket gepubliceerd met behulp van het Zaaksysteem. De Informatiebeheerders zijn tevens aangewezen als contactpersoon i.k.v. de Woo.

In 2023 geven we verder vervolg aan:

- De organisatie bewuster maken van het belang van goed informatiebeheer en hun eigen verantwoordelijkheid hierin.
- Het verder invullen van de kwaliteitssystematiek informatiebeheer in combinatie met het opstellen van een informatiebeheerplan.
- Het, in navolging op het publiceren van het digitaal subsidieloket, een volgend aantal dienstverleningsprocessen op dezelfde wijze verbeteren en volledig digitaal aanbieden en afhandelen.
- Het verder implementeren en verbeteren van de digitoegankelijkheid van onze informatie.
- Het verbeteren van de administratieve verloop van het GS-besluitvormingsproces.

Cybercrime

Informatieveiligheid is meer dan het nemen van technische maatregelen. In het Informatieveiligheidsbeleid 2019-2023 wordt ingezet op het verhogen van informatieveiligheid en op verdere professionalisering van de informatieveiligheidsfunctie. Een betrouwbare informatievoorziening is noodzakelijk voor het goed functioneren van het provinciaal bestuur. Informatieveiligheid heeft een integrale aanpak nodig, goed opdrachtgeverschap en risicobewustzijn; ieder organisatieonderdeel is hierbij betrokken.

Het was de ambitie om eind 2021 gecertificeerd te zijn voor ISO27001. Zorgvuldigheid bij implementatie en het kwalitatief goed krijgen van beheerprocessen maakten dat dit doel bijgesteld werd en de certificering in 2022 is geregeld. In november 2022 is onze organisatie getoetst op de ISO-27001 norm en daarbij is de Provincie Zeeland gekwalificeerd voor certificering en voorgedragen bij de certificeringscommissie. We verwachten het officiële ISO-certificaat in het eerste halfjaar 2023 te ontvangen.

In 2023 zal de NIS2-richtlijn worden gebruikt. De NIS2-richtlijn is in het leven geroepen om de continuïteit en integriteit van een aantal vitale sectoren te garanderen. De EU heeft nu overheidsorganen als vitale sectoren aangemerkt. De Provincie moet nu dus ook aan deze richtlijn te voldoen.

Financieel meerjarig perspectief

De begroting voor 2023 laat zien dat de structurele financiële ruimte voor nieuwe ambities en het oplossen van knelpunten de komende jaren beperkt is. Hoe de structurele ruimte zich de komende jaren zal ontwikkelen is onder meer afhankelijk van wijzigingen in de financieringssysteem voor provincies en eventuele dividenduitkeringen van verbonden partijen. In 2023 zal een nieuw college van start gaan. Afhankelijk van de omvang van nieuwe ambities die dit college heeft kan onderzocht worden welke ombuigingsmogelijkheden er zijn binnen de huidige meerjarenbegroting.

Financiële informatievoorziening

In 2019 zijn we in overleg met Provinciale Staten tot aanschaf van het softwarepakket Pepperflow overgegaan. Pepperflow is een rapportagetool en wordt gebruikt voor het opstellen en digitaal publiceren van onze P&C documenten zoals begroting en jaarrekening.

In 2022 hebben we verder ingezet op gebruik van deze rapportagetool, onder meer in de kwartaalrapportages grote projecten. Intern benutten we de ontwikkelingen van de rapportagetool om onder meer het zogenaamde 'verbeterregister' vorm te geven, maar ook voortgangsinformatie over provinciale doelen te verzamelen. Hierop zullen we de komende jaren ook verder inzetten.

Doorontwikkeling Horizontaal Toezicht

De Belastingdienst heeft het afgelopen jaar gewerkt aan de doorontwikkeling van het Horizontaal Toezicht (DHT) dat leidt tot veranderingen die gevolgen hebben voor (de samenwerking tussen) de Provincie en de Belastingdienst.

In het verleden lag de nadruk op de samenwerking met de Belastingdienst. Nu is de aandacht in de nieuwe opzet verschoven naar het zelf (systematisch) monitoren van interne beheersmaatregelen.

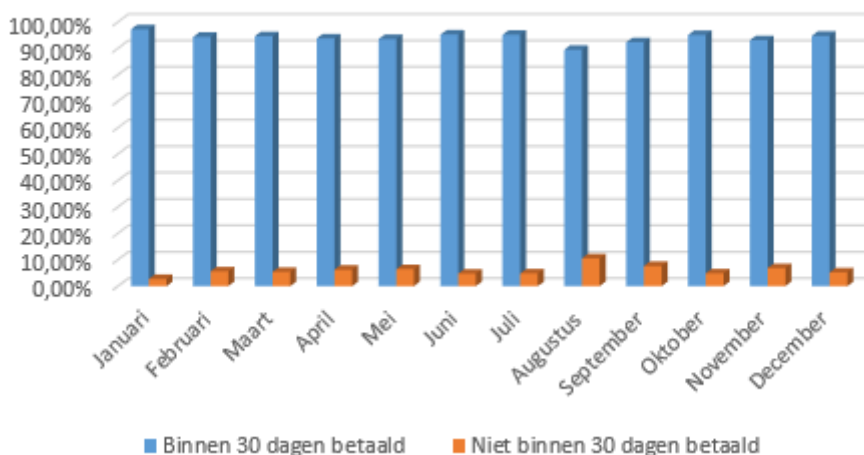
De Provincie Zeeland en de Belastingdienst zijn in gesprek om het convenant in 2023 met 3 jaar te verlengen. Daarvoor is eind 2022 een nieuw fiscaal controleplan vastgesteld, waarin de interne controles op alle significante fiscale processen zijn uitgewerkt. De verwachting is dat in het eerste half jaar 2023 het convenant verlengd wordt.

Betalen en invorderen

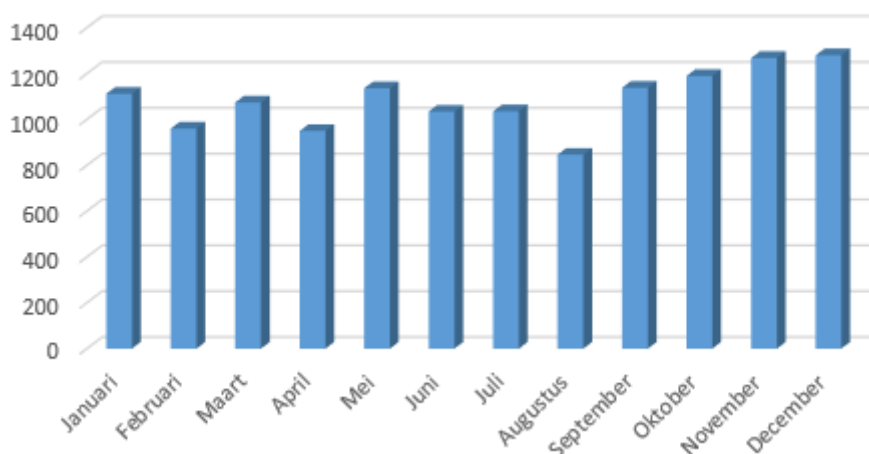
Onderdeel van de Provinciale coronamaatregelen was om de oorspronkelijke betalingstermijn van 30 dagen los te laten. De Provincie heeft zich daarnaast coulant opgesteld bij termijnen voor terugbetalingen of invorderingen, om zodoende een bijdrage te leveren aan de problematiek voor o.m. het MKB. Wij hebben dit beleid ook in 2022 voortgezet.

In totaal zijn in 2022 meer dan 13.000 facturen betaald aan leveranciers. Daarvan is ruim 80% binnen 14 dagen betaald en bijna 95% binnen 30 dagen!

Percentage betaald binnen 30 dagen

Totaal aantal facturen betaald

Communicatie

We willen het beste voor Zeeland en de Zeeuwen. En dan is in de veranderende wereld van nu vrijwel alles communicatie. Pers, publiek, politiek en medewerkers beoordelen onze organisatie op ons vermogen om te communiceren. Dat doen we omdat er een wettelijke plicht is om actief en passief informatie te verschaffen als overheid. Maar ook omdat communicatie er aan bijdraagt dat Zeeland en de Zeeuwen weten waarvoor ze terecht kunnen bij de Provincie. Wat ze van de Provincie mogen verwachten, hoe ze zaken bij ons kunnen aankaarten, wat wij actief doen om het beste voor Zeeland en de Zeeuwen te doen en hoe we dat doen. Dat doen we via mensen: bestuurders en medewerkers en via middelen, zoals onder andere social media, zeeland.nl, online magazines, huisstijl, narrowcasting, de Abdijstudio, beeldloket, mediaberichten en het sociaal intranet voor provincied medewerkers. Via halen en brengen van informatie, interactief, duidelijk, betrouwbaar, rol bewust, inspirerend en geloofwaardig.

In 2022 zetten we in op het verder vergroten van het aantal volgers op social media. Dat is gelukt, het aantal volgers groeit nog altijd. Daarnaast verbinden we ons met mensen die actief zijn op social media door het gesprek met hen aan te gaan. We gaan daar nog meer beeld en video voor inzetten. Dat doen we via reels en stories op Instagram en Facebook bijvoorbeeld. Governance gaat meer aandacht krijgen, vanwege zichtbaarheid van de Provincie en het werken in opgaven. Onze site www.zeeland.nl is in 2021 vernieuwd en was ook in 2022 het centrale communicatiemiddel. Daarnaast werken we aan de implementatie van verschillende soorten websites.

Bovendien was er ook in 2022 gerichte en blijvende aandacht voor het gebruik van duidelijke en begrijpelijke taal. In 2019 ondertekenden we al het convenant Direct Duidelijk van het Ministerie van Binnenlandse Zaken om het belang van duidelijke taal te onderstrepen. Zo maken we provinciemedewerkers bewust van het belang van helder taalgebruik en bieden hen taaltraining aan via de E-Academy. Onze interne taalcoaches herschrijven standaardbrieven en controleren de teksten van onze website www.zeeland.nl. Ook lezen zij mee met het sociaal jaarverslag en de jaarstukken/begroting. Samen met de juristen stelden we in 2022 een zogenaamde 'moeilijke woordenlijst' op en deelden deze via Uitleg van moeilijke woorden | Provincie Zeeland

We schreven dat het onderwerp dat nog meer aandacht gaat krijgen digitale toegankelijkheid zou zijn. In 2022 bereikten we een belangrijke mijlpaal. Een extern bureau toetste www.zeeland.nl op toegankelijkheid en verklaarde onze site volledig toegankelijk.

In 2022 gingen we van start met de proef van het gratis kwartaalmagazine IN ZEELAND. In totaal verschijnen er acht uitgaven. Na deze proefperiode wordt eind 2023 besloten of we doorgaan met IN ZEELAND. Met IN ZEELAND willen we de inwoners van Zeeland, naast alles wat we digitaal doen, ook op papier informeren. De eerste editie is huis-aan-huis, Zeeland-breed verspreid in het voorjaar van 2022. Daarna konden belangstellenden een abonnement nemen. Ook wordt het magazine verspreid over alle gemeentehuizen en bibliotheken in Zeeland. De oplage bedraagt op dit moment zo'n 4.000 exemplaren, waarvan er zo'n 2500 naar abonnees gaan. En er komen nog dagelijks aanvragen voor een abonnement binnen. In de loop van 2023 gaan we via korte, gerichte acties proberen het abonneebestand verder uit te breiden.

In 2022 zijn verschillende relatie-evenementen van Provincie Zeeland succesvol tot uitvoering gebracht, in nauw contact met Zeeuwse inwoners en samenwerkingspartners. Hiermee gaven we invulling aan gezamenlijke ambities voor Zeeland. Evenementen zoals als de Zeeuwse Oesterontmoeting en de Haagse lobbyacties droegen hier aan bij. We organiseerden die evenementen in samenwerking met onder andere het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) en de Economic Board. Deze evenementen zorgden voor zichtbaarheid richting Den Haag en Brussel. De Nieuwjaarsbijeenkomst van het provinciaal bestuur in 2022 vond helaas nog niet fysiek plaats. Dit vanwege de beperkingen rond corona. Het bood wel de mogelijkheid om een aantal Zeeuwen in het zonnetje te zetten en hen te complimenteren met hun bijzondere inzet of bijdrage. Daarnaast zijn de Open Dag, verschillende inhoudelijke bijeenkomsten en sessies en netwerkbijeenkomsten met collega-bestuurders georganiseerd om gezamenlijk te werken aan de opgaven waar Zeeland voor staat. In 2022 vond ook de uitreiking plaats van de Four Freedom Awards én de viering van 40 jaar Four Freedoms Awards, die Zeeland op de kaart zetten.

Controloffunctie

De controloffunctie gaat om het beter 'in control' zijn en blijven van de organisatie. We werken aan een goed georganiseerd en geaccepteerd systeem van sturing en beheersing. De controloffunctie ligt niet alleen bij de afdeling Control, het 'in control' zijn is van de gehele organisatie. We doen het samen, wel heeft de afdeling Control een duidelijke regiefunctie.

Er wordt gewerkt aan de zes hoofdonderwerpen:

1. Planning & Control: de ontwikkeling en toepassing van een systeem waarmee bestuur en politiek in staat wordt gesteld om te kiezen, te sturen en te verantwoorden. Het jaar 2022 heeft vooral in het teken gestaan van het ontwikkelen van dashboards en KPI-sturing.
2. Risicomanagement: het op een gezamenlijke wijze verhogen van het risicobewustzijn in de organisatie. Het was een wens in 2022 vanuit PS om naast de bestaande kwartaalrapportages van de grote projecten ook periodiek risico-inventarisaties en evaluaties uit te voeren naar de strategische opgaven. Hiertoe zijn de eerste stappen gezet en dit zal in 2023 verdere opvolging krijgen.
3. Projectcontrol: is het toetsen van en adviseren over de beheersing van de grote projecten en programma's. Een belangrijk punt voor 2022 was het actueel maken van het kader en het handboek projecten en programma's. Het kader grote projecten is geëvalueerd en de uitkomsten zijn in PS besproken. Het handboek projecten en programma's is naar verwachting medio 2023 actueel.

4. Rechtmatigheidsverantwoording: de Provincie moet vanaf het boekjaar 2023 zelf in de jaarrekening verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De verwachting was dat dit voor het eerst over het boekjaar 2022 zou moeten. Hierdoor is in 2022 een proefproject gedaan om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op de invoering van deze rechtmatigheidsverantwoording. Voor dit proefproject zijn verschillende interne controles uitgevoerd.
5. 217a onderzoek: in artikel 217a van de Provinciewet staat dat in opdracht van het college onderzoek wordt gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door Gedeputeerde Staten gevoerde beleid. In 2022 is een onderzoek naar het sponsorbeleid van de Provincie Zeeland afgerond.
6. De verbijzonderde interne controles en diverse leer- en verbeteronderzoeken. In 2022 zijn verschillende interne controles en leer- en verbeteronderzoeken uitgevoerd en afgerond. Deze onderzoeken zijn vooral uitgevoerd in lijn met het opgestelde leer- en verbeterplan. Dit leer- en verbeterplan wordt jaarlijks opgesteld.

In 2022 is er een vervolgstap gezet in de doorontwikkeling van de afdeling Control. Vanuit de gedachte dat voor 'in control' zijn geldt dat stilstand achteruitgang is, was de ambitie om vorm te geven aan het zogenaamde 'three lines' model. Hiervoor is eind 2022 een project gestart om dit model in heel de organisatie te gebruiken.

Voor de informatieveiligheid is er in 2022 ook een belangrijke stap gezet. Zoals in deze paragraaf beschreven staat heeft de organisatie een intensief meerjarig proces doorlopen om gecertificeerd te worden voor de ISO27001-norm.

Rechtmatigheidsverantwoording (pilot)

Belangrijk is de invoering van een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken. De wetsvoorstellen voor deze invoering zijn in 2022 besproken in de Tweede Kamer. Besloten is dat de rechtmatigheidsverantwoording komt vanaf het boekjaar 2023. Het doel van de wet is dat het college zelf vaststelt of baten, lasten en balansmutaties rechtmatig zijn. Vastgesteld zal worden of dit volgens de (financiële) wet- en regelgeving is gebeurd. Voorbeelden hiervan zijn belastingwetten en de subsidieverordening van de Provincie. De verwachting was dat deze rechtmatigheidsverantwoording in 2022 voor het eerst onderdeel zou uitmaken van de jaarstukken, maar dit is een jaar later geworden. Om goed voorbereid te zijn op deze nieuwe verantwoording, is over het boekjaar 2022 een proefproject uitgevoerd. Dit project bestaat met name uit controles die intern zijn uitgevoerd. Doel is dat de uitkomsten van deze controles laten zien dat ons handelen volgens wet- en regelgeving is. Over het boekjaar 2022 zijn twaalf controles uitgevoerd. Door dit proefproject bereiden wij ons zo goed mogelijk voor op de rechtmatigheidsverantwoording en hebben we bijvoorbeeld geleerd wanneer welke controles het beste uitgevoerd kunnen worden

Structurele ambities

Naast de bestuurlijke doelen hebben we in de begroting 2022 voor onze bedrijfsvoering enkele jaarlijks terugkerende doelstellingen geformuleerd. Hieronder is kort aangegeven of deze doelstellingen ook daadwerkelijk in 2022 zijn behaald. In het vervolg van deze paragraaf gegeven staat per onderdelen een uitgebreide toelichting.

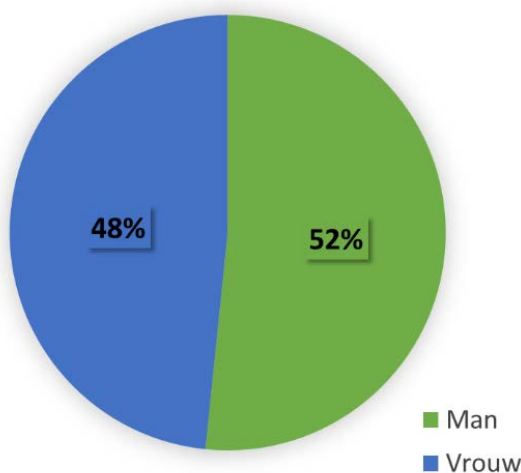
- De doelstelling om het ziekteverzuim onder de 3,3% (landelijke Verbaannorm) te houden is niet gehaald. Het verzuim steeg van 3,7% in 2021 4,4% in 2022. Deze stijging komt wel overeen met de verzuimontwikkeling in veel andere branches in 2022. Verderop in deze paragraaf gaan we hier ook nader op in.
- Onze doelstelling om minimaal 20 stageplaatsen per jaar mogelijk te maken is ruimschoots gehaald. Het gaat om 40 stageplaatsen in 2022.
- Onze externe inhuur bedraagt met 5,8% niet meer dan 10% dan de Rijksnorm (bij meer dan 10% geldt "pas toe of leg uit").
- De landelijke norm voor banen voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt (Participatiewet) lag in 2022 op 25,5 fte (1fte = 25,5 uur). In 2022 werkten in totaal 26,2 fte personeel vanuit deze doelgroep in onze organisatie.

- In 2022 is 94% van de facturen binnen de vastgestelde termijn van 30 dagen betaald. Dit is ruim binnen de intern gestelde norm van 90%. Voor invorderingen kwamen we in 2022 uit op 65%, wat ook ruim binnen de doelstelling valt.
- Alle in 2022 ontvangen subsidie-, vergunning- en ontheffingsaanvragen zijn binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen in behandeling genomen.
- Ook alle in 2022 ingediende ingebrekestellingen, bejegeningklachten, beroepschriften en bezwaarschriften zijn binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn behandeld.

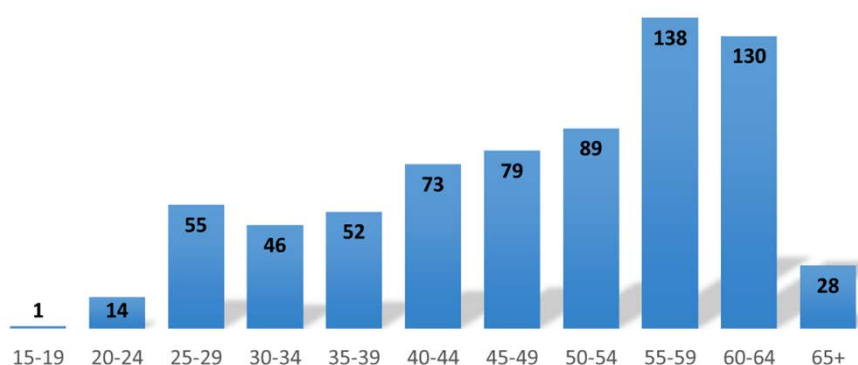
Opbouw personeelsbestand

Onderstaande grafiek en diagram laten het aantal medewerkers zien per leeftijdscategorie en de man/vrouw-verdeling (personen) op 31 december 2022.

Verdeling man-vrouw

Aantal medewerkers per leeftijdscategorie

Inclusiviteit

Denken in kwaliteiten in plaats van beperkingen. Als werkgever vinden we het belangrijk dat ons medewerkersbestand een afspiegeling is van de Zeeuwse maatschappij. Dit doel koppelen we onder andere aan de doelstelling van de Participatiewet. Uitgangspunt is te zorgen voor duurzame functies voor mensen met een arbeidsbeperking. Ook deze medewerkers bieden we perspectief voor langere termijn. Onze doelstelling voor 2022 was om hiervoor 25,5 fte aan arbeidsplaatsen aan te bieden volgens de banenafspraken. Bij banen vanuit de Participatiewet geldt dat 1 fte gelijk staat aan 25,5 uur.

Het totaal aantal medewerkers uit de doelgroep 'banenafspraken' dat in 2022 binnen onze organisatie

aan de slag was betrof 26,2 fte, waardoor de doelstelling is gehaald. Een deel van deze medewerkers is werkzaam in ons bedrijfsrestaurant of zorgt voor een gastvrije ontvangst van onze bezoekers.

Daarnaast werken deze medewerkers bij:

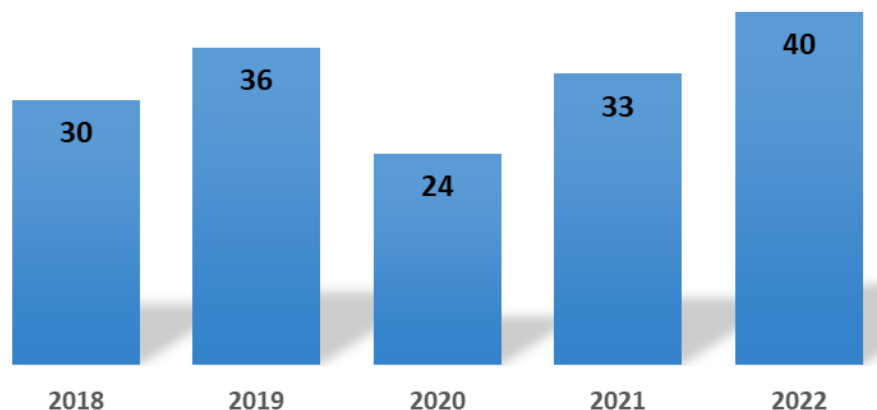
- provinciale wegsteunpunten
- het groenbeheer
- onderdelen van onze interne bedrijfsvoering
- en binnen verschillende beleidsprogramma's

We bieden ook werk-leertrajecten aan voor medewerkers uit de doelgroep 'banenafpraak'. Om de begeleiding voor de collega's uit de doelgroep 'banenafpraak' zo goed mogelijk te doen, werken we met interne jobcoaches. Het doel is dat deze jobcoaches goede begeleiding geven aan de collega's uit de deze doelgroep en hun leidinggevend. Ook organiseren we trainingen voor groepen medewerkers om de bewustwording ten aanzien van inclusiviteit en diversiteit te vergroten.

Stages

We bieden studenten de mogelijkheid om werkervaring op te doen. Bijkomend voordeel is dat ze een bijdrage leveren aan het werk van de Provincie Zeeland. Het mes snijdt bij stages aan twee kanten. De jongeren kunnen hun kennis en netwerk verbreden. En als organisatie profiteren we van nieuwe inzichten over bijvoorbeeld digitaal werken en gebruik van social media. Onze doelstelling is om dit jaar minimaal 20 stageplaatsen beschikbaar te hebben voor diverse opleidingsrichtingen. Te denken valt aan de opleidingen HRM, Communicatie, ICT, Bedrijfskunde, Finance & Control, MER en Deltamanagement. In 2022 liepen 40 scholieren/studenten stage bij de Provincie Zeeland.

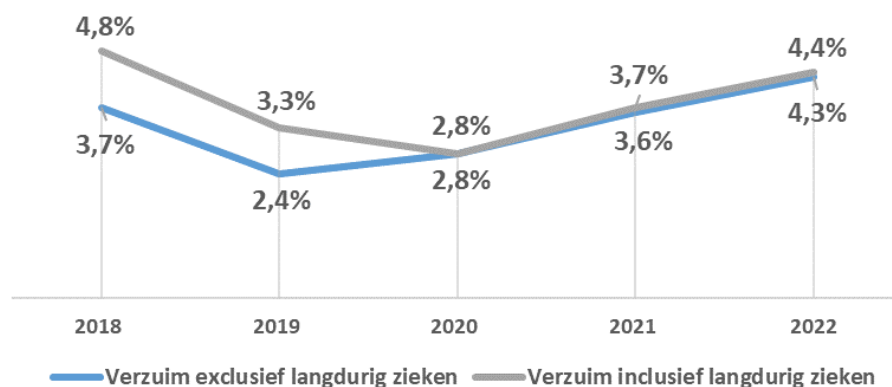
Aantal stageplaatsen

Ziekteverzuim

Het provinciale verzuimpercentage ligt in 2022 met 4,4% hoger dan de (jaarlijks bijgestelde) Verbaannorm van 3,3% en het gemiddelde in 2021 (3,7%). In 2022 is een toename van het kortdurend verzuim, waarbij het aandeel luchtwegklachten (waaronder COVID) is toegenomen. Ook is er een toename van het aantal verzuimdagen door psychische klachten. We monitoren het verzuim in de organisatie en voeren een verzuimbeleid. Landelijk zien we een stijgende lijn in het ziekteverzuim. Verzuimpercentages voor onze organisatie zijn in de periode 2020-2022, ten opzichte van deze landelijke ontwikkeling, relatief laag. Naar aanleiding van deze cijfers is er een actieplan. Er vindt sinds 2021 intensievere begeleiding plaats, vanaf het eerste moment van verzuim.

Verzuim

Externe inhuur

Met het inhuren van externen gaan we nauwkeurig en afgewogen om. De Rijksoverheid heeft voor haar eigen bedrijfsvoering het begrip 'externe inhuur' omschreven en genormeerd op 10 procent van de totale personele uitgaven. Het uitgangspunt daarbij is 'pas toe of leg uit' in het geval de norm wordt overschreden. In de cao Provincies van 2016 is afgesproken dat de provincies vanaf 2017 gezamenlijk ook de Rijksdefinitie voor externe inhuur hanteren. Daarbij is besloten om geen centrale norm af te spreken. Als Zeeland hanteren we de definitie al langer. Dit geldt voor zowel het begrip als de norm van 10%. In de cao provincies 2019-2020 is daarnaast afgesproken dat externe inhuur wordt beperkt tot:

- Vervanging bij piek & ziek & chique.
- Nieuw werk ter overbrugging en in combinatie met het overdragen aan en inwerken van medewerkers ('meester-leerling-gezel').
- Vast werk dat gaat verdwijnen.
- Aantoonbaar tijdelijk werk (klussen, projecten, externe financiering, investeringsprogramma's. Vanaf 2017 wordt via de Personeelsmonitor Provincies jaarlijks gerapporteerd over de omvang van externe inhuur in de provinciale organisaties. Van alle provincies heeft de Provincie Zeeland al jaren het laagste percentage aan externe inhuur.

Daarnaast is, op basis van aanbeveling van de Rekenkamer, een afwegingskader gemaakt. Het afwegingskader geeft de ambtelijke organisatie en vooral management handvatten wanneer ze, door omstandigheden gedwongen of doordat zich een situatie voordoet, een besluit moet nemen over externe inhuur of uitbesteden van een activiteit. Het afwegingskader geeft daarbij richting in welk werk past bij welk type externe inhuur. Het afwegingskader kan ook worden ingezet om alle provinciale activiteiten te toetsen, bijvoorbeeld om efficiëncymogelijkheden te onderzoeken.

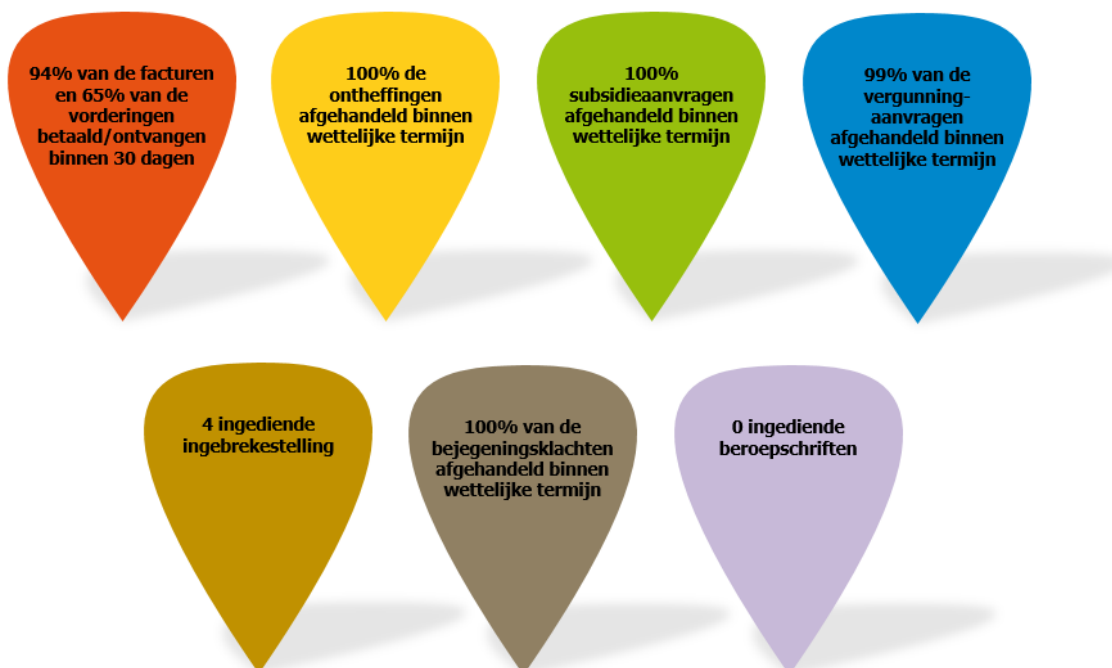
	2018	2019	2020	2021	2022
Totaalbedrag externe inhuur op basis van de Rijksdefinitie (x 1 mln.)	3,3	3,3	2,8	4,0	3,1
Percentage externe inhuur (kosten afgezet tegen totale personele uitgaven)	7,9%	7,1%	5,9%	8,2%	5,8%

Sociaal jaarverslag 2022

In ons sociaal jaarverslag van 2022 leest u naast meer gedetailleerde cijfers over het gevoerde personeelsbeleid, ook de verhalen achter deze cijfers. Verhalen en ervaringen van provincied medewerkers die met liefde voor Zeeland werken.

2022: Zo klantgericht

Hieronder de prestaties van Provincie Zeeland voor het jaar 2022.

Figuur 1: Overzicht prestaties 2022 ten opzichte van de servicenorm

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Als verbonden partijen voor de Provincie Zeeland worden aangemerkt publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we én een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijk belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Een financieel belang betekent dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid voor de Provincie bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Visie en beleid

De Provincie heeft diverse instrumenten tot haar beschikking om publieke doelen te bereiken. Het meest geëigende instrument is wet- en regelgeving. Wanneer de Provincie hieraan niet genoeg heeft, kunnen andere instrumenten, zoals subsidieverlening of verbonden partijen benut worden.

De Nota Verbonden Partijen is vastgesteld door Provinciale Staten in haar vergadering van 23 juli 2021 (https://www.zeeland.nl/sites/default/files/digitaalarchief/1B21_12b00fc8.pdf). Hierin zijn de volgende belangrijke beleidsuitgangspunten vastgelegd:

- De Provincie Zeeland participeert uitsluitend in een verbonden partij wanneer hiermee een publiek belang wordt gediend en publieke doelen niet op een andere manier beter gerealiseerd kunnen worden.
- De Provincie Zeeland kiest voor die samenwerkingsvorm, publiekrechtelijk of privaatrechtelijk, die het best past bij het dienen van het publiek belang.
- Bij iedere verbonden partij wordt er afgewogen of er een aandeelhoudersstrategie dient te worden vastgesteld.

De Provincie Zeeland participeert in diverse verbonden partijen. We vinden het belangrijk dat we in een goede verhouding met onze verbonden partijen zijn. Naast formele momenten worden daarom ook informele momenten benut waarin actuele zaken besproken worden.

In deze paragraaf geven we per verbonden partij nadere informatie.

Speerpunten

- Start onderzoek naar de mogelijkheden om na 2027 de veerverbinding Vlissingen-Breskens te varen met nieuwe Zero-Emissie (ZE) schepen ter vervanging van de huidige swath-schepen.
- Lobby voor het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel waarbij financiële dekking plaats vindt door het Rijk.
- Verkoop van de Wholesale activiteiten (inclusief Sloecentrale) van PZEM

Kengetallen

- Kapitaalparticipaties van deelnemingen opgenomen op de provinciale balans onder de Financiële vaste activa. Op 31 december 2022 naar verwachting totaal € 169 mln.
- Op 31 december 2022 staat de Provincie voor verbonden partijen garant voor ongeveer € 519 mln.

Beleidskader

Nota Verbonden Partijen 2021 (PS 23 juli 2021)

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen (GR)

- Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vennootschappen en coöperaties

- Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM)
- North Sea Port SE (NSP SE)
- N.V. Westerscheldetunnel (WST)
- N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)
- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
- Westerschelde Ferry B.V. (WSF)
- Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)
- Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. (GVZ)
- Gemeenschappelijk bezit Evides Aqua B.V. (GBE Aqua)

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Overige verbonden partijen

- Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD)
- Provinciaal fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)**Vestigingsplaats**

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013. De gemeenschappelijke regeling (GR) is bij PS-besluit RUDT-005, d.d. 21-06-2013 vastgesteld.

Publiek belang

De RUD Zeeland draagt sinds 1 januari 2014 samen met de Provincie zorg voor een schone, veilige en gezonde leefomgeving. Daarvoor voert zij taken uit op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, en de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Sinds 1 oktober 2019 worden de taken voor de Brzo bedrijven door de DCMR Milieudienst Rijnmond uitgevoerd.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

De GR RUD is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en Waterschap Scheldestromen. Het algemeen bestuur (AB) van RUD Zeeland bestaat uit vijftien personen, van wie er één is benoemd vanuit Gedeputeerde Staten (GS). Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit vijf leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is een lid van het AB dat is aangewezen door GS van de provincie. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door GS van de Provincie heeft zeven stemmen. De overige leden van het AB, aangewezen door de colleges van B&W van de gemeenten en door het DB van het waterschap hebben ieder één stem. Voor belangrijke besluiten, waaronder de begroting, is een tweederde meerderheid nodig.

Doelstelling

De uitvoering van de milieutaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast de uitvoering van specialistische taken, zoals op het gebied van externe veiligheid, geluid, bodem, luchtkwaliteit en toezicht en handhaving van de groene wetten.

Bezoldiging

De bezoldiging van de bestuurder valt binnen de normen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Begroot resultaat voor 2022 was € 0. Op basis van de 2e bestuursrapportage 2022 is het verwachte resultaat over 2022 € 721.000 (negatief). Er zijn nog geen jaarstukken beschikbaar. De verwachting is dat het uiteindelijke resultaat uit de reserves van de RUD wordt opgevangen, waardoor dit geen invloed heeft op de deelnemersbijdragen.

De jaarstukken 2022 van de RUD zijn tijdens het opmaken van de jaarstukken van de Provincie nog niet door het DB van de RUD vastgesteld en worden pas in het AB half 2023 definitief vastgesteld.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

De deelnemersbijdrage 2022 bedroeg (inclusief wijzigingen) € 4.626.262. Daarnaast is er op grond van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst € 1.440.200 beschikbaar gekomen voor een materieel budget voor de RUD Zeeland.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022 (op basis van jaarstukken 2021)	€ 2.369
Per 31-12-2022 (schatting inclusief verwacht verlies)	€ 1.648

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022 (op basis van jaarstukken 2021)	€ 2.598
Per 31-12-2022 (schatting)	€ 2.598

Risico's

De Provincie Zeeland is als deelnemer mede aansprakelijk voor financiële tekorten. De RUD heeft voor 2022 een sluitende begroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

De RUD Zeeland begroot vanaf 2021 over op te leveren producten volgens PxQ systematiek. Producten zonder kental in PxQ begroot de RUD Zeeland apart. Het gaat hierbij om de begroting, maar sommige werkzaamheden zijn van te voren niet goed in te schatten (vraaggestuurd). We rekenen uiteindelijk af op basis van werkelijk door de RUD gemaakte uren. Verder kunnen de volgende zaken nog effect hebben op de financiële bijdrage aan de RUD Zeeland:

- Nieuwe landelijke wettelijke verplichtingen voor de Provincie die mogelijk meer inzet van de RUD Zeeland vragen (zoals bijvoorbeeld op grond van de Omgevingswet, Wet elektronische publicatie, Wet open overheid).
- De uitkomsten van de provinciale verkenning samenwerking milieutaken en de door de RUD Zeeland zelf opgestelde toekomstverkenning.
- De uitkomsten van het Interbestuurlijk programma verbetering VTH Stelsel (IBP-VTH). Dit is het vervolg op het landelijk rapport van de Commissie van Aartsen getiteld "Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur" en het onderzoek van de landelijke Rekenkamer getiteld "Handhaven in het duister".
- Het rapport naar het onderzoek naar de mogelijke samenwerking tussen de gemeenschappelijke regelingen RUD Zeeland, de GGD en de Veiligheidsregio Zeeland.
- De eventuele uitbreiding en/of verlenging van handhaving groen toezicht.
- Het nog vast te stellen ambitieniveau voor de RUD Zeeland op werkterreinen als groen toezicht, stikstof, WABO-toezicht en de Verdragen van Helsinki en Espoo inzake dossiers met mogelijke grensoverschrijdende milieugevolgen.

PZEM N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

DELTA N.V. komt voort uit de fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). In 2017 is na de verkoop van het onderdeel Retail de naam van DELTA N.V. gewijzigd in PZEM N.V.

Publiek belang

Eind 2021 heeft PZEM haar aandelen Evides verkocht aan GBE Aqua. Na de verkoop van Evides zijn de activiteiten van PZEM enkel nog commerciële energieproductie- en leveringsactiviteiten. Voor de energie gerelateerde activiteiten geldt, dat er geen direct publiek belang meer aanwezig is, dat aandeelhouderschap rechtvaardigt.

De Wholesale activiteiten van PZEM (inclusief de Sloecentrale) zijn begin 2023 verkocht aan EPH. Provinciale Staten hebben hier in de vergadering van 16 december 2022 een besluit over genomen.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de Ava. De andere 50% van de aandelen is in handen van de 13 Zeeuwse gemeenten, de gemeenten Woensdrecht, Bergen op Zoom en Goeree-Overflakkee en de Provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland.

Doelstelling

PZEM N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening.

Bezoldiging

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat PZEM N.V. een beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken kunnen worden, en voor PZEM N.V. behouden kunnen worden. Daarbij is de WNT-norm van toepassing verklaard. Als aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm geldt als plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Besluit PS d.d. 3 november 2017. De Provincie Zeeland geeft invulling aan het aandeelhouderschap door:

- Actief te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's).
- In gesprek te zijn met PZEM N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten.
- In de aandeelhouderscommissie actief toe te zien op de borging van haar belangen en hierbij steeds zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken met overige aandeelhouders.
- Haar bevoegdheden volgens de herziene statuten van PZEM N.V. zorgvuldig te hanteren en daarbij steeds de uitgangspunten van de beleidsnota Verbonden partijen 2016 en de doelstellingen van de aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt nemen.
- In 2021 de aandelen Evides (waterbedrijf) te kopen van PZEM (via oprichting van GBE Aqua B.V.).
- In 2022 een groot aantal Wholesale-activiteiten (o.a. de Sloecentrale en PZEM Pipe) te verkopen aan EPH. De closing van de transactie was begin 2023.

Financieel resultaat

Het geprognoteerd resultaat over het jaar 2022 bedraagt € 153 miljoen.

Dividenduitkering

In juni 2022 hebben de aandeelhouders PZEM een besluit genomen over het dividendvoorstel over 2021, dat betekent dat de Provincie Zeeland in totaal een dividenduitkering van € 46 miljoen heeft ontvangen. De aandeelhouders van PZEM die tevens aandeelhouder zijn in GBE Aqua hebben de verplichting het dividend door te storten aan GBE Aqua, tot het moment dat de lening in GBE Aqua is afgelost.

Het dividendvoorstel is gebaseerd op het dividendbeleid van PZEM. Dit dividendbeleid is door de aandeelhouders goedgekeurd in de AvA van 18 november 2021. Op basis van de risico's die in het dividendbeleid zijn beschreven, kunnen de uitkeringen van het dividend, zoals in het dividendbeleid geprognoteerd, in enig jaar hoger of lager uitvallen.

Financieel belang

50%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 1.435.000
Per 31-12-2022 (schatting)	€ 1.827.000

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 940.000
Per 31-12-2022 (schatting)	€ 440.000

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen PZEM N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 568.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in PZEM N.V. een risico loopt tot dit bedrag. De Provincie Zeeland heeft geen garanties of leningen aan PZEM N.V. verstrekt. Mochten de energieprijzen sterk dalen, is PZEM N.V. mogelijk financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben de commissie Balkenende en de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

North Sea Port SE

Vestigingsplaats

Sas van Gent

Oprichting/deelname provincie

29 juni 2018

Publiek belang

Via aandeelhouderschap in North Sea Port SE streeft de Provincie naar:

- De borging van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens.
- Stimulering van economische bedrijvigheid en ontwikkeling in Zeeland.
- Bevordering van duurzame werkgelegenheid in de provincie Zeeland, zowel direct via North Sea Port SE als indirect via de aan de haveninfrastructuur verbonden ondernemingen.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 25% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.

Doelstelling

Het (laten) exploiteren van het havenbedrijf en het versterken van de internationale positie van de Zeeuwse haven en industrie op de korte en lange termijn.

Bezoldiging

Aan de beloning van de bestuurders is niets gewijzigd.

Aandeelhoudersstrategie

In 2021 is door de aandeelhouders de 'Aandeelhoudersstrategie North Sea Port - Samen, slimmer en duurzamer' vastgesteld.

In deze aandeelhoudersstrategie is de strategische driehoek belangrijk:

- economische ontwikkeling en werkgelegenheid
- duurzaamheid en klimaat
- financiële prestaties

Over het geheel van de activiteiten dient North Sea Port een positie in of nabij het centrum van de strategische driehoek in te nemen. De strategische driehoek is de basis van de jaarlijkse rapportage aan de aandeelhouders over de positie van North Sea Port. Strategische projecten dienen als een portfolio binnen de strategische driehoek te worden gepositioneerd om de evenwichtige ontwikkeling aan te tonen.

Financieel resultaat

Over het jaar 2022 zijn nog geen gegevens bekend.

Dividenduitkering

Zolang sprake is van garanties zal geen dividend uitgekeerd worden.

Financieel belang

Kapitaalbelang van 25%.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	566.629
Schatting per 31-12-2022	566.629

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	400.081
Schatting per 31-12-2022	400.081

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 25% in North Sea Port SE. Het eigen vermogen van North Sea Port SE is eind 2021 € 567 miljoen. Als er in de toekomst verliezen zijn, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen te weinig is. In dat geval zullen de garanties gelden.

Het totaal aan garanties bedraagt per 2022 € 445 miljoen (North Sea Port SE € 380 miljoen en WarmCO2 C.V. € 65 miljoen) + P.M. met betrekking tot de waarde van de derivatenportefeuille (deze waarde fluctueert). Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 222,5 miljoen opgevraagd kan worden. Indien North Sea Port geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten, kan zo'n situatie ontstaan. Provincie Zeeland zal dan een beroep doen op de door North Sea Port SE afgegeven 'vrijwaring'. North Sea Port SE vrijwaart Provincie Zeeland tegen en zal Provincie Zeeland volledig schadeloos stellen voor de garantiebetalingen.

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borssele

Oprichting/deelname provincie

18 maart 2009

Publiek belang

In de vastgestelde aandeelhoudersstrategie is opgenomen:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen.
- Veiligheid: Verkeersveiligheid is één van de hoogste prioriteiten.
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te hebben tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burgers.
- Dekking voor infrastructuur: Het dividend van de WST gebruiken we om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel en de aankoop van de aandelen WST terug te verdienen.
- Provincie Zeeland wil aandeelhouder blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland heeft 100% stemrecht in de AvA. De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit drie personen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft als doel de tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren. De vennootschap neemt daarom deel aan het beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

De aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 13 februari 2015. De uitwerking van de aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 30 september 2016. Hierin staat dat de aandeelhouders streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de huidige gebruikers, de toltarieven gelijk te houden voor een periode van 4 jaar en de aandeelhoudersstrategie na een periode van 4 jaar opnieuw te bekijken. Op 1 maart 2019 is besloten het tarievenbeleid uit de aandeelhoudersstrategie van de Westerscheldetunnel te veranderen. De korting voor de T-tag-gebruikers wordt vanaf 1 januari 2020 tot het einde van de tolheffing verhoogd tot minimaal 40% en voor veelgebruikers tot minimaal 50% van het nominaal tarief.

Financieel resultaat

Verwacht financieel resultaat 2022 Westerscheldetunnel bedraagt € 13,3 miljoen (exclusief het resultaat Movenience). De uitkering vindt plaats in 2023.

Dividenduitkering

€ 10,621 miljoen (resultaat 2021, uitkering in 2022).

€ 0,485 miljoen ontvangen van het Rijk via de provinciefonds uitkering ter compensatie van gedeerd dividend over het boekjaar 2021 als gevolg van de coronamaatregelen.

Financieel belang

Per 01-01-2022	100 %
Per 31-12-2022	100 %

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2022	€ 76,9
Per 31-12-2022	€ 79,4

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2022	€ 240,2
Per 31-12-2022	€ 214,0

Risico's

Een risico is een lagere dividenduitkering op de langere termijn. Het aantal werkelijke passages heeft hier invloed op. De effecten van de uitbraak van Covid-19 hebben in de jaren 2020 en 2021 een fors negatief effect gehad op het aantal passages door de Westerscheldetunnel (WST). In 2022 is echter een herstel zichtbaar van het aantal passages. In de AvA heeft de aandeelhouder besloten de huidige tarieven 2022 te behouden, dat leidt op termijn tot een negatieve stand van de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel. Op dit moment is onduidelijk hoe het aantal passages voor de langere termijn zich gaan ontwikkelen. Als er sprake zal zijn van een tijdelijke negatieve bestemmingsreserve WST zal er een tijdelijke overheveling van de algemene reserve plaats te vinden. Op het moment dat het kan zal deze tijdelijke overheveling weer worden teruggedraaid.

Door een lobby zet de Provincie Zeeland zich in voor het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel voor alle gebruikers waarbij financiële dekking plaats vindt door het Rijk. Op 22 september 2022 heeft de Tweede Kamer unaniem de motie van de Kamerleden Van der Staaij c.s. aangenomen voor het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. In de motie staat dat de

tunnel uiterlijk per 2025 tol vrij moet zijn voor personenauto's en motoren. Er wordt onderzoek gedaan of het ook haalbaar is om voor vrachtverkeer tevens vroegtijdig tot een tol vrije tunnel te komen. Het Kabinet geeft uitvoering aan de motie via het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Op basis van het eerder vastgestelde draaiboek tussen het Ministerie en Provincie Zeeland is medio 2022 door de Provincie reeds gestart met het uitvoeren van onderzoek naar de verkeers-, milieu- en natuureffecten van een vervroegde tol vrije tunnel. De door de Tweede Kamer aangenomen motie bevat andere uitgangspunten ten opzichte van de lopende onderzoeken. Dit betekent dat een aanvulling op de onderzoeken nodig is waarbij het doel is om de onderzoeken in het eerste kwartaal 2023 klaar te hebben.

N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

9 november 2007

Publiek belang

Impuls Zeeland is voor de Provincie een partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland moet het gat dichten tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor Impuls Zeeland zijn opgenomen in de Economische Uitvoeringsagenda 2022-2027 en zijn gekoppeld aan het coalitieakkoord 2019-2023 'Samen verschil maken'.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 66% (98.977 aandelen) van het stemrecht in de AvA. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit de dertien Zeeuwse gemeenten en de SER Zeeland. De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Doelstelling

Impuls werkt vanuit een missie-gedreven aanpak: CO2-reductie en verduurzaming in het mkb en het groot- bedrijf en de economisch toekomstbestendige, leefbare delta werken als een kompas voor de organisatie.

Impuls handelt vanuit drie kerntaken.

- **Innoveren:** Impuls helpt ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties op het gebied van verduurzaming, energietransitie, digitalisering en circulariteit in Zeeuwse topsectoren.
- **Internationaliseren:** Impuls zet Zeeland op de kaart en sluit aan bij de Invest in Holland strategie. Het zwaartepunt ligt bij projecten die waarde toevoegen. Men helpt bedrijven die in Zeeland zaken willen doen. Impuls stimuleert ook internationaal zaken doen.
- **Investeren:** Impuls financiert en begeleidt innovatieve start-ups, scale-ups en mkb-bedrijven in Zeeland.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

Geen.

Financieel resultaat

€ 142.000 (gebaseerd op jaarrekening 2021, laatst vastgesteld)

Dividenduitkering

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2021, laatst vastgesteld)

Financieel belang

Per 01-01-2022	66 %
Per 31-12-2022	66 %

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 8.159
Per 31-12-2022	€ 8.159

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 3.412
Per 31-12-2022	€ 3.412

Risico's

Er zijn geen garanties verleend aan Impuls Zeeland. De Provincie Zeeland verstrekt een integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland. Als de Provincie alle aandelen verkoopt, dan is het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. De subsidie aan Impuls Zeeland is meerjarig in de provinciale begroting opgenomen.

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

5 mei 1954

Publiek belang

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector, zowel in goede als in slechte tijden.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 0,11% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Bezoldiging

De NWB wil in haar beloningsbeleid haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector laten zien. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de NWB. Deze is eenduidig en transparant en in lijn met nationale en internationale regelgeving. Daarnaast is het beleid van de NWB gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Aandeelhoudersstrategie

Door de Provincie Zeeland is geen aandeelhoudersstrategie vastgesteld.

Financieel resultaat

De nettowinst van de NWB Bank is in 2022 bedraagt € 143 miljoen.

Dividenduitkering

In de Algemene vergadering van Aandeelhouders op 14 april 2022 is o.a. besloten over het boekjaar 2021 een dividend van € 50 miljoen vast te stellen en uit te keren in april 2022. Voor de Provincie Zeeland betekent dit met haar dividendrecht van 0,060341% een dividenduitkering van € 30.170,-.

De NWB Bank streeft er naar jaarlijks een bedrag van € 40 miljoen aan dividend uit te keren. In de meerjarenraming van de Provincie Zeeland is geen dividend van de NWB Bank geraamd.

Financieel belang

Per 01-01-2022	0,06%
Per 31-12-2022	0,06%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2022	1.902
Per 31-12-2022	1.995

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2022	94.117
Per 31-12-2022	71.290

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

[GBE Aqua B.V.](#)

Vestigingsplaats

Rotterdam

Oprichting/deelname provincie

GBE Aqua B.V. komt voort uit de verkoop van de aandelen Evides door PZEM aan haar aandeelhouders. In de vergadering van 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten van Zeeland besloten tot oprichting van- en deelname aan GBE Aqua B.V. Op 8 december 2021 is GBE Aqua opgericht en heeft PZEM de aandelen Evides verkocht aan GBE Aqua.

Publiek belang

Het waarborgen van het wettelijk gedefinieerde publiek belang conform de drinkwaterwet. Voor Evides is dit het leveren van continu, betrouwbaar drinkwater.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50,051% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft ten doel het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop.

Bezoldiging

Op de bezoldiging van de directeur van GBE Aqua holding is de WNT-norm van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

In lijn met de beleidsnota verbonden partijen zal er, naar verwachting in gezamenlijkheid met de andere aandeelhouder van Evides (GBE), een aandeelhouderstrategie worden opgesteld.

Financieel resultaat

Het financiële resultaat van GBE Aqua over 2022 is ongeveer € 800.000.

Dividenduitkering

Er vindt geen rechtstreekse dividenduitkering plaats vanuit GBE Aqua. Het dividend van Evides wordt, zolang er sprake is van een leningspositie bij GBE Aqua, verrekend met het PZEM dividend wat de aandeelhouders verplicht zijn als kapitaalstorting in te brengen bij GBE Aqua. In 2022 is de hoogte van het bedrag wat de GBE Aqua aandeelhouders gezamenlijk niet hoeven door te storten aan GBE Aqua € 10,6 miljoen (€ 5,3 miljoen voor de Provincie Zeeland).

Financieel belang

De Provincie Zeeland heeft een kapitaalbelang van 50,051% in GBE Aqua B.V.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022 (schatting)	€ 3.724
Per 31-12-2022 (schatting)	€ 129.494

Vreemd vermogen

Vreemd vermogen (bedrag x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 255.239
Per 31-12-2022	€ 263.330

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 50,051% in GBE Aqua B.V. Het eigen vermogen van GBE Aqua B.V. bedraagt eind 2022 naar verwachting circa € 129 miljoen. Als er in de toekomst verliezen worden geleden, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend is. Hierdoor kan mogelijk niet voldaan worden aan rente- en aflossingsverplichting. In dit geval zullen de garanties ingeroepen worden en kan de Provincie Zeeland haar kapitaalstorting verliezen. De totale kapitaalstorting die de Provincie Zeeland heeft gedaan is € 41,1 miljoen.

Het totaal aan uitstaande garanties bedraagt per 31-12-2022 ongeveer € 263 miljoen. Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat dit bedrag opgevraagd kan worden indien GBE Aqua geconfronteerd wordt met lage tot geen dividendopbrengsten uit PZEM en hoge (rente)kosten, waardoor GBE Aqua niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. De kans dat de Provincie Zeeland wordt aangesproken op haar garantieverplichting is eerder vastgesteld op ongeveer 2,75%. In 2021 is aan de reserve GBE Aqua € 10 miljoen toegevoegd als buffer op dit risico.

Westerschelde Ferry B.V. (WSF)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

1 januari 2015

Publiek belang

Deze vennootschap heeft ten doel om in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Programma begroting

Mobiliteit op maat.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Doelstelling

Deze vennootschap heeft ten doel om in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Bezoldiging

Bezoldiging directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Het verwacht negatief financieel resultaat 2022 bedraagt -/- € 477.763,-.

Dividenduitkering

€ 0

Financieel belang

100 %

Eigen vermogen

Eigen Vermogen	
Per 01-01-2022	€ 880.561
Per 31-12-2022	Niet bekend

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen	
Per 01-01-2022	€ 1.358.670
Per 31-12-2022	Niet bekend

Risico's

Door Provinciale Staten van Provincie Zeeland is op 1 april 2022 het Statenvoorstel "Marktconsultatie Westerschelde Ferry" vastgesteld. Daarmee hebben de Staten het volgende besloten:

Onderzoek doen naar de mogelijkheden om na 2027 de veerverbinding Vlissingen-Breskens te varen met nieuwe Zero-Emissie (ZE) schepen in plaats van de huidige swath-schepen.

Nadat meer duidelijkheid is over het voorgaande, onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de huidige concessie na 2027 door een marktpartij te laten varen en daarbij verdiepende gesprekken met marktpartijen te voeren.

De veerverbinding Vlissingen-Breskens tot en met 2027 bij de huidige Westerschelde Ferry BV met de huidige swath-schepen te continueren, onder voorbehoud dat uit de vrijwillige openbare publicatie op TenderNed, geen bezwaren worden ontvangen tegen dit besluit in het kader van een algemeen belang.

Op dit moment wordt invulling gegeven aan het hierboven beschreven punt . Onderzoek doen naar de mogelijkheden om na 2027 de veerverbinding Vlissingen-Breskens te varen met nieuwe Zero-Emissie (ZE) schepen ter vervanging van de huidige swath-schepen. De resultaten hiervan worden in april 2023 verwacht.

De Provincie Zeeland heeft als 100% aandeelhouder geen directe verplichting om tekorten in de vennootschap aan te vullen. Wel is er een financieel risico dat zij uit maatschappelijk en bestuurlijk oogpunt middelen aan de Westerschelde Ferry BV ter beschikking dient te stellen (agiotstorting) in het geval het Eigen Vermogen van de Westerschelde Ferry BV onvoldoende zou zijn om mogelijke negatieve financiële resultaten veroorzaakt door o.a. tegenvallende aantallen passagiers, onverwachte hoge onderhoudskosten, stijgende brandstofkosten en een stijging van de energieprijzen, op te kunnen vangen.

[Investeringsfonds Zeeland B.V. \(IFZ\)](#)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

2018

Publiek belang

Het fonds is opgericht om aan startende en (door)groeiende ondernemers start-, ontwikkel- of groeikapitaal te verstrekken. Het Rijk, Provincie Zeeland en N.V. Economische Impuls Zeeland werken hierbij samen aan een Zeeuwse financieringsinfrastructuur; aansluitend bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en revoluerend van aard.

Vanuit het compensatiepakket 'Wind in de zeilen' heeft het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland met een bedrag van € 20 miljoen vergroot. Dit bedrag wordt in jaarlijkse delen van € 5 miljoen gestort. Hierdoor is het investeringsvermogen vergroot. Voor de versterking van het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) is door het Rijk en de Provincie Zeeland gezamenlijk € 5,4 miljoen beschikbaar gesteld. Dit is om de solvabiliteitspositie van vooral innovatieve mkb-bedrijven te versterken.

Voor financiering van innovatieve ondernemers worden (door Impuls) drie fondsen beheerd:

1. Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
2. InnoGo! begeleidt en/of financiert Zeeuwse innovatieve startende of mkb ondernemers, waarvan de (technische) innovatie zich in de ontwikkelfase bevindt. Dit fonds verstrekt leningen tot maximaal € 350.000.
3. Het Zeeuws Participatiefonds investeert in Zeeuwse innovatie en snelgroeiende mkb-bedrijven in de vroege groeifase, waarvan de innovatie reeds op de markt is. Dit gebeurt in de vorm van een achtergestelde lening, deelname in aandelenkapitaal of een combinatie van beide. Per participatie geldt op dit moment een maximum van € 2.500.000.

Verder heeft Impuls een fonds voor campingeigenaren die willen investeren in duurzaamheid en vitaliteit van hun camping, het zogenaamde Fonds Verblijfsrecreatie Zeeland (leningen tussen de € 200.000 en € 750.000).

Innovatie is de motor van concurrentiekracht, het economisch perspectief op lange termijn en een belangrijke drijver van welvaarts groei.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland.

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 29,1% van de aandelen. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit N.V. Economische Impuls Zeeland (23,6%) en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (47,3%).

Doelstelling

Doel van het IFZ is het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven. Dit om de economische ontwikkeling in Zeeland te stimuleren en de positie en (internationale) concurrentiekracht van Zeeland en Nederland te versterken.

Bezoldiging

Het IFZ heeft geen personeel in dienst, maar huurt de expertise van N.V. Economische Impuls Zeeland in. De directeur van Impuls Zeeland is uitvoerend bestuurder.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

-/- € 680.000 (verwacht geconsolideerd verlies)

Dividenduitkering

€ 0

Financieel belang

Per 01-01-2022	29,10%
Per 31-12-2022	29,10%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 31.576
Per 31-12-2022 inclusief verwacht verlies	€30.896

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 639
Per 31-12-2022	€ 639

Risico's

Het IFZ verstrekt (hoog)risicodragend kapitaal. Het risico hierbij is dat verstrekte leningen aan participaties in ondernemingen niet volledig terugvloeien naar het IFZ, waarmee het beschikbare kapitaal bij het IFZ in de loop van de tijd afneemt. Het gevolg hiervan is dat er minder nieuwe leningen / participaties kunnen worden aangegaan. Het risico voor de Provincie Zeeland is beperkt tot de aandelenparticipatie in het IFZ. In de provinciale begroting is een reserve IFZ gevormd om eventuele afwaarderingen van de aandelenparticipatie IFZ te kunnen dekken.

Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

11 juni 2008

Publiek belang

De Provincie is in december 2016 toegetreden als aandeelhouder om uitvoering te kunnen blijven geven aan de mobiliteitsgarantie in de vorm van de haltetaxi, waarvoor de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. de ritplanning verzorgt.

Programma begroting

Mobiliteit op maat.

Bestuurlijk belang

2.000 preferente aandelen en heeft daarmee voor 9% zeggenschap in de vennootschap.

Doelstelling

De Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. verzorgt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden de ritplanning van het doelgroepenvervoer en voor de Provincie de ritplanning van het haltetaxivervoer.

Bezoldiging

Het salaris valt binnen de maximale bezoldiging volgens de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

€ 0

Dividenduitkering

Er is geen sprake van dividenduitkering.

Financieel belang

De provinciale exploitatiebijdrage voor 2022 bedraagt € 39.000 (centrale kosten) en € 568.000 ritkosten.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 457
Per 31-12-2022	€ 457 (inschatting)

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	€ 2.288
Per 31-12-2022	€ 2.288 (inschatting)

Risico's

Nihil, omdat Provincie niet risicodragende aandelen bezit.

[Vereniging Interprovinciaal Overleg \(IPO\)](#)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

1986

Publiek belang

Samenwerkings- en overlegorgaan van alle provincies. De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (BIJ12) maakt formeel onderdeel uit van IPO.

Programma begroting

Bestuur.

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit twaalf leden, één gedeputeerde per provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Doelstelling

Het IPO heeft als doelstelling het behartigen van de belangen van provincies en het bieden van een platform voor overleg, uitwisseling en innovatie.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

€ 618.000 positief op basis van de verwachting in de Najaarsnota 2022 van het IPO. De concept/definitieve jaarrekening 2022 is nog niet beschikbaar en vastgesteld door de AV (naar verwachting in juni 2023). Het definitieve positieve resultaat zal worden gerestitueerd aan de provincies naar rato van hun vastgestelde percentage (voor Zeeland 6,7%).

Dividenduitkering

n.v.t.

Financieel belang

Provincie Zeeland droeg in 2022 € 1.929.000 bij in de kosten van het IPO-secretariaat en € 2.593.120 voor BIJ12 op basis van de Begroting 2022 inclusief mutaties voortvloeiend uit de Voor- en Najaarsnota's 2022 van IPO-BIJ12. Deze bedragen zijn tot stand gekomen volgens de afgesproken IPO-verdeelsleutels.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022 (op basis van jaarrekening 2021)	€ 8.922
Per 31-12-2022 (schatting op basis van Najaarsnota ad € 618)	€ 9.540

Er is nog geen concept jaarrekening 2022 beschikbaar.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022 (op basis van jaarrekening 2021)	€ 34.453
Per 31-12-2022 (schatting)	€ 34.453

Er is nog geen concept jaarrekening 2022 beschikbaar.

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's, echter bij gezamenlijke besluitvorming over uitbreiding van taken voor IPO/BIJ12 bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt.

Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Vestigingsplaats

Sint-Gillis-Waas (B)

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013

Publiek belang

Het gaat om een Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het grensgebied, waarbij het gaat om economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Programma begroting

Bestuur.

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en heeft een belang van 12,5%. Andere deelnemers zijn: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B), Interwaas (B), Maatschappij Linkerschelde Oever (MLSO) (B).

Doelstelling

De EGTS richt zich op het starten en uitvoeren van concrete samenwerkingsprojecten rondom de haven van Antwerpen op de thema's:

- economie
- mobiliteit
- natuur en recreatie
- wonen en leefbaarheid

Bezoldiging

N.v.t.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Het verwachte resultaat over het boekjaar 2022 bedraagt -/- € 82.283 (verlies). Een concept / definitieve jaarrekening 2022 is nog niet beschikbaar en wordt pas in het tweede kwartaal 2023 vastgesteld door het bestuur.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2022 bij in werkingskosten secretariaat EGTS zijnde € 20.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (€)	
Per 01-01-2022 (op basis van jaarrekening 2021)	€ 108.548
Per 31-12-2022 (schatting)	€ 26.265

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (€)	
Per 01-01-2022 (op basis van jaarrekening 2021)	€ 135.839
Per 31-12-2022 (schatting)	€ 135.939

Risico's

EGTS is een lokaal samenwerkingsverband. In de huidige systematiek (statuten) is opgenomen dat de Provincie per taakonderdeel verantwoordelijkheid kan nemen en dat het belang van de Provincie daarin afgewogen kan worden. Afspraken over provinciale betrokkenheid bij andere thema's dienen apart aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd.

Gezien de ontwikkeling van de jaarresultaten en het eigen vermogen over de afgelopen jaren is op 21 december 2022 door het bestuur van de Linieraad besloten tot een structurele verhoging van de werkingsbijdragen van de deelnemers met ingang van 2023 met 20%. Hiermee nemen de totale opbrengsten uit de werkingsbijdragen van alle deelnemers toe van € 183.244 tot totaal € 222.346. Verder is besloten om bij uitvoering van specifieke projecten door de EGTS dat ook de personeelsinzet via een vooraf afgesproken verdeelsleutel aan deelnemende projectpartners doorbelast wordt. Met deze maatregelen beoogt de EGTS het financiële beleid robuuster te maken.

Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

28-06-2002 door middel van Statenvoorstel FEZ-614

Publiek belang

De betrokkenheid van de provincie vloeit voort uit de Wet milieubeheer. Het Nazorgfonds is een "spaarpot" waaruit de kosten van de nazorg van relatief jonge stortplaatsen wordt gedekt.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

De provincie Zeeland is 100% financieel en bestuurlijk verantwoordelijk na sluiting van de stortplaats. Het college vormt het dagelijks- en algemeen bestuur. Dagelijks bestuur Drs. J. de Bat (Financiën) en Dick van der Velde (Milieu). Algemeen bestuur (voltallig college).

Doelstelling

Het Nazorgfonds heeft 2 doelstellingen: de middelen zo goed mogelijk beheren zodat de eeuwigdurende nazorg bekostigd kan worden en zorg dragen dat de middelen alleen aan dit doel besteed worden.

Bezoldiging

NVT

Aandeelhoudersstrategie

NVT

Financieel resultaat

Het financieel resultaat is € 1.177.066 negatief, uitgaande van 5% rendement.

Dividenduitkering

NVT

Financieel belang

Op de voorzieningen dient het fonds een rendement te behalen van 5%. Afwijkingen in het gerealiseerde beleggingsrendement verlopen via de egalisatiereserve beleggingsresultaten.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x €
1.000)

Per 01-01-2022

1539

Per 31-12-2022	362
----------------	-----

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2022	13.899
----------------	--------

Per 31-12-2022	14.481
----------------	--------

Risico's

Financiële risico's:

Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn.

Beheersmaatregelen:

1. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen.
2. Door de vorming van de egalisatiereserve beleggingsrendement egalisatiereserve beleggingsresultaten is er ruimte om tegenvallende rendement op te vangen.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD)

Vestigingsplaats

Gent, België

Oprichting/deelname provincie

De oprichting van de BGTS en de deelname van de Provincie Zeeland in de BGTS heeft per 1 december 2021 plaatsgevonden.

Publiek belang

Het North Sea Port District, het grondgebied van Vlissingen, Terneuzen, Borsele, Zelzate, Evergem en Gent is een gebied met grote uitdagingen. Vragen over industrie, infrastructuur, voorzieningen, cultuur wonen en natuur komen in een druk gebied bij elkaar. Om deze ruimtelijke vraagstukken beter, sneller en doelgerichter te kunnen adresseren en agenderen werd het samenwerkingsverband North Sea Port District opgericht, dit samenwerkingsverband is in 2021 de BGTS geworden. Op bestuurlijk en op ambtelijk niveau worden de gezamenlijke grensoverschrijdende ruimtelijke vraagstukken geagendeerd

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer. Andere deelnemers zijn de overige aandeelhouders van North Sea Port: Terneuzen, Vlissingen en Borsele en aan Vlaamse kant: Evergem, Zelzate, Gent en de provincie Oost Vlaanderen.

Doelstelling

Ruimtelijke (grensoverschrijdende) vraagstukken agenderen en gezamenlijk oplossen.

Bezoldiging

N.v.t.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Het verwachte resultaat over 2022 is nog niet bekend.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2022 bij aan secretariaatskosten BGTS zijnde € 17.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	Niet bekend
Per 31-12-2022	Niet bekend

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2022	Niet bekend
Per 31-12-2022	Niet bekend

Risico's

Deelname aan BGTS NSPD brengt de verplichting tot het voldoen van een jaarlijkse bijdrage met zich mee. Uittreding uit de BGTS NSPD is volgens de statuten mogelijk op ieder moment, mits dit een jaar van te voren wordt aangegeven.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

2022 stond in het teken van het verbeteren van ons vastgoedbeleid. Daarnaast zetten we vastgoed in voor het behalen van onze doelen. Doel van de verbeteringen is om het grondbeleid aan te laten sluiten op de aanvullingswet en de (toekomstige) thema's en uitdagingen van de Zeeuwse Omgevingsvisie. De belangrijkste vernieuwingen in de nota zijn:

- Bevorderen samenwerking tussen overheden en grondeigenaren in Zeeland.
- Vergroten van het areaal van ruilgronden (Grondbank Zeeland).
- Introduceren van het nieuwe grondinstrument: Ontwikkelingsbank.
- Ontwikkelen 'Kennisalliantie Grond & Eigendom' om uitvoeringskracht te vergroten.

Het grondbeleid bedient verschillende Provinciale opgaven in het landelijk gebied. Het gaat hierbij onder andere om:

- De afronding van het Natuur Netwerk Zeeland.
- Waterdoelen.
- Infrastructurele projecten.
- Natuurpakket Westerschelde.

Ook nieuwe opgaven, zoals energie, landbouw, klimaat en biodiversiteit dienen zich aan. Om deze opgaven op een vrijwillige en samenhangende manier tot stand te brengen, speelt het kavelruilbureau van de Provincie een belangrijke rol. Vooral in combinatie met onze strategische grondbank. De Provincie probeert samenwerking te bevorderen op het gebied van gebiedsontwikkeling en/of gebiedstransformatie. Met als doel een betere woon- en leefomgeving. Hiervoor hebben we als Provincie het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam ingesteld. Deze bestaat uit een afvaardiging van de Zeeuwse gemeenten en landelijke organisaties (bijvoorbeeld het Expertteam woningbouw van RVO). Onze werkwijze wordt gewaardeerd en vormt nu een vaste waarde.

Beleid

Het integrale uitvoeringsbeleid voor vastgoed heeft PS op 7 oktober 2022 vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2022. De Nota Grondbeleid heeft enkele algemene uitgangspunten:

- Vrijwilligheid vormt het uitgangspunt.
- De provincie handelt binnen de wettelijke- en financiële kaders; dus: marktconform, rechtmatig, integer en open.
- De provincie zorgt voor haar eigendom; passend bij het DNA van Zeeland.
- (Grond)exploitatie van gronden of gebouwen, die geen deel uitmaken van een kerntaak van de provincie, vindt niet plaats. Denk bijvoorbeeld aan woningbouw, bedrijventerreinen of recreatie.

Speerpunten

Speerpunten voor 2022 waren:

- Marktconforme prijsstelling.
- Vrijwilligheid.
- Kavelruilbureau Zeeland in combinatie met de Grondbank Zeeland.
- Kopen van grond en gebouwen voor onze doelen en projecten.
- Het tijdelijk uitgeven in pacht van onze gronden.
- Verkoop van gronden en gebouwen die niet meer nodig zijn voor onze doelstellingen.

- Landelijke kennis beschikbaar stellen voor de opgaven in het bebouwde gebied via het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam.
- Bevorderen van de ontwikkeling van kennis over vastgoed in Zeeland.
- Boekwinsten en verliezen binnen projectbegrenzing komen ten gunste dan wel ten laste van projectbudget.
- Boekwinsten en verliezen komen ten gunste dan wel ten laste van de algemene middelen (behalve winst op ILG percelen).
- Bijwerken van de Nota Grondbeleid en vaststelling in 2022.
- Vormgeven Strategische Personeelsplanning Vastgoed voor de ontwikkelingen die staan in de Nota Grondbeleid 2022.

Opgaven

Opgaven 2022:

- Provinciale opgaven: onder andere aankoop 125 hectare voor natuur (NNZ, biodiversiteit), infrastructuur (Zanddijk, N290), (zoet)water, stikstof*.
- 15 kavelruilen (inschatting).
- 400 hectare landbouwstructuurverbetering (inschatting).
- Saldo € 46.000 inkomsten tijdelijk beheer (verschil tussen uitgaven en (pacht)inkomsten).
- Faciliterende rol provincie in het stedelijk gebied (stedelijk verkavelen) versterken.
- Definitief positioneren Kenniscentrum Grond en Eigendom.
- Nota Grondbeleid 2022 afmaken en voor besluitvorming voorleggen.

Beleidskader

- [Nota Grondbeleid 2016 \(tot 7 oktober 2022\)](#)
- [Nota Grondbeleid 2022 \(vanaf 7 oktober 2022\)](#)
- [Convenant Natuurpakket Westerschelde](#)

Provinciale opgaven:

- [Investeringsagenda wegen](#)
- [Omgevingsplan Zeeland 2018 ev](#)
- [Natuurvisie Zeeland 2017-2022](#)
- [Water](#)

Resultaten, winst en risico's

Nota Grondbeleid 2022

In oktober heeft Provinciale Staten de Nota Grondbeleid 2022 vastgesteld. De bijbehorende kredieten en budgetten zijn bij de behandeling van de najaarsnota beschikbaar gesteld.

Financieel

Voor de provinciale grondbank is een oplopend krediet beschikbaar gesteld tot € 108 miljoen (2026). De ruilgronden worden tegen historische kostprijs op de balans gezet. Per 31-12-2022 is de omvang van de grondbank € 40,8 miljoen (inclusief opstallen).

Bij verkoop ontstaat er een resultaat, € 1,9 miljoen in 2022. Dit positieve resultaat ('boekwinst') wordt, volgens de financiële voorschriften, aan de algemene reserve toegevoegd (€ 0,3 miljoen).

Uitzondering op deze regel zijn de resultaten van percelen uit het Natuurakkoord. Een positief resultaat wordt aan de bestemmingsreserve natuur toegevoegd (€ 1,6 miljoen).

Op dit moment is het risico op de grondportefeuille (gronden die in de grondbank zitten) klein. Deze gronden zijn agrarisch en blijven agrarisch. De opstallen in de grondbank hebben een hoger

risicoprofiel. In 2022 is de voorraad opstallen in de grondbank met € 0,7 miljoen afgenomen tot € 0,6 miljoen.

We schatten jaarlijks de kans op daling van de grondprijs. Zo nodig melden wij dit u in de reguliere P&C-cyclus. Deze inventarisatie maakt het mogelijk tijdig maatregelen te nemen. Er zijn op dit moment geen projecten waarvoor we risico's voor grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Van de opstallen in de grondbank stellen we jaarlijks de actuele waarde vast. Als dat nodig is leggen we een voorziening aan. We kunnen er ook voor kiezen het verlies direct af te boeken.

Agrarische gronden, in bezit bij de provincie, worden jaarlijks tegen marktconforme prijzen verpacht. Dit levert inkomsten op. Aan het hebben en beheren van vastgoed zijn ook een aantal structurele lasten verbonden:

- De kosten van waterschaps- en gemeentelijke belastingen van provinciale gebouwen.
- Tracés van provinciale wegen
- De variabele lasten die verbonden zijn aan het verhandelen van ruilgronden (o.a. notaris, kadaster, taxaties, bodemonderzoeken). Daarnaast zijn er kosten verbonden aan de uitgifte. Uitgangspunt is dat we kostendekkend handelen. Voor 2022 is een positief saldo van € 0,4 miljoen gerealiseerd.

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Binnen het NPW project is een overeenkomst met de ZLTO gesloten over het landbouw flankerend beleid. Daarom stemden uw Staten en het ministerie van LNV in met het vormen van een tijdelijke grondbank NPW (2025) van ongeveer 400 hectare (maximaal € 30 miljoen). De omvang van deze tijdelijke grondbank bedraagt per 31-12-2022 € 19,2 miljoen. Bij de vaststelling van de Nota Grondbeleid heeft u ingestemd met het overnemen van deze grondvoorraad in uiterlijk 2025.

Grondbank Zeeland

De benodigde omvang van de grondbank staat in de nota Grondbeleid en is oplopend naar 1.600 hectare in 2026. Per 31-12-2022 is de omvang van de provinciale grondbank 837 hectare en van de tijdelijke grondbank NPW 303 hectare, totaal 1.140 hectare.

Eind 2021 was de omvang van de grondbank 1.170 hectare. Het totaal van aan - en verkopen door de gehele provincie, leidde vooral in Zeeuws-Vlaanderen tot een afname in omvang. Dit kwam deels door kavelruil, deels door een openbare verkoopprocedure. Deze verkoopprocedure had als doel om percelen te verkopen die niet langer onze doelen dienden.

We kochten het laatste perceel voor het infrastructuurproject landbouwroute Poortvliet. Ook kochten we het perceel benodigd voor de aanleg van de rotonde Baarlandsezandweg N666. Verder zijn er een aantal transacties voor de Rotonde/ Laan van Othene en de Zanddijk gepasseerd. Ook zijn er in diverse transacties percelen verworven voor natuur (9 hectare). Er zijn 5 kwalitatieve verplichtingen afgesloten voor de Subsidie Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL). Met overheden hebben er op verschillende locaties ruilingen van wegen plaatsgevonden. Twee gebouwen zijn afgestoten en de resterende grond in Waterdunen verkochten we aan de eindbeheerder. Ook zijn er verschillende percelen via de openbare verkoopprocedure vervreemd. In totaal is er door de provincie 23 hectare aangekocht en 283 hectare verkocht, waarvan 229 hectare in Waterdunen.

Voorraad Natuur

Als de provincie grond aankoopt voor het tot stand brengen van het Natuur Netwerk Zeeland, zetten we de natuurwaarde van de grond op de balans. Uiteindelijk is het doel deze grond als natuur weer op de markt te brengen. Depositie op de balans is in 2022 met € 0,1 miljoen en 12 hectare gegroeid. Deze vertegenwoordigd per 31-12-2022 een waarde van € 1 miljoen met een totale oppervlakte van 94 ha.

Kavelruilbureau Zeeland

Bovenstaande doelen behaalden we vooral door de beschikbaarheid van de grondbank in combinatie met het instrument kavelruil. In 2022 zijn er 17 kavelruilen behandeld met in totaal 306 hectare landbouwstructuurverbetering en 104 deelnemers. Van deze kavelruilen zijn er 10 gepasseerd bij de notaris, de overige 7 liggen er ter afhandeling. Het gaat daarbij om 100 hectare en 45 deelnemers. De huidige grondmarkt (hoge grondprijzen en lage mobiliteit) maakt ruilen minder makkelijk. De ruilen die plaatsvinden zijn daardoor vaak kleiner. Het aantal partijen dat deelneemt in kavelruilen blijft onverminderd hoog.

In 2022 droegen we bij aan de landbouwstructuurverbetering door de gepasseerde kavelruilen. Zo is de agrarische sector met 33 hectare gegroeid (het saldo van inbreng en toedeling). We clusterden ruim 15 hectare aan percelen, waardoor minder verkeersbewegingen nodig zijn. Daarnaast kochten we ruim 13 hectare voor het Natuur Netwerk Zeeland. Ook kon door kavelruilen 2.500 meter aan Kader Richtlijn Water (KRW) worden aangelegd. Een ander voorbeeld is dat we een bijdrage leverden aan de klimaatadaptatie door het ruilen voor dijkverzwaring. Daarnaast zijn gronden verworven voor het aanleggen van de rondweg Vogelwaarde door vrijwillige kavelruil.

Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam

Het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam (ZSC) bouwde de activiteiten in 2022 uit. We evalueerden onze activiteiten met de deelnemende gemeenten. Hieruit bleek dat de inzet van het ZSC wordt gewaardeerd en voortzetting nuttig en nodig is. Provinciale Staten bevestigden dit bij de vaststelling van de Nota Grondbeleid 2022. In 2022 organiseerden we een kennismiddag met als thema: Wonen voor ons allemaal.

Platform Zeeuws Grondbeleid

Het Kenniscentrum Grond en Eigendom is in de Nota Grondbeleid 2022 omgedoopt naar het Platform Zeeuws Grondbeleid. Oprichting hiervan is gestart na de vaststelling van de nota en in een vergevorderd stadium.

*De te behalen doelen, kavelruilen en landbouwstructuurversterking zijn gemiddelden en een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat.

Paragraaf Wind in de Zeilen

Inleiding

Door het niet doorgaan van de verhuizing van de marinierskazerne naar Vlissingen, heeft het Rijk in juli 2020 een bestuursakkoord '[Wind in de Zeilen](#)' met de regio gesloten om ruimhartige compensatie te bieden voor het mislopen van de positieve effecten. Het pakket ziet toe op versterking van de sociaaleconomische structuur en vestigingsklimaat van Vlissingen en Zeeland. Op 10 juli 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met dit pakket. Het bestuursakkoord behelst een investeringspakket van ruim € 650 miljoen in de periode tot 2030.

Binnen het pakket zijn vier hoofdthema's onderscheiden:

1. Rijksdienst
2. kennis, onderwijs en innovatie
3. bereikbaarheid
4. industrie en havens

Naast deze hoofdthema's zijn nog vier aanvullende maatregelen opgenomen, namelijk; zorg, arbeidsmarkt, aardgasvrije wijk en de verzelfstandiging van waterbedrijf Evides. De thema's vormen samen met de hoofdthema's een samenhangend compensatiepakket.

Na het afsluiten van het compensatiepakket is in het najaar van 2020 begonnen met de uitvoering van de afgesproken maatregelen. De stuurgroep Wind in de Zeilen heeft daarvoor per thema een plan van aanpak vastgesteld. De actuele stand van zaken per thema is terug te lezen in [de vijfde landelijke voortgangsrapportage 'Wind in de Zeilen'](#),

Compensatiepakket

Energie op klimaat

Leeswijzer

Zoals in de inleiding aangegeven bestaat het pakket uit verschillende thema's. Elk van deze hoofdthema's bestaat uit verschillende (kleinere)deeltthema's, de zogenaamde 'fiches'. De doelstellingen van de fiches zijn in veel van de gevallen aanvullend de doelstellingen binnen de al bestaande programma's. Enkele fiches halen ondanks de bijdragen aan economische structuurversterking niet direct de Provinciale doelstellingen, maar hebben uiteraard wel grote impact op de ontwikkelingen in de regio. De uitvoering wordt door de samenwerkende overheden, onder regie van de landelijke uitvoeringsregisseur, bewaakt en periodiek besproken.

In onderstaande leeswijzer is aangegeven in welke programma's de onderdelen van het pakket zijn opgenomen. In de programma's staat welke acties en resultaten er in 2022 zijn bereikt.

Fiche	Programma / strategische opgave in de begroting
1A - Vergoeden kosten	<i>Reeds in 2020 afgewikkeld</i>
1B - Law Delta	Programma Woonplaats Zeeland-doelstelling Law Delta
1C - Delta Kenniscentrum	Programma Ondernemend Zeeland-doelstelling Campus Zeeland
1D - Ontwikkeling Kenniswerf	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1E - Investeringsfonds	Programma Ondernemend Zeeland- doelstelling Innovatie infrastructuur en - fondsen
1F - Bereikbaarheid: Extra intercity	Strategische opgave 'Slimme mobiliteit'
1F - Bereikbaarheid: spoorinfra ProRail	Programma Mobiliteit op maat doelstelling: Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Rail Gent Terneuzen	Programma Mobiliteit op maat doelstelling: Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda

1F - Bereikbaarheid: Slimme mobiliteit	<i>Strategische opgave 'Slimme mobiliteit'</i>
1F - Bereikbaarheid: Stationsomgeving	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1G - Industrie en haven	Programma Energie op klimaat! <i>Doelstelling: Energietransitie</i>
1G - Smart Delta Resources	Programma Energie op Klimaat! <i>Doelstelling: Energietransitie</i> actie 'We werken samen met bedrijven een strategie uit om tot een klimaat neutrale industrie te komen (via SDR)
1H - Zorg: opleidingsplaatsen	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1I - Impuls werkzoekende	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1J - Aardgasvrije wijken	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1K - Ontvlechten Evides en PZEM	Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien <i>doelstelling: Wind in de Zeilen; ontvlechting Evides uit PZEM</i>

Governance

Om invulling te geven aan het compensatiepakket is nauwe bestuurlijke samenwerking en een goed bestuur (governance) essentieel. Er is daarom een stuurgroep 'Wind in de Zeilen' aangesteld. Deze bestaat uit de minister van Binnenlandse Zaken en bestuurlijke vertegenwoordigers van de Provincie en de gemeente Vlissingen.

Het Rijk heeft daarnaast een onafhankelijk uitvoeringsregisseur aangesteld. Deze uitvoeringsregisseur moet knelpunten in de uitvoering oplossen, draagvlak creëren en waar nodig aanjagen of ingrijpen. Daarnaast draagt de uitvoeringsregisseur zorg voor een halfjaarlijkse voortgangsrapportage.

Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)

Inleiding

De openbaarheidsparaagraaf is vanaf 2022 een nieuwe verplichting in de jaarstukken. In art 3.5 van de Wet open overheid (vanaf nu: Woo) staat dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en jaarstukken aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en de uitvoering van de Woo.

Beleid

Provincie Zeeland wil een open overheid zijn, een Open Zeeland. We willen duidelijk zijn over de keuzes die we maken en met welke informatie dit gebeurt. De Provincie Zeeland is er voor haar inwoners. Daarnaast is de organisatie één van de schakels in de Zeeuwse netwerk- en informatiesamenleving. In deze samenleving ontwikkelen burgers eigen plannen en denken ze mee over het beleid. Hiervoor is het belangrijk om zoveel mogelijk informatie met de Zeeuwen te delen. Openheid, openbaarheid en dienstverlening van de overheid spelen hier een belangrijke rol. De invoering van de Woo biedt belangrijke richtlijnen om het doel van een open en controleerbare organisatie vorm te geven. We leggen de basis van de verandering naar een Open Zeeland met de invoering van de Woo. En in de toekomst groeien we naar een steeds meer Open(er) Zeeland. In deze paragraaf leest u waarmee we 2022 zijn gestart om te groeien naar een open overheid.

Gefaseerde invoering

De manier waarop wij onze informatie opslaan, beheren en verstrekken staat steeds meer centraal binnen Provincie Zeeland. Het is belangrijk dat wij onze informatiehuishouding goed inrichten. Met een goede informatiehuishouding is alle informatie op het juiste moment in een proces, voor de juiste persoon, in de juiste vorm beschikbaar is. De Woo stelt daarom hoge eisen aan de informatiehuishouding binnen de Provincie Zeeland. De (landelijke) verwachting is dat er tussen de vijf en acht jaar en een forse investering nodig is om de informatiehuishouding te verbeteren.

De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden en wordt in fases ingevoerd. De wettelijke basisvereisten zijn in de afgelopen periode doorgevoerd. Denk aan het benoemen van Woo contactfunctionarissen binnen de provinciale organisatie. Processen en systemen moeten nog verder worden aangepast, informatie moet worden verwerkt en medewerkers moeten worden opgeleid. Andere wet- en regelgeving stellen ook eisen aan de inhoud (privacy, veiligheid) en de vorm (standaarden, digitale toegankelijkheid) van onze informatie. Provincie Zeeland gaat steeds meer informatie in een vroeg stadium actief openbaar maken en publiceren. Zo is informatie voor iedereen beschikbaar.

Woo-verzoeken

Vanaf 1 mei 2022 tot en met 31 december 2022 namen wij 20 Woo-besluiten. 85% van deze besluiten zijn binnen de wettelijke termijn genomen. Op de pagina [Wet open overheid | Provincie Zeeland](#) leest u meer over de Woo-besluiten en openbaar gemaakte documenten.

Toekomstbeeld Open Zeeland

- De Provincie Zeeland is een open en controleerbare organisatie.
- De informatie wordt duidelijk, geordend en in een logisch geheel aangeboden.
- De informatie is en blijft duurzaam toegankelijk.
- Publicatieprocessen zijn daarbij verbeterd en zo veel mogelijk geautomatiseerd.
- Het aantal verzoeken om informatie neemt af, doordat de Provincie zich open opstelt.

Speerpunten

In 2022 werkten wij aan:

- Het wijzigen van het Wob-proces naar een Woo-proces.
- Het vaststellen van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en het beschrijven van een Woo-proces. De mandaten voor de Wob zijn gewijzigd naar mandaten voor de Woo.
- Het aanpassen van onze website [Zeeland.nl](#) van een Wob-pagina naar een Woo-pagina.
- Er zijn Woo contactpersonen aangewezen voor Provinciale Staten, de Commissaris van de Koning en Gedeputeerde Staten.

- We hebben een onderzoek (nulmeting en impactanalyse) uitgevoerd naar wat de invoering van de Woo voor onze organisatie betekent. Met de uitkomsten is een planning voor het invoeren van de Woo opgesteld. Het doel is om voorlopig het tempo van de wet te volgen voor het publiceren van de informatiecategorieën (actieve openbaarmaking). Dit doel is uitgewerkt in een projectplan voor de periode september 2022 tot en met juli 2024.
- Er is een bestedingsplan opgesteld van de middelen die we van het Rijk hebben ontvangen voor de komende jaren.
- Er is een Zicht op Beleid Sessie georganiseerd waarin PS is geïnformeerd over de komst van de Woo.
- Er is een anonimiseringstool aangeschaft. Deze helpt om niet-openbare gegevens op te sporen en onleesbaar te maken.
- Samen met andere provincies is een analyse gemaakt van de (elf) te publiceren informatiecategorieën.

De activiteiten die in 2022 zijn uitgevoerd vormen de basis van de stappen die we in 2023 gaan nemen voor de onderwerpen actieve en passieve openbaarmaking en het verbeteren van de informatiehuishouding.

Jaarrekening 2022

Balans per 31 december 2022

Activa

Bedragen x € 1.000

	2022	2021
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met een economisch nut	27.084	28.462
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 2017	23.870	34.268
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 2017	28.242	22.571
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	<u>79.196</u>	<u>85.302</u>
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	167.395	124.225
Overige langlopende leningen	936	1.136
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	624	984
<i>Totaal financiële vaste activa</i>	<u>168.954</u>	<u>126.345</u>
Totaal vaste activa	248.150	211.647
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>		
Gereed product en handelsgoederen	60.023	62.063
<i>Totaal voorraden</i>	<u>60.023</u>	<u>62.063</u>
<i>Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	16.722	14.289
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	18.931	18.509
Overige vorderingen	1.011	1.349
<i>Totaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>	<u>36.664</u>	<u>34.147</u>
<i>Liquide middelen</i>		
Banksaldi	19.318	22.344
<i>Totaal liquide middelen</i>	<u>19.318</u>	<u>22.344</u>
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	47	441
Nog te ontvangen van het Rijk	8.206	7.964
Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	1.195	2.494
Overige nog te ontvangen bedragen	411	2.102
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.472	467
<i>Totaal overlopende activa</i>	<u>11.331</u>	<u>13.467</u>
Totaal vlottende activa	127.336	132.021
Totaal activa	375.487	343.668

Passiva

Bedragen x € 1.000

2022 2021

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves:

- algemene reserve

40.922 32.796

- bestemmingsreserves

176.450 126.167

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

13.792 13.201

Totaal eigen vermogen

231.164 172.164

Voorzieningen

6.901 5.573

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

Waarborgsommen

5 5

Totaal vaste schulden

5 5

Totaal vaste passiva

238.070 177.742

Viottende passiva

Netto viottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden

11.118 10.761

Overige kasgeldleningen

- 25.000

Overige schulden

9.688 8.114

Totaal netto viottende schulden

20.806 43.874

Overlopende passiva

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

44.360 57.397

De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:

- Europese overheidslichamen

- 138

- het Rijk

71.565 63.547

- overige Nederlandse overheidslichamen

589 589

Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren

96 381

Totaal overlopende passiva

116.610 122.051

Totaal viottende passiva

137.416 165.925

Totaal passiva

375.487 343.668

Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt

435.367 599.670

Algemene toelichting

Rechtmatigheid

Het hierna gepresenteerde overzicht van het saldo van de baten en lasten geeft inzicht in de geraamde baten en lasten en de gerealiseerde baten en lasten. Wanneer de gerealiseerde lasten per programma hoger zijn dan de raming dan is er in principe sprake van een (begrotings)onrechtmatigheid. Het door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budget is dan immers overschreden en het budgetrecht dus geschonden. Als kan worden vastgesteld dat tegenover deze lastenoverschrijding navenant hogere baten staan en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van al vastgesteld provinciaal beleid dan kan Provinciale Staten, door in te stemmen met de jaarstukken, deze overschrijdingen achteraf autoriseren. Daarmee wordt de begrotingsonrechtmatigheid ongedaan gemaakt.

Autorisatie achteraf

Bij Programma 96 Overhead is er sprake van een overschrijding van de geraamde lasten.

Deze hogere lasten vallen weg tegen navenant hogere baten. Deze lasten overschrijding voldoet aan de criteria die gelden voor autorisatie achteraf. Binnen de programma's is gewerkt aan de door Provinciale Staten vastgestelde doelstellingen. Door deze jaarrekening vast te stellen autoriseren Provinciale Staten van Zeeland deze 'overschrijding'.

Onvoorzien

In de begroting 2022 is er geen bedrag opgenomen voor onvoorzien.

Verschillenanalyse

De jaarrekening laat een positief saldo zien van € 13,8 miljoen. De voorgestelde overheveling bedraagt ruim € 6,1 miljoen en heeft betrekking op volgende dienstjaren. Het resultaat, na overheveling, bedraagt bijna € 7,0 miljoen.

Onderstaand is in hoofdlijn een opbouw van het jaarrekeningsaldo 2022 opgenomen. In de bijlage bij het statenvoorstel Jaarstukken 2022, en de memorie van toelichting wordt ook nader ingegaan op voorgestelde overhevelingen. Meer in detail wordt in de 'toelichting op het overzicht van de baten en lasten' een toelichting op de afwijkingen per beleidsdoelstellingen gegeven.

Het saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De mutaties uit de december circulaire 2022 met betrekking tot bijdrage van het Rijk inzake de gemiste tolopbrengsten van de Westerscheldetunnel vanwege corona.
- De onderbesteding bij beheer (water)wegen wordt onder andere veroorzaakt door de gladheidbestrijding; de winter had minder strooiacties dan geraamd. Ook de kosten van benodigde herstelwerkzaamheden aan de Kanaalkruising Sluiskil vielen lager uit dan begroot.
- Door een gebrek aan uitvoeringscapaciteit is het regulier natuurherstel vertraagd. Daarnaast konden de Rijksmiddelen (SPUK Programma Natuur) ingezet worden voor aanvullende herstelmaatregelen.
- Er is een positief resultaat behaald op de post verschil voorgaande dienstjaren. Dit wordt mede veroorzaakt door een positieve afrekening Provinciefonds 2020 en lagere subsidieafrekeningen.
- Door minder subsidieaanvragen is er niet volledig gebruik gemaakt van de subsidieplafonds bij de innovatie infrastructuur en fondsen.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u ook naar de bijlage bij het Statenvoorstel Jaarstukken 2022.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Tabel baten en lasten inclusief begrotingsafwijkingen

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2022 voor wijziging			Begroting 2022 na wijziging			Realisatie 2022			Begrotingsafwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	26.131	22.453	-3.678	8.842	4.539	-4.303	9.402	5.215	-4.186	-560	-676	-116
02 Woonplaats Zeeland	17.252	1.581	-15.671	21.049	2.557	-18.493	17.123	2.321	-14.802	3.926	236	-3.690
03 Balans in landelijk gebied	29.374	1.254	-28.120	35.729	3.978	-31.751	33.278	8.169	-25.109	2.451	-	-6.643
										4.192		
04 Ondernemend Zeeland	15.260	362	-14.898	17.756	1.338	-16.418	16.524	1.337	-15.187	1.232	1	-1.231
05 Mobiliteit op maat	66.877	4.517	-62.360	72.366	7.771	-64.596	71.765	9.026	-62.739	601	-	-1.857
										1.255		
06 Iedereen telt!	22.107	721	-21.386	23.417	1.183	-22.234	22.865	1.974	-20.891	552	-791	-1.343
07 Bestuur	6.945	152	-6.793	7.256	130	-7.127	5.909	220	-5.689	1.347	-90	-1.437
08 Energie op klimaat!	6.373	955	-5.418	7.982	1.094	-6.888	6.411	1.094	-5.318	1.571	0	-1.570
Totaal programma's	190.319	31.995	-	194.398	22.589	-	183.278	29.356	-	11.120	-	-
			158.324			171.808			153.922		6.767	17.887
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	-	41.890	41.890	-	42.800	42.800	-	43.158	43.158	-	-358	-358
Algemene uitkeringen	2.251			0			-			0	-296	-296
		126.418	124.167		137.197	137.197		137.493	137.493			
Dividend	-	11.176	11.176	-	62.327	62.327	-	56.651	56.651	-	5.675	5.675
Saldo van de financieringsfunctie	1.809	34	-1.775	4.117	4.136	19	1.995	2.053	59	2.123	2.083	-40
Overige algemene dekkingsmiddelen	925	6.700	5.775	-662	6.700	7.362	-853	7.419	8.273	191	-719	-911
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.985	186.218	181.233	3.455	253.160	249.705	1.141	246.775	245.634	2.314	6.385	4.071
Kosten van de overhead	29.630	113	-29.517	32.628	227	-32.401	33.220	508	-32.712	-591	-280	311
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	224.934	218.326	-6.608	230.481	275.977	45.496	217.638	276.639	59.001	12.842	-662	-
												13.505
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	47.316	53.924	-6.608		92.819	-45.496		93.820	-45.208	-713	-	-288
				138.315			139.028				1.001	
Gerealiseerde resultaat	272.250	272.250	-	368.796	368.796	-	356.666	370.459	13.792	12.129	-	-
										1.663	13.792	

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Toelichting

In de vergadering van Provinciale Staten (hierna: PS) van 8 juli 2016 is door Gedeputeerde Staten (hierna: GS) toegezegd een overzicht aan PS te verstrekken van het totaal door de provincie verstrekte garantstellingen. In onderstaand overzicht zijn alle door de provincie verstrekte garanties én borgstellingen opgenomen. In dit overzicht is aangegeven:

- De instelling waarvoor garant of borg wordt gestaan
- De hoofdsom van de garant- of borgstelling
- Welk deel (percentage) van de borgstelling voor rekening is van de provincie
- De hoogte van de opgenomen lening die valt onder de garantie/borgstelling (door de partij waarvoor de provincie borg/garant staat)
- Looptijd van de garantstelling
- Korte beschrijving van de garant- of borgstelling

Voor een volledig beeld zijn in het overzicht 2 garantstellingen (NSP SE en Wamco2) opgenomen die niet rechtstreeks door de provincie zelf verstrekt zijn maar door North Sea Port waarin de provincie deelneemt.

Het financiële risico voor de provincie bedraagt maximaal het provinciale aandeel in het bedrag dat de instelling aan leningen heeft aangetrokken die vallen onder de garantie.

Overzicht van garantstellingen en borgstellingen

Garantstelling/borgstelling g verstrekt aan	Hoofdsom garantie/borg	Deel van de garantstelling voor rekening van de provincie	Looptijd	Restantbedrag opgenomen lening per 1-1- 2022	Restantbedrag opgenomen lening per 31- 12-2022	Kenmerk en looptijd
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Garantstelling North Sea Port SE (voorheen Zeeland Seaports)	380.000	190.000	1-1-2028	251.600	193.483	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan garant. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Garantstelling Warmco2	65.000	32.500	geen einddatum	60.000	59.250	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan tevens garant voor WarmCO2. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Garantstelling GBE Aqua	354.550	263.330	31-7-2027	354.550	263.330	Provinciale Staten besloten in 2021 om de aandelen Evides te ontvlechten uit PZEM. Hiervoor is GBE Aqua B.V. opgericht en is een garantie verstrekt aan GBE Aqua om de aandelen Evides van PZEM te kunnen kopen. De garantie die de Provincie Zeeland heeft afgegeven heeft betrekking op de totale omvang van de lening. De lening loopt van 2021 tot en met 2027.
Gemeente Hulst	3.300	3.300	31-12- 2026	0	0	Zeeland is uitgetreden uit het project Perkpolder. Hiervoor in de plaats is een garantstellingsovereenkomst gesloten tussen Hulst en de Provincie.
Groenfonds	172.016	6.365	1-4-2023	958	588	Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het Groenfonds opgenomen convenants leningen.
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	4.000	2.680	18-7-2030	2.571	2.286	Garantstelling voor een kredietfaciliteit van € 4 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) wordt jaarlijks in 14 gelijke termijnen afgelost. Hoofdsom bedraagt € 4 miljoen, Zeeland staat voor 67% garant.
Totaal	978.866	498.175		669.679	518.937	

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Geschillen, al of niet bij een arbitragecommissie of gerechtelijke procedure, worden niet vermeld in afwachting van een (gerechtelijke) uitspraak. Indien noodzakelijk worden deze wel genoemd in de paragraaf weerstandsvermogen.

Garantstelling North Sea Port SE (NSP)

De Gemeenschappelijke Regeling Zeeland Seaports (GR ZSP) is per 1 juli 2019 opgeheven. Op 26 juni 2019 zijn door de GR ZSP de aandelen in North Sea Port SE overgedragen aan de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen. Eveneens op 26 juni 2019 zijn North Sea Port Netherlands N.V., de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen de 'Garantieovereenkomst 2019' (Overeenkomst tot herziening van de garantie- en dienstverleningsovereenkomst d.d. 16 december 2010 en het Addendum GDO ('Verlaging Plafond GR Garanties') d.d. 29 juni 2018) aangegaan. Op 18 december 2019 is de GR ZSP ontbonden. De Provincie Zeeland en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen (garanten) staan garant voor de financiële verplichtingen die ten laste van North Sea Port Netherlands N.V. (voorheen Zeeland Seaports) zijn aangegaan voor zover opgenomen in artikel 3.1.1 van de Garantieovereenkomst 2019.

In het kader van de garantstelling voor de leningenportefeuille en de daarbij behorende banklijnen hebben garanten (voorheen de GR ZSP) een hoofdsomgarantie aan diverse banken afgegeven voor een totaalbedrag van € 412.269.973 (per 30 november 2021 expireerde een kasgeldlening/rekening courant van € 280 miljoen. In 2022 heeft een gedeeltelijke herfinanciering van deze lening plaatsgevonden tot een bedrag van € 124 miljoen). Naast deze garantstelling tussen garanten en de banken hebben garanten in de Garantieovereenkomst 2019 afspraken met North Sea Port Netherlands N.V. gemaakt omtrent de maximale omvang van de leningenportefeuille. In de Garantieovereenkomst 2019 zijn afspraken gemaakt dat North Sea Port Netherlands N.V. maar tot € 380 (2022) miljoen aan leningen mag opnemen. Het betreft hier dus twee aparte overeenkomsten. Eén tussen garanten en de banken en één tussen garanten en North Sea Port Netherlands N.V. Het aangaan van banklijnen die de totale hoofdsom te boven gaan zorgt ervoor dat North Sea Port Netherlands N.V. meer keuzemogelijkheden heeft bij het aantrekken van leningen. Door deze flexibiliteit kan North Sea Port Netherlands N.V. optimaal gebruik maken van de concurrentie tussen de verschillende banken en zullen de rentelasten van North Sea Port Netherlands N.V. lager zijn dan zonder deze flexibiliteit. Dit komt het resultaat van North Sea Port Netherlands N.V. ten goede. De totale schuld van North Sea Port Netherlands N.V. uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg op 31 december 2022 € 193,5 miljoen.

De garantstelling voor € 380 miljoen betreft een hoofdsomgarantie. Indien de banken de NSP SE (voorheen GR ZSP) zullen aanspreken op deze garantie zijn daar bijkomende kosten aan verbonden. Dit betreft dan rentekosten en vergoedingen. De omvang van deze kosten zijn afhankelijk van de situatie op de rentemarkt op dat moment. Deze extra kosten vallen niet onder de in de Garantieovereenkomst 2019 opgenomen maximum van € 380 miljoen. Deze bijkomende kosten komen hier bovenop. Op dit moment staat de North Sea Port SE tevens garant voor eventuele leningen die de SE moet aangaan wanneer derden jegens NSP SE een beroep doen op de WarmCO2 garantie. Op dit moment staat NSP SE met betrekking tot WarmCO2 voor € 65 miljoen garant. De schuld bedraagt per 31 december 2022 nog € 59,25 miljoen.

Garantstelling GBE Aqua

Op 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten besloten om de aandelen Evides te ontlechten uit PZEM. Om dit te bewerkstelligen is GBE Aqua B.V. opgericht en hebben Provinciale Staten besloten een garantie te verstrekken aan GBE Aqua om de aandelen Evides van PZEM te kunnen kopen. Op 18 november 2021 is GBE Aqua definitief opgericht en op 8 december 2021 heeft de aandelentransactie plaatsgevonden voor een bedrag van in totaal € 354,55 miljoen. GBE Aqua heeft voor dit bedrag een lening aangetrokken. De totale omvang de lening is per 31-12-2022 € 263,3 miljoen. Dit is ook het bedrag waar de Provincie garant voor staat.

Wat is het doel, de looptijd en de hoogte van de garantstelling?

De garantie die de Provincie Zeeland heeft afgegeven heeft betrekking op de totale omvang van de lening. Dit wil zeggen dat de Provincie Zeeland garant staat voor de rentekosten en aflossing. De Provincie Zeeland betaalt de kosten en/of aflossing als GBE Aqua dit niet kan voldoen uit inkomsten van Evides dividend of kapitaalstortingen van het PZEM dividend door de PZEM aandeelhouders. De lening is in eerste instantie aangegaan voor een looptijd van zes jaar, tot 2027. Als de inkomsten voor

GBE Aqua achterblijven bij de prognose is het mogelijk dat er voor een gedeelte een nieuwe lening moet worden aangetrokken met mogelijk een langere looptijd. Wij schatten het risico als laag in dat aanspraak wordt gemaakt op de door provincie Zeeland afgegeven garantstelling.

In juni 2022 hebben de aandeelhouders PZEM een besluit genomen over het dividendvoorstel over 2021. Het voorstel is gedaan op basis van het dividendbeleid PZEM. Dit dividendbeleid is door de aandeelhouders goedgekeurd in de AvA van 18 november 2021. Op basis van de risico's die in het dividendbeleid zijn beschreven, kunnen de uitkeringen van het dividend in enig jaar hoger of lager uitvallen. Over 2021 heeft de Provincie Zeeland in totaal een dividenduitkering van € 46 miljoen ontvangen. De aandeelhouders van PZEM die tevens aandeelhouder zijn in GBE Aqua hebben de verplichting het dividend door te storten aan GBE Aqua, tot het moment dat de lening in GBE Aqua is afgelost.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Tevens ligt een consultatie aan de Europese Commissie voor inzake mogelijke staatsteun in het kader van de ontwikkeling Perkpolder. Op basis van extern advies is de inschatting dat hier geen sprake is van staatssteun.

Garantstelling leningen nieuwe stichting ZB

In 2016 is door de stichting ZB een lening afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) voor een bedrag van € 4 miljoen. Dit als vervolg op een eerdere lening bij de NWB van de rechtsvoorgangers van de ZB, t.w. de GR Zeeuwse Bibliotheek van de Provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. De Provincie heeft voor deze lening met aflossing van de ZB samen met Middelburg aan de NWB per 18 juli 2016 een garantstelling verleend. Deze lening heeft een looptijd van 14 jaar, het aandeel in de garantstelling van betrokken overheden is 67% provincie en 33% gemeente Middelburg. Per 31-12-2022 bedraagt de restant hoofdsom van deze lening bijna € 2,6 miljoen.

Convenantmiddelen Groenfonds

Het Groenfonds heeft de bij de gewaarborgde geldleningen vermelde convenantlening afgesloten namens de gezamenlijke provincies voor de aankoop van natuurgebieden. De gelden zijn inmiddels uitgeput, echter we moeten nog wel de lening aflossen en rente betalen. Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het groenfonds opgenomen convenantsleningen. Het restant bedrag van de lening bedraagt op 31 december 2022 afgerond € 1 miljoen.

Lease- en huurcontracten

Voor print-, kopieer- en scanvoorzieningen is op 1 augustus 2019 een huurcontract afgesloten met Canon Nederland NV. Deze overeenkomst loopt tot 31 juli 2024 en kan dan met twee maal 1 jaar worden verlengd.

Rijksdienst voor ondernemend Nederland

Voor rekening van de Provincie Zeeland uit hoofde van de gecentraliseerde taak voor Natuur zijn door de uitvoeringsorganisatie Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit betreffen verplichtingen op grond van (meerjarig) (agrarisch) natuurbeheer en (langlopende) natuur inrichtings- en functieveranderingscontracten. De totale nog openstaande verplichtingen per 31-12-2022 bij RVO bedragen € 7.113.818,65.

Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen voor gepensioneerde GS-leden bedragen € 2,6 miljoen per 31-12-2022.

Instandhouding Westerscheldetunnel

De provincie heeft een verplichting om de Westerscheldetunnel in stand te houden tot 2033. Deze instandhoudingsbijdrage is bij de aanschaf van de aandelen van het Rijk vooruitbetaald door de provincie. Deze verplichting en vooruitbetaling blijken niet uit de balans.

Persoonlijk ontwikkel budget

Per 1 januari 2018 is in de CAO afgesproken dat elke medewerker een te besteden Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) heeft van € 5.000. Per 31 december 2022 is hiervan bijna € 2,0 miljoen niet besteed.

OV-concessies

Aan Connexxion Openbaar Vervoer NV is op grond van de Wet personenvervoer 2000, de Concessie Openbaar Vervoer over de weg Provincie Zeeland 2015 - 2024 te verleend. De meerjarig beschikte gelden inzake de OV-concessies aan Connexxion betreft een meerjarige verplichting.

Delta Kenniscentrum

In het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' is voor de Provincie Zeeland een voorziene bijdrage opgenomen van € 20 miljoen aan het Delta Kenniscentrum voor de periode tot en met 2030. De definitieve hoogte, de wijze waarop deze bijdrage verstrekt wordt en in welke jaren dit mogelijk leidt tot een last voor de provincie moet blijken uit het businessplan dat ten grondslag dient te liggen aan de start van het DKC (naar verwachting medio 2022). De informatie uit het businessplan is bepalend voor de verwerking van deze bijdrage.

Toegezegde bijdragen vanuit bestuursovereenkomsten

Bestuursovereenkomst Zoetwatermaatregelen Zuidwestelijke Delta; de totale toegezegde bijdrage vanuit de provincie Zeeland bedraagt € 2,5 miljoen.

De definitieve hoogte van de toegezegde bijdrage is op het moment van afsluiten van de bestuursovereenkomst en/of opstellen van de jaarrekening 2022 nog niet vast te stellen. In overeenstemming met de grondslagen voor verantwoording van subsidielasten, zijn deze toegezegde bijdragen nog niet als last verantwoord in de jaarrekening 2022.

Niet uit balans blijvende rechten

Uitvoeringsovereenkomst HZ inzake JRC

Bij besluit van 26 maart 2019 heeft GS aan de Stichting HZ University of Applied Sciences (HZ) een subsidie van maximaal € 12.000.000,- toegekend voor de realisatie van het Joint Research Center te Middelburg.

In het besluit zijn verschillende verplichtingen opgenomen die door de HZ moeten worden nagekomen aan de Provincie. Twee van de verplichtingen luiden als volgt:

1. De HZ dient het Joint Research Center gedurende minimaal 10 jaar na vaststelling van de subsidie niet voor een ander doel te gebruiken dan voor het doel waarvoor het complex is gerealiseerd,
2. Datgene na te laten wat de doelstelling van het JRC in gevaar brengt of verstoort, waarbij eveneens geldt dat niet meer dan 40% benut kan worden voor economische activiteiten. Indien zich hier op wijzigingen voordoen dient de HZ dit per ommegaande aan de Provincie te melden.

In februari 2020 is een uitvoeringsovereenkomst met de HZ afgesloten, waarin onder meer de notariële vastlegging van een kwalitatieve verplichting en een anti-speculatiebeding zijn uitgewerkt, alsmede de looptijd en de daarbij behorende sancties. Dit betekent dat indien de HZ de genoemde afspraken, binnen 10 jaar na vaststelling van de subsidie, niet nakomt zij een deel van de ontvangen subsidie terug moet betalen.

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). En met in achtneming van de geldende verordening ex artikel 216 Provinciewet, de Financiële verordening Provincie Zeeland. Provinciale Staten hebben daarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, de regels voor het financiële beheer en de regels voor de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden hieronder toegelicht.

Bij de resultaatbepaling is geen rekening gehouden met heffing vennootschapsbelasting, omdat de provincie op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten heeft geconcludeerd dat zij voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Verantwoording subsidies tot en met boekjaar 2021

Handreiking “Verantwoorden van subsidies” (Commissie BBV, januari 2019)

In januari 2019 heeft de Commissie BBV de handreiking “Verantwoorden van subsidies” gepubliceerd. In de handreiking gaat de Commissie BBV in op de vraag wanneer de subsidie als last bij de subsidiegever en als bate bij de subsidieontvanger dient te worden verantwoord. In de handreiking geeft de Commissie BBV aan dat de verwerkingwijze afhangt van het type subsidie en de gestelde voorwaarden. Bij voorwaardelijke subsidieverstrekingen (exploitatie- en investeringssubsidies) geeft de Commissie BBV duidelijk aan dat de subsidielast op basis van toerekeningsbeginsel verantwoord dient te worden. Dit betekent dat de subsidielast (gedeeltelijk) verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de prestatie (waarvoor de subsidie voor is verstrekt) is geleverd en (gedeeltelijk) aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

In 2019 en 2020 heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, accountants en alle betrokken provincies om te komen tot één uniforme verwerkingwijze. Hierover is in december 2020 overeenstemming bereikt. In februari 2021 heeft de commissie BBV hiermee ingestemd. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in de decembercirculaire 2019 aangekondigd de huidige werkwijze met betrekking tot de verantwoording van subsidies door de provincies (met het voorzichtigheidsbeginsel) tot en met het boekjaar 2020 te gedogen. Met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de commissie BBV is afgesproken dat het nieuwe stelsel met ingang van 1 januari 2021 van toepassing is (zonder terugwerkende kracht).

De Provincie Zeeland heeft ervoor gekozen om voor het bepalen van de last bij subsidies uit te gaan van het voorzichtigheidsbeginsel: voor subsidies geldt dat de last wordt genomen in het jaar waarin de subsidiebeschikking wordt afgegeven. In lijn met andere provincies die dit stelsel toepassen, passen wij hierop de volgende uitzonderingen toe:

- Uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteit waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden (zoals bijvoorbeeld integrale kostensubsidies en natuursubsidies).
- Uit een bestuurs-/samenwerkingsovereenkomst blijkt dat deze lastneming bij het aangaan van deze overeenkomst nog niet is vast te stellen.

Stelselwijziging verstrekte meerjarige projectsubsidies vanaf boekjaar 2021

Met ingang van het boekjaar 2021 is ten aanzien van de lastneming vanuit verstrekte projectsubsidies een stelselwijziging doorgevoerd. Dit betreft een stelselwijziging die onder het BBV verplicht is gesteld. Op grond van het nieuwe stelsel worden subsidielasten vanuit meerjarige projectsubsidies – boven een door Provinciale Staten (hierna: PS) vastgesteld grensbedrag – verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar

waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De Commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Het door PS vastgestelde grensbedrag bedraagt € 0,5 miljoen. In overeenstemming met het BBV is het grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar.

Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. In lijn met het door PS genomen besluit wordt bij afgifte van een subsidiebeschikking, voor zover de verstrekte subsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd. Deze wordt in latere jaren aan deze reserve onttrokken en als last verantwoord.

Lasten vanuit meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking.

Mede als gevolg van het ingestelde drempelbedrag, heeft deze stelselwijziging een beperkte financiële impact. Deze stelselwijziging heeft over 2021 geleid tot een afname van het resultaat met circa € 1,6 miljoen.

Een verstrekte projectsubsidie groter dan € 0,5 miljoen wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het verwachte bestedingsritme toegerekend aan de betreffende boekjaren. Dit bestedingsritme is terug te vinden in de subsidieverleningsbeschikking. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan dit grensbedrag aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij aanzienlijke afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie verstrekt en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten.

Deze stelselwijziging is prospectief verwerkt met ingang van 1 januari 2021. Dit betekent dat verstrekte meerjarige projectsubsidies na 1 januari 2021 zijn verantwoord op basis van het nieuwe stelsel. Voor verstrekte meerjarige projectsubsidies vóór 1 januari 2021 is het oude stelsel toegepast. Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers niet aangepast.

Activering van directe apparaatskosten aan materiële vaste activa

Interne uren die direct verband houden met investeringen dienen conform de voorschriften (BBV) te worden geactiveerd. Indien er bij projecten die zijn opgenomen onder de investeringskredieten sprake is van directe uren dan activeren we vanaf 2019 een percentage over de vervaardigingskosten van het betreffende boekjaar. Deze geactiveerde kosten worden toegevoegd aan een dekkingreserve afschrijvingen apparaatskosten ter dekking van de hogere afschrijvingslasten.

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de provincie duurzaam te dienen.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut.
- Investerings met een economisch nut, waardoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investerings met een economisch nut worden geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs. Dit is de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Of ze worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Deze bestaat uit: de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De op de oorspronkelijke verkrijging- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur of technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Buitengebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

Investeringen met economisch nut of investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, worden lineair afgeschreven in maximaal:

Object	Aantal jaar
Laptop, desktop, workstation, tablets, server (incl. implementatiekosten)	4
Beeldscherm (incl. implementatiekosten)	6
Wifi en netwerkcomponenten (incl. implementatiekosten)	4
Telefoons, smartphones (incl. implementatiekosten)	3
Software, afhankelijk van applicatie (incl. implementatiekosten)	2 tot 7
Verkeersregelinstallatie	15
Overige werktuigbouwkundige en elektrotechnische installaties	5 tot 10

Wegen:

- elementverhardingen	30
- asfaltverharding	35
- betonverharding	40
Droge kunstwerken (vaste bruggen, viaducten, tunnels, betonnen duikers, enzovoort.)	80

Natte Kunstwerken

- sluizen	100
- beweegbare bruggen	60
Overige infrastructuur (stalen geleiderail, geluidsschermen, lichtmasten, bewegwijzering, aanleginrichting veerboot, keerwanden, damwanden, enzovoort.)	30

Gebouwen:

- steunpunten, bedrijfsgebouwen, inrichting terreinen	30
- technische installaties gebouwen	10
- audiovisuele middelen	5

Voertuigen:

- dienstauto's bestuur	4
- overige voertuigen	4 tot 8
- schepen	30

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Daarbij geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Voor een gedetailleerd verloop van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1 de Staat van materiële en financiële activa.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa gedurende het jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2022	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2022
Gronden en terreinen	917	125	37	-	-	-	1.004
Bedrijfsterreinen	10.459	233	-	574	-	-	10.235
Grond, weg en waterbouwkundige werken	3.361	-	319	283	-	-	3.079
Vervoermiddelen	10.766	-	-	897	-	-	9.869
Machines, apparaten en installaties	2.959	165	319	594	-	-	2.875
Totaal investeringen met economisch nut	28.462	522	675	2.348	-	-	27.062
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	34.268	-	-	10.398	-	-	23.870
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	22.571	8.710	218	939	1.882	-	28.242
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	56.839	8.710	218	11.337	1.882	-	52.112

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen.
- Leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen.
- Overige langlopende leningen.
- Uiteenzettingen in 's Rijksschatkist met rente typische looptijd van één jaar of langer.
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

De onder vaste activa in de balans opgenomen financiële vaste activa worden tegen kostprijs dan wel duurzame lagere waarde gewaardeerd.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2022	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2022
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	124.225	44.170	-	-	-	1.000	167.395
Overige langlopende leningen	1.136	-	-	200	-	-	936
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar	984	-	-	360	-	-	624
Totaal Financiële vaste activa	126.345	44.170	-	560	-	1.000	168.954

De investeringen in de Financiële vaste activa van € 44,2 miljoen is voor een bedrag € 40,6 miljoen toe te schrijven aan een kapitaalstorting aan GBE Aqua BV uit hoofde van de garantstelling inzake de ontvlechting Evides.

De afwaardering ter grootte van € 1 miljoen heeft betrekking op de deelneming Westerschelde ferry B.V., die gezien de verwachte toekomstige negatieve begrotingsjaren voorzichtigheidshalve op nihil is gewaardeerd.

Flottende activa

Vorraden

De post voorraden wordt onderscheiden in:

Gereed product- en handelsgoederen

Onder deze voorraden is de waarde van gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren.

Bedragen x € 1.000

Vorraden	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeerderingen	Verminderen	Boekwaarde per 31 december 2022
Gereed product en handelsgoederen				
grondbank zeeland	40.935	285	933	40.287
NPW grondb landb flankerend beleid	19.928	153	895	19.186
Voorraad vastgoedobjecten	1.200	-	650	550
Totaal gereed product en handelsgoederen	62.063	438	2.478	60.023

Grondbank Zeeland

De (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland. De ruilgronden worden aangewend met de intentie om deze op korte termijn weer te verkopen of te ruilen.

In de paragraaf Grondbeleid wordt ingegaan op de omvang en het gevoerde beleid.

Grondbank landbouw flankerend beleid

De gronden voor het landbouw flankerend beleid worden gefinancierd uit een krediet van het Groenfonds. De baten en lasten van deze financiering komen volledig ten gunste of ten laste van het Natuurpakket Westerschelde (NPW). Winst- en verlies bij grondtransacties komen ook ten gunste of ten laste van NPW.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van € 3,7 miljoen in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De post uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 1 januari 2022	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31 december 2022
Vorderingen op openbare lichamen	14.289	-	16.722
Overige vorderingen	1.349	3.731	1.011
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	15.011	3.731	17.733

Schatkistbankieren

Provincies moeten hun overtollige liquiditeiten stallen in de schatkist van het rijk. Om te bepalen of een provincie overtollige liquiditeiten naast de gelden voor het normale betalingsverkeer aanhoudt, geldt een drempelbedrag dat is gebaseerd op het begrotingstotaal van de provincies. Het bestaande drempelbedrag was erg laag en dus is besloten deze aan te passen om onnodige administratieve lasten te verminderen. Voor de verantwoording of in het eerste kwartaal en in het tweede kwartaal van dit jaar aan de regeling is voldaan, geldt het oude drempelbedrag nog. Vanaf 1 juli is dit aangepast van 0,75% naar 2% en als zodanig in het bestand verwerkt.

De onderstaande tabel geeft de berekening van de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren.

(bedragen x € 1.000)

		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	5.445			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	246	269	224	745
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	5.199	5.176	5.221	4.700
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	272.250			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	272.250			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	5.445			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	22.116	24.516	20.586	68.500
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	246	269	224	745

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en betreffen alleen banksaldi.

De specificatie is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Liquide middelen	Boekwaarde 1 januari 2022	Boekwaarde 31 december 2022
BNG	-0	400
Groenfondsrekeningen	22.343	18.918
Rabobank SWAP-rekening	0	-
Totaal liquide middelen	22.344	19.318

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Er is geen voorziening oninbaarheid in mindering gebracht.

De post overlopende activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa	Boekwaarde 1 januari 2022	Boekwaarde 31 december 2022
Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	441	47
Nog te ontvangen Rijk	7.964	8.206
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	2.494	1.195
Overige nog te ontvangen bedragen	2.102	411
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	467	1.472
Totaal overlopende activa	13.467	11.331

Uitkeringen met specifiek bestedingsdoel

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de uitkeringen met specifiek bestedingsdoel gedurende het jaar 2022:

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2022	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31 december 2022
Europese overheidslichamen				
Interreg project CBCI einddeclaratie	-	47	-	47
POP3 Technische bijstand	439	-	439	-
EFRO project doen	2	-	2	-
het Rijk				
Bijdrage Rijkswaterstaat afrit 33 IVRI	-	1.038	-	1.038
SPUK ontvlechting Evides	3.750	-	1.250	2.500
Opcenten motorruituigenbelasting	3.903	3.605	3.903	3.605
Bedrijvenregeling bodemsanering	161	-	-	161
SPUK MIT Zuid	150	-	-	150
OA SPUK BVOV	-	601	-	601
POP3 Kavelruilbureau	-	151	-	151
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Kavelruilbureau	1.187	-	1.187	-
Bijdrage Absdale Hulst	680	-	680	-
Prov. Utrecht ANLB impuls 2019	237	-	237	-
RD Iedereen telt!	-	24	-	24
Div. gemeenten afrekening subsidies	390	50	390	50
RUD, afrekening 2022	-	1.042	-	1.042
BRIKS-leges	-	13	-	13
Provinciale regietafel	-	66	-	66
Totaal	10.899	6.637	8.088	9.448

Vaste passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven.

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Zie voor een nadere toelichting hieronder bij "Reserves". Op grond van het beleidsuitgangspunt dat de noodzaak van handhaving van de overige reserves jaarlijks wordt herzien zijn in 2022 geen zaken van belang.

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van de reserves is een zaak van Provinciale Staten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de PS aan een reserve een bepaalde bestemming hebben gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stad kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Aan de reserves hebben geen rentetoevoegingen plaatsgevonden.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2022:

Bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Boekwaarde per 1 januari 2022	Resultaat- bestemming 2021	Toevoe- gingen 2022	Rentetoe- rekening 2022	Onttrek- kingen 2022	Verminde- ringen i.v.m. afschrijvingen op activa	Boekwaarde 31 december 2022
Algemene reserve	32.796	-	17.184	-	9.058	-	40.922
Totaal algemene reserve	32.796	-	17.184	-	9.058	-	40.922
Resultaat na bestemming 2021	13.201	13.201	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na bestemming	13.201	13.201	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	18.305	-	11.106	-	7.788	9.872	11.751
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	3.004	-	-	-	-	200	2.804
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	1.631	-	-	-	-	102	1.529
Dekkingsreserve Schuytvlot	2.802	-	-	-	-	155	2.647
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	1.827	-	-	-	-	152	1.675
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	1.192	-	-	-	-	92	1.099
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke	2.000	-	-	-	-	-	2.000
Reserve meerjarige projecten	33.302	-	21.677	-	26.911	-	28.068
Reserve natuur	1.842	-	3.752	-	55	-	5.539
Reserve investeringsagenda	5.258	-	24.696	-	19.207	-	10.747
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	16.721	-	4.965	-	247	125	21.314
Dekkingsreserve gebouw G en A	2.189	-	-	-	-	74	2.115
Dekkingsreserve N286 landbouwrouten	930	-	-	-	-	27	903
Bestemmingsreserve ZIS	4.621	-	3.827	-	4.619	-	3.829
Dekkingsreserve NCV	213	-	-	-	-	27	186
Bestemmingsreserve investeringsfonds	7.300	-	2.975	-	-	-	10.275
Onderhoudsreserve infrastructuur	4.561	-	10.509	-	11.006	-	4.064
Dekkingsreserve IT- infrastructuur	300	-	-	-	-	100	200
Dekkingsreserve WSF	500	-	500	-	1.000	-	-0
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	196	-	-	-	196	-	-
Bestemmingsreserve onderh. Bedrijfspanen	771	-	543	-	578	-	736
Bestemmingsreserve te dekken apparaatskosten	485	-	782	-	-	-	1.267
Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen	2.183	-	-	-	516	-	1.667
Bestemmingsreserve Zeeland studio	65	-	-	-	65	-	-
Dekkingsreserve verduurzaming bedrijfspanen	1.100	-	-	-	-	-	1.100
Bestemmingsreserve GBE Aqua	10.000	-	40.695	-	-	-	50.695
Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten	1.300	-	2.221	-	1.300	-	2.221
Bestemmingsreserve meerjarige subsidies	1.569	-	1.349	-	637	-	2.281

Bestemmingsreserve Delta Kennis Centrum	-	-	5.737	-	-	-	5.737
Totaal bestemmingsreserves	126.167	-	135.335	-	74.125	10.926	176.450
Totaal reserves	172.164	13.201	152.518	-	83.184	10.926	217.372

Bestemmingsreserve Westerscheldetunnel en Sluiskiltunnel

In het kader van de investeringen in de Sluiskiltunnel is, uit de voor de aanleg van de tunnel beschikbaar gestelde middelen, een bestemmingsreserve gevormd. In eerste instantie werden de investeringen in de Sluiskiltunnel rechtstreeks onttrokken aan deze reserve. Per 1 januari 2014 is besloten de investeringen in de tunnel niet langer rechtstreeks te onttrekken aan deze reserve, maar deze te activeren op de balans en in 10 jaar (bij gereedkomen van de tunnel) af te schrijven. Uit de dividenden van de Westerscheldetunnel wordt de bestemmingsreserve gevoed. De bestemmingsreserve heeft als doel om de kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel, de bijdrage aan de Sloeweg, als wel de rentelasten voor de investering aan de WST te dekken. De reserve dient tevens om afwaardering van de marktwaarde in aanloop naar opheffing van de tol in 2033 op te vangen. De huidige verwachting is dat in 2031 het kantelpunt ontstaat waarin de reserve betrokken wordt om het kapitaalbelang van de NV Westerscheldetunnel af te kunnen dekken.

Bestemmingsreserve meerjarige projecten

Op basis van besluitvorming in het kader van overhevelen budgetten waren tot 2015 toevoegingen en onttrekkingen opgenomen in het saldo van de algemene reserve. Om de presentatie en rubricering van deze toevoegingen en onttrekkingen te verbeteren, is met de zomernota 2015 de bestemmingsreserve meerjarige projecten gevormd. Het overhevelen van budgetten geschiedt nu door het onttrekken en toevoegen aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten, zodat een juist beeld blijft bestaan over het verloop van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve natuur

Bij het behandelen van de bestemming van het rekeningssaldo 2015 is besloten om van de incidentele boekwinst op de grondtransacties een bestemmingsreserve natuur te vormen omdat dit transacties betroffen waarop afspraken uit het Natuurakkoord en de Bestuursovereenkomst Grond (december 2013) van toepassing zijn. Om invulling te kunnen geven aan deze afspraken is het nodig om het saldo van deze transacties te reserveren en deze verwerkingwijze te blijven hanteren tot alle hectares volledig zijn verkocht/geruild tot uiterlijk 2027.

Bestemmingsreserve investeringsagenda

In de voorjaarsnota 2016 is besloten om een bestemmingsreserve investeringsagenda te vormen die ruimte biedt voor duurzame investeringen in Zeeland. De inzet vanuit de investeringsagenda geldt primair voor investeringen die gerelateerd zijn aan de strategische opgaven en daarnaast voor wegeninvesteringen, natuurontwikkeling en economische innovatie. Twee keer per jaar worden voorstellen aan Provinciale Staten gedaan voor bestedingen ten laste van de investeringsagenda.

Bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling (ZIS)

In december 2017 is de bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling gevormd om het investeringsprogramma "Zeeland in stroomversnelling" uit te voeren.

Bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV

Bij de voorjaarsnota 2018 is besloten de bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV te vormen. De bestemmingsreserve is gevormd om eventuele afwaarderingen van het investeringsfonds Zeeland BV af te dekken.

Bestemmingsreserve groot onderhoud bedrijfsgebouwen

In de Voorjaarsnota 2018 is het voorstel gedaan om een bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen in te stellen. Jaarlijks wordt aan deze reserve toegevoegd en de lasten van het groot onderhoud worden onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve Westerschelde Ferry

Gelijktijdig met het besluit tot de kapitaalstorting is besloten tot het instellen en voeden van de bestemmingsreserve Westerschelde Ferry ter dekking van eventuele afwaarderingen van de kapitaalstorting.

Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen

In het Statenvoorstel 'Compensatie marinierskazerne' van 9 juli 2020 is besloten om de bestemmingsreserve MAR-Kazerne te hernoemen naar Bestemmingsreserve 'Wind in de Zeilen' en een nieuwe bestemming te geven in het kader van activiteiten volgend uit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen'.

Bestemmingsreserves dekking kapitaallasten

Vanuit het BBV dienen investeringen in economische vaste activa en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en dient de afschrijvingslast jaarlijks in de exploitatierekening geboekt te worden. Het provinciaal beleid is erop gericht zo weinig mogelijk structureel beslag op middelen te leggen. Om deze afschrijvingslasten direct te dekken op het moment van besluit tot investering, is in het jaar van besluit een dekkingsreserve gevormd van gelijke omvang als het investeringskrediet. Op deze manier wordt de budgettaire ruimte in de toekomst niet belast. Er zijn dekkingsreserves gevormd voor onderstaande investeringen.

Bestemmingsreserve verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve verbouwing pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering van de Fast Ferry aanlandingsvoorziening een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen en terreinen een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke

In verband met de investering van een nieuw te bouwen wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke/Eindewege is een bestemmingsreserve gevormd. De afschrijvingslasten worden ter zijner tijd jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving verbouwing gebouw G

In verband met de investering in de verbouwing van gebouw G is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving N286 landbouwroute

In verband met de investering in de N286 landbouwroute is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve modernisering nautische centrale Vlissingen

In verband met de investering in de nautische centrale Vlissingen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve infrastructuur

In verband met investeringen in de infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve IT-infrastructuur

In verband met investeringen in de IT-infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve wegeninvesteringen

In verband met investeringen in de wegen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve investering apparaatskosten

In verband met het activeren van de personeelslasten op investeringsprojecten is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve zodra de investering in gebruik is genomen

Bestemmingsreserve gladheidsbestrijdingsmaterieel

In verband met investeringen in de aanschaf van gladheidsbestrijdingsmaterieel is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Zeeland studio

In verband met investeringen in de Zeeland studio is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve verduurzaming bedrijfspanden

In verband met investeringen in de verduurzaming van bedrijfspanden is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve GBE Aqua

In de Statenvergadering van 23 juli 2021 is besloten tot het instellen van de bestemmingsreserve 'GBE Aqua', waarin de rijksbijdrage van € 10 miljoen in de aanvulling van het weerstandsvermogen wordt opgenomen.

Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten

Ter ondersteuning van de Europese programma's is in de Najaarsnota 2020 structureel (2021-2027) €1,1 miljoen gereserveerd binnen de bestaande uitvoeringsprogramma's om vanuit Zeeland (deels) te kunnen voldoen aan de benodigde cofinanciering in het operationele programma Zuid (OP-Zuid). Openstellingen binnen OP-Zuid zullen pas begin 2022 doorgang vinden. De al gereserveerde middelen cofinanciering OP-Zuid zijn via de bestemmingsreserve Cofinanciering Europese Projecten, overgeheveld naar 2022.

Bestemmingsreserve meerjarige subsidies

Dit is een nieuwe bestemmingsreserve met ingang van het boekjaar 2021. Bij afgifte van een subsidiebeschikking wordt, voor zover de verstekte subsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd en in latere jaren aan deze reserve onttrokken.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de Provincie. Om die reden kennen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand. 'Voorzieningen worden in principe gewaardeerd op de contante waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen Friciekosten RUD en Waterbeheer zijn gewaardeerd op het nominale bedrag. De uitgangspunten die zijn gehanteerd voor de bepaling van de voorziening zijn toegelicht in de toelichting op de balanspost.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, met uitzondering van voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen netto contante waarde.

Onderstaand volgt een verloop overzicht van de voorzieningen:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vrij- gevallen bedragen	Toevoeg- ingen	Aanwen- dingen	Boekwaarde per 31 december 2022
Voorziening wachtgelden PSD	1.575	-	159	431	1.303
Voorziening non-activiteitsregeling	58	-	1	60	-
Voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers	2.446	697	250	223	1.775
Voorziening frictiekosten RUD	404	404	-	-	-
Voorziening spaarverlof	-	-	2.620	-	2.620
Voorziening achterstallig onderhoud	-	-	40	-	40
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.483	1.102	3.071	714	5.739
Voorziening waterbeheer	1.090	-	187	115	1.162
Totaal voorzieningen middelen derden met een specifiek bestedingsdoel	1.090	-	187	115	1.162

Voorziening conform artikel 44 lid 1a BBV:

Op balans bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

Er worden geen voorzieningen gevormd voor risico's of eventuele verplichtingen die zodanig onzeker zijn dat niet redelijkerwijs is in te schatten hoeveel deze zullen bedragen per balansdatum. Bij de grote projecten is hier sprake van. Zo kunnen verplichtingen op grond van gesloten overeenkomsten met externe partners leiden tot onvoorziene kosten naarmate de uitvoering van een project vordert en als gevolg van gewijzigde inzichten en omstandigheden. Dergelijke onzekerheden maken onderdeel uit van de risicobeheersing op projectniveau. Deze risico's worden periodiek ingeschat en verwerkt in het risicomanagementsysteem. Er wordt bij de kwartaalrapportages over de grote projecten ook op gerapporteerd aan u en zo nodig vertrouwelijk toegelicht. Uit deze rapportages blijkt dat de posten onvoorzien binnen de projectramingen voldoende zijn om eventuele financiële gevolgen voor de provincie op te vangen.

Voorziening wachtgelden PSD

Jaarlijks wordt de voorziening wachtgelden ex-PSD-ers doorgerekend. Uitgangspunten hierbij zijn de sterfte-index, indexeringen, rekenrente en de verwachte neveninkomsten. Uiteraard blijven de rechten steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

Voorziening Non-activiteitsregeling

Er is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR) in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder zijn dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren is een voorziening gevormd.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door uit te gaan van de basisgegevens van alle deelnemers en deze te waarderen tegen de netto contante waarde inclusief de fiscale consequenties van de regeling. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgeld PSD.

Voorziening waarde overdracht pensioen politieke ambtsdragers

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden Gedeputeerde Staten (hierna: GS) en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening aangelegd. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening frictiekosten RUD Zeeland

Op 1 juli 2017 is het gewijzigde besluit Omgevingsrecht Z(Bor) in werking getreden. Dit besluit bepaalt dat de Brzo-taken in Zeeland moeten worden uitgevoerd door de weg aangewezen Brzo Omgevingsdiensten DCMR. In september 2018 hebben GS besloten dat de Brzo-taken daadwerkelijk onderbrengen bij DCMR en dat het personeel van RUD Zeeland, dat belast is met deze taken, overgaat naar DCMR. DCMR zal het personeel huisvesten in Terneuzen. Voor deze overgang is een reorganisatie bij de RUD Zeeland vereist. Bij de reorganisatie treden frictiekosten op. Door een onafhankelijke derde zijn de frictiekosten in beeld gebracht. De Provincie heeft aangegeven de frictiekosten in redelijkheid te vergoeden conform de uitgangspunten voor onderhavige gevallen van de Gemeenschappelijke Regeling RUD Zeeland en conform artikel 4:51 van de wet bestuursrecht. Op 4 juli 2019 heeft de RUD Zeeland verzocht deze frictiekosten te vergoeden en zijn de frictiekosten RUD toegevoegd aan deze voorziening.

Voorziening spaarverlof

Begin 2022 zijn er aan de commissie BBV een aantal vragen gesteld over het treffen van een voorziening voor verlofsparen (naar aanleiding van afspraken in de CAO Gemeenten 2021-2022). Medewerkers kunnen (bovenwettelijke) vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit leidt tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen naar oordeel van de commissie sprake is van arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden.

De mogelijkheid om verlof te sparen is ook al enige tijd geregeld in de Cao Provincies, waarmee op basis van de nieuwe informatie van de commissie BBV ook voor Provincie Zeeland hiervoor een voorziening dient te worden getroffen. Op basis van het verlofsaldo van provinciale medewerkers per 31-10-2022 betreft het een bedrag van € 2,5 miljoen, waarbij voor de maanden november en december 2022 rekening is gehouden met een inschatting op basis van voorgaande jaren. Eventuele bijstelling voor het totale kalenderjaar 2022 vindt plaats tijdens het jaarrekening-proces, op basis van daadwerkelijke jaarrealisatie. In volgende jaren wordt de voorziening halfjaarlijks beheerd op basis van realisatie (verlofopname) en nieuw gespaard verlof.

Voorziening achterstallig onderhoud

In 2022 is een voorziening achterstallig onderhoud gevormd voor de asbestsanering van gebouw A. De lasten van deze asbestsanering worden in 2023 ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening conform artikel 44.2 C BBV

Voorziening middelen derden met specifiek bestedingsdoel.

Voorziening waterbeheer

De leges voor waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze onttrekkingen die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de ophanden zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

Vaste schulden, met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De onderstaande tabel geeft het verloop van de vaste schulden weer over 2022:

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden	Boekwaarde per 1 januari 2022	Boekwaarde per 31 december 2022
Waarborgsommen	5	5
Totaal vaste schulden	5	5

Vlottende passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven. De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De post netto-vlottende schulden worden onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Vlottende schulden < 1 jaar	Boekwaarde per 1 januari 2022	Boekwaarde per 31 december 2022
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	10.761	11.118
Overige kasgeldleningen	25.000	-
Overige schulden	8.114	9.688
Totaal rentetypische schulden < 1 jaar	43.874	20.806

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Tevens omvatten de overlopende passiva na de wijziging van het BBV in 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de Provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Vennootschapsbelasting

Er is voorgeschreven dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb). Op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast. Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb hebben geleid. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten in toekomstige begrotingsjaren zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden, deze zullen ook worden meegenomen in het (jaarlijkse) bedrijfsgesprek met de belastingdienst.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Inleiding

Hierna wordt een toelichting gegeven op het overzicht baten en lasten. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- Een analyse van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma.
- Een overzicht van de aanwending van onvoorzien;
- Een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd;
- Een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Een analyse ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid;
- De informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan. Dit geldt voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

Leeswijzer

Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

In onze analyse van de begrotingsverschillen lichten we op doelstellingsniveau de belangrijkste afwijkingen toe.

Het gerealiseerde resultaat volgens uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Voor een nadere specificatie van het gerealiseerde, nog te bestemmen resultaat van € 13,8 miljoen wordt verwezen naar de analyse bij gerealiseerde baten en lasten per programma, dat hieronder is opgenomen. In het statenvoorstel ter vaststelling van de jaarrekening wordt aan u een voorstel voor bestemming van dit resultaat gedaan, dat tevens is opgenomen als inleiding bij het jaarverslag.

Begrotingsafwijkingen programma 1 Grote projecten en strategische opgaven

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
010101 Waterdunen	-254	-1.524	-1.410	114
010102 Natuur Pakket Westerschelde	0	0	0	0
010103 MAR-kazerne	0	0	0	0
010104 Thermphos	0	0	-1	-1
010105 Zeeuws Deltaplan ZW	-83	0	0	0
010201 Strategische opgaven - stelpost	-1.035	0	0	0
010202 Klimaatadaptatie	0	0	0	0
010203 Ruimtelijke kwaliteit	0	-15	-6	9
010204 Slimme mobiliteit	70	0	0	0
010205 Zichtbaar Zeeland	0	0	0	0
010206 Stikstof	-524	-839	-780	60
019999 Ambtelijke inzet	-1.852	-1.924	-1.990	-66
Resultaat	-3.678	-4.303	-4.186	116

Programma 1 Grote projecten en strategische opgaven analyse begrotingsverschillen

010101 Waterdunen

In 2022 zijn voor Waterdunen minder kosten gemaakt dan voorzien. Grootste factoren daarin zijn dat de proceskosten voor de grondoverdracht lager zijn uitgevallen dan vooraf geraamd en de werkzaamheden aan de oversteek van de Puijendijk naar 2023 zijn verschoven.

010102 Natuurpakket Westerschelde

Per saldo zijn lasten en baten (onttrekking aan vooruit ontvangen Rijksmiddelen) aan elkaar gelijk. In de Meerjarenkostenraming (MJKR) NPW 2022 was begroot om € 3,5 mln. uit te geven. Uiteindelijk is er over 2022 € 2,75 mln. uitgegeven. Dit komt onder meer doordat de realisatie van een project vanwege een gerechtelijke procedure nog niet mogelijk was. Ook is er minder uitgegeven op de regionale impuls Hulst dan voorzien en zijn in het kader van het landbouwflankerend beleid een aantal subsidies lager vastgesteld. Aan de andere kant zien we ook dat er vanwege de inflatie sprake is van kostenstijgingen.

010206 Stikstof

De order voor de aanschaf van sensors voor het meten van NOx kon eerst in januari 2023 worden verstrekt. Het incidentele budget wordt voor 2023 herbestemd uit het rekeningresultaat.

Begrotingsafwijkingen programma 2 Woonplaats Zeeland

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
020101 Voorbereiding omgevingswet	-361	-276	-238	39
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	-1.305	-2.067	-1.267	800
020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat	-8.569	-9.511	-7.899	1.611
020104 Law Delta	-180	-112	-49	63
020201 Water, bodem en land. gebied met kwal	-399	-402	-328	74
020202 Deltawateren	-138	-138	-65	73
020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen	-1.254	-2.477	-1.327	1.149
020303 Ruimt. kwal. versterken: Impuls bedrijventerreinen	-202	-122	-124	-3
029999 Ambtelijke inzet	-3.262	-3.390	-3.506	-116
Resultaat	-15.671	-18.493	-14.802	3.690

2. Woonplaats Zeeland analyse begrotingsverschillen

020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd

- De Regiodeal Zeeland in Stroomversnelling (ZiS) betreft een meerjarig programma (t/m 2023). De onderbesteding wordt net als de cofinanciering in het komende jaar ingezet.
- Voor de Regiodeal Zeeuws Vlaanderen voert de Provincie Zeeland projectleiding op fiche 'Vernieuwing Landbouw'. Dit betreft een meerjarig project, waarvan de onderbesteding en cofinanciering in 2023 ingezet wordt.
- De opdracht voor begeleiding extra planvormingsvouchers door Impuls Zeeland loopt door in 2023. De afronding is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.
- Er zijn in 2022 minder initiatieven voor bikesharingpilots door middel van subsidies gestimuleerd dan op voorhand ingeschat.
- De opdracht voor begeleiding extra planvormingsvouchers door Impuls Zeeland loopt door in 2023. De afronding is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

- De opdracht digitale vernieuwing gekoppeld aan de toeristische marketingstrategie is doorgeschoven naar 2023. De dekking van die opdracht kan plaatsvinden uit het in de begroting 2023 opgenomen structurele budget. Een deel ad € 20.000 wordt herbestemd uit het jaarrekeningresultaat als dekking voor de opdracht toeristische marketing aan Economische Impuls Zeeland die eerst in 2023 wordt afgerond..
- Van de Stichting Fan van Zeeland zijn bedragen ontvangen voor de uitvoering van een eerste tranche aan Zeeuws brede projecten, als 'linking pin' Routebureau Zeeland en het vervolgproces toeristische marketingstrategie. De externe opdracht aan Impuls wordt eerst in 2023 afgerond en is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.
- Bij het Routebureau Zeeland is sprake van een onderbesteding omdat er minder personeelskosten zijn dan op voorhand was ingeschat. De bijdragen van gemeenten voor het Routebureau 2022 worden via herbestemming van het jaarrekeningresultaat in 2023 ingezet als dekking van de kosten van de 2e opdracht Toekomst Routebureau Zeeland.

020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat

Belangrijkste oorzaak is het saldo van de volgende posten van Milieutaken:

- Lagere lasten voor BRIKS taken en ontgrondingsvergunningen en meer opbrengsten uit leges.
- lagere lasten voor materiele kostenbudget RUD omdat uiteindelijk minder inzet nodig was dan vooraf gepland.
- Lagere lasten voor de afrekening van de deelnemersbijdrage (uren) van de RUD over 2022, omdat er minder productieve uren op basis van PxQ zijn gemaakt in 2022 voor onze provincie, onder meer als gevolg van openstaande vacatures e.d. bij de RUD. De RUD Zeeland zal voorstellen om het uiteindelijke negatieve jaarrekeningresultaat over 2022 ten laste van haar eigen reserves te brengen.
- Het resterende incidentele werkbudget gebiedsvisie Veerse Meer wordt herbestemd uit het jaarrekeningsresultaat en in 2023 aangewend.

020104 Law Delta

Het resterend incidentele projectbudget voor proceskosten wordt overgeheveld naar 2023 en dan ingezet.

020201 Water en bodem met kwaliteit

- Middels herbestemming uit het jaarrekeningresultaat van het incidenteel budget voor pilots automatisering van het grondwatermeetnet kunnen die in 2023 worden afgerond.
- Er is een eerste bestuurlijke aanzet gegeven om te komen tot een betere samenwerking met het waterschap.. In 2023 wordt dit verder uitgevoerd met daarbij de inzet van de onderbesteding 2022, die wordt herbestemd uit het jaarrekeningresultaat.

020202 Deltawateren

- In 2022 zijn er geen kosten gemaakt voor onderzoeken rond het Volkerak-Zoommeer.
- De activiteiten voor de visie Oosterschelde zijn via het Nationaal Park verlopen. De Provincie Zeeland heeft met personele inzet een bijdrage geleverd met de partners in de Schelderaad bijdragen aan Langetermijnperspectief Natuur Westerschelde. Het werkbudget is niet volledig aangewend.

020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen

- De Regiodeal Zeeland in Stroomversnelling (ZiS) betreft een meerjarig programma (t/m 2023). De onderbesteding wordt in het komende jaar ingezet.
- Het proces voor de omgevingsagenda is door het Rijk aangepast. Het traject is tijdelijk stopgezet en krijgt een vervolg in het programma NOVEX. In dit vervolg financiert Binnenlandse Zaken het proces, maar er is ook een eigen bijdrage nodig van de provincie. Het incidentele budget wordt daarvoor herbestemd uit het jaarrekeningresultaat.

- Voor de ondersteuning van proces en planvorming voor de Zeeuwse woonagenda is dit budget in de voorjaarsconferentie van 2021 aanzienlijk verhoogd. In 2022 is de voortgang daarin vertraagd door de grote inzet van provincie en gemeenten bij de totstandkoming van de woondeal met het rijk. De beoogde activiteiten voor het resterende budget worden in 2023 alsnog uitgevoerd.
- Met het incidentele budget afkomstig uit een rijksbijdrage van € 250.000 voor de ondersteuning en versnelling van flexwonen wordt de lopende actielijn flexwonen uit de Zeeuwse woonagenda ondersteund. Dat bestaat onder andere uit subsidie voor innovatieve pilots voor flexwonen en onderzoeks- en planvormingskosten. Middels herbestemming uit het rekeningresultaat wordt dit in 2023 doorgezet.

Begrotingsafwijkingen programma 3 Balans in landelijk gebied

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
030101 Realisatie natuurnetwerk	-2.418	-4.263	-146	4.117
030102 Natuurbeheer en natuurbescherming	-13.557	-13.898	-13.535	363
030103 Natuurherstel	-3.904	-5.157	-2.912	2.245
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	-2.893	-3.397	-3.368	28
030106 Een volhoudbare landbouw	-2.020	-1.576	-1.569	7
039999 Ambtelijke inzet	-3.329	-3.460	-3.578	-118
Resultaat	-28.121	-31.751	-25.109	6.643

3. Balans in landelijk gebied analyse begrotingsverschillen

030101 Realisatie natuurnetwerk

- Niet alle grondtransacties in verband met de natuurontwikkeling konden in 2022 worden afgerond. Conform de voorschriften moeten in 2022 verleende projectsubsidies voor de natuurontwikkeling die in 2023 starten, in of vanaf 2023 verantwoord worden. Deze niet bestede middelen, ca € 2,1 mln. zijn toegevoegd aan de reserve Natuur (zie 980399).
- Het resultaat Grondbank, ca € 1,7 mln., is eveneens toegevoegd aan de reserve Natuur (zie 980399).

030102 Natuurbeheer en natuurbescherming

De onderbesteding op deze doelstelling betreffen verschillende vertragingen in de uitvoering (aanbesteding) en voorbereiding van complexe subsidie trajecten, maar anderzijds door het inwerken van veel nieuwe mensen. Conform de voorschriften kunnen de lasten niet, of niet volledig, ten laste van 2022 worden gebracht.

030103 Natuurherstel

De in 2022 extra geplande bestedingen, ten laste van incidentele middelen, konden door de grote inzet op het Programma Natuur niet volledig gerealiseerd worden. Deze incidentele middelen vallen nu in het rekeningssaldo, net als het resterend budget door het niet uitvoeren van bronmaatregelen gebiedsgerichte aanpak.

Begrotingsafwijkingen programma 4 Ondernemend Zeeland

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
040101 Arbeidsmarkt	-355	-786	-675	111
040102 Concurrentiepositie food	-315	-180	-127	52
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	-2.510	-2.824	-2.615	209
040104 Campus Zeeland	0	-897	-611	287
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	-4.405	-4.318	-3.926	392
040106 Marketing en Imago	-1.409	-1.267	-1.030	237
040107 Circulaire economie	-798	-850	-815	34
040108 Concurrentiepositie	-253	-253	-173	80
049999 Ambtelijke inzet	-4.853	-5.043	-5.215	-173
Resultaat	-14.898	-16.418	-15.187	1.231

4. Ondernemend Zeeland analyse begrotingsverschillen

040101 Arbeidsmarkt

In de begroting 2022 was rekening gehouden met een subsidie voor een Zeeuwsbreed Expat Center. Deze subsidie is verleend, maar drukt conform de financiële regelgeving op 2023. Dit heeft een onderbesteding in 2022 tot gevolg.

040102 Concurrentiepositie food

De subsidieverleningen ten laste van deze doelstelling vielen over 2022 lager uit dan aanvankelijk ingeschat. Onder meer doordat een deel van de subsidieaanvragen doorverwezen kon worden naar de openstellingen van Zeeland in Stroomversnelling.

040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

De gereserveerde middelen voor projecten in het kader van de Digitale Agenda zijn in 2022 niet volledig benut. Deze projecten vinden doorgang in 2023. Daarnaast wordt een deel van de onderbesteding veroorzaakt doordat kosten t.b.v. de Economic Board vanuit andere budgetten gedekt zijn.

040104 Campus Zeeland

Een drietal kennis- en innovatienetwerken hebben geen aanvraag ingediend in het kader van de subsidieregeling K&I-netwerken, waardoor er sprake is van een onderbesteding in 2022.

040105 Innovatieinfrastructuur en - fondsen

De onderbesteding op deze doelstelling heeft meerdere oorzaken. Zo is er sprake geweest van ondertekening Zeeuwse projecten in de MIT-Zuid regeling 2022 en vielen beschikkingen van de regeling Zeeland in Stroomversnelling (aanjaaggelden) eind 2022 iets lager uit dan op voorhand ingeschat. Daarnaast is er sprake van lagere lasten voor de Uitvoeringskosten POP3 dan aanvankelijk voorzien.

040106 Marketing en Imago

In 2022 is er vooral ingezet op het samen met de netwerkpartners realiseren van een duidelijke positionering (shaping the future delta) met merkwaarden van Zeeland. Vervolgens is een breed samengestelde Kopgroep aan de slag gegaan met organisatorische en governance vraagstukken. Vorenstaande heeft tot gevolg gehad dat er nog geen grote samenwerkingsprojecten met de netwerkkaartjes zijn uitgevoerd. Hierdoor was er sprake van een onderbesteding op deze doelstelling.

040108 Concurrentiepositie logistiek

Er was budget gereserveerd voor deelname aan het programma Clean Energy Hubs, maar een deel van deze kosten is gedekt uit budget uitvoeringsprogramma Energie op Klimaat.

Begrotingsafwijkingen programma 5 Mobiliteit op maat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	-27.722	-28.015	-26.718	1.296
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	-23.262	-23.804	-24.746	-942
050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	-866	-867	-828	39
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	-315	-214	-160	54
050105 Wegeninvesteringen	-1.749	-1.570	-1.616	-46
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	-454	-1.820	-863	957
059999 Ambtelijke inzet	-7.992	-8.305	-7.808	498
Resultaat	-62.360	-64.596	-62.739	1.857

5. Mobiliteit op maat analyse begrotingsverschillen

050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Het overschot op doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen is tweeledig te verklaren. Enerzijds is er een overschot van € 782.000 op gladheidsbestrijding. Dit is ontstaan door een zachte winter in 2021-2022. Daarbij is in de begroting geen rekening gehouden met geraamde inkomsten voor het beschikbaar stellen van eigen infrastructuur van Provincie Zeeland in de samenwerkingsovereenkomst voor gladheidsbestrijding.

Het tweede deel van het overschot, ad € 725.000 ontstaat door werkzaamheden in het groot onderhoud aan de infrastructuur die zijn gestart in 2022 en die doorlopen in 2023. Dit geld zal binnen de reserve groot onderhoud blijven en dit wordt alsnog besteed in 2023.

Door het leveren en beschikbaar komen van meerdere leaseauto's zijn in december 2022 nog diverse eigen dienstvoertuigen verkocht. De opbrengst ad € 110.000 valt in het jaarrekeningsaldo.

050102 Bereikbaarheid voor de mensen

Binnen deze doelstelling is de niet geraamde afwaardering van de boekwaarde van de Westerschelde Ferry BV verwerkt. Tegenover deze afwaardering staat een niet geraamde onttrekking aan de dekkingsreserve WSF (zie 980599).

050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda

Het project ontwikkeling autonoom rijden (logistiek) heeft als gevolg van capaciteitsproblemen vertraging opgelopen.

050105 Wegeninvesteringen

Het budget voor de afwaardering van de N652 3e fase recreatieverdeelweg € 166.000 is in de 3e ronde budgetbewaking ten onrechte toegevoegd aan de budgettaire ruimte. De in 2022 extra beschikbaar gestelde middelen voor de uitwerking van de MiddenZeelandRoute ad € 100.000 zijn niet besteed en zijn nodig in 2023.

050107 Uitvoering slimme mobiliteit

De middelen voor de Stationshub Goes zijn in 2022 niet aangewend en via voorstel bestemming rekeningssaldo wordt voorgesteld deze middelen ad € 500.000 in 2025 te ramen. De aanbesteding deelmobiliteit is afgerond, maar later gestart. Hierdoor mogen conform de voorschriften niet alle lasten in 2022 verantwoord worden en zijn deze middelen ad € 300.000 nodig in 2023. Ook de lasten verdeling voor de aanbesteding nieuwe concessie dient conform de voorschriften anders verdeeld te worden dan vooraf was ingeschat, waardoor € 100.000 door dient te schuiven naar 2023.

Begrotingsafwijkingen programma 6 Iedereen telt!

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur	-14.917	-15.681	-14.833	848
060102 Cultureel erfgoed	-2.324	-2.333	-2.063	270
060103 Kunsten	-367	-434	-434	0
060104 (Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	-595	-625	-632	-7
060201 Zichtbaar Zeeland uitvoering	-1.155	-1.144	-961	183
060401 Kwaliteitskust	-571	-480	-406	75
060402 Gezond leven	-827	-882	-885	-3
069999 Ambtelijke inzet	-629	-654	-677	-22
Resultaat	-21.386	-22.234	-20.891	1.343

6. Iedereen telt! analyse begrotingsverschillen

060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur

De onderbesteding kent meerdere oorzaken. In 2022 was rekening gehouden met subsidieverleningen voor de 2e openstelling Samen in Zee. Een deel van deze lasten drukt echter op 2023. Daarnaast heeft de inzet voor het opmaken van een Cultuurmonitor met bijbehorende KPI's wat vertraging opgelopen. Dit zal in 2023 verder opgepakt worden.

060201 Toekomstbestendige culturele infrastructuur

De kosten voor de organisatie van de FFA vielen over 2022 lager uit dan verwacht. Daarnaast heeft de kwartiermakersfase voor een kenniscentrum slavernijverleden vertraging opgelopen, waardoor in 2022 een deel van het budget onbenut is gebleven. Hieraan wordt in 2023 een vervolg gegeven.

060401 Leefbaarheid -brede welvaart, versterking zorginfrastructuur

Door verschillende oorzaken (zorgvuldige afstemming met het netwerk, aanpassingen op projectaanvragen op ons verzoek) vraagt de voorbereiding van een aantal activiteiten op het gebied van Leefbaarheid meer tijd dan verwacht en is onderbesteding ontstaan. In 2023 worden de projecten die in voorbereiding zijn voorgelegd voor besluitvorming en wordt de samenwerking met POP/Leader op het gebied van leefbaarheid verder versterkt met deze middelen.

Begrotingsafwijkingen programma 7 Bestuur

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
070101 Sterk provinciaal bestuur	-1.695	-1.645	-425	1.220
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	-74	-85	-100	-15
070104 Signalerend bestuur	-596	-693	-528	165
070105 Weerbaar bestuur	-253	-301	-215	85
079999 Ambtelijke inzet	-4.175	-4.403	-4.421	-18
Resultaat	-6.793	-7.127	-5.689	1.437

7. Bestuur analyse begrotingsverschillen

070101 Interbestuurlijk toezicht

Het budget Initiatieven Provinciale Staten is niet aangewend door de Provinciale Staten. De onderbesteding bij de Statengriffie wordt voornamelijk veroorzaakt door het beperkt aanwenden van de extra middelen voor het meerjarig cultuur ontwikkelingsprogramma . Dit kwam door personeelsverloop. De vacatures zijn ingevuld en het ontwikkelingsprogramma wordt in 2023 opgepakt.

Het vaststellen van de contante waarden van de voorziening pensioen voormalige bestuursleden wordt in hoge mate bepaald door de marktrente. Die is momenteel laag. Voor het bepalen van de wettelijke tarieven voor waardeoverdrachten/berekenen contante waarden van pensioenaanspraken wordt de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rente genomen die geldt voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar voor toekomstige pensioenen en de rente bij een looptijd van 10 jaar voor reeds ingegane pensioenen. De rente voor toekomstige pensioenen met een looptijd van 25 jaar is vastgesteld op 2,472%. Dit was vorig jaar 0,528%. Door de hogere rekenrente is de toevoeging aan de voorziening lager dan begroot.

In 2022 is niet het gehele onderzoeksbudget door de Rekenkamer aangewend. De niet bestede middelen van het onderzoeksbudget Rekenkamer worden voor 2023 herbestemd uit het rekeningresultaat.

070104 Signalerend bestuur

Door het IPO is meer BTW doorgeschoven dan verwacht, deze is voor ons compensabel.

070105 Weerbaar bestuur

De kosten voor ondersteuning op Bibob-dossiers door onder meer de RUD, DCMR en Landelijk Bureau Bibob vielen over 2022 lager uit dan aanvankelijk ingeschat. Er zijn minder vergunningen aangevraagd en het aantal behandelde complexe dossiers is lager dan verwacht. Daardoor is er sprake van een onderbesteding op deze doelstelling.

Begrotingsafwijkingen programma 8 Energie op klimaat!

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
080101 Uitvoering klimaatadaptatie	-668	-1.066	-786	280
080103 Energietransitie	-1.737	-2.692	-1.294	1.398
089999 Ambtelijke inzet	-3.012	-3.130	-3.237	-107
Resultaat	-5.417	-6.888	-5.318	1.570

8. Energie op klimaat! analyse begrotingsverschillen

080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Klimaatadaptatie en zoetwater: Ten behoeve van de gezamenlijke uitvoering van de KasZ is door de Zeeuwse overheden een gezamenlijke Zeeuwse begroting opgesteld. Elke organiseert ligt middelen in. De provincie Zeeland beheert deze middelen. In 2022 is de KasZ vastgesteld en is de uitvoering gestart. Door deze opstartfase zijn nog niet alle middelen besteed.

080103 Energietransitie

Energietransitie: De uitvoering van de Nationale en Regionale agenda Laadinfrastructuur vindt plaats op basis van Rijksmiddelen. Deze worden besteed over een periode van een aantal jaar. Niet alle middelen zijn dit jaar benut en worden volgend jaar ingezet. Daarnaast worden de kosten voor het Loket Zon op Dak deels in 2022 gemaakt en deels in 2023. Hierdoor is in 2022 een bedrag onbenut gebleven.

Begrotingsafwijkingen programma 90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	41.890	42.800	43.158	358
900102 Provinciefonds	124.168	137.197	137.493	296
900103 Dividend	11.176	62.327	56.651	-5.675
900104 Saldo van de financieringsfunctie	-1.776	19	59	40
900105 Budgettaire ruimte	-1.000	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	500	1.100	1.922	822
900107 Overige inkomsten	6.700	6.700	6.700	0
909999 Ambtelijke inzet	-425	-438	-349	88
Resultaat	181.233	249.705	245.634	-4.071

90. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien analyse begrotingsverschillen

900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het aantal belastbare auto's en gemiddelde gewicht per auto is sterker toegenomen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

900102 Provinciefonds

Dit verschil wordt veroorzaakt door mutaties uit de decembercirculaire 2022 waaronder een compensatie voor gedeelde inkomsten Westerscheldetunnel vanwege corona

900103 Dividend

Afgesproken is dat het vrij beschikbare dividend van Evides wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Delta Kenniscentrum binnen programma 98. Deze inkomst stond geraamd binnen programma 90.

900106 Onvoorzien inclusief stelposten

Dit betreft hogere afrekeningen mbt inkomsten voor onder andere het Provinciefonds over 2021. Daarnaast zijn per saldo subsidies lager afgerekend die betrekking hadden op voorgaande jaren en een positieve afrekening van Thermphos.

Begrotingsafwijkingen programma 96 Kosten van overhead

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
960101 Personeel	-22.760	-24.626	-25.018	-392
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	-2.191	-2.498	-2.310	188
960103 ICT	-3.551	-4.030	-4.167	-137
960104 Overige overhead	-1.016	-1.246	-1.217	30
Resultaat	-29.518	-32.401	-32.712	-311

96. Kosten van overhead analyse begrotingsverschillen

960101 Personeel

De overbesteding wordt veroorzaakt door incidenteel hoger uitvallende salarislasteren, als gevolg van het vullen van de voorziening voor spaarverlof welke op grond van nieuwe BBV-adviezen in 2022 (met terugwerkende kracht) is gevormd. De toevoeging aan deze voorziening zelf is hoger, maar er is binnen deze doelstelling op een aantal onderwerpen ook sprake van onderbesteding. Het betreft lager uitvallende kosten voor onder andere externe inhuur, het persoonlijk ontwikkelbudget, de Participatiewet en thuiswerkfaciliteiten. De onderbesteding op persoonlijk ontwikkelbudget ad € 108.000 en thuiswerkfaciliteiten ad € 70.000 betreffen meerjarige medewerkers-gebonden budgetten en moeten door overheveling beschikbaar blijven voor volgende jaren. In 2022 is ook weer actief ingezet op inclusief werkgeverschap en de landelijke doelstellingen die daarbij horen. Hoewel de kosten daarvoor lager uitvielen, zijn deze doelstellingen behaald.

960102 Huisvesting en facilitaire zaken

Door panden te sluiten, energie te besparen en minder hoog gestegen prijzen is sprake van een onderbesteding op de kosten van gas en stroom.

Tijdens de verbouwing in gebouw A van de voormalige repro tot commissiekamer is er asbest aangetroffen. Om de sanering van het asbest mogelijk te maken is aan de bestaande voorziening achterstallig onderhoud een bedrag van € 40.456 toegevoegd.

960103 ICT

De totale lasten voor ICT vielen over 2022 hoger uit dan aanvankelijk ingeschat. Dit is toe te schrijven aan aanvullende werkzaamheden voor diverse bedrijfsvoeringsapplicaties (digitaal loket, financiën/inkoop en informatiesystemen), de uitloop van en herziene werkzaamheden voor het Statencomplex, en uitbreiding in het aantal verbindingen. Daarnaast speelt een algehele kostenstijging door inflatie. Dit samen zorgt voor een overbesteding van 3,4% op het totale ICT-budget.

Begrotingsafwijkingen programma 98 Reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	2.986	4.019	4.019	0
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-210	298	-452	-750
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	1.588	3.360	-337	-3.697
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-340	1.570	1.295	-275
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	16.716	16.562	17.754	1.192
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-251	740	475	-264
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	22	-649	-606	43
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	2.883	2.421	2.421	0
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	6.579	5.075	5.075	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	-23.756	-79.920	-75.881	4.038
989699 Bestemmingsreserves overhead	389	1.028	1.028	0
Mutaties reserves	6.608	-45.496	-45.208	288

98 Reserves analyse begrotingsverschillen

980399 Bestemmingsreserves Pr.3

Aan de reserve Natuur is meer toegevoegd dan geraamd: zie hiervoor doelstelling 030101

980599 Bestemmingsreserves Pr.5

Aan de reserve WSF zijn de lasten van de afwaardering van de Westerschelde Ferry BV onttrokken.

980999 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen

Het vrij beschikbare dividend van Evides is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Delta Kenniscentrum. Deze inkomst stond geraamd binnen programma 90.

Verder heeft dit betrekking op de verplichte activering van directe uren bij de investeringskredieten en een verschil tussen begrote en werkelijke onderhoudskosten in de bestemmingsreserve WST+Sluiskiltunnel.

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

Inleiding

Om vast te stellen of er sprake is van een structureel evenwicht schrijft het BBV voor, dat een limitatief overzicht in de jaarrekening wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit limitatief overzicht zoals bedoeld in BBV artikel 19 is in de onderstaande tabel opgenomen.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022 na wijziging			Realisatie 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	5.947	4.495	-1.452	5.450	4.117	-1.333
02 Woonplaats Zeeland	5.630	1.329	-4.301	2.525	815	-1.710
03 Balans in landelijk gebied	930	-	-930	412	-180	-592
04 Ondernemend Zeeland	3.003	442	-2.561	2.590	442	-2.148
05 Mobiliteit op maat	1.230	-	-1.230	373	-	-373
06 Iedereen telt!	627	192	-436	922	1.092	169
07 Bestuur	30	-	-30	25	-	-25
08 Energie op klimaat!	2.472	559	-1.912	529	234	-295
90 Algemene dekkingsmiddelen	-	30	30	-1.203	483	1.686
96 Kosten van de overhead	111	-	-111	30	-	-30
98 Mutaties reserves	46.000	-	-46.000	40.695	-	-40.695
Totaal incidentele baten en lasten	65.980	7.047	-58.934	52.348	7.003	-45.345

Toelichting op de staat van incidentele baten en lasten

Programma 1 Grote Projecten en strategische opgaven

Programma 2 Woonplaats Zeeland

De lasten voor de projecten Kwaliteitskust en de voucherregeling toeristische sector zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage in het project Jong leren eten zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 3 Balans in landelijk gebied

De lasten voor het agrarisch natuurbeheer zijn als incidentele lasten opgenomen. Het resultaat van de grondbank Zeeland is opgenomen als incidentele baten.

Programma 4 Ondernemend Zeeland

De lasten van de projecten in het kader van de Innovatie-infrastructuur en -fondsen, Campus Zeeland, arbeidsmarkt, concurrentiepositie food, de concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers en de uitvoering van Zichtbaar Zeeland zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage voor de regionale MIT-regeling en de bijdrages van Zeeuwse gemeentes voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 5 Mobiliteit op maat

De lasten van de impuls wonen, de impuls bedrijventerreinen en slimme vervoersoplossingen zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 6 Iedereen telt!

De lasten voor de projecten Muzeeum en Zeeuwse Data Alliantie zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 7 Bestuur

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Programma 8 Energie op klimaat!

De lasten voor de aanpak van de bodemverontreiniging. zijn gemarkeerd als incidentele lasten.

Programma 90 Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele baten en lasten bestaan in zijn geheel uit de afwikkelverschillen uit voorgaande dienstjaren.

Programma 96 Kosten van de overhead

De lasten voor de externe begeleiding voor het project ISO 27001 certificering zijn opgenomen als incidentele lasten.

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Inleiding

Conform artikel 28 lid d behoort een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen opgenomen te worden in de jaarrekening. Onderstaande tabel geeft de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan per reserve.

Bedragen x € 1.000

Structurele reserves	Begroting 2022 voor wijziging			Begroting 2022 na wijziging			Realisatie 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	8.553	18.124	9.570	10.621	17.649	7.027	11.106	17.660	6.554
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	-	200	200	-	200	200	-	200	200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	-	102	102	-	102	102	-	102	102
Dekkingsreserve Schuytvlot	-	155	155	-	155	155	-	155	155
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	-	152	152	-	152	152	-	152	152
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	-	92	92	-	92	92	-	92	92
Dekkingsreserve weginvesteringen	-	125	125	-	125	125	-	125	125
Dekkingsreserve gebouw G en A	-	74	74	-	74	74	-	74	74
Dekkingsreserve N286 landbouwrout	-	20	20	-	27	27	-	27	27
Dekkingsreserve Nautische centrale Vlissingen	-	27	27	-	27	27	-	27	27
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	-	15	15	-	15	15	-	-	-
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	-	100	100	-	100	100	-	100	100
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	8.553	19.185	10.632	10.621	18.717	8.096	11.106	18.714	7.608

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloning van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dient wettelijk genormeerd respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, tegenwoordig aangeduid als 'Wet normering topinkomens' (WNT). Voor 2022 is het algemeen maximum € 216.000 inclusief belaste kostenvergoeding en pensioenbijdrage werkgever. De WNT geeft aan dat de provincie verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionarissen op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Voor de Provincie Zeeland houdt dit in dat de bezoldiging van de algemeen directeur en griffier opgenomen moet worden in de jaarstukken.

Anti-cumulatiebepaling

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

Overige functionarissen naast de hieronder vermelde topfunctionarissen

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bedragen x € 1

Naam

A. Smit

F.J. van Houwelingen

Functiegegevens

Secretaris

Griffier

Aanvang functievervulling in 2022

1-1-2022

1-1-2022

Einde functievervulling in 2022

31-12-2022

31-12-2022

Omvang dienstverband

1

1

Dienstbetrekking?

Ja

Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

157.325

124.068

Beloningen betaalbaar op termijn

23.053

22.016

Subtotaal

180.379

146.084

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

216.000

216.000

Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

n.v.t.

n.v.t.

Totaal bezoldiging

180.379

146.084

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

n.v.t.

n.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigd bedrag

n.v.t.

n.v.t.

Gegevens 2021

Functiegegevens

Secretaris

Griffier

Aanvang functievervulling in 2021

1-1-2021

1-1-2021

Einde functievervulling in 2021

31-12-2021

31-12-2021

Deelfactor 2021 in fte

1

1

Dienstbetrekking?

Ja

Ja

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen

151.247

115.799

Beloningen betaalbaar op termijn

22.493

21.807

Bezoldiging

173.740

137.606

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

209.000

209.000

Totale bezoldiging

173.740

137.606

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die een materiële impact op de jaarrekening hebben.

Bijlagen

Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa

Inleiding

In de onderstaande tabel worden de materiële en de financiële vaste activa gedetailleerd weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijv- ing m.i.v.	Afschrijv- ing s- periode jaar	Boekwaar- de per 1 januari 2022	Investe- ringen	Desinve- steringe- n	Afschrij- - vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringe- n	Boekwaar de 31 december 2022
<i>Gronden en terreinen</i>									
Natuurgronden	n.v.t.	n.v.t.	917	125	37	-	-	-	1.004
<i>Bedrijfsterreinen</i>									
Gistpoortgebouw	2009	30	1.631	-	-	102	-	-	1.529
Verbouwing Zeeuws museum	2008	30	3.003	-	-	200	-	-	2.803
Verbouwing pand Schuytvlot	2011	30	2.802	-	-	155	-	-	2.647
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2024	30	12	-	-	-	-	-	12
Verbouwing gebouw G	2020	30	1.740	-	-	64	-	-	1.676
Verbouwing gebouw A	2021	30	1.144	-	-	39	-	-	1.105
Mauritsfort	2021	10	120	-	-	13	-	-	107
Verduurzaming bedrijfspanen	2024	10	7	233	-	-	-	-	239
Verbouwing Heerenlogement gebouw A	2024	10	-	55	-	-	-	-	55
Hybride werken bouwkundige werken	2023	10	-	63	-	-	-	-	63
<i>Grond, weg en waterbouwkundige werken</i>									
Aanlandingsinrichtingen	2005	30	1.827	-	-	152	-	-	1.675
Leidingwerk WSF	2021	10	343	-	-	38	-	-	305
Infrastructurale voorzieningen fast ferry	2007	30	1.192	-	-	92	-	-	1.100
<i>Vervoermiddelen</i>				-					
Swathboten	2005	30	10.766	-	-	897	-	-	9.869
<i>Machines, apparaten en installaties</i>									
Mobiele telefonie 2021	2023	3	543	53	-	-	-	-	596
IT-infrastructuur	2021	5	360	-	-	119	-	-	241
Sharefile	2021	3	83	-	-	41	-	-	41
Modernisering NCV	2021	10	342	-	-	38	-	-	304
Investering zaakstelsel	2021	5	320	-	-	80	-	-	240
Investering gladheidsbestrijdingsmateri- aal	2020	15	192	-	192	-	-	-	-
Investeringskrediet laptops	2020	4	120	-	-	60	-	-	60
Lapstops statenleden	2020	4	70	-	-	35	-	-	35
Opbouw automatisch strooien	2021	10	127	-	127	-	-	-	-
Website	2022	5	149	10	-	31	-	-	128
Client hardware 2021	2021	4	523	-	-	174	-	-	349
Accesspoints	2021	6	50	-	-	10	-	-	40
Firewalls	2021	4	17	-	-	6	-	-	11
Netwerkkomponenten 2021	2023	4	64	102	-	-	-	-	166
Client hardware 2022	2023	4	-	179	-	-	-	-	179
Hybride werken techn. + Inr.	2023	10	-	263	-	-	-	-	263

Grondwatermeetnet	2023	10	-	12	-	-	-	-	12
Glasvezel objectbediening	2023	10	-	170	-	-	-	-	170
ISM Servicemanagementsysteem	2023	5	-	40	-	-	-	-	40
Verkeersmanagementsysteem	2024	7	-	22	-	-	-	-	22
Totaal investeringen met economisch nut			28.462	1.326	356	2.348	-	-	27.084

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvingsperiode jaar	Boekwaarde per 1 januari 2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2022
Investeringen in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017									
Sluiskiltunnel	2015	10	29.616	-	-	9.872	-	-	19.744
Sloeweg fase 1	2016	14	4.652	-	-	526	-	-	4.126
Investeringen in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017									
Tractaatweg	2019	14	2.706	-	-	226	-	-	2.481
Sloeweg fase 2	2019	14	5.835	-	-	501	-	-	5.334
N286 landbouwrouteweg Poortvliet	2024	35	539	124	-	-	-	-	664
N673 Zanddijk	2028	35	1.773	1.668	-	-	-	-	3.441
N290 Othene	2025	30	83	40	-	-	-	-	122
N652 Recreatieverdeelweg schakel	2020	30	241	-	-	9	-	-	232
N289 Oude rijksweg	2021	35	681	-	-	20	-	-	661
N258 reconstructie Absdale Hulst	2023	35	128	132	-	-	-179	-	439
Stationsbrug Middelburgchroom 6	2021	60	4.764	-	-	81	-	-	4.683
Verharde bermen	2019	30	305	-	-	16	-	-	290
N652 recreatieverdeelweg 3e fase	2022	35	-	218	218	-	-	-	0
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg	2020	35	1.601	-	-	48	-	-	1.553
N661 vri Nieuw Zuidbeekseweg	2020	15	128	-	-	10	-	-	119
N290 traverse Kapellebrug	2024	35	149	68	-	-	-	-	217
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden	2021	35	837	-	-	25	-	-	813
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	2024	35	53	136	-	-	-	-	189
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2024	35	547	820	-	-	-	-	1.367
N286 fietspad St. Maartensdijk	2022	35	174	12	-	5	-	-	180
Fietspad Sluiskil-sluisencomplex	2024	35	-	-	-	-	-	-	-
N662 afw Ritthemsestraat	2023	35	0	460	-	-	81	-	379
Veilige bermen	2024	35	87	185	-	-	46	-	226
N256 vri bypassinst.Zandkreekdijk	2022	15	25	700	-	-	-	-	725

N252 duiker	2023	80	415	66	-	-	-	-	481
Afrit Kruiningen	2023	35	165	1.571	-	-	1.126	-	611
N256 iVRI Langeweg	2024	15	262	6	-	-	13	-	255
Traverse Boerenhol	2023	35	59	351	-	-	50	-	360
N662 Rotonde Ritthemsestraat	2023	35	343	1.083	-	-	685	-	741
Geactiveerde salarislasteren	n.v.t.	n.v.t.	133	782	-	-	-	-	915
Rehabilitatie Philipsdam	2024	35	23	52	-	-	-	-	75
iVRI Deltaweg N256	2024	15	372	-111	-	-	30	-	230
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2024	35	58	109	-	-	-	-	167
Kruispunt N666 Baarlandsezeandweg	2025	35	7	25	-	-	-	-	32
VRI N256 Noordlangeweg/Julianastraat	2024	15	44	172	-	-	30	-	187
N689 Dorpsentree Kuitaart	2024	35	32	30	-	-	-	-	62
N252 - Maintenance Value Park	2024	35	-	11	-	-	-	-	11
Totaal investeringen met maatschappelijk nut			56.839	8.710	218	11.337	1.882	-	52.112

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2022
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen							
Aandelenkapitaal Westerscheldetunnel	115.258	-	-	-	-	-	115.258
Aandelenkapitaal PZEM NV	568	-	-	-	-	-	568
Aandelenkapitaal economische impuls Zeeland	99	-	-	-	-	-	99
Aandelenkapitaal North Sea Port	-	-	-	-	-	-	-
Aandelenkapitaal Westerschelde ferry B.V.	500	500	-	-	-	1.000	-
Aandelenkapitaal Investeringsfonds Zeeland	7.300	2.975	-	-	-	-	10.275
Aandelenkapitaal GBE Aqua	501	40.695	-	-	-	-	41.195
Overige langlopende leningen							
Duurzaamheidslening woningverbetering	1.136	-	-	200	-	-	936
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar							
Fortis belegging	984	-	-	360	-	-	624
Totaal Financiële vaste activa	126.345	44.170	-	560	-	1.000	168.954

Kapitaalstorting GBE Aqua

Het totaal aan uitstaande garanties bedraagt per 31-12-2022 ongeveer € 263 miljoen. Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat dit bedrag opgevraagd kan worden indien GBE Aqua geconfronteerd wordt met lage tot geen dividendopbrengsten uit PZEM en hoge (rente)kosten,

waardoor GBE Aqua niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. De kans dat de Provincie Zeeland wordt aangesproken op haar garantieverplichting is eerder vastgesteld op ongeveer 2,75%. In 2022 is aan de reserve GBE Aqua € 40,6 miljoen toegevoegd als buffer op dit risico.

Aandelenkapitaal Westerschelde ferry

De afwaardering ter grootte van € 1 miljoen heeft betrekking op de deelneming Westerschelde ferry B.V., die gezien de verwachte toekomstige negatieve begrotingsjaren voorzichtigheidshalve op nihil is gewaardeerd.

Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Inleiding

Dit betreft de zogenaamde SiSa-bijlage. (SiSa: Single information - Single audit). In deze SiSa-bijlage moet - volgens een door het Rijk voorgeschreven model - de verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen worden opgenomen.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 30-1-2023								
Verstr ekker	Uitkerin gcode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogr amma maatschappelijk vastgoed Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden)	Aantal kleine maatschappeli jk vastgoedeigen aren waarmee een ontzorgingstra ject is gestart	Aantal kleine maatschappe lijk vastgoedeige naren waarmee een ontzorgingstra ject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzame n	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsp rogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogr amma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigena ren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
			Aard controle R	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t
			Indicator: C13/01	Indicator: C13/02	Indicator: C13/03	Indicator: C13/04	Indicator: C13/05	Indicator: C13/06
			€ 540.342	€ 651.898	40	3	126	Ja
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatfor m verduurzaming maatschappelij k vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverhede n (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverhed en)			
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2 Provincies	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R			
			Indicator: C13/07	Indicator: C13/08	Indicator: C13/09			
			Ja	Nee	€ 0			
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2 Provincies	Projectnaam/nu mmer	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddele n	Eindverantw oording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
1			Indicator: C26/01	Indicator: C26/02	Indicator: C26/03	Indicator: C26/04	Indicator: C26/05	
			tranche 2	€ 0	€ 191.583	€ 191.583	Ja	

BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
			Provincies					
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: C41/01	Indicator: C41/02	Indicator: C41/03	Indicator: C41/04	Indicator: C41/05	Indicator: C41/06
			€ 240.214	€ 306.775	€ 0	2	6	0
BZK	C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: C41/07	Indicator: C41/08				
			Nee	Nee				
BZK	C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	Naam fiche	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per fiche	
			Gemeenten					
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: C48/01	Indicator: C48/02	Indicator: C48/03	Indicator: C48/04	Indicator: C48/05	
			1 1F Living Lab slimme Mobiliteit	€ 305.591	€ 453.382	Nee	Nee	
BZK	C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden	2 1G Waterstof Hub ea	€ 155.610	€ 315.216	Ja	Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: C48/06					
			Nee					
BZK	C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden	Besteding over het totale project (jaar T-1)	Besteding over het totale project (jaar T)	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1)	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee)

			Aard controle R Indicator: C59/01	Aard controle R Indicator: C59/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C59/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C59/04	Aard controle R Indicator: C59/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C59/06
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Ja
		Eindverantwoording? (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: C59/07						
		Nee						
BZK	C75B	Regiodeals 3e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikkingsnummer	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/03	Aard controle R Indicator: C75B/04	Aard controle R Indicator: C75B/05	
		1 060715 Gemeente Terneuzen	153643	Iedereen telt	€ 36.094	€ 19.689		
		2 060715 Gemeente Terneuzen	153643	Vernieuwing landbouw	€ 106.992	€ 49.773		
		100 060715 Gemeente Terneuzen	153643	Inwonerspanel en uitwisselings- en leerplatform	€ 1.593	€ 319		
		Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoording sinformatie voor die medeoverheid invullen	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting			
		Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/09			
		1 060715 Gemeente Terneuzen	€ 161.272	€ 87.968	bedragen ex- btw			

		2	060715 Gemeente Terneuzen	€ 143.581	€ 69.484	bedragen ex- btw		
		100	060715 Gemeente Terneuzen	€ 1.593	€ 319	bedragen ex- btw		
			Totale cumulatieve uitvoeringskost en (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwo- rding (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/10	Aard controle R n.v.t. Indicator: C75B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/12			
			€ 28.255	€ 55.567	Nee			
BZK	C81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoefte van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwo- rding (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C81/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C81/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C81/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C81/04		
			€ 0	0	Ja	Nee		
BZK	C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogr amma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelij k vastgoedeigen aren waarmee een ontzorgingstra ject is gestart	Aantal kleine maatschappelij k vastgoedeige naren waarmee een ontzorgingstra ject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzame n	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsp rogramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatfor m verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
		Provincies	Aard controle R Indicator: C86/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/06
			€ 44.137	€ 44.137	4	0	5	Ja
			Worden kleine maatschappelij k vastgoedeigena ren begeleid bij het opstellen van portefeuillerout ekaarten die	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigena ren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamings maatregelen en	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		

			richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt)	het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C86/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C86/10		
			Ja	Ja	Nee	nvt		
BZK	C210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Provincies	Aard controle R Indicator: C210/01	Aard controle R Indicator: C210/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C210/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C210/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C210/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C210/06
			€ 0	€ 0	0	0	Ja	Nee
OCW	D13	Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Naam instelling of samenwerkingsverband (per regel)	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerking sverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet afgerond projecten	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D13/01	Aard controle R Indicator: D13/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D13/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D13/05	
		1	nvt	€ 0	€ 0	Nee	nvt	
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerking sverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle R Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
		1	nvt	€ 0	€ 0	Nee	nvt	
IenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige	Toelichting op niet-afgeronde projecten

		Provincies	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Aard controle R Indicator: E10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	toekenning n? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06
		1 Terneuzen - Sluiskil		€ 0	€ 0	Nee	Nee	nvt
		Kopie projectnaam/nu mmer		Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverhe den overgeboekt e middelen	
		Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08	Aard controle D1 Indicator: E10/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10	Aard controle R Indicator: E10/11		
		1 Terneuzen - Sluiskil	Ja	Ja	Ja	€ 0		
lenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N- wegen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwo ording (Ja/Nee)		
		Provincies	Aard controle R Indicator: E12/01	Aard controle R Indicator: E12/02	Aard controle R Indicator: E12/03	Aard controle R Indicator: E12/04		
			€ 184.690	€ 770.956	€ 192.739	Nee		
		Projectnaam/nu mmer		Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: E12/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/06	Aard controle D1 Indicator: E12/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/08			
		1 N255	Nee		Leveren + aanbrengen 271m1 geleiderails incl. bijkomende werkzaamhed en. Wegwijzers masten vervangen door stellingen	Nee		
		2 N256	Nee		Leveren + aanbrengen 7.553m2 bermverhardin g incl.	Nee		

			bijkomende werkzaamheden . Geleiderail	
3	N286	Nee	Wegwijzer mast vervangen door stelling km 19.950	Nee
4	N651	Nee	0	Nee
5	N652	Nee	Wegwijzers masten vervangen door stellingen km 1.550, 4.850, 4.650, 8.350, 2.950, 2.550	Nee
6	N659	Nee	0	Nee
7	N254	Nee	Geleiderail km 26.000 – 30.360	Nee
8	N661	Nee	Geleiderail	Nee
9	N663	Nee	0	Nee
10	N665	Nee	0	Nee
11	N666	Nee	0	Nee
12	N667	Nee	0	Nee
13	N670	Nee	Geleiderail	Nee
14	N671	Nee	0	Nee
15	N289	Nee	0	Nee
16	N251	Nee	Ecologisch onderzoek te rooien bomen km 1.480-1.560	Nee
17	N253	Nee	Leveren + aanbrengen 7.835m1 bermverharding incl. bijkomende werkzaamheden. Bomen rooien km 13.700 – 15.900. 3 bomen rooien en herplanten km 2.700	Nee
18	N674	Nee	Wegwijzer mast vervangen door stelling km 5.080	Nee
19	N675	Nee	Mast bewegwijzerin g verplaatst km 4.920. Wegwijzer verplaatst km 13.870	Nee
20	N676	Ja	Leveren + aanbrengen 246m2 bermverharding + verbreden/versterken berm	Ja
21	N682	Nee	0	Nee

			22	N252	Nee	0	Nee	
			23	N686	Nee	0	Nee	
			24	N689	Nee	14 bomen rooien en nieuwe planten km 1.850-2.100 13 bomen bomen rooien en nieuwe planten km 3.10-3.300. Vervangen wegwijzer km 0.080	Nee	
			25	N258	Nee	Bermverhardin g aangebracht 880 m2. 21 bomen rooien en nieuwe planten km 10.300- 10.500. Vervangen mast wegwijzer door stelling km 10.950	Nee	
			26	N290	Nee	9 bomen rooien en nieuwe planten km 7.380-7.480. 26 bomen rooien en nieuwe planten km 13.990- 14.130. Vervangen/ver plaatsen bewegwijzerin g km 8.800, 8.600, 12.800, 4.050, 3.850, 21.100, 6.850, 7.250, 3.850	Nee	
			27	Diverse	Ja	Diverse wegen vervangen stalen lichtmasten door aluminium. Diverse wegen vervangen stalen lichtmasten door aluminium	Nee	
			28	N668	Ja	Ecologisch onderzoek te rooien bomen km 1.800- 2.540	Nee	
			29	Geleiderail div wegen	Ja	Ontwerp geleiderail	Nee	
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatrege len 2020-2021		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	

		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 460.262	€ 460.262	€ 379.111	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
	1	127 Aanleg van parallelwegen om percelen te ontsluiten aantal in meters	Nee		0	00080 Othene € 99165		
	2	132 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in st	Nee		0	00080 Othene € 152688		
	3	122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Ja		1	00120 N662 Rithem € 81151		
	4	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in meters	Nee		0	00137 N664 € 73800		
	5	215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Nee		0	00137 N664 € 263480		
	6	223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwwerker) aantal in st	Nee		0	00137 N664 € 18900		
	7	232 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in st	Nee		0	00138 N666 € 213227		
lenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E44/01	Indicator: E44/02	Indicator: E44/03	Indicator: E44/04	Indicator: E44/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/07				
			1 Ruimtelijke inrichting	Nee				
			2 Vergroten van de afvoercapaciteit	Nee				
			3 Water bergen (capaciteitsverg roting)	Nee				
			4 Water vasthouden en benutten	Nee				
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/09				
IenW	E52	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheids vergoeding regionale OV- concessies 2021	Nee	€ 0				Totaal bedrag verstrekke subsidies concessieverlen er conform concessie (jaar 2021) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend
			Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehoud er zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T-2 (2019))	Besteding (jaar T)	Specifieke kosten van de concessieho uder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID- 19 veroorzaakt	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E52/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E52/02	Aard controle R Indicator: E52/03	Aard controle R Indicator: E52/04	Aard controle R Indicator: E52/05	Aard controle R Indicator: E52/06
			1 Zeeland	connexxion	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie naam concessie	Totale opbrengstencon	Totale opbrengstenco	Totale Opbrengsten	Komt de concessieho	

				form bijlage 3 (5A OCW- contract studentenkaart) van de regeling	nform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling	conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	uder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee)	
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E52/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: E52/11</i>
			1 Zeeland	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikking nummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoor ding informatie	Daadwerkelij ke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelij ke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afron ding project gedeeld (ja/nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E53/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06</i>
			1 21-01394151	€ 0	€ 6.577	1-9-2021	31-3-2022	Nee
			2 21-01394374	€ 0	€ 0	1-8-2021	1-8-2023	Nee
			3 21-01394380	€ 29.315	€ 29.959	1-9-2021	1-9-2023	Ja
			4 21-02261488	€ 1.890	€ 12.600	1-3-2021	1-3-2022	Ja
			Kopie beschikking nummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentra al uitvoeringsplan				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08</i>				
			1 21-01394151	2021				
			2 21-01394374	2021				
			3 21-01394380	2021				
			4 21-02261488	2021				
			Eindverantwoor ding (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09</i>					
			Nee					

IenW	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021		Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
				Indicator: E56/01	Indicator: E56/02	Indicator: E56/03	Indicator: E56/04	Indicator: E56/05	Indicator: E56/06
			1	€ 78.955	€ 79.280	€ 158.235	Ja	€ 0	Nee
			2	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
				Projectnaam / nummer	Project afgerond (Ja/Nee)				
	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.							
	Indicator: E56/07	Indicator: E56/08							
1	Project a. Organisatorische inbedding van levering van actuele en betrouwbare data voor digitale mobiliteitsdiensten en het data-gedreven uitvoeren van overheidstaken in het mobiliteitsdomein en daarop gerichte planvorming.	Nee							
	2	Project g. Ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoeken ten behoeve van de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk van duurzame tank- en laadinfrastructuur voor wegtransport en binnenvaart.	Nee						
IenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodemoverbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	

			Indicator: E58/01	Indicator: E58/02	Indicator: E58/03	Indicator: E58/04	Indicator: E58/05	Indicator: E58/06
		1	Bodemsanering Edisonweg-Noord	€ 144.350	€ 144.350	Nee	€ 0	Nee
		2	PFAS Zeeuwse kustlijnen	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07					
			Nee					
lenW	E80	Onderzoek PFAS Westerschelde	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met de ingediende aanvraag? (Ja /Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E80/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E80/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E80/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E80/04		
			€ 108.996	€ 108.996	Ja	Ja		
lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01	Aard controle R Indicator: E83/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03	Aard controle R Indicator: E83/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05	
		1	Gasfabriek Middelburg	€ 543	Ja	€ 0	€ 543	
		2	Oostkade ongenummerd Sluiskil	€ 11.847	Ja	€ 0	€ 11.847	
		3	Gasfabriek Vlissingen Wijnbergsekade	€ 32.920	Ja	€ 0	€ 32.920	
		4	Bodemsanering Edisonweg-noord te Vlissingen	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
		5	Gasfabriek Tholen	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
		6	PFAS aandachtlocaties	€ 1.477	Ja	€ 0	€ 1.477	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		

				indicator 08 de reden aan.			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09</i>
			1	Gasfabriek Middelburg	Nee	Zie voortgangsrapportage 15442 dd 16-12-2022 (15.000)	Ja
			2	Oostkade ongenummerd Sluiskil	Ja	(27.000 + 15.000)	Nee
			3	Gasfabriek Vlissingen Wijnbergsekade	Ja	(15.000 + 20.000)	Nee
			4	Bodemsanderin g Edisonweg-noord te Vlissingen	Ja	(80.351)	Nee
			5	Gasfabriek Tholen	Ja	(80.000)	Nee
			6	PFAS aandachtlocaties	Ja	(215.000)	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10</i>			
				Nee			
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>	

			1	379 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in Stuks	Nee		00123 Philipsdam € 161.788,21		
			2	391 Draagkrachtige berm aantal in Meters	Nee		30000 tractaatweg € 125.810,10		
lenW	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstanties		Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
				Indicator: E85/01	Indicator: E85/02	Indicator: E85/03	Indicator: E85/04	Indicator: E85/05	
				0	0	€ 744.579	€ 744.579	Nee	
lenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater		Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R
				Indicator: E87/01	Indicator: E87/02	Indicator: E87/03	Indicator: E87/04	Indicator: E87/05	Indicator: E87/06
			1	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
				Kopie beschikkingnaam/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
				Indicator: E87/07	Indicator: E87/08	Indicator: E87/09			
			1	nvt	€ 0	Nee			
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting
				Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens			Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht

			Aard controle R Indicator: F11/01	Aard controle R Indicator: F11/02	afpraak uit MKB-deal Aard controle R Indicator: F11/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/04	Aard controle D2 Indicator: F11/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/06
			€ 52.380	€ 149.283	€ 47.620	Nee	Ja	project loopt tm 2023
EZK	F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F12/01	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoording informatie Aard controle R Indicator: F12/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F12/03	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F12/04		
			€ 0	€ 2.700.000	Ja	verantwoording wordt overgenomen door provincie N-Brabant. Zeeland krijgt nog wel € 150.000 van ministerie van openstelling 2020		
EZK	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F14/01	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoording informatie Aard controle n.v.t. Indicator: F14/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F14/03	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F14/04		
			€ 0	€ 775.000	Ja	verantwoording via provincie N-Brabant die ook de SPUK ontvangt		
LNV	L8	Regeling provinciale aankoop	Beschikkingnummer/naam	Totale cumulatieve	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

		veehouderijen nabij natuurgebieden		besteding (t/m jaar T)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: L8/01	Automatisch ingevuld en betreft optelling indicatoren L8/09 Aard controle n.v.t. Indicator: L8/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/03				
			SUOV121009/ RPAV220004	€ 0	Ja				
			Naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Betreft dit een financiering uit deel A of deel B? Als A indicator 06 verplicht, als B indicator 07 verplicht.	Indien deel A: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie hebben geleid tot vermogensvorming w.o. opbrengsten; zo ja, welk bedrag betreft het?	Indien deel B: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie restwaarde zouden opleveren; zo ja, welk bedrag betreft het?	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/05	Aard controle D1 Indicator: L8/06	Aard controle D1 Indicator: L8/07	Aard controle R Indicator: L8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/09	
1		nvt	N.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		Kopie naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Is de aankoopsom gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur of marktwaarde en komt de overeengekomen koopsom met die taxatie overeen? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen. Verplicht als bij L8/11, "Nee" is ingevuld.					
			Aard controle n.v.t.	Aard controle D1	Aard controle n.v.t.				

			Indicator: L8/10	Indicator: L8/11	Indicator: L8/12			
		1	nvt	N.v.t.	nvt			
LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: L16/01	Indicator: L16/02	Indicator: L16/03	Indicator: L16/04	Indicator: L16/05	Indicator: L16/06
			1 Programma Natuur	€ 4.733.241	€ 5.225.450	€ 830.092	Ja	Nee
			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
LNV	L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoors tellen en PAS-melders	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: L16/07	Indicator: L16/08	Indicator: L16/09			
			1 Programma Natuur	nvt	Ja			
LNV	L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoors tellen en PAS-melders	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: L24/01	Indicator: L24/02	Indicator: L24/03			
			€ 1.095.778	€ 1.095.778	Nee			

Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Inleiding

Op basis van artikel 24 lid 3d van het BBV is onderstaand overzicht met ingang van 2017 verplicht. Dit betreffen de door het Rijk voorgeschreven taakvelden volgens de standaard IV-3 rapportage. Iedere provincie heeft zijn eigen programmastructuur. Door de verschillende programmastructuren zijn de provincies niet met elkaar te vergelijken. Door gebruik van taakvelden kunnen provincies met elkaar vergeleken worden.

Bedragen x € 1.000

Taakveld 0 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Uitkering provinciefonds	-	137.493	-137.493
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-	43.214	-43.214
0.3 Geldleningen en uitzettingen	1.887	2.053	-166
0.4 Deelnemingen	349	56.651	-56.302
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten	-1.200	7.419	-8.620
0.6 Overhead	33.513	729	32.784
0.7 Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.8 Mutatie reserves	139.028	93.820	45.208
0.9 Resultaat	-	-13.792	13.792
Totaal Taakveld 0	173.577	327.587	-154.010

Taakveld 1 Bestuur	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Provinciale Staten	2.730	21	2.709
1.2 Gedeputeerde Staten	373	53	320
1.3 Kabinetszaken	752	4	748
1.4 Bestuurlijke organisatie	770	76	694
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	525	-	525
1.6 Openbare orde en veiligheid	569	-	569
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	412	-	412
Totaal Taakveld 1	6.131	153	5.978

Taakveld 2 Verkeer en vervoer	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Landwegen	33.201	3.055	30.146
2.2 Waterwegen	4.605	126	4.479
2.3 Openbaar vervoer	30.914	5.580	25.333
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	1.021	50	971
Totaal Taakveld 2	69.741	8.812	60.929

Taakveld 3 Water	Lasten	Baten	Saldo
3.1 Waterkeringen	410	-	410
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	559	79	480
3.3 Kwantiteit grondwater	1.369	185	1.183
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	499	-	499
3.5 Kwaliteit grondwater	390	-	390
3.9 Water, overige baten en lasten	-	-	-
Totaal Taakveld 3	3.226	264	2.962

Taakveld 4 Milieu	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Bodembescherming	3.201	1.566	1.634
4.2 Luchtverontreiniging	42	22	20
4.3 Geluidhinder	-	-	-
4.4 Vergunningverlening en handhaving	7.763	982	6.782
4.5 Ontgronding	-	-	-
4.6 Duurzaamheid	4.332	881	3.450
4.9 Milieu, overige baten en lasten	40	-	40
Totaal Taakveld 4	15.378	3.451	11.927

Taakveld 5 Natuur	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Natuurontwikkeling	7.558	2.547	5.011

5.2 Beheer natuurgebieden	21.575	4.930	16.644
5.3 Beheer flora en fauna	3.554	81	3.474
5.9 Natuur, overige baten en lasten	420	-	420
Totaal Taakveld 5	33.107	7.558	25.549

Taakveld 6 Regionale economie	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Agrarische aangelegenheden	6.046	3.077	2.969
6.2 Logistiek	2.459	9	2.450
6.3 Kennis en innovatie	5.564	74	5.490
6.4 Recreatie en toerisme	6.525	1.678	4.848
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	5.972	1.546	4.426
Totaal Taakveld 6	26.566	6.383	20.184

Taakveld 7 Cultuur en maatschappij	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Cultuur	13.516	1.953	11.563
7.2 Maatschappij	7.367	-	7.367
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	741	-	741
Totaal Taakveld 7	21.624	1.953	19.671

Taakveld 8 Ruimte	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Ruimtelijke ordening	6.124	510	5.614
8.2 Volkshuisvesting	461	-	461
8.3 Stedelijke vernieuwing	679	-	679
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	56	-	56
Totaal Taakveld 8	7.320	510	6.810

Totaal Taakvelden	356.671	356.671	0
--------------------------	----------------	----------------	----------

Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten

Inleiding

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2022	Salaris- lasten	Uitgaven t/m 2021	Uitgaven 2022	Bijdragen van derden	Restant- krediet	Afsluiten Ja / nee
Bedrijfsterreinen									
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2024	2.000	-	J	12	-	-	1.988	N
Verduurzaming bedrijfspanden	2024	1.100	-	N	7	233	-	861	N
Machines, apparaten en installaties									
Mobiele telefonie 2021	2023	630	-	N	543	53	-	34	J
Verbouwing commissiezaal PS	2024	70	-	N	-	-	-	70	N
Glasvezel objectbediening	2022	170	-	N	-	170	-	-	J
Netwerkcomponenten 2021	2023	160	-	N	64	102	-	-6	J
Verkeersmanagementsysteem	2024	100	-	N	-	22	-	78	N
Pekelwaterinstallatie	2023	150	-150	N	-	-	-	-	J
Software Zeelandbrug	2024	300	-	N	-	-	-	300	N
Client hardware 2022	2024	380	-	N	-	179	-	201	N
Hybride werken technisch	2024	-	390	N	-	-	-	390	N
Hybride werken bouwkundig	2024	-	70	N	-	-	-	70	N
Verbouwing Heerenlogement gebouw A	2024	-	389	N	-	35	-	354	N
Servicemanagementsysteem	2024	-	210	N	-	-	-	210	N
Microsoft 365	2025	-	250	N	-	-	-	250	N
Totaal investeringen met economisch nut		5.060	1.159		626	793	-	4.800	

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2022	Salaris- lasten	Uitgaven t/m 2021	Uitgaven 2022	Bijdragen van derden	Restant- krediet	Afsluiten Ja / nee
N286 landbouwrouten rondweg Poortvliet	2024	1.473	180	J	539	124	-	989	N
N673 Zanddijk	2028	9.100	58.900	J	1.773	1.668	-	64.559	N
N290 Othene	2025	1.201	270	J	83	40	-	1.349	N
N258 reconstructie Absdale Hulst	2023	347	-	J	128	132	-179	-92	J
N290 traverse Kapellebrug	2024	5.601	-	J	149	68	-	5.384	N
N252 Duiker	2023	450	-	J	415	66	-	-31	J
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	2024	900	220	J	53	136	-	931	N
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2024	1.420	-	J	547	820	-	53	N
N286 fietspad St. Maartensdijk	2023	170	-	J	174	12	-	-15	J
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex	2024	530	-	J	-	-	-	530	N
Rehabilitatie Philipsdam	2024	3.600	200	J	23	52	-	3.725	N
N256 iVRI Langeweg	2024	315	-	J	262	6	-	47	N
N662 afw Ritthemsestraat	2023	684	-	J	0	460	81	305	J
iVRI Deltaweg N256	2024	460	-	J	372	-111	-	200	N
veilige bermen	2024	3.056	-	J	87	185	46	2.830	N
Afrit Kruiningen	2023	1.810	-	J	165	1.571	1.126	1.199	J
Traverse Boerenhol	2023	400	-	J	59	351	50	40	J
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2024	1.644	-	J	58	109	-	1.477	N
Kruispunt N666 Baarlandsestrandweg	2025	644	572	J	7	25	-	1.184	N
N252 Maintence Value Park	2024	1.600	200	J	-	-	-	1.800	N
N662 Rotonde Ritthemsestraat	2023	1.200	-	J	343	1.083	685	459	J
VRI N256 Noordlangeweg/Julianastraat	2024	215	-	J	44	172	-	-2	N
N689 Dorpsentree Kuitaart	2024	300	-	J	32	30	-	238	N
KR Tractaatweg 2023	2024	-	357	J	-	-	-	357	N
N288 Rot Valk	2026	-	750	J	-	-	-	750	N

N256 vri zandkr.	2023	766	-	J	-	-	-	766	J
N290 Ronde Tivoli	2025	-	800	J	-	-	-	800	N
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		37.886	62.449		5.315	6.998	1.759	89.781	

Toelichting overschrijdingen

Beëindigde kredieten:

N286 fietspad St. Maartensdijk

De overschrijding is te relateren aan het uitvoeren van resterende werkzaamheden om het deel van het fietspad ter hoogte van Provincialeweg 58 en 60 - dat in 2019 al is aangelegd - te kunnen afronden naar tevredenheid van de aanwonenden en de wegbeheerder Provincie Zeeland.

N252 duiker

Tijdens de uitvoering bleek er een verkeerde vergunning afgegeven te zijn, waardoor er extra materieel benodigd was. De extra kosten die we hiervoor hebben gemaakt hebben we niet kunnen verhalen.

N258 reconstructie Absdale Hulst

Door de uitvoering is er nadeel opgetreden voor een bedrijf. Dit nadeel is vooraf moeilijk te begroten en kan pas achteraf worden vastgesteld. De nadeelcompensatie, die we volgens onze nadeelcompensatieregeling verplicht zijn uit te keren, verklaart volledig de overschrijding.

Netwerkcomponenten

De werkzaamheden ten behoeve van het investeringskrediet Netwerkcomponenten 2021 zijn afgerond in 2022. Het krediet kan worden afgesloten met een beperkte overschrijding van € 5.632. Deze overschrijding werd veroorzaakt doordat de aanschaf van één van de netwerkcomponenten (access points) iets duurder uitviel dan aanvankelijk ingeschat.

Lopende kredieten:

VRI N256 Noordlangeweg/Julianastraat

Wordt nog gedeeltelijk gedekt d.m.v. een specifieke uitkering (SPUK). Dan is er geen sprake meer van een overschrijding.

Controle verklaring van de onafhankelijk accountant

pagina 1

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Zeeland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de provincie Zeeland te Middelburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de provincie Zeeland op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat bij besluit van 11 februari 2022 door Provinciale Staten is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2022;
- de balans per 31 december 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de SISA-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (bijlage 2); en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 3).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Protocol accountantscontrole 2021-2025 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 november 2021 en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Zeeland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

pagina 2

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.500.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 van het ministerie van BZK hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 175.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en dat de baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat:

- op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude; of
- dat baten en lasten, alsmede balansmutaties als gevolg van fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand komen.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie Zeeland en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop Provinciale Staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf "Weerstandvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag (programma 'Bestuur') waarin het college van Gedeputeerde Staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

pagina 3

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode ambtelijke integriteit Provincie Zeeland 2016, de Gedragscode politieke ambtsdragers provincie Zeeland 2015, de klokkenluidersregeling (Regeling melding vermoedens misstand), Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland, de nota Bestuurlijke Integriteit Provincie Zeeland; en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, waaronder de inschatting van subsidieafrekeningen en daarmee gemoeide lasten. Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Verder hebben wij om in te spelen op het geïdentificeerde risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken specifieke werkzaamheden verricht ten aanzien van de juistheid van de subsidieasten, de volledige verwerking van subsidieafrekeningen en de juistheid van de overlopende passiva.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Deze risico's vereisten echter geen significante aandacht in onze controle.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van Gedeputeerde Staten, het directiebestuur en overig management, medewerkers van de afdeling financiën en medewerkers van de afdeling control en Provinciale Staten.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

pagina 4

pagina 5

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het college van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, dat bij besluit van 11 februari 2022 door Provinciale Staten is vastgesteld.

pagina 6

In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 van het ministerie van BZK, het Protocol accountantscontrole 2021-2025 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 november 2021 en het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's:
 - ▶ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - ▶ dat baten en lasten, alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Communicatie

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 18 april 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.H. de Hair RA